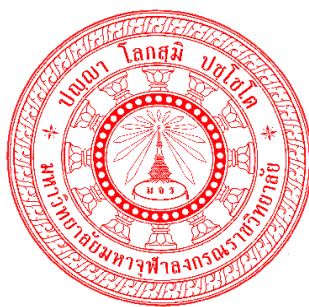

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลิตภัณฑ์จากเชือก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่
ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชน
ในจังหวัดนครราชสีมา

Model Rope products Integration Buddhism with Modern Science
Development of the righteous to International level by local wisdom in
Nakhonratchasima province

โดย

ดร.มนัสพล ยังทะเล

พระครูใบฎีกาหัตถ์ ประกิจ, ผศ.ดร.

พระครูภัทรจิตตาภรณ์, ดร.

พระครูอัศวศิลาวิสุทธิ

ดร.เบญญาภา จิตมั่นคงภักดี

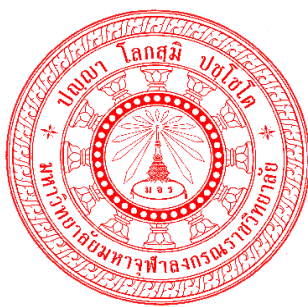
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763037

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลิตภัณฑ์จากเชือก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่
ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชน
ในจังหวัดนครราชสีมา

Model Rope products Integration Buddhism with Modern Science
Development of the righteous to International level by local wisdom in
Nakhonratchasima province

โดย

ดร.มนัสพล ยังทะเล

พระครูใบฎีกาหัตถ์ ประกิจ,ผศ.ดร.

พระครูภัทรจิตตาภรณ์,ดร.

พระครูอัศวศิลาวิสุทธิ

ดร.เบญญาภา จิตมั่นคงภักดี

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

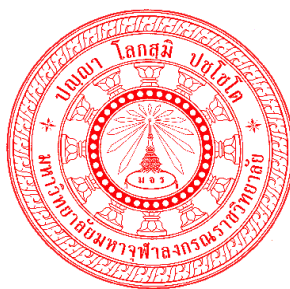
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763037

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Model Rope products Integration Buddhism with Modern Science
Development of the righteous to International level by local wisdom in
Nakhonratchasima province

By

Dr.Manusphon Yungtalay
PhrabaideekaHassadee Praking
Phrakhruputtharajitthapron,Dr.
Phrakhru Akarasilawisut (Kraicharas)

Dr. Benyapa Jitmunkongpakdee

Buddhist Research Institute
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonratchasima Campus

B.E. 2020

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University
MCU RS 800763037

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	ผลิตภัณฑ์จากเชือก: รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา
ผู้วิจัย:	ดร.มนัสพล ยังทะเล พระครูใบฎีกาหสดี ประกิจ, ผศ.ดร. พระครูภัทรจิตตาภรณ์, ดร. พระครูอัศวรสวัสดิ์, ดร.เบญญาภา จิตมั่นคงภักดี
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๓
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ผลิตภัณฑ์จากเชือก: รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกทั้ง ๔ กลุ่ม ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมจักสานและการผลิตสินค้าชุมชน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือก พบปัญหาที่สำคัญในด้านการตลาด ช่องทางการจำหน่ายที่จะสร้างค่านิยม และกระบวนการผลิต การออกแบบและตราสินค้าที่ยังขาดแบบแผนและแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา สภาพปัญหาของกลุ่มทั้ง ๔ กลุ่ม ขาดเงินทุนและปรังงานในการผลิต ไม่มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปธรรม ขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีโอกาสนำสินค้าไปร่วมในงานแสดงสินค้าเนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มมีการกำหนดราคาสินค้าไม่ได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดการสนับสนุนจากผู้ซื้อในชุมชน และสินค้ามีความคงทน จึงไม่มีการบริโภคซ้ำเหมือนกับอาหารของกิน ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพจักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกต้องหาสินค้าใกล้เคียงกันมาประกอบการจัดจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ สภาพปัญหาของวัสดุเชือกการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือก ได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในขั้นตอนการเรียนรู้ มาใช้ในการระดมความคิดเห็นของชุมชนด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลของการพัฒนารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมผลิตเชือกและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากเชือกที่งานมีความละเอียด ประณีต คงทนและสวยงาม โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและทรัพยากรที่จัดซื้อจากโรงงาน เช่น เชือกกลม เชือกมัดฟาง เชือกไนล่อน และเชือกเส้นพลาสติก เป็นต้น ซึ่งเกิดจากกระบวนการคิด และร่วมกันทำของสมาชิกกลุ่มออกจำหน่าย จนได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคทั้งภายในจังหวัด ต่างจังหวัด และต่างประเทศ จนกระทั่งได้รับการสนับสนุนหน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอและจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สหกรณ์การเกษตร ทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และแนะนำแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม จึงกลายเป็นแรงเสริมให้กลุ่มได้รับการพัฒนาต่อยอด ให้กลุ่มมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้โดยมีวัตถุประสงค์ และกระบวนการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างงาน สร้างอาชีพกับชุมชนและเกิดพัฒนาในด้านต่างๆ กลุ่มหัตถกรรมถักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกส่วนใหญ่มีการวางแผนที่ดีและเป้าหมายที่ชัดเจน และมีการนำเอาหลักคุณธรรม จริยธรรม มาปรับใช้จนทำให้กลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกประสบผลสำเร็จ

ดังนั้นกลุ่มหัตถกรรมเชือกมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีผู้เข้าร่วมดำเนินการ พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเชือก มีการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม ๔ กลุ่มๆ ๒ วงรอบแนวทางหลักในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ คือ การนำผลิตภัณฑ์จากเชือกชนิดต่างกัน ได้แก่ เชือกไนล่อน เชือกมัดฟาง เชือกกลม และเชือกเส้นพลาสติก พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๓ รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋า ตระกร้า และกีฟซ้อบ ทำให้ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากเชือกที่หลากหลาย ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำไปจำหน่ายตามช่องทางต่างๆ เช่น ทางระบบสื่อออนไลน์ จัดนิทรรศการ และอื่นๆ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้เผยแพร่ให้กับผู้สนใจในท้องถิ่น ผลการวิจัยจึงเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ในหลายด้าน ได้แก่ ๑)ด้านเทคนิคการผลิตเชือก ๒)ด้านการสร้างแบรนด์ ๓)ด้านการตลาด ๔)ด้านการบรรจุหีบห่อ ๕)ด้านช่องทางการจำหน่าย ๖)ด้านการเผยแพร่ ๗)ด้านจริยธรรม ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมถักสานเชือกอย่างเป็นรูปธรรม

Research Title: Model Rope products Integration Buddhism with modern Science Development of the righteous to International level by

Researchers: Dr.Manusphon Yungtalay, PhrabaideekaHassadee Praking, Phrakhruputtharajitthapron,Dr., Phrakhru Akarasilawisut (Kraicharas), Dr. Benyapa Jitmunkongpakdee

Department: Mahachulalongkornrajavidyala University,Nakhon Ratchasima Campus

Fiscal year: 2563/2020

Researcher Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyala University

ABSTRACT

The research results showed that the condition, value and process of rope products in Nakhonratchasima Province. it consists of the four groups of rope weaving handicraft groups according to the concepts and theories related to handicrafts, weaving and the production of community products. It is an analysis of information on conditions, problems, values and processes of rope products. found a major problem in marketing. distribution channels that will create values and production process designs and brands that lack concrete patterns and guidelines.

The results of research on the development of right livelihood with local wisdom (Rope production) to international in Nakhonratchasima state of the problem of all four groups, lack of funds and cycad work in production. there is no physical place to sell products. Lack of publicity there is no opportunity to bring the product to the trade show because there are no travel expenses. sales of each product group are priced at different standards. lack of support from buyers in the community and the product is durable Therefore there is no repeat consumption Like food as a result, the professional weaving rope products have to find similar products for distribution to generate income. Problems of rope materials, product model development, handicraft, weaving of rope. get together to analyze community problems by discussing and exchanging opinions In the learning process used in community brainstorming with workshops.

The results of the model of integrating buddhism with modern science in the development of the right livelihood, products from the rope to the international level with local wisdom, cultural communities in Nakhon ratchasima Province. the pattern of participating in rope production activities and selling rope products that are elaborate, durable and beautiful Using local resources and resources purchased from factories, such as umbrella ropes, straw bales, nylon ropes and palstic ropes, etc. and jointly made the distribution of group members until it has been accepted by consumers in the provinces, provinces and abroad until receiving support for community, district and provincial development agencies subdistrict administrative organization agricultural cooperatives both in terms of knowledge, budget, materials, equipment and introducing guidelines for group management thus becoming a reinforcement for the group to be developed further to give the group the strength, self-reliance with the objective and clear management processes have a common vision to enhance the quality of life for a better, create jobs, create careers with the community and develop in various fields. most of the rope weaving craft groups have good planning and clear goals. and have adopted the principles of morality and ethics to make the woven handicraft group successful.

Therefore, the rope handicraft group needs to develop products. With participants development of product patterns, 2 circles around the main guideline for product model development is to bring products from different types of ropes, namely nylon ropes, straw bales, umbrella ropes and plastic ropes developed 3 new product styles: bags, baskets and gift shops, resulting in a variety of product prototypes from rope The developed products can be distributed through various channels such as online media systems, exhibitions, etc., as well as transfer knowledge to local interested parties. The results of this research are beneficial to the community in many ways, including 1) rope manufacturing techniques. 2) band creation 3) marketing 4) packaging 5) distribution channels 6) publication 7) ethics resulting in the development of concrete product patterns of handicrafts.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ผลิตภัณฑ์จากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชื้อในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อ) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเอกสาร คุณภาพและเชิงปฏิบัติการ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของพระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พระมหาชุตีภัก อภินนโท ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและส่งเสริมการวิจัย พระอาจารย์ทุกรูป ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ทุกท่าน และคณาจารย์ นักวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมาทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน ผู้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาวิจัยที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม ค่านิยม เสริมสร้างสัมมาชีพชุมชนตลอดไป

ดร.มนัสพล ยังทะเล และคณะ

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ช
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ซ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมถักสานและการผลิตสินค้าชุมชน.....	๘
๒.๑.๑ ประวัติงานหัตถกรรมถักสาน.....	๘
๒.๑.๒ หัตถกรรมจักสานสู่การถ่ายทอดและการเรียนรู้.....	๑๐
๒.๑.๓ ลักษณะของหัตถกรรมพื้นบ้าน.....	๑๑
๒.๑.๔ คุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน.....	๑๒
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์.....	๑๔
๒.๒.๑ ความหมายของผลิตภัณฑ์.....	๑๔
๒.๒.๒ แนวคิดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์.....	๑๗
๒.๒.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ.....	๒๕
๒.๒.๔ แนวคิดการผลิตสินค้าชุมชน.....	๒๖
๒.๒.๕ องค์ประกอบของการผลิตสินค้าชุมชน.....	๓๑
๒.๒.๕ ขั้นตอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า.....	๓๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม/สัมมาชีพ.....	๔๒

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม.....	๔๒
๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสัมมาชีพ.....	๔๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคตฺติชนวิทยา.....	๔๘
๒.๔.๑ ที่มาของแนวคิดคตฺติชนวิทยา.....	๔๘
๒.๔.๒ ความหมายแนวคิดคตฺติชนวิทยา.....	๕๒
๒.๔.๓ หลักการสำคัญแนวคิดคตฺติชนวิทยา.....	๕๓
๒.๔.๔ องค์ประกอบแนวคิดคตฺติชนวิทยา.....	๕๕
๒.๔.๕ กระบวนการของคตฺติชนวิทยา.....	๕๖
๒.๔.๖ การประยุกต์ใช้แนวคิดคตฺติชนวิทยา.....	๕๗
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์.....	๕๘
๒.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์.....	๕๘
๒.๕.๒ ความหมายการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์.....	๖๐
๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการ.....	๖๓
๒.๖.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ.....	๖๓
๒.๖.๒ ความหมายของการบูรณาการ.....	๖๗
๒.๖.๓ รูปแบบของการบูรณาการ (Model of integration)	๖๘
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖๙
๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการผลิต.....	๖๙
๒.๗.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา.....	๗๒
๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการ.....	๗๓
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๗๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๗๕
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๗๗
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย.....	๗๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๘๓
๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย	๘๔
๓.๗ สรุปขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัย.....	๘๕
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๘๖
๔.๑ บริบทพื้นที่วิจัย.....	๘๖
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชื้อก ในจังหวัดนครราชสีมา.....	๙๗

๔.๓ ผลการวิจัยการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลใน จังหวัดนครราชสีมา.....	๑๐๓
๔.๔ ผลการรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพ ผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัด นครราชสีมา.....	๑๔๑
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย.....	๑๔๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	๑๔๗
๕.๑ สรุปความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตและวิธีการวิจัยที่ใช้.....	๑๔๗
๕.๒ สรุปผลการวิจัย	๑๔๘
๕.๓ อภิปรายผล.....	๑๕๓
๕.๔ ข้อเสนอแนะ.....	๑๕๘
บรรณานุกรม.....	๑๕๙
ภาคผนวก.....	๑๖๕
ผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	๑๖๖
ผนวก ข กระบวนการดำเนินกิจกรรมที่ผลการวิจัยไปใช้และบทสรุปผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ.....	๑๗๓
ผนวก ค รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย.....	๑๗๕
ผนวก ง หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย.....	๑๗๖
ผนวก จ ภาพประกอบภาคสนาม.....	๑๗๗
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๘๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖
๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน (ข้อ ๗.๑.๒).....	๓๗
๑.๓ ขั้นตอนการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	๓๘
๑.๔ คำอธิบายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)	๓๙
๑.๕ แบบ สปส.ผอ.สป.๐๐๑-ก คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	๔๒
๑.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย.....	๔๕
๑.๗ กระบวนการขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัย.....	๔๕
๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากเชือก.....	๔๖
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกกลุ่ม หัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน.....	๔๗
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านบุตาโฮ.....	๔๘
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จาก เชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโนนกระหาด.....	๔๙
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จาก เชือกกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่.....	๑๐๑
๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน.....	๑๐๖
๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ.....	๑๐๗
๔.๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการ จำหน่ายกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด.....	๑๐๘
๔.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการ จำหน่ายกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่.....	๑๑๐
๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ จากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน.....	๑๑๒
๔.๑๑ ข้อเสนอการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรม จักสานเชือกพนาหนองหิน.....	๑๑๔
๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำ จากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ.....	๑๑๕
๔.๑๓ ข้อเสนอการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรม จักสานเชือกบ้านบุตาโฮ.....	๑๑๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด.....	๑๑๙
๔.๑๕ ข้อเสนอสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด.....	๑๒๒
๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติก กลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านหนองปลิงใหม่.....	๑๒๔
๔.๑๗ ข้อเสนอสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่.....	๑๒๖
๔.๑๘ แสดงขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	๑๒๘
๔.๑๙ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกในลอน.....	๑๒๙
๔.๒๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกในลอน.....	๑๓๐
๔.๒๑ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกมัด.....	๑๓๑
๔.๒๒ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกมัดบ้านบุตาไฮ.....	๑๓๓
๔.๒๓ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกมัดฟาง.....	๑๓๓
๔.๒๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด.....	๑๓๖
๔.๒๕ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติก.....	๑๓๗
๔.๒๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก.....	๑๓๙

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
๔.๑ ใบประกาศรับรองกลุ่มผักสวนบ้านบุตาโฮ.....	๙๒
๔.๒ กลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ ๓ ดาว	๙๔
๔.๓ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา.....	๑๑๔
๔.๔ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ ทำจาก เชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกกรม.....	๑๑๙
๔.๕ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ ทำจาก เชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟาง.....	๑๒๓
๔.๖ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่.....	๑๒๖
๔.๗ ตราผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนใหม่.....	๑๓๐
๔.๘ ตราผลิตภัณฑ์เชือกกรมใหม่.....	๑๓๒
๔.๙ ตราผลิตภัณฑ์เชือกกรมใหม่.....	๑๓๕
๔.๑๐ ตราผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางเดิม.....	๑๓๕
๔.๑๑ ตราผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางใหม่.....	๑๓๘
๔.๑๒ ตราผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกโคราช.....	๑๔๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อคัมภีร์

พระไตรปิฎก = เล่ม/ข้อ/หน้า
ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวินัยปิฎก

คำย่อ	คำเต็ม	
วิ. มห.(ไทย)	วินัยปิฎก	มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	คำเต็ม			
ที.ม. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ข. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ชั้นธวาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.อรรถก. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อรรถกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก.(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาอันเกิดจากความสามารถ การศึกษาหาความรู้ และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดมูลค่า ทักษะ ประสพการณ์ ความเชี่ยวชาญ นับเป็นผลงานทางด้านนวัตกรรม มิใช่เป็นเพียงรูปทรงที่สวยงามเท่านั้นจะต้องมีความประณีต คงทน และเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่านิยมของบุคคลที่มีความต้องการงานฝีมือ เป็นสื่อทางวัฒนธรรมของชุมชน เกี่ยวกับเรื่องราวภูมิปัญญาการผลิตเชือกที่นำมาต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ กระเป๋า ตะกร้า หมวก เป็นต้น เพื่อยกระดับสินค้าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น ประกอบกับเสริมสร้างสัมมาชีพชุมชน

สินค้าหัตถกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคม สร้างค่านิยม สร้างความเชื่อ และสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านอย่างแท้จริง เพราะชุมชนเป็นผู้คิดค้นและสร้างสรรค์สินค้า ผลิตภัณฑ์ทดแทนวัสดุที่หายากและไม่มีในท้องถิ่น ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ควรต้องรักษาและสืบทอด และการพัฒนาทั้งรูปแบบ กระบวนการผลิต และหน้าที่การใช้สอย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการหรือวิถีชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ตามยุคสมัย การปลูกฝังค่านิยมทางศิลปหัตถกรรมไทยของคนไทยเองอย่างต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ^๑ และกลายมาเป็น"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐ โดยมีหลักการสำคัญ พื้นฐาน ๓ ประการ คือ ๑) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ๒) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ ๓) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มาของผลิตภัณฑ์ของ OTOP ในประเทศไทยไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

แนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละตำบล แต่ละผลิตภัณฑ์ก็จะสร้างจุดเด่น จุดขายในชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่น่าเสียดายโครงการผลิตภัณฑ์"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์"ไม่ได้ถูกหยิบยกมาพัฒนาต่อยอดในสมัยรัฐบาลปัจจุบันมากนัก จึงส่งผลให้เกิดปัญหาขาดงบประมาณ ขาดการพัฒนาต่อยอด และผู้มีความรู้ ความสามารถ ก็หันไปประกอบอาชีพอื่นที่

^๑ ณภัทร หงษ์ทอง, ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ๒๕๔๘), หน้า ๑-๓.

สร้างคนได้มากกว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมสินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ ชบเซาลงไป ทั้งที่ชุมชนได้ร่วมใจกันสร้างและขาดผู้นำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ชุมชนได้สั่งสมประสบการณ์ใช้สติปัญญาในการปรับตัว เพื่อการดำรงชีพท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม จึงมีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้สอยดำรงชีพ^๒ งานจักสานเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทย ทั้งในด้านการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต และด้านคุณค่าทางจิตใจจากความงามความประณีตและความเป็นท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพัฒนาสร้างสรรค์งานในวงกว้างขึ้นสามารถ สร้างเป็นอาชีพเสริมสร้างคนได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น^๓ ภูมิปัญญาในการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในด้านประโยชน์ใช้สอย ตามสภาพของสังคม อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการใช้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานโดยตรงในชีวิตประจำวันลดน้อยลง มีการปรับเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ มากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบและขนาดให้แตกต่างไปจากเดิมเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม^๔ ผลิตภัณฑ์จักสานในอดีตส่วนใหญ่ใช้วัสดุที่หาได้จากธรรมชาติ เช่น เชือกกล้วย ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่หาได้ง่าย สามารถ นำมาใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากเชือกกล้วยไม่ค่อยมีความ คงทน ขึ้นราง่าย จึงมีการนำวัสดุอื่นที่มีความทนทานมาใช้จักสานผลิตภัณฑ์แทนเชือกกล้วย อาทิเช่น เชือกมัดฟาง เชือกไนลอน เชือกเส้นพลาสติกสังเคราะห์ เชือกกรม เป็นต้น

ผู้วิจัยลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสำรวจงานหัตถกรรมจักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมีผลงานประกวดที่ได้รับรางวัล และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพเนื่องจากมีความประณีต ไม่บิดเบี้ยวหรือเอนเอียง ขนาดเหมาะสมกับ การใช้งาน ไม่มีรอยต่อหรือรอยไหม้ของเชือกปรากฏให้เห็นเด่นชัดจนทำให้ชิ้นงานขาด ความสวยงาม ทางกลุ่มได้รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จักสานเชือกที่ทำขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ ทั้งเรื่องของคนละเอียด ลวดลาย สีสัน ความสวยงาม ความประณีต ที่ผู้สรรค์สร้างได้ใส่ใจลงไปในผลงานแต่ละชิ้นจนออกมาเป็นงานที่ดี มีคุณภาพในแต่ละท้องถิ่น

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในด้านภูมิปัญญา มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องจักสาน ดังนั้นการสร้างผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาอันเกิดจากความสามารถ การศึกษาหาความรู้ และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดมูลค่าทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ นับเป็นผลงานทางด้านหัตถกรรม มิใช่เป็นเพียงรูปทรงที่สวยงามเท่านั้นจะต้องมีความประณีต คงทน และเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่านิยมของบุคคลที่มีความต้องการงานฝีมือ เป็นสื่อทางวัฒนธรรมของชุมชน เกี่ยวกับ

^๒ นวลลออ ทินานนท์, การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก, (กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๔), หน้า ๑.

^๓ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, เครื่องจักสานในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๒๙.

^๔ อ้างแล้ว, ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน, หน้า ๒๑๐.

เรื่องราวภูมิปัญญาการผลิตเชือกที่นำมาต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ กระเป๋า ตะกร้า หมวก เป็นต้น เพื่อยกระดับสินค้าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น ประกอบกับเสริมสร้างสัมมาชีพชุมชน แนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละตำบล แต่ละผลิตภัณฑ์ก็จะสร้างจุดเด่น จุดขายในชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่น่าเสียดายโครงการผลิตภัณฑ์"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์"ไม่ได้ถูกหยิบยกมาพัฒนาต่อยอดในสมัยรัฐบาลปัจจุบันมากนัก จึงส่งผลให้เกิดปัญหาขาดงบประมาณ ขาดการพัฒนาต่อยอด และผู้มีความรู้ ความสามารถ ก็หันไปประกอบอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมสินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ ชะลอตัวลงไป ทั้งที่ชุมชนได้ร่วมใจกันสร้างและขาดผู้นำ เมื่อระบบการตลาดได้เปลี่ยนแปลงไป การผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและความนิยมในวงจำกัดเฉพาะภายในจังหวัดและนอกจังหวัดบางส่วน เพื่อให้งานภูมิปัญญาของชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่นิยม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากเชือกที่ได้สร้างสรรค์สินค้าหลากหลายรูปแบบ สอดรับกับนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คติความเชื่อทางศาสนาที่มุ่งสอนให้ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง แต่ปัจจุบันยังขาดแคลน อย่างไรก็ตามกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังไม่มีรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เข้าด้วยกัน และขาดการกำหนดแผนงาน เทคนิค การตลาด และจริยธรรมที่จะนำไปสู่สากล

จากที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้รู้รูปแบบใหม่จึงมีความสำคัญเพื่อต่อยอด สร้างค่านิยม ซึ่งจะต้องมีกระบวนการผลิต หาจุดเด่นของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถสร้างคนได้เพิ่มมากขึ้น ภายใต้ความเชื่อที่จะสามารถนำมาถ่ายทอดต่อชนรุ่นหลัง สร้างงาน สร้างอาชีพ เพราะผลิตภัณฑ์จากเชือกถือว่าเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและความชำนาญมากจึงจะสามารถสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สวยงามและมีความประณีตได้ สำหรับกลุ่มสตรีจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่ได้หันมาทำผลิตภัณฑ์และที่ทำจนได้ออกคนการแฉ้วพารวย คือ ผลิตภัณฑ์จากเชือกมัดของชาวสามแยกปักและกลุ่มสตรีราชสีมา โดยได้รับการสนับสนุนจากนายกเทศบาลอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์สู่สากล คณะผู้วิจัยในฐานะมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทย เพื่อให้เกิดการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา จึงได้มีการบูรณาการและพัฒนาสัมมาชีพชุมชน โดยได้มีการบูรณาการร่วมกับการสอนใน คนวิชาพระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย อย่างไรก็ตามกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังไม่มีรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เข้าด้วยกัน และขาดการกำหนดแผนงาน เทคนิค การตลาด และจริยธรรมที่จะนำไปสู่สากล คณะผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนสืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ พัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมาได้เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” ครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในมิติ ดังนี้ ๑) ศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา ๒) การพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ คณะผู้วิจัยพื้นที่ได้กำหนดพื้นที่ ๔ แห่ง ได้แก่

- ๑) กลุ่มจักสานเชือกไถล่อน ต.แะ อำเภอบัวชุม จ.นครราชสีมา
- ๒) กลุ่มจักสานเชือกกรม ต.บ้านใหม่ อำเภอบัวชุม จ.นครราชสีมา
- ๓) กลุ่มจักสานโนนกระหาด ต.ธารละหลอด อำเภอพิมาย จ.นครราชสีมา
- ๔) กลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนด ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑.การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

๑) กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ พื้นที่ๆละ ๒ รายรวมจำนวน ๘ ราย

๒) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ๔ พื้นที่ๆ ละ ๒ ราย รวมจำนวน ๘ ราย

๓) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญ /ชาวบ้านในพื้นที่ประกอบสมาชิกชุมชน ผู้ปฏิบัติงาน ด้านผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ พื้นที่ๆละ ๑๐ ราย รวมจำนวน ๔๐ ราย

๔) กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ ๔ พื้นที่ๆละ ๕ ราย จำนวน ๒๐ ราย

รวมทั้งสิ้น ๗๖ ราย

๒.การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

๑) หน่วยงานภาครัฐจำนวน ๓ ราย

๒) ปราชญ์ชุมชนท้องถิ่น ๔ พื้นที่ๆละ ๑ ราย จำนวน ๔ ราย

๓) ผู้ปฏิบัติงานผลิตภัณฑ์จากเชือกในพื้นที่ ๔ พื้นที่ๆละ ๔ ราย จำนวน ๑๖ ราย

๔) ประชาชนผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือกในพื้นที่ ๔ พื้นที่ๆละ ๒ ราย จำนวน ๘ ราย

รวมประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรื่องรูปแบบการบูรณาการ พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสมาชิกผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๐ ราย

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การสร้างสรรค์รูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จากเชือก เพื่อให้ได้ผลงานที่แตกต่างที่มีอยู่เดิม โดยใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอน การพัฒนา ๕ ขั้นตอน คือ ๑)ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ๒)ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ๓)วางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ๔) ปฏิบัติตามแผน และ ๕) ติดตามและการประเมินผล

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้วิจัยและ นักพัฒนาชุมชน กลุ่มักสานหัตถกรรมเชือก ๔ กลุ่ม ขั้นตอนการดำเนินการ คือ ๑) ศึกษาและ วิเคราะห์ปัญหา ๒) ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ๓) วางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ๔) ปฏิบัติตามแผน และ ๕) ติดตามและการประเมินผล

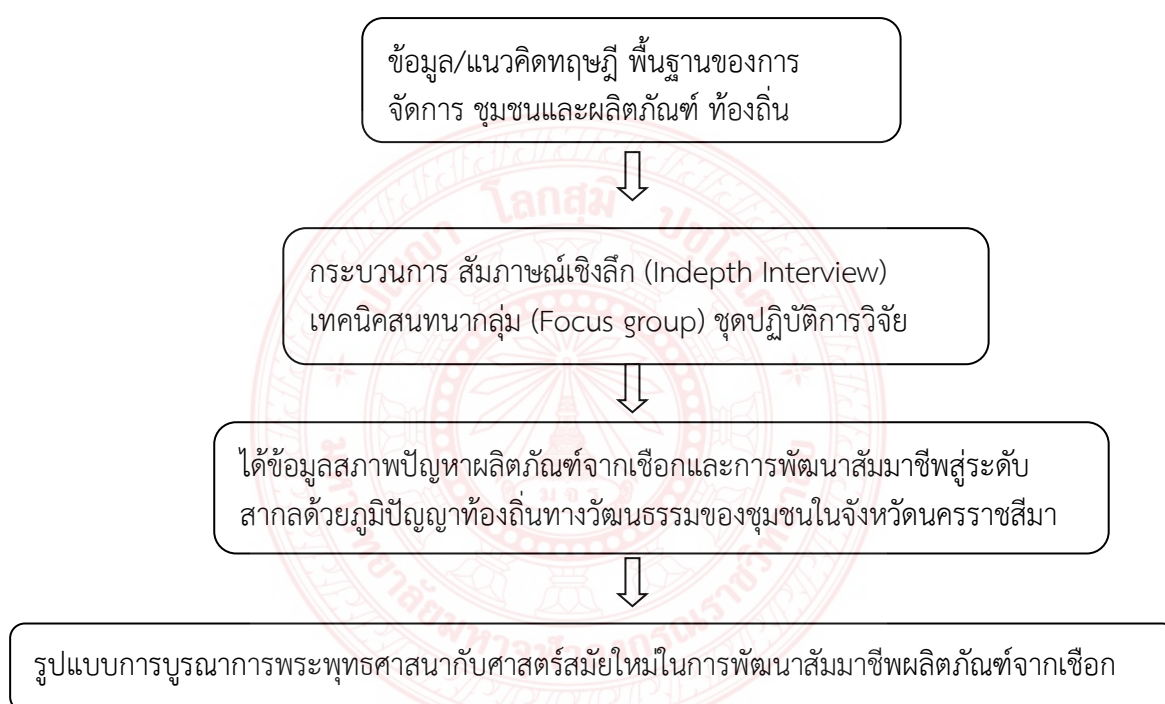
การวางแผนเรียนรู้ คือ การวางแผนวิจัย การรับรู้ การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดการเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของชุมชนกับการแก้ไข ปัญหาการพัฒนารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสมาชิก ผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

การสร้างการพัฒนา คือ การหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อกำหนดกิจกรรมปฏิบัติที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จในการสร้างรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนา สมาชิกผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัด นครราชสีมา

การเผยแพร่ ช่องทางการตลาดและแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมร่วมกัน คือ การนำ กิจกรรมการปฏิบัติการวิจัยที่ยอมรับร่วมกันกำหนดเป็นแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดช่องทางการจัด จำหน่าย การสร้างโลโก้ แคมพาล็อก การตลาด การเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ แนวทางในด้าน พระพุทธศาสนาที่มีการบูรณาการด้านคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบสัมมาชีพและวัฒนธรรมที่ดี

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นและแนวความคิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตาราง ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัด นครราชสีมา

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนา สัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัด นครราชสีมา

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลิตภัณฑ์จากเชื้อกระบวนการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการค้นคว้าเอกสารข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน การพัฒนา สัมมาชีพชุมชน การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้ามาประกอบการทำวิจัยเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นเที่ยงตรงตามหลักระเบียบวิธีวิจัย ดังมีประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมถักสานและการผลิตสินค้าชุมชน
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม/สัมมาชีพ
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
- ๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบบูรณาการ
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมถักสานและการผลิตสินค้าชุมชน

๒.๑.๑ ประวัติงานหัตถกรรมถักสาน

วิวัฒนาการของนักคิดในแต่ละยุคสมัย มีสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องของการรู้จักประยุกต์ใช้วัตถุดิบใกล้ตัวให้เป็นประโยชน์ เริ่มตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ถ้ารู้จักคิดที่จะขุดขีด ถักทอ ประสานการในชีวิตรอบบ้นถักถักตามิราในประเทศสเปนและถักถักโคในประเทศ ฝรั่งเศส (Altamira & Lascaux) ด้วยสิ่งของที่หาง่ายใกล้ๆตัวทำให้นักโบราณคดีได้มองเห็นเรื่องราวความเป็นมา สิ่งทีสืบทอดมาเป็นลำดับ ทำให้ทราบว่าแม้แต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงโลกปัจจุบันมนุษย์รู้จักที่จะนำศิลปะมาเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนักคิดในยุคก่อนประวัติศาสตร์นี้ได้รู้จักสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายใกล้ๆตัว งานจักสานท้องถิ่นเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นผลงานของชาวบ้านที่ทอรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ก็ได้ใช้หลักคิดจากการหาวัสดุในท้องถิ่น ง่ายๆใกล้ๆตัว มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์แบบพอเพียงที่ทำให้ ชาวบ้านมีเศรษฐกิจแบบเพียงพอ และในปัจจุบันสังคมไทยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการหันมาพึ่งตนเอง

ตามวิถีไทยโดยการน้อมนำแนวพระราชกระแสเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล ชุมชน และสังคมโดยรวม เพราะโดยพื้นฐาน สังคมไทยมีต้นทุนทางสังคม (Social Capital) ที่มีคุณค่ามหาศาล อยู่ในตัวอยู่แล้วเพราะเป็นประเทศเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหารและ วัตถุดิบในท้องถิ่นที่นำมาสร้างสรรค์เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมายาวนานและมีการกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในประเทศไทย^๑ งานหัตถกรรมจักสานเป็นงานที่ใช้ฝีมือในการดัดแปลงวัสดุธรรมชาติมาเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันหรือในโอกาสพิเศษ แม้บางครั้งจะมีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือเข้ามาช่วยบ้าง แต่กระบวนการผลิตจะใช้ฝีมือเป็นสำคัญ งานหัตถกรรมจักสานจึงเป็นงานที่สะท้อนถึง เทคโนโลยี และภูมิปัญญาของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาพื้นบ้านให้มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทย

ข้อมูลเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านและเครื่องจักสาน การทำเครื่องจักสานในประเทศไทย มีการทำสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นักโบราณคดีได้พบหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานในยุคหินใหม่ที่บริเวณถ้ำแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่เป็นลายขัดสองเส้น ประมวลว่ามีอายุราวสี่พันปีมาแล้ว นอกจากนี้ยังพบภาชนะดินเผาที่มีร่องรอยของเครื่องจักสาน ปรากฏอยู่ซึ่งนำไปสู่การสันนิษฐานว่าเครื่องจักสาน เป็นต้น ตามความหมายของเครื่องจักสาน ความหมายของเครื่องจักสานไว้ว่า เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรม และ หัตถกรรมอย่างหนึ่ง นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงความหมายของเครื่องจักสานไว้หลายลักษณะ ไว้ดังนี้

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงความหมายของเครื่องจักสานไว้ว่า เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมอย่างหนึ่ง ที่มนุษย์คิดวิธีการต่างๆ ขึ้นเพื่อใช้สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการสอดขัดและสานกันของวัสดุเป็นเส้นเป็นริ้ว เป็นหลักโดยสร้างรูปทรงของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นตามความประสงค์ในการใช้สอย^๒ การสาน เป็นกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำวัสดุธรรมชาติมาสร้างประโยชน์โดยใช้ความคิดและฝีมือมนุษย์เป็นหลักการสานลวดลายจะสานลวดลายใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการใช้สอยซึ่งมีด้วยกัน ๓ วิธี คือการสานด้วยวิธีสอดขัด , การสานด้วย วิธีการสอดขัดด้วยเส้นทแยง,การสานด้วยวิธีขัดเป็นวง ,การถักเป็นกระบวนการประกอบที่ช่วยให้ การทำเครื่องจักสานสมบูรณ์ การถักเครื่องจักสาน เช่น ขอบ ขา ปาก ก้น ของเครื่องจักสานและเป็นการเพิ่มความสวยงามไปด้วย

^๑อารี สุทธิพันธุ์, ศิลปะนิยม, กรุงเทพฯ:กระดาศา,๒๕๒๘), หน้า ๑๐-๑๑.

^๒วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, ชีวิตไทยกับงานศิลปหัตถกรรม, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์,๒๕๓๓),หน้า ๒.

สรุปได้ว่างานหัตถกรรมจักสาน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตที่หาได้ง่ายรอบตัว หรือผลิตได้เอง โดยเฉพาะวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น เชือกกล้วย เชือกใยสังเคราะห์ เป็นต้น วัตถุดิบจากธรรมชาติและการสังเคราะห์นั้นจะต้องผ่านกระบวนการต่างๆ ได้แก่ นำไปสาน ไปถัก ทอ ทำให้เกิดผลกลายเป็นชิ้นงาน ด้วยฝีมือของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ และประจำท้องถิ่นนั้น โดยมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น แต่บางอย่างก็ขาดการสืบสาน ทำให้สูญเสียนงานหัตถกรรมบางอย่างไป

๒.๑.๒ หัตถกรรมจักสานสู่การถ่ายทอดและการเรียนรู้

วิบูลย์ ลีสุวรรณ ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดและการเรียนรู้การทำงานหัตถกรรมจักสาน พื้นบ้านในประเทศไทย ในอดีตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดสืบทอดระหว่างกันภายในครอบครัวมากที่สุด เป็นลักษณะที่พ่อสอนลูกเรียนรู้ด้วยกันจากปากและได้ฝึกหัด จนเกิดความชำนาญ แต่ก็จะมีในลักษณะที่ชุมชนนั้นๆทำงานหัตถกรรมจักสานเป็นอาชีพก็จะเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ก็ ยังมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนบ้าน หรือมีการลอกเลียนแบบกันในท้องถิ่นที่ใกล้เคียง ก็จะทำให้เกิดการผสมผสานกันของเอกลักษณ์ระหว่างท้องถิ่นเกิดขึ้น แต่การถ่ายทอดในอดีตก็จะเป็นลักษณะที่อยู่ในวงแคบๆ ไม่ค่อยมีการสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการเรียนรู้แบบค่อยเป็น ค่อยไป ส่วนมากจะทำเมื่อว่างจากอาชีพหลัก เช่น การทำนา ทำสวน แต่ในปัจจุบัน การดำรงชีวิตของชาวนาชนบทเปลี่ยนไปตามสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบถึงการเรียนรู้และการผลิตงานหัตถกรรมจักสานด้วย ทำให้เกิดการถ่ายทอดด้วยการสอนจากหน่วยงานอบรมทางราชการ เพื่อให้เกิดการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้การเรียนรู้และการผลิตเป็นไปเพื่อการค้า ทำให้เกิดผลเสียในเรื่องของคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งวิบูลย์ ลีสุวรรณ ได้แบ่งการเรียนรู้การทำงานหัตถกรรมจักสานในปัจจุบันตามลักษณะของการผลิตมีดังนี้

๑. การผลิตใช้ในครัวเรือน จะเรียนรู้จากบรรพบุรุษเป็นหลักใหญ่ แต่ก็มีบางโอกาส บางท้องถิ่นจะ เลียนแบบจากเพื่อนบ้านในลักษณะแลกเปลี่ยนกันบ้าง

๒. การผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการเรียนรู้ถ่ายทอดกันระหว่างเพื่อนบ้าน และหน่วย ฝึกอบรมทางราชการ เพราะการผลิตในลักษณะนี้ ต้องการการจักสานที่รวดเร็วและมีรูปแบบตาม ความนิยมของตลาด จึงต้องมีการฝึกฝนและปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม แต่อย่างไรก็ดี ช่างจักสานทั่วไปจะต้องมีความรู้พื้นฐานจากบรรพบุรุษอยู่แล้ว จึงจะสามารถ ปฏิบัติได้ดี^๓

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจกลุ่มจักสานเชือกในเบื้องต้นนั้น พบว่า การถ่ายทอดและการเรียนรู้ภูมิปัญญาจะเป็นแบบดั้งเดิม คือ ยังไม่มีการส่งเสริมใหม่ การพัฒนารูปแบบและผู้วิจัยพอที่จะสรุปการถ่ายทอดและการเรียนรู้ภูมิปัญญา การถ่ายทอดและการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ

^๓ วิบูลย์ ลีสุวรรณ, เครื่องจักสานในประเทศไทย, (กรุงเทพ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๒๒-๑๒๓.

การเรียนรู้และการฝึกฝนจากเพื่อนบ้าน การฝึกฝนด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการฝึกอบรมของหน่วยงานราชการ

๒.๑.๓ ลักษณะของหัตถกรรมพื้นบ้าน

เนื่องจากความแตกต่างทางด้านกายภาพและความแตกต่างของสภาพชุมชนตลอดจนการสั่งสมและสืบทอดงานหัตถกรรมพื้นบ้านจากบรรพบุรุษส่งผลให้หัตถกรรมพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของหัตถกรรมพื้นบ้านไว้หลายลักษณะ พอจะสรุปได้ดังนี้

๒.๑.๓.๑ สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย การสร้างงานหัตถกรรมจะมีการพัฒนา รูปแบบ เรื่อยมาทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้ใช้สอยได้อย่างเต็มที่และแต่ละท้องถิ่นจะมีรูปแบบหัตถกรรมเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

๒.๑.๓.๒ สร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก งานหัตถกรรมพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นจะผลิตขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอการใช้สอยในชีวิตประจำวัน และแต่ละท้องถิ่นจะมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน

๒.๑.๓.๓ จะต้องมียุคที่เหมาะสมหรือมีราคาต่ำ เพราะงานหัตถกรรมทำขึ้นเป็นจำนวนมากและเป็นของใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านทั่วไป

๒.๑.๓.๔ จะต้องมียุคเฉพาะถิ่น คุณสมบัติประการหนึ่งของหัตถกรรมพื้นบ้านคือ วัสดุที่ใช้ก็เป็นวัสดุธรรมชาติที่หาได้จากท้องถิ่น ผลผลิตที่ได้ออกมาจึงมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น

๒.๑.๓.๕ เป็นภูมิปัญญาของช่างเฉพาะถิ่น ช่างผู้ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้านจะเป็นช่างธรรมดาที่มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการสั่งสมสืบทอดต่อๆ มา^๔

หัตถกรรมจักสานจากเชือกกล้วยเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่ชาวชุมชนบ้านได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นอย่างมากในการอนุรักษ์ให้คงอยู่เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานได้รู้ว่าสมัยก่อนบรรพบุรุษได้สร้างสิ่งที่มีคุณค่าให้ลูกหลานได้ศึกษาได้เรียนรู้จึงมีการพัฒนาที่แต่เดิมเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้ในครัวเรือนเพียงอย่างเดียว จึงได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปในทางเศรษฐกิจ การปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไปก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หัตถกรรมจักสานจากวัสดุเชือกกล้วยที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชน มีการขยายไปในทิศทางของธุรกิจสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน

^๔ อ้างแล้ว, เครื่องจักสานในประเทศไทย, หน้า ๓๑-๓๒.

๒.๑.๔ คุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

งานหัตถกรรมจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ จุดประสงค์หลักของการสร้างหัตถกรรมจักสานขึ้นมาก็เพื่อใช้สอยเป็นหลัก ศักดิ์ซึ่งจะเป็นการใช้สอยในการอุปโภคบริโภคหรือใช้สอยในพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อถือตามขนบประเพณี นอกเหนือจากการสร้างงานหัตถกรรมจักสานขึ้นมาเพื่อใช้สอยโดยตรงแล้ว ยังท าให้มนุษย์มีเวลาที่จะสร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้ได้อย่างพิถีพิถันประณีตงดงามยิ่งขึ้น จนท าให้เครื่องมือเครื่องใช้บางส่วนเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีค่าด้วย วิบูลย์ ลี้สุวรรณกล่าวว่าถึงคุณค่าของงานหัตถกรรมจักสานไว้ ๒ ลักษณะ คือ คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอยกับคุณค่าทางความงามและศิลปะ ซึ่ง ผู้วิจัยได้แยกเป็นหัวข้อดังนี้

๑) คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย งานหัตถกรรม จักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงคุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอยไว้ ดังนี้ คุณค่าของเครื่องจักสานที่ได้จากประโยชน์ใช้สอย แบ่งอย่างกว้างๆ ได้เป็น คุณค่าที่ได้รับจากประโยชน์ใช้สอยทางกาย ได้แก่ การสร้างเครื่องจักสานเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เช่น เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่วนคุณค่าของเครื่องจักสานอีกประการหนึ่ง คือ คุณค่าทางใจ ได้แก่ เครื่องจักสานที่ทำขึ้นใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา

ความเชื่อและขนบประเพณีเช่น การสานตงในภาคเหนือและภาคอีสาน กวายน้อย กวายน้อย ที่สานด้วยไม้ไผ่ใช้ใส่สิ่งของในเทศกาลและพิธีทางพุทธศาสนาของภาคเหนือ เป็นต้น คุณค่าของเครื่อง จักสานด้านประโยชน์ใช้สอยนี้ เกี่ยวเนื่องและเป็นตัวกำหนดการสร้างรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และการเลือกใช้วัสดุ โดยเฉพาะเครื่องจักสานพื้นบ้านภาคต่างๆ ทั่วไปได้แสดงถึงความชาญฉลาด ของช่างจักสานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีว่ามีความเข้าใจในหลักของความงามอย่างพื้น ๆ ง่ายๆ แต่ก็มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะตนมีคุณค่าในการใช้สอยอย่างสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้าน ของผู้คนแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็น คุณค่าของเครื่องจักสานในการใช้สอยที่สามารถแบ่งตามลักษณะหน้าที่ใช้สอยออกเป็นประเภทต่างๆ ได้อย่างกว้างๆ คือ ใช้ในการอุปโภคและบริโภคใช้ในอาชีพการงาน ใช้ในพิธีการตามความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา และจากเครื่องจักสานที่แบ่งประเภทตามลักษณะการใช้สอยนี้แล้วยังแยกออกไปตามลักษณะของการใช้ให้ละเอียดลงไปอีกมาก เช่น ใช้เครื่องจับดักสัตว์ ใช้เป็นภาชนะ ใช้เป็นเครื่องประกอบอาคารบ้านเรือน ใช้เป็นเครื่องปูลาด ฯลฯ อย่างไรก็ตาม คุณค่าและคุณประโยชน์ของเครื่องจักสานที่มนุษย์ได้รับการใช้สอยเป็นสิ่งที่มีความต่อการดำรงชีวิตไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลความสะดวกสบายที่ได้รับจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยแล้ว เครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นเครื่องจักสาน ที่ผลิตได้ในท้องถิ่นของตานั้นเป็นสิ่งที่มีความอย่างยิ่งที่ช่วยเอื้ออำนวย ให้การดำรงชีวิตดำเนินไปด้วยดี ตามควรแก่

สภาพสังคมของท้องถิ่น นอกเหนือจากคุณค่าในการใช้สอยแล้ว เครื่องจักสานจำนวนมากยังมีคุณค่าทางด้านความงามและมีคุณค่าทางด้านศิลปะจนถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีมากมาย^๕

๒) คุณค่าทางความงามและศิลปะ งานหัตถกรรมจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึง คุณค่าที่เกิดจากความงามทางศิลปะไว้ว่า เครื่องจักสานในภาคต่างๆของไทย โดยเฉพาะเครื่อง จักสานพื้นบ้านที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมจำนวนไม่น้อย เป็นเครื่องจักสานที่มีคุณค่าทางด้านความงามและศิลปะที่มีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างไป จากงานศิลปหัตถกรรม และงานหัตถกรรมอื่นๆ คุณค่าทางด้านความงามและศิลปะของเครื่องจักสานนั้นเกิดจากองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณได้วิเคราะห์ไว้ดังนี้ คุณค่าทางความงามและศิลปะที่เกิดจากรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายจากการวิเคราะห์เครื่องจักสานในเชิงศิลปะที่ได้กล่าวไว้แล้วจะเห็นถึงความสามารถ และลักษณะเด่นในการเลือกใช้ รูปทรง โครงสร้าง และลวดลายในการทำเครื่องจักสานของภาคต่างๆ ว่าจะมีความชาญฉลาดและรอบคอบเป็นอย่างดี และผลจากความสามารถนั้นทำให้เครื่องจักสานมีความงดงามที่เกิดจากความประสาน สัมพันธ์ และความกลมกลืนกันของรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย เป็นอย่างดี ลักษณะของการ สร้างสรรค์เครื่องจักสานที่มีคุณค่าทางความงามและศิลปะ มิได้จำกัดเฉพาะความประณีตละเอียดเท่านั้น หากแต่รวมถึงเครื่องจักสานบางชนิดที่ไม่ละเอียดประณีต แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์ และศิลปะประกอบเป็นรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่เหมาะสมลงตัวและมีความงามที่เรียบง่าย^๖

อีกประการหนึ่ง คือ หากมองในแง่ของคุณค่าของงานหัตถกรรมจะพบว่า งานหัตถกรรมพื้นบ้านมีคุณค่าที่น่าสนใจในหลายประเด็นดังนี้

๑)คุณค่าทางด้านจิตใจ สิ่งของทุกอย่างในโลกเมื่อมีการใช้สอยด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน ความผูกพันของคนกับสิ่งของเหล่านั้นจะอยู่ในจิตใจอย่างยาวนาน เห็นสิ่งของทำให้เกิดจินตนาการถึงอดีตนึกถึงบรรพบุรุษที่มีการใช้ และมีการสืบทอดการผลิตมาอย่างยาวนาน ดังนั้นผู้คนในท้องถิ่นใด หากเป็นคนที่รักและผูกพันกับถิ่นเกิดจะมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นตัวตนของตนเองเมื่อเห็นสิ่งของที่มีการใช้มาแต่อดีตจะเกิดความสุขใจช่วยเตือนสติไม่ให้เป็นคนหลงตนลืมตัว นี่คือเสน่ห์ของงาน ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๒)คุณค่าทางด้านวิถีคิด การคิดสร้างสรรค์ของผู้คนในแต่ละเผ่าพันธุ์ไม่ใช่เป็นการคิดครั้งเดียวจบและยึดถือปฏิบัติจนชั่วลูกชั่วหลาน แต่เป็นการคิดแบบต่อยอดไปเรื่อยๆ จนกว่าจะนิ่ง หากเห็นว่าดีที่สุด ในช่วงนั้นจึงหยุดคิด การหยุดคิดคือ การตกผลึกทางความคิด ดังนั้นงานหัตถกรรมพื้นบ้านโดย ส่วนใหญ่จึงเป็นงานที่ตกผลึกแล้วตกผลึกอีก การมองดูงานหัตถกรรมพื้นบ้านเราจะ

^๕อ้างแล้ว, เครื่องจักสานในประเทศไทย, หน้า ๑๒๖.

^๖อ้างแล้ว, เครื่องจักสานในประเทศไทย, หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

มองเห็นคุณค่าของงานด้วยความชื่นชมในวิถีคิดที่สะท้อนให้เห็นว่าคนที่คิดตั้งแต่ต้นจนถึงคนสุดท้าย ต้องการชื่อเสียงหรือจดสิทธิบัตรอะไรเอาไว้มาก

๓)คุณค่าทางด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย งานหัตถกรรมพื้นบ้านแทบทุกชิ้นมีคุณค่าในการใช้สอย ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน คือการสร้างรูปทรงโครงสร้าง ลวดลาย และการเลือกใช้วัสดุเพื่อให้ตอบสนองประโยชน์ ใช้สอยเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตได้สร้างสรรค์ ตัดแปลงตามใจชอบ ความงาม ความ ประณีต ความสามารถ ในการเลือกและดัดแปลงวัสดุขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ดังนั้นงานศิลปหัตถกรรมจึงมีความหลากหลาย ไม่ใช่เฉพาะรูปทรง ลวดลาย แต่ความงามยังเป็นแบบเฉพาะถิ่น และเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลด้วย

๔)คุณค่าทางการสืบทอดฝีมือ ฝีมือในการผลิตเป็นสิ่งที่ไม่อาจเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ไม่มีหลักสูตร คนสอนไม่มีตำราและไม่จบมหาวิทยาลัย แต่ใจกว้างเพียงพอที่จะสอนใครต่อใครด้วยความภูมิใจ มีมากมายที่ศิษย์เก่งกว่าอาจารย์ บางครั้งก็มองเห็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเราได้แต่สงสัยว่าชาวบ้านเขาสอนต่อๆ กันมาอย่างไร จึงพัฒนาฝีมือมาถึงขั้นนี้ได้

สรุปได้ว่า รูปทรงของเครื่องจักสานที่มีความงามนั้นจะต้องประกอบด้วยเส้นรอบนอกที่กลมกลืนกับสัดส่วนและขนาด โดยมีหน้าที่ในการใช้สอยของเครื่องจักสานนั้นๆ เป็นตัวกำหนดที่สำคัญและมีตัวกำหนดอื่นเป็นองค์ประกอบ เช่น สภาพของการใช้สอยตามสิ่งแวดล้อม คตินิยมของท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วในเครื่องจักสานทุกภาคของประเทศจะมีรูปทรงที่งดงามอันเกิดจากความประสานกลมกลืนกันของเส้นรอบนอก สัดส่วนและขนาดเป็นส่วนมากและสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็น กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ผลักดันให้ช่างจักสานสร้างผลงานขึ้นมาตามหลักเกณฑ์นั้นอย่าง เรียบง่ายตามสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่น

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

๒.๒.๑ ความหมายของผลิตภัณฑ์

ความหมายของผลิตภัณฑ์ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

สุดาดวง เรืองรุจิระ ได้ให้ความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งใดที่เสนอขายต่อ ตลาดเป้าหมายที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ มีทั้งลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่ง ที่ จับต้องได้ (Tangible) คือ สินค้าที่มีตัวตน (Physical Product) มีรูปร่าง มองเห็น และสามารถสัมผัส ได้ สิ่ง ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Product) หรือ บริการ (Service) หมายถึง กิจกรรม ผลประโยชน์ หรือความพึงพอใจที่เสนอขายแก่ลูกค้า^๗

^๗ สุดาดวง เรืองรุจิระ, นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๓๔.

พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ ได้ให้ความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ เป็นสิ่งที่ผู้ขาย เสนอขายต่อตลาด เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจอยากได้เป็นเจ้าของ และซื้อมาเพื่ออุปโภคบริโภคอื่น เป็นการตอบสนองความต้องการ คำว่า ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้มีความหมายจำกัดเพียงวัตถุที่มีรูปร่างจับต้องได้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงผลิตภัณฑ์บริการ สถานที่องค์กรหรือบุคคลและความคิด ผลิตภัณฑ์ต้อง

อรรถประโยชน์ (Utility) มีมูลค่า (Value) ในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ การกำหนดลูกค้ายุทธศาสตร์ด้านผลิตภัณฑ์ที่ต้องพยายามคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

๑. ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation)

๒. พิจารณาจากองค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ (Product Component) เช่น ประโยชน์พื้นฐาน รูปร่างลักษณะคุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ ตราผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

๓. การกำหนดตำแหน่ง (Product Positioning) เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัท เพื่อแสดงตำแหน่งที่แตกต่างและมีคุณค่าในจิตใจของลูกค้าเป้าหมาย

๔. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะใหม่ และปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

๕. กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product Mix) และสายผลิตภัณฑ์ (Product Line) Armstrong and Kotler ได้ให้ความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใดๆ ที่เสนอออกสู่ตลาดเพื่อการรู้จักการเป็นเจ้าของ การใช้หรือการบริโภค และสามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของตลาดได้ ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือ บุคคลโดยผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะมีผล ทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้^๔

นพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคสินค้าอุตสาหกรรม และการบริการในการออกแบบรูปร่าง สี สัน หีบห่อ การใช้ชื่อยี่ห้อ การบริการ และ สัญลักษณ์ เป็นต้น^๕

ชาญชัย อาจิณสมาจาร กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดี คือ ภัยแจสู่ความสำเร็จของตลาด ผลิตภัณฑ์เป็นตัวแทนของความคาดหวังของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ตอบสนองความพึงพอใจของสังคม ผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จประกันถึงความส่งเสริมตัวเอง ถ้าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค นั่นก็คือ ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ดีควรก่อให้เกิดความกระตือรือร้น

^๔พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์, **เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก**, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓-๔๕.

^๕นพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร, **การจัดการส่งเสริมการตลาด**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖-๗.

เพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญต่อองค์การตลาด มันให้ความอิสระแก่ตลาดในการตัดสินใจ สำหรับนักการตลาด ความหมายของผลิตภัณฑ์ถูกตัดสินโดยความต้องการของผู้บริโภค^{๑๐}

วารุณี ตันติวงศ์วานิช และ คณะ กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง การผสมผสานของสินค้าและบริการที่กิจการเสนอต่อตลาดเป้าหมาย ประกอบด้วยความหลากหลาย คุณภาพ การออกแบบ รูปแบบ ตรา ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การบริการ

สุปัญญา ไชยชาญ กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์แต่ละรายการที่มีวางจำหน่ายอยู่ตาม ห้างตลาด จำนวนมากมายทุกวันนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งสามกลุ่มในระบบการตลาด อันได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้บริโภค อาจเห็นเป็นคนละอย่างเพราะต่างคนก็ต่างมุมมอง เช่น เข็มขัดเพียงหนึ่งเส้น ผู้ผลิตอาจคิดถึงความต้องการของตลาด การออกแบบ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กรรมวิธีการผลิตต้นทุน การผลิต และกำไรที่จะได้รับ ส่วนผู้ขายอาจคิดถึงความต้องการของตลาด การโฆษณา และกำไรที่จะได้รับ สำหรับผู้บริโภคอาจคิดถึงความสะดวกสบายดูเด่นสะดุดตา ความคงทนถาวรราคาที่ต้องชำระ และ ความภูมิใจเมื่อได้คาดไปอวดเพื่อน เป็นต้น^{๑๑}

วิทวัส รุ่งเรืองผล กล่าวว่า แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากยุคแนวคิดเน้นการผลิตเพื่องฟู มีการผลิตสินค้าได้มากขึ้นในต้นทุนที่ไม่ได้เปรียบเสียเปรียบกันมากนัก ผู้บริโภคจึงเริ่มตระหนักถึงคุณภาพของสินค้ามากขึ้น ในยุคนั้นนักการตลาดเริ่มให้ความสำคัญกับแนวคิดเน้นผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูงกว่าเดิม เช่น รถที่แข็งแรงขึ้น มีความเร็วสูงขึ้น วิทวัสมีเสียงชัดเจนขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การที่ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีบางครั้งก็ยังไม่ใช่ว่าสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ อาจเป็นเพราะ ราคาแพงเกินไป หรือผู้บริโภคไม่รู้สึกว่าคุณภาพหรือคุณสมบัติที่ดีขึ้นของสินค้าเป็นสิ่งจำเป็น เช่น เครื่องเล่นวิดีโอเทปที่ตั้งโปรแกรมอัดเทปได้ล่วงหน้า ๑ เดือน ผู้บริโภคส่วนใหญ่อาจไม่รู้สึกลอยากจ่ายเงินแพงขึ้นเพื่อคุณสมบัตินี้ เพราะแทบไม่มีโอกาสใช้งานตามคุณสมบัตินี้ ทำให้สินค้าที่มีคุณภาพสูงบางครั้งกลับมียอดขายไม่สูงนัก^{๑๒}

สรุปได้ว่าแนวคิดของผลิตภัณฑ์ได้ว่า ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่จับต้องได้และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งอยู่ในรูปแบบผลิตภัณฑ์และการบริการ ตามลำดับ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์จะประกอบด้วย ความหลากหลาย คุณภาพ การออกแบบ รูปแบบ ตราผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ความสวยงาม ความคงทนถาวร และการบริการ โดยผู้ผลิตในแต่ละรายจะเป็นผู้กำหนดหรือออกแบบคุณสมบัติของ ผลิตภัณฑ์ในตัวเองนั้นๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของตนเองมีความได้เปรียบกว่าผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งรายอื่นๆ

^{๑๐}ชาญชัย อาจินสมาจาร, **หลักการตลาด**, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖.

^{๑๑} สุปัญญา ไชยชาญ, **หลักการตลาด**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลิฟวิ่ง, ๒๕๔๓), มปป.

^{๑๒} วิทวัส รุ่งเรืองผล, **หลักการตลาด Principle of Marketing**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๓๗.

๒.๒.๒ แนวคิดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ความหมายของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้

Fuller, G.W. ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์มากมายและมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวาง แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถสร้างผลกำไรและเพื่อความอยู่รอดของบริษัท โดยทั่วไปสามารถรวบรวมความหมายของคำว่า ผลิตภัณฑ์ใหม่ออกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการขยายสายการผลิต โดยใช้กระบวนการผลิตที่มีอยู่ (line extensions)

๒. การสร้างแนวคิดใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม เป็นการปรับ ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในแง่ของการใช้งาน โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติหลัก ซึ่งบางครั้งเป็นไปตาม ข้อเสนอของผู้บริโภค

๓. ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่

๔. ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดจากการปรับปรุงสูตรที่มีอยู่แล้ว

๕. ผลิตภัณฑ์ใหม่ในบรรจุภัณฑ์ใหม่

๖. ผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

๗. ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนี้ **สுகดาตวง เรืองรุจิระ** ยังได้ให้ความเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ว่าเป็น ผลิตภัณฑ์ใดๆ ที่กิจการนำเสนอต่อตลาดแล้วทำให้ตลาดมีโอกาสเลือกเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่อาจเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังไม่เคยมีผู้ผลิตมาก่อน เริ่มมีผู้ผลิตรายแรกของโลกจัดเป็นนวัตกรรม (Innovation) หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกิจการที่เพิ่งนำออกจำหน่ายเป็นครั้งแรก หรืออาจดัดแปลงปรับปรุงจากผลิตภัณฑ์ที่เคยจำหน่ายอยู่เดิม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีเหตุผลและความสำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อรักษาสถานภาพการแข่งขัน ปัจจุบันสถานการณ์การแข่งขันในตลาดธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากคู่แข่งที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อส่วนแบ่งทางการตลาดที่ถูกช่วงชิงไป การออกผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดจะช่วยรักษาฐานการแข่งขันและส่วนแบ่ง ตลาดไว้ได้

๒. เพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เดิม วัฏจักรวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปจะมีช่วงเวลาที่สั้นเมื่อ ผลิตภัณฑ์เริ่มเข้าสู่ช่วงท้ายของวงจรชีวิต หมายความว่า ผลิตภัณฑ์นั้นไม่ก่อประโยชน์หรือมียอดขาย ที่ตกลง การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ สู่ตลาดเพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เก่าจะช่วยรักษาชื่อเสียงของบริษัท ทดแทนปริมาณขายกำไรของผลิตภัณฑ์เดิมและสามารถนำทรัพยากรจากผลิตภัณฑ์เดิมมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้

๓. เพื่อใช้สมรรถนะส่วนเกินให้เกิดประโยชน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อใช้สมรรถนะทางการตลาด การขาย และการผลิตที่เหลือให้เกิดประโยชน์ เหตุผลสำคัญ คือ การกระจายต้นทุนคงที่ไป ยังจำนวนผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อให้ต้นทุนรวมต่อหน่วยทั้งผลิตภัณฑ์เดิม และผลิตภัณฑ์ใหม่ลดลงมาก พอที่จะเสนอราคาขายที่ต่ำกว่าคู่แข่งและมีกำไรที่มากขึ้น

๔. เพื่อปรับการเคลื่อนไหวเนื่องจากฤดูกาลให้น้อยลง ฤดูกาลที่แปรผันอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรต่างๆ ของธุรกิจที่อาจไม่เพียงพอ หรืออาจเหลือใช้การเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถขายหรือ

ผลิตได้เมื่อพ้นฤดูกาลไปแล้วยอมทำให้การผันแปรต่างๆ ลดลง และเป็นการใช้ทรัพยากรของกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕. เพื่อลดการเสี่ยงภัย เช่น ผลิตภัณฑ์ล้าสมัย ลูกค้าเสื่อมความนิยม ปริมาณขายไม่มากพอ กิจการมีผลิตภัณฑ์จำหน่ายในตลาดน้อย เป็นต้น สภาพการณ์เหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดภาวะขาดทุนการเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ การเพิ่มปริมาณการขายให้ครอบคลุมตลาด ย่อมช่วยกระจายความเสี่ยงภัยจากความผันผวนในตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

๖. เพื่อการใช้ผลพลอยได้ให้เกิดประโยชน์ สินค้าใหม่ที่พัฒนาจากผลพลอยได้หรือของทิ้งๆ แล้วในธุรกิจ อาจนำมาซึ่งยอดขายหรือกำไรที่เพิ่มขึ้น

๗. เพื่อโอกาสใหม่ จากการที่ธุรกิจเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด อาจทำให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภค จนกิจการสามารถผลิตและดำเนินการทางการตลาด และความต้องการ เช่นนี้ จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่ธุรกิจจะเข้าไปตอบสนองความต้องการด้วยผลิตภัณฑ์ของตนเอง นำมา ซึ่งกำไรและส่วนครองตลาดที่มากขึ้น^{๑๓}

พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ กล่าวว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม จะเริ่มต้นด้วยความคิดที่ไขว่คว้า ความคิดอาจมาจากใครก็ได้ในองค์กรที่ไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อความคิดใหม่ๆ เลย แต่นักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี มักจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีความคิดใหม่ๆ บ่อยครั้งเหมือนกันที่ความคิดมาจากนอกองค์กร เช่น เมื่อนักคิดค้นเขามาเสนอขายความคิดให้กับบริษัท ความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ บางทีอาจเกิดขึ้นในงานวิจัยผลิตภัณฑ์นั่นเอง และบ่อยครั้งเป็นผลพลอยได้ของการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น^{๑๔} แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความต้องการของผู้ผลิตที่ต้องการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีการเปลี่ยนแปลง มากยิ่งขึ้นที่สามารถต่อยอดให้กับผลิตภัณฑ์เดิม เป็นการสร้างผลกำไรให้กับบริษัทเพิ่มมากขึ้น เพื่อ เป็นการสร้างสถานภาพการแข่งขัน ลดการเสี่ยงภัยทางการตลาดที่ลูกค้าเสื่อมความนิยมลง เป็นการ สร้างโอกาสใหม่ในการขยายช่องทางการตลาดมากยิ่งขึ้น ลูกค้ายกกลุ่มเป้าหมายในการวางตลาดครั้งแรก กิจการอาจมีลูกค้ายกกลุ่มเป้าหมาย อยู่หลายกลุ่ม แต่ลูกค้ายกกลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกที่กิจการหวังไว้ในการเปิดตลาดจำเป็นต้องมีศักยภาพ มีความไวต่อการซื้อสินค้าใหม่ หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายผิดพลาด โอกาสในการประสบความสำเร็จ จะลดลงทันทีผู้บริหารต้องตัดสินใจที่จะเลือกกลุ่มลูกค้ายกกลุ่มเป้าหมายที่จะช่วยให้ได้ยอดขายในช่วงแรกๆ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ ร้านค้า ตัวแทนจำหน่าย พนักงานขาย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้ถือหุ้น เป็นต้น

ขั้นตอนของวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ดังที่กล่าวไปนั้นจะ ประกอบด้วยวงจร ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ขั้นแนะนำผลิตภัณฑ์ (Introduction) ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เริ่มนำออกสู่ตลาดในครั้งแรกยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ดังนั้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องเสนอ รายละเอียดของสินค้า โดยอาศัยในการส่งเสริมการตลาดเพื่อติดต่อกับ ขวากับผู้บริโภคให้ทราบว่ามีสินค้าใหม่ออกสู่ตลาด ภาระค่าใช้จ่ายในการขายของขั้นแนะนำจะสูง ผู้ผลิตที่เป็นผู้บุกเบิกตลาด อีกทั้งอยู่ในภาวะที่มีการเสี่ยงภัยสูงมาก หากการตื่นตัวยอมรับผลิตภัณฑ์ ๑๕ ใหม่มีน้อย ความต้องการสินค้าไม่แน่นอน ผู้บุกเบิกตลาดใหม่ต้องประสบกับการลงทุนสูงในการผลิต ค่าใช้จ่ายในการขาย ขณะที่รายได้อาจยังไม่

^{๑๓} อ้างแล้ว, นโยบายผลิตภัณฑ์และและราคา, หน้า ๕๓.

^{๑๔} อ้างแล้ว, เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก, หน้า ๑๑-๑๒.

มีหรือมีน้อยมาก ฉะนั้นกิจการที่นำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ชั้น แนะนำ ในช่วงแรกจะประสบภาวะการณ์ขาดทุน ดังนั้นการจัดกลยุทธ์การตลาดในชั้นแนะนำผลิตภัณฑ์จะเน้นเรื่องการส่งเสริมการตลาดและการสื่อสารให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย การส่งเสริมการตลาดจะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ผ่านสื่อโฆษณาประเภทต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวมทั้งการใช้พนักงานขายในการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว และ เกิดการยอมรับในผลิตภัณฑ์ใหม่ เนื่องจากผู้ซื้อส่วนใหญ่จะซื้อผลิตภัณฑ์ที่ตนเองคุ้นเคย รู้จักสินค้าดีอยู่แล้ว ดังนั้นจะต้องใช้สื่อการส่งเสริมการขาย เช่น การแจกตัวอย่างหรือการสาธิต ช่วยให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสทดลองใช้ผลิตภัณฑ์จึงจะเกิดการยอมรับในตัวผลิตภัณฑ์ติดตามมาได้

๒. ขั้นเจริญเติบโต (Growth)

การยอมรับในตัวผลิตภัณฑ์ จะส่งผลให้ยอดขายเพิ่มสูงขึ้นและเพิ่มในอัตราที่เร็ว ดังนั้นในช่วง ต้นของขั้นเติบโต ผู้บุกเบิกตลาดจะได้รับผลประโยชน์จากกำไรที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากไม่มีคู่แข่งในตลาด ถือเป็นรางวัลที่ผู้บุกเบิกจะได้รับ แต่มักจะมีโอกาสได้ไม่นานเพราะ คู่แข่งขันทั้งหลายจะเริ่มได้ กลิ่นกำไลและทยอยกันเข้ามาขอส่วนแบ่งตลาด จากหนึ่งเป็นสองและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ช่วงเวลาที่คู่แข่ง เข้ามาสู่ตลาดจะเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับอัตราการเจริญเติบโตของความต้องการในผลิตภัณฑ์นั้น ส่วน อัตรากำไรมากหรือน้อยจะเป็นสิ่งจูงใจให้คู่แข่งเข้ามามากหรือน้อยรายเช่นกัน อย่างไรก็ตามการ แข่งขันในขั้นตลาดเจริญเติบโตจะยังเป็นลักษณะการแข่งขันน้อยราย อาจเพียง ๒ – ๓ ราย เมื่อเริ่มมีคู่แข่งเกิดขึ้น ผู้บุกเบิกจะต้องเปลี่ยนวิธีการในการส่งเสริมการตลาดโดย ไม่จำเป็นที่จะใช้ตัวอย่างหรือสาธิตอีกต่อไป แต่ต้องหันไปเน้นการสร้างภาพลักษณ์สินค้าให้มากขึ้น (Brand preferences) การโฆษณาจะหันไปเน้นให้ลูกค้าเจาะจงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของเราแทนที่จะ ซื้อของคู่แข่ง การที่ยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการของผู้ซื้อแสดงอย่างชัดเจนว่า เป็นแนวโน้มที่จะ เพิ่มขึ้นทำให้มีการกระจายสินค้า การจัดจำหน่ายให้กว้างขวางมากขึ้น การสินค้าไปให้กับสมาชิกต่างๆ ในช่องทางการจำหน่าย ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่แสดงแนวโน้มของตลาดที่ดี โดยเฉพาะในกรณีสินค้า อุปโภค

๓. ขั้นอิ่มตัว (Maturity)

วงจรขั้นอิ่มตัวเกิดจากผู้ซื้อส่วนใหญ่ได้ซื้อผลิตภัณฑ์มาบริโภคกันทั่วหน้า ประกอบกับมีคู่แข่ง ขึ้นมาเสนอขายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นส่วนส่งเสริมให้ลูกค้าต่างๆ มีโอกาสซื้อ ผลิตภัณฑ์เร็วขึ้น คู่แข่งขันที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ เกิดจากแรงจูงใจด้านกำไรที่ดีจะทำให้ส่วน แบ่งของตลาดที่ผู้ผลิตแต่ละรายได้รับลดน้อยลง ประกอบกับผู้ซื้อเริ่มให้ความสนใจน้อยลง ยอดขาย จะไม่เพิ่มขึ้นมากเหมือนขั้นตลาดเจริญเติบโต และในที่สุดอัตราการเพิ่มจะหยุดนิ่ง หากไม่มีการแก้ไข ความต้องการ ในตลาดสินค้านี้จะตกต่ำลง อาจเพราะลูกค้ามีสินค้านี้แล้ว ลูกค้าเบื่อหน่ายแล้ว หรือ ต้องการแสวงหาสินค้าใหม่หรืออาจเพราะผู้ผลิตได้ แนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ การที่มีคู่แข่งเข้ามาในตลาดมากทำให้ผู้ผลิตทุกรายต้องพยายามแย่งส่วนแบ่งตลาดให้มากที่สุด จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ให้แปลกใหม่ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับตัวผลิตภัณฑ์

๔. ขั้นตกต่ำ (Decline)

เมื่อผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นถึงจุดอิ่มตัว หากไม่ได้รับการแก้ไขผลิตภัณฑ์นั้นจะเริ่มมียอดขายลดลงเรื่อยๆ อาจเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ใหม่กว่ามาแทนที่ในตลาด ลูกค้าจึงหันไปซื้อผลิตภัณฑ์ใหม่แทน

การที่ยอดขายลดลง จะทำให้ส่วนแบ่งตลาดของผู้จำหน่ายแต่ละรายลดลงไปด้วย ดังนั้น การขาดทุนจะเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ผู้ผลิตที่มีฐานะการเงินมั่นคง มีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าอาจจะอยู่ในตลาดเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ต่อไป แต่ผู้ผลิตรายเล็กๆ ที่มีทุนน้อยจะค่อยๆ ถอนตัวออกจากตลาดเพราะไม่สามารถรับภาระการขาดทุนได้^{๑๕} กลยุทธ์ทางการตลาดในวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การตลาดในขั้นแนะนำผลิตภัณฑ์

๑. การตั้งราคาสูงอย่างฉับพลัน เป็นการนำสินค้าใหม่ออกสู่ตลาดด้วยการตั้งราคาสูง และมีการส่งเสริมการตลาดในระดับสูง การตั้งราคาสูงมีจุดมุ่งหมายที่จะได้ผลกำไรต่อหน่วยสูง ส่วนการส่งเสริมการตลาดในระดับสูง การตั้งราคาสูงมีจุดมุ่งหมายที่จะได้ผลกำไรต่อหน่วยสูง ส่วนการส่งเสริมการตลาดสูงเพื่อให้ลูกค้ารับรู้และรู้จักสินค้าให้มาก เพื่อจะได้ตัดสินใจซื้อสินค้าได้

๒. การตั้งราคาสูงอย่างช้า เป็นการนำสินค้าใหม่ออกสู่ตลาดด้วยการตั้งราคาสูง แต่มีการส่งเสริมการตลาดในระดับต่ำกลยุทธ์นี้จะใช้ได้ผลดีเมื่อตลาดมีขนาดจำกัด ลูกค้ารู้จักผลิตภัณฑ์ดีอยู่แล้ว และผู้ซื้อมีความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าจึงยอมจ่ายในราคาสูงได้

๓. การตั้งราคาต่ำอย่างฉับพลัน เป็นการนำผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาดด้วยราคาต่ำกว่าคู่แข่ง แต่มีการส่งเสริมการตลาดในระดับสูง ผู้ผลิตมีเป้าหมายเพื่อการเจาะตลาดที่รวดเร็ว ต้องการส่วนแบ่งตลาดให้มากที่สุด กลยุทธ์นี้จะใช้ได้ผลดีเมื่อตลาดมีขนาดใหญ่ ลูกค้ารู้จักสินค้าน้อย แต่ลูกค้ามีความไวต่อราคา กล่าวคือ เมื่อเห็นว่าผลิตภัณฑ์ราคาถูกกว่าจะเปลี่ยนใจมาซื้อทันทีเพราะพวกเขาไม่ยึดติดในตราสินค้า

๔. การตั้งราคาอย่างช้า เป็นการนำผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาดด้วยราคาต่ำและมีการส่งเสริมการตลาดต่ำ การตั้งราคาต่ำทำให้บริษัทสามารถเจาะตลาดได้อย่างรวดเร็ว ส่วนการส่งเสริมการตลาดต่ำ ทำให้สามารถประหยัดต้นทุนในการสื่อสารการตลาดได้

กลยุทธ์การตลาดในขั้นตลาดเติบโต

๑.การเพิ่มรูปแบบใหม่ของสินค้า เนื่องจากเมื่อจำนวนลูกค้ามากขึ้น ความต้องการที่หลากหลายย่อมเกิดขึ้น ดังนั้นความหลากหลายของสินค้าจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

๒.การขยายช่องทางการจำหน่าย จำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นมาจากหลาย ๆ พื้นที่ ดังนั้นผู้ผลิตจะต้องขยายช่องทางการจำหน่ายให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้ลูกค้าเกิดความสะดวกในการจับจ่ายใช้สอย

๓.การส่งเสริมการตลาดให้เกิดความชอบในตราสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ของการโฆษณาต้องเปลี่ยนจากการสร้างการรับรู้ (Awareness) มาเป็นการสร้างความชอบในตัวสินค้า (Preference) แทน เพื่อให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าของเราแทนการซื้อสินค้าของคู่แข่ง

กลยุทธ์การตลาดในขั้นอิ่มตัว

๑.การปรับปรุงตลาด เช่น การดูผู้ที่ไม่เคยใช้สินค้าให้หันมาใช้สินค้า การเข้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ที่ลูกค้ามีศักยภาพที่จะซื้อสินค้าได้นอกจากนี้อาจจะใช้วิชาการเพิ่มความถี่ในการใช้หรือเพิ่มโอกาสในการใช้สินค้าให้แก่ลูกค้าเดิมก็ได้

^{๑๕} วารุณี ตันตวงค์วานิช และคณะ, **หลักการตลาด**, (กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่า, ๒๕๔๖),

๒.การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ดีขึ้น การปรับปรุงรูปลักษณ์ของสินค้าให้ดูทันสมัยยิ่งขึ้น รวมทั้งการออกแบบสินค้าให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนไป

๓.การปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาด เช่น การลดราคาสินค้าลงจากเดิม เนื่องจากต้นทุนในการผลิตต่อหน่วยลดลงอันเนื่องมาจากการผลิตขนาดใหญ่ (Economies of Scale) การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ เช่น ออนไลน์มาร์เก็ตติ้ง การสื่อสารตลาดด้วยวิธีการทำ IMC (Integrated Marketing Communication) เป็นต้น

กลยุทธ์การตลาดในขั้นตกต่ำ

๑.การเร่งระบบสินค้าออกจากตลาด เมื่อแนวโน้มสินค้ากำลังจะไม่ใช่ที่ต้องการตลาดผู้ผลิต จะต้องใช้การลดราคามาก ๆ เพื่อระบายสินค้าออกไป

๒.การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากตลาด การเลิกใช้สินค้าของลูกค้าไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด ดังนั้นผู้ผลิตยังคงจำหน่ายสินค้าให้แก่กลุ่มลูกค้าที่เข้ามาทีหลังได้ เช่น โทรศัพท์มือถือแบบจอร์จอร์มดา ยังสามารถจำหน่ายให้แก่ลูกค้าที่เข้ามาใช้โทรศัพท์มือถือในระยะเวลาหลังๆ ได้

๓.การออกจากตลาด หากผู้ผลิตเห็นค่าการจำหน่ายต่อนำมาซึ่งการขาดทุนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ควรตัดสินใจเลิกผลิตสินค้าชนิดนั้น แล้วหาทางพัฒนาสินค้าใหม่ขึ้นมาทดแทน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ยังจรรณผลิตภัณฑ์ดำเนินมาถึงขั้นตกต่ำแล้ว นักการตลาดสามารถหา วิธีการยืดอายุของผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการเสริมมูลค่าเพิ่มและกระตุ้นให้คงอยู่ในตลาดต่อไปได้นานขึ้น วิธีนี้เรียกว่า ซึ่งทำได้ด้วยการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเข้ามาช่วย อาทิ การ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ การเพิ่มมูลค่าทางการใช้งานให้กับตัวผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์เพิ่ม ส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์^{๑๖}ที่มาและขั้นตอนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ในทางการตลาดประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ที่ไม่เคยมีในตลาด เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) ผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงใหม่ และผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตทำขึ้นมาลักษณะเหมือนผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งที่มีจำหน่ายในตลาดแล้ว ดังนั้นที่มาของผลิตภัณฑ์ใหม่น่าจะเกิดจากความต้องการเป็นผู้บุกเบิกในตลาดของธุรกิจ ความต้องการปรับปรุงสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป และความต้องการมีสินค้าจำหน่ายครอบคลุมทุกชนิด เพื่อให้สามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้ ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Development Process) กระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อนำสู่ตลาดสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑.การแสวงหาความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ (Exploration) การพัฒนาสินค้าใหม่ขึ้นได้ จะเริ่มต้นจากความคิด (Idea) โดยต้องแสวงหาความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มาให้ได้มากที่สุด การได้มาซึ่งความคิดใหม่ ๆ ไม่จำเป็นต้องจัดทำอย่างมีระเบียบ แบบแผนหรือเป็นทางการเสมอไปก็ได้ หากความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถเสาะหาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

๑.๑ลูกค้า ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุด เนื่องจากความต้องการของลูกค้าจะถูกแปรสภาพมาเป็นผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้คำติชม ข้อเสนอแนะของลูกค้าล้วนแต่เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

^{๑๖}อ้างแล้ว,หลักการตลาด, หน้า ๗๖.

๑.๒ สมาชิกในช่องทางการจำหน่ายร้านค้าต่าง ๆ ที่จัดจำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ผลิตถือเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความต้องการของลูกค้ามาสู่ผู้ผลิตสินค้า โดยปกติผู้บริโภคจะระบายความรู้สึกปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ตลอดจนข้อเสนอแนะใดๆ ให้กับผู้จัดจำหน่าย ดังนั้นร้านค้าหรือตัวแทนคนกลาง จะเป็นแหล่งสะสมข้อมูลจากลูกค้าได้เป็นอย่างดี

๑.๓ คู่แข่งขัน เมื่อคู่แข่งชั้นนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด แต่บังเอิญสินค้ามีข้อบกพร่องไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ผลิตสามารถนำข้อผิดพลาดดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของตนได้

๑.๔ แหล่งความคิดภายในกิจการ กิจกรรมธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของพนักงาน การเปิดโอกาสให้พนักงานในระดับต่าง ๆ ได้แสดงเสนอความคิดใหม่ ๆ อาจจะได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสินค้าใหม่ โรงงานผลิตได้ความคิดจากเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานในโรงงานเป็นส่วนใหญ่ ในการดัดแปลงคิดค้นทดลองจากงานประจำ ที่แต่ละคนปฏิบัติ

๑.๕ แหล่งความคิดอื่น ๆ เช่น งานวิจัย บทความ ของนักวิชาการ ของสถาบันศึกษา สามารถเป็นแหล่งความคิดแก่ผู้ผลิตในการผลิตสินค้าใหม่ สมาคมการค้าก็สามารถเป็นแหล่งที่จะให้แนวความคิดได้เช่นกัน^{๓๗}

๒. การกลั่นกรองแนวความคิด (Idea Screening) ความคิดที่ระดมเสาะหาจากแหล่งต่างๆ จะ ต้องนำมากลั่นกรองให้รอบคอบโดยการ กลั่นกรองให้เหลือเฉพาะแนวคิดที่มีความเป็นไปได้ คัดเลือกเฉพาะความคิดที่จะมีโอกาสประสบ ความสำเร็จ ปัจจัยที่จะนำมาประกอบการกลั่นกรองความคิด ได้แก่

๒.๑ ภาพลักษณ์ของกิจการ ความคิดใหม่ที่จะนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์จะต้อง ไม่ทำลายภาพลักษณ์ที่ดีของกิจการ

๒.๒ วัตถุประสงค์และนโยบายของกิจการ แต่ละกิจการ จะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานธุรกิจที่ตั้งไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารจะมีการกำหนด นโยบายไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ

๒.๓ ความพร้อมของทรัพยากร (Resources) ความคิดในการผลิตสินค้าใหม่นำไปสู่การลงทุนใหม่ ภาระทางการเงิน อุปกรณ์และแรงงาน ดังนั้นจะต้องพิจารณาแต่ละความคิดว่าต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร ปริมาณเท่าไร กิจการมีอุปกรณ์อยู่พร้อม มีแรงงานเหลือ มีผู้ชำนาญการผลิตหรือสามารถจัดหาได้ มีเงินทุนเพียงพอ แก่การลงทุนใหม่หรือจัดหาได้อย่างไร หาก กิจการไม่พร้อมในทรัพยากรต่างๆ แม้ความคิดจะดี แต่โอกาสในการพัฒนาจะยากขึ้น

๒.๔ ระดับความใหม่ของความคิด (Degree of Newness) ความคิดที่ก้าวหน้า ทันสมัยมากเกินไปอาจจะใช้ไม่ได้ ผู้บริโภคโดยทั่วไป จะยอมรับสิ่งใหม่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบ หน้ามือเป็นหลังมือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์เดิมอัตราการยอมรับ จะสูงกว่าผลิตภัณฑ์ไม่คุ้นเคย ดังนั้น ผู้ผลิตคำนึงถึงถึงระดับความใหม่ที่ตลาดเป้าหมายจะยอมรับได้

๓. การวิเคราะห์เชิงธุรกิจ การกลั่นกรองความคิดเป็นการพิจารณาความเหมาะสม ในการนำความคิดไปปฏิบัติโดย พิจารณาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกกิจการ ขั้นตอนต่อมา คือ การนำความคิดที่ผ่านการ กลั่นกรองมาพิจารณาความเป็นไปได้ในการผลิตออกจำหน่าย ด้วยการวิเคราะห์ถึงอุปสงค์ในตลาด ต้นทุนสินค้าที่จะผลิต และผลตอบแทนที่จะได้รับอุปสงค์ในตลาดที่มีน้อยเกินไปยอม

^{๓๗} อ้างแล้ว, การจัดการส่งเสริมการตลาด, หน้า ๗๖.

ไม่คุ้มกับการลงทุน และอาจทำให้ต้นทุนการผลิตสูงมาก ซึ่งจะกระทบต่อราคาจำหน่ายที่สูงเกินกว่าผู้ซื้อจะยอมรับได้ หากเป็นเช่นนี้ความคิดที่ผ่านการกลั่นกรองมาจากขั้นที่ ๒ จะถูกปฏิเสธในขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงธุรกิจ อย่างไรก็ตาม เมื่อผ่านขั้นนี้ไปจะคงเหลือเฉพาะแนวความคิดที่ทำให้บริษัทมีกำไรจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์

๔.การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เนื่องจากการเปลี่ยนความคิดให้เป็นตัวผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตน ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะเกี่ยวข้องกับการหากรรมวิธีการผลิต การเลือกวัตถุดิบ ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สูตรในการผลิต วิธีการผลิตให้ได้คุณภาพ ประสิทธิภาพ รูปแบบ สี สัน ขนาดต่างๆ ตามความต้องการของตลาด

๕.การทดสอบตลาด เมื่อผลิตภัณฑ์ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อการจำหน่าย ผู้ผลิตอาจจะตัดสินใจนำสินค้าเข้าสู่ตลาดเลยก็ได้หากมีความมั่นใจว่าจะเป็นที่ยอมรับของลูกค้าอย่างแน่นอน ซึ่งย่อมมีความเสี่ยงอยู่บ้าง หากผู้ผลิต ต้องการลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของลูกค้า สามารถทำได้ด้วยการทดสอบตลาด โดยการ ทดลองนำผลิตภัณฑ์จำนวนน้อยไปวางจำหน่ายในตลาดขนาดเล็ก เพื่อดูปฏิกิริยาการตอบรับของลูกค้า หากผลการทดสอบตลาดพบว่า ลูกค้าตอบรับเป็นอย่างดี จึงค่อยตัดสินใจผลิตจำนวนมาก เพื่อวางจำหน่าย แต่ถ้าลูกค้ามีข้อตำหนิบางประการ ให้ปรับปรุงหรือแก้ไขข้อตำหนิแล้วจึงวางจำหน่ายอย่างกว้างขวาง ถ้าลูกค้าไม่ยอมรับหรือปฏิเสธสินค้าอย่างสิ้นเชิง บริษัทอาจจะต้องยุติในการทำตลาด ทั้งนี้เพราะจะไม่คุ้มกับการลงทุนการทดสอบตลาดจะเกิดประโยชน์กับผู้ผลิตในแง่ของการลดความเสี่ยง

๖.การวางตลาดสินค้า การนำสินค้าเข้าสู่ตลาดอย่างแท้จริง จะต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ ๑) ความต้องการเงินทุนจำนวนมากเพื่อจัดให้มีอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่จะใช้ในการผลิต ๒) วิธีการที่จะจัดหาอุปกรณ์ในการผลิต ตัวอาคารโรงงานต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้แนวทางที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ๓) กำลังการผลิต จะต้องพิจารณากำลังการผลิตในปัจจุบันและการขยายต่อไปในอนาคต ๔) จังหวะเวลาที่จะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกวางตลาด การเลือกเวลาหรือโอกาสที่เหมาะสมจะส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตภัณฑ์เก่าล้าสมัยไม่เป็นที่นิยมแล้ว การปล่อยผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดจะเป็นการแจ้งเกิดของผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือนำออกจำหน่ายในฤดูกาล การใช้ผลิตภัณฑ์สินค้านั้น จะทำให้โอกาสที่จะจำหน่ายได้มีสูงขึ้น ๕) ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายในการวางตลาดครั้งแรก กิจการอาจมีลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย อยู่หลายกลุ่ม แต่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกที่กิจการหวังไว้ในการเปิดตลาดจำเป็นต้องมีศักยภาพมีความไวต่อการซื้อสินค้าใหม่ หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายผิดพลาด โอกาสในการประสบความสำเร็จ จะลดลงทันทีที่ผู้บริหารต้องตัดสินใจที่จะเลือกกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่จะช่วยให้ได้ยอดขายในช่วงแรกๆ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ ร้านค้า ตัวแทนจำหน่าย พนักงานขาย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้ถือหุ้น เป็นต้น ๖) ขอบเขตของตลาดที่จะวางตลาดครั้งแรก เป็นการกำหนดขอบเขตการกระจายตามสภาพภูมิศาสตร์จะวางสินค้าออกสู่ตลาดพร้อมกันทั้งประเทศหรือเลือกเพียงบางพื้นที่ ทั้งนี้ต้อง พิจารณาถึงข้อจำกัดในด้านกำลังการผลิต กำลังคน กำลังเงินทุน นอกจากนั้นการกำหนดเขตที่จะ วางตลาดยังต้องสอดคล้องกับลูกค้าเป้าหมายกลุ่มแรกที่ก่อการต้องการจำหน่ายด้วย^{๑๔}

^{๑๔}อ้างแล้ว, หลักการตลาด, หน้า ๒๑.

ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ การเพิ่มการผลิตผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย เมื่อผลิตภัณฑ์ได้เข้าอยู่ในวัฏจักรแล้ว จะมีการดำรงอยู่ในวัฏจักรแต่ละขั้นในลักษณะที่แตกต่างกันทั้งในด้านยอดขาย และระยะเวลาแห่งการคงอยู่ ผลิตภัณฑ์กลุ่มที่มีการเติบโตจะได้รับการ ขยายอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้ามผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับความนิยมจากตลาด หรือแนวโน้มความ ต้องการลดลง จะมีการตัดทอนออกจากตลาด ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นการตัดสินใจเพื่อหรือลด ผลิตภัณฑ์ในตลาด จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานภาพของผลิตภัณฑ์ โดยปกติ ผู้ผลิตมักจะมีผลิตภัณฑ์หลายๆชนิด หลายรายการวางจำหน่ายในตลาด ผลิตภัณฑ์ เหล่านั้นออกสู่ตลาดในช่วงระยะเวลาที่ต่างกัน บางประเภทจำหน่ายมานานกว่า ๑๐ ปี ในขณะที่บางชนิดเพิ่งจำหน่ายไม่เกิน ๑ ปี เพราะฉะนั้นผลิตภัณฑ์ของบริษัทใดบริษัทหนึ่งจึงมีสภาพที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์สถานภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์ที่ต่างกันออกจากกันสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือชนิดหนึ่งที่เรียกว่า BCG Matrix ซึ่งพัฒนาโดย Boston Consulting Group หากเราใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์ชนิดใดชนิดหนึ่ง กับอัตราการเติบโตทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น เราสามารถแบ่งผลิตภัณฑ์ออกได้เป็น ๔ กลุ่ม ดังต่อไปนี้^{๑๙} การเพิ่มผลิตภัณฑ์ ลักษณะและโอกาสในการใช้วิธีการเพิ่มผลิตภัณฑ์ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่างๆ ดังนี้

๑. เป็นการแสดงการเติบโตของกิจการ โดยการเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด หรือ เข้าสู่สายผลิตภัณฑ์ของกิจการนั้น ทำให้บริษัทต้องมีการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาเงินลงทุนจากแหล่งต่างๆ การจำหน่ายหุ้นเป็นวิธีการหนึ่งที่ธุรกิจจำนวนมากเลือกใช้ซึ่งการมีจำนวนหุ้นมากขึ้นแสดงถึงการเติบโตของกิจการ

๒. บริษัทยังใช้กำลังการผลิตไม่เต็มที่ที่ใช้กำลังการผลิตให้เต็มที่ที่จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ดังนั้นการเพิ่มจำนวนรายการสินค้า ที่สามารถใช้สายการผลิตเดิมได้จึงเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์กับธุรกิจ อย่างไรก็ตามจะต้องมองความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ

๓. ความสามารถในการใช้ชื่อเสียงเดิมคุ้มครองผลิตภัณฑ์ที่เพิ่ม เมื่อบริษัทได้รับการ ยอมรับจากลูกค้าอันเนื่องมาจากการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้าใดตราสินค้าหนึ่ง

๔. ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากช่องทางการจัดจำหน่าย การนำผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ช่องทางการจำหน่ายเดิมมีโอกาสรประสบความสำเร็จสูง ทั้งนี้เพราะโอกาสในการสร้างการ รับรู้จะรวดเร็วกว่า สามารถวางจำหน่ายควบคู่กับผลิตภัณฑ์เดิมได้ รวมทั้งเกิดความประหยัดในการ ขนส่ง ทั้งนี้เพราะใช้การขนส่งในครั้งเดียวกันได้

๕. การตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของตลาด ปัจจุบันความต้องการของ ลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากบริษัทไม่มีการเพิ่มผลิตภัณฑ์เดิมที่เคยได้รับการยอมรับจาก ตลาด อาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียโอกาสทางการตลาดได้เพราะฉะนั้นการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า หรือสถานการณ์ทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ^{๒๐}

^{๑๙} กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๕๕.

^{๒๐} อ่างแล้ว, เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก, หน้า ๓๓.

การยกเลิกผลิตภัณฑ์ (Product Deleting) การปล่อยผลิตภัณฑ์ลงสู่ตลาดภายใต้ระยะเวลาหนึ่ง จะสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยปกติผลิตภัณฑ์ที่สามารถผ่านขั้นแนะนำ (Introduction) ไปได้จะมีอนาคตที่สดใส เพียงแต่ระยะเวลาของการอยู่ในช่วงต่อไปนั้นไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิ ปริมาณคู่แข่งในตลาด ประเภทของสินค้า การตลาดของผู้ผลิต เป็นต้น สิ่งที่ต้องถือว่าเป็นสัญญาณเตือนภัยให้กิจการล่วงรู้ว่าจะยกเลิกผลิตภัณฑ์ใด ๆ นั้น น่าจะพิจารณาได้จากปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. การลดลงของยอดขายอย่างต่อเนื่อง หากรายงานการขายของผลิตภัณฑ์ตัวใดตัวหนึ่งแสดงให้เห็นถึงการลดอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาแล้ว พบว่าเกิดจากตัวผลิตภัณฑ์นั้นๆ ย่อมเป็นเหตุผลของการยกเลิกผลิตภัณฑ์ได้

๒. ระดับกำไรที่ได้รับลดลงต่ำกว่ามาตรฐาน อันอาจจะเนื่องมาจากกิจการต้องลดราคาเพื่อให้สามารถจำหน่ายได้หรือมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

๓. การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการผลิตภัณฑ์น้อยลง การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่กิจการกำลังจำหน่าย จำนวนเด็กเกิดใหม่มีอัตราการลดลงอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อปริมาณความต้องการในผลิตภัณฑ์อย่างแน่นอน

๔. ผลิตภัณฑ์มีข้อบกพร่อง หรือเกิดความผิดพลาดในการผลิตจนไม่สามารถแก้ไขได้ จำเป็นจะต้องนำผลิตภัณฑ์นั้นออกจากตลาด เพราะมีแต่จะทำให้ภาพลักษณ์ของบริษัทตกต่ำลง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์อื่นของกิจการด้วย

๕. ความล้าสมัยของผลิตภัณฑ์ อันอาจจะเกิดความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า เช่น การยกเลิกผลิตภัณฑ์โทรศัพท์จอขาวดำ เป็นต้น^{๒๑}

๒.๒.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจชุมชน พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จและความล้มเหลวอยู่ ๙ ประการ ได้แก่

๑) ปัจจัยด้านการเงินทุน กลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้เงินทุนของตนเอง ไม่ต้องกู้ยืมหนี้สิน ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินลงทุน มีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่า การพึ่งเงินกู้โดยไม่มีทุนสะสมของตนเองเป็นการชั่วคราวครั้งเศรษฐกิจนั้นยังพึ่งตนเองไม่ได้ ซึ่งขัดกับหลักการธุรกิจชุมชนที่ต้องการพึ่งตนเอง กลุ่มกิจกรรมเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งตนเองด้านเงินทุนหรือสามารถระดมทุนจากชุมชนได้เองจึงมีโอกาที่จะอยู่ได้ และเติบโตได้มากกว่ากลุ่มที่พึ่งเงินทุนจากการกู้ยืม ดังจะเห็นได้ว่าการไม่มีทุนสำรองแต่แรกอาจจะส่งผลต่อการลงทุนที่อาจจะก่อหนี้สินได้มากกว่าเงินทุนที่มีอยู่เดิม

๒) ปัจจัยด้านการตลาด กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จจะเป็นกลุ่มที่มีคู่ค้าที่แน่นอนและเพียงพอ คู่ค้าที่เป็นผู้ค้าส่งที่รับสินค้าคราวละมากๆ ออกไปจำหน่าย ส่วนด้านค้าปลีกไม่มีคู่ค้าที่แน่นอน แต่ต้องมีมากพอ ธุรกิจชุมชนที่มีผลผลิตไม่มากโดยทั่วไปจะอาศัยตลาดค้าปลีกเป็น

^{๒๑} อังแล้ว, หลักการตลาด, หน้า ๕.

สำคัญ แต่ถ้าหากเป็นผู้ผลิตสินค้าจำนวนมาก จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายของผู้ค้าส่ง แต่กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ไม่มีตลาดแน่นอน เข้าไม่ถึงตลาดจะประสบความล้มเหลวในที่สุด

๓) ปัจจัยด้านการผลิต ความได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบที่พิจารณาจากวัตถุดิบ ทักษะ และความชำนาญของผู้ทำการผลิต นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญพอๆ กับโอกาสทางการตลาด

๔) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

(๑) ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบบุคลากร ระดมทุนและสะสมทุน การบริหารกระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงินไหลออก ควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่อง ใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด

(๒) ระบบบัญชีและระบบการควบคุมตรวจสอบรายได้ รายจ่าย จำเป็นต้องมีความถูกต้องแม่นยำ และมีมาตรฐานมากขึ้น การบันทึกตัวเลขต้องเป็นสากลที่สามารถตรวจอ่านได้ เข้าใจบุคลากรด้านการเงินไม่เพียงแต่มีความสามารถในการหารายได้และควบคุมค่าใช้จ่ายเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดจำเป็นจะต้องมีความรู้ด้านบัญชีอย่างพอเพียง การบริหารการเงินที่ไม่รัดกุม ใช้เงินอย่างขาดประสิทธิภาพจะนำไปสู่ความผิดพลาดเหมือนธุรกิจที่ขาดระบบการวางแผน

(๓) ด้านระบบ ธุรกิจชุมชนดำเนินในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ มักไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์แน่นอน โดยทั่วไปจะถือเอามติของที่ประชุมสมาชิกเป็นแนวทางและนโยบาย กรรมการบริหาร และการบริหารงานโดยอิงมติที่ประชุม^{๒๒}

๒.๒.๔ แนวคิดการผลิตสินค้าชุมชน

๒.๒.๔.๑ ที่มาและความหมายของการผลิตสินค้าชุมชน

การผลิต หมายถึง การแปรสภาพจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (จากสิ่งที่ไม่ต้องการ หรือต้องการน้อยให้เป็นที่ต้องการมากกว่า) เช่น การแปรรูปเยื่อไม้ให้เป็นกระดาษ เป็นต้น ผลที่เกิดจากการแปรสภาพ ในทางเศรษฐศาสตร์ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำขึ้นใหม่ เพราะสิ่งเหล่านั้นมาจากของเก่าหรือวัตถุดิบเก่า เช่น กระดาษก็คือผลที่เกิดจากการแปรรูปวัตถุดิบเก่ามาเป็นกระดาษ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กระดาษคือเยื่อไม้ และเยื่อไม้คือกระดาษ เพราะมันมาจากเนื้อสารเดียวกันเพียงแต่เมื่อมันอยู่ในสภาพหนึ่งมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งเฉพาะตัวของมัน เราก็เรียกว่า “เยื่อไม้” แต่พอมันถูกพัฒนาหรือถูกแปรรูปให้มาอยู่อีกสภาพหนึ่ง มีคุณสมบัติเฉพาะตัวอย่างหนึ่งซึ่งไม่เหมือนเดิมเกิดขึ้นเราเรียกมันว่า “กระดาษ” คุณภาพหรือคุณสมบัติเท่านั้นที่ทำให้มันต่างกัน ถ้าเราทอนเอาคุณสมบัติของกระดาษออกไป มันก็จะถอยหลังกลับไปเป็นเยื่อไม้เหมือนเดิม เพราะฉะนั้น “สิ่งใหม่” จึงไม่มี ตามกระบวนการเศรษฐศาสตร์สิ่งที่ถูกแปรรูปเรียกว่าวัตถุดิบ เมื่อสิ่งนั้นถูกแปรรูปแล้วเราเรียกมันว่า สินค้าเศรษฐกิจ การแปรสภาพจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งอาจแบ่งเป็น ๒ ลักษณะดังนี้

๑.แปรรูปเฉพาะถูกเปื่อยเบนเงื่อนไขเดิมของธรรมชาติไปสู่เงื่อนไขใหม่ โดยมีมือของมนุษย์ตามกระบวนการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น อ้อยนำมาแปรรูปเป็นน้ำตาล เอน้ำมันมาแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้า เอาเยื่อไม้มาแปรรูปเป็นกระดาษ การแปรรูปในลักษณะนี้ถือว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์

๒.แปรสภาพเกิดการวิวัฒนาการตามกฎของธรรมชาติเอง เช่น น้ำได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์ โมเลกุลของน้ำจะสั่นสะเทือน เมื่อสั่นสะเทือนถึงจุดวิกฤตจุดหนึ่งนั้นก็จะแปรสภาพเป็น

^{๒๒}อ้างแล้ว,การจัดการส่งเสริมการตลาด, หน้า ๖.

ไอน้ำ และเบตวลอยขึ้นสู่เบื้องบนกระทบกับบรรยากาศเย็นตัวในระดับเบื้องบน ก็จะก่อตัวควบแน่นเป็นก้อนเมฆ ก้อนเมฆมีน้ำหนักลดตัวลงต่ำกระทบกับบรรยากาศอีกระดับหนึ่ง จะละลายเป็นน้ำฝนตกมาที่เราเรียกว่า น้ำฝน แล้วน้ำนั้นก็ถูกความร้อนจากดวงอาทิตย์เผากลายเป็นไอ ลอยขึ้นสู่เบื้องสูงแล้วกระทบกับความเย็นของบรรยากาศชั้นบนจับตัวเป็นก้อนเมฆ มีน้ำหนัก จึงลดตัวลงระดับต่ำ กระทบกับบรรยากาศอีกระดับหนึ่ง ละลายเป็นน้ำฝนตกลงมา วนเวียนเป็นวัฏจักรของน้ำในลักษณะเช่นนี้ตลอดไป หรือแม้แต่ไม้ที่กลายเป็นหินก็อยู่ในกฎข้อนี้เช่นกัน การแปรสภาพในลักษณะนี้ไม่จัดเป็นกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ แต่เป็นกระบวนการของธรรมชาติด้วยตนเองไม่เกี่ยวกับการกระทำโดยฝีมือของมนุษย์

การผลิต หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตอันได้แก่ ที่ดิน หุ่น แรงงาน และความสามารถ ในการประกอบการมาผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้เทคโนโลยีระดับหนึ่ง ผสมผสานกันเพื่อให้ เกิดสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การผลิต เป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่าหรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Utility) ให้กับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การผลิตจะต้องประกอบไปด้วยการทำให้เกิดสินค้าหรือบริการอย่างใด อย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า อรรถประโยชน์ โดยอาศัยแรงงานของมนุษย์ ทั้งกำลังกายและกำลังความคิด แรงงานของสัตว์ หรือเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ^{๒๓}

ฟังก์ชันการผลิต (Production Function) หมายถึง ฟังก์ชันที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปัจจัยการผลิตกับจำนวนผลผลิตที่ได้จากกระบวนการผลิตในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งภายใต้ เทคโนโลยีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น นั่นคือ จะต้องผลิตให้ได้จำนวนผลผลิตที่มากที่สุด จากจำนวน ปัจจัยการผลิตจำนวนหนึ่งที่กำหนด หรือผลิตให้ได้จำนวนผลผลิตจำนวนหนึ่งตามที่กำหนด โดยใช้ปัจจัย การผลิตให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ประสิทธิภาพของการผลิตขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่มีอยู่ ฟังก์ชันการผลิตสามารถ แสดงได้ในรูปตาราง กราฟ หรือสมการ โดยทั่วไปมักจะเขียนในรูปสมการ คือ

$$Q = f(X_1, X_2, X_3, \dots, X_n)$$

โดย Q = ปริมาณผลผลิต

$$X_1, X_2, X_3, \dots, X_n = \text{ปัจจัยการผลิตชนิดที่ ๑ ถึงชนิดที่ } n$$

จากฟังก์ชันการผลิต หมายถึง จำนวนของผลผลิตมีความสัมพันธ์กับจำนวนปัจจัยการผลิตชนิดต่าง ๆ คือ $X_1, X_2, X_3, \dots, X_n$ โดยยังมีได้บ่งชี้ให้ชัดเจนว่าผลผลิตที่ได้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ในลักษณะใด กล่าวคือ มิได้บอกว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้มีปริมาณหรือเป็นสัดส่วนเท่าใด และผลผลิตที่ได้จะมีจำนวนเท่าใด เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ในขั้นต้นนี้ ถ้าเรากำหนดให้มีปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ๒ ชนิด คือ ปัจจัยแรงงาน (L) และปัจจัยทุน (K) จะเขียนฟังก์ชันการผลิตได้ดังนี้ คือ

$$Q = f(K, L)$$

^{๒๓}วิรุณศิริ ใจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๗๗- ๑๘๘.

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทุนและ/หรือปัจจัยแรงงาน จะมีผลทำให้จำนวนผลผลิตที่ได้จากการผลิตเปลี่ยนแปลง^{๒๔}

๒.๒.๔.๒ หลักการสำคัญของการผลิตสินค้าชุมชน

การผลิตสินค้าและบริการของผู้ประกอบการที่จะผลิตสินค้าที่ดีให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคให้ประทับใจ ถูกใจ สินค้าชิ้น ๆ และผู้ผลิตจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตและเป็นหลักการสำคัญในการผลิต ดังนี้

๑.คุณภาพของสินค้าและบริการ สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมานั้นต้องมีคุณภาพที่ดีมาตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด สินค้าไม่มีตำหนิ

๒.ราคาที่เหมาะสม ควรจำหน่ายสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า ไม่ขายหรือจำหน่ายราคาแพงจนเกินไป

๓.คุณธรรม ผู้ผลิตและผู้ให้บริการควรมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนและต่อผู้บริโภค ไม่นำสินค้ามีตำหนิหรือเน่าเสียมาขาย

๔.ความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการต้องคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ รู้จักผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการเพื่อสนองตอบความพึงพอใจ

๕.เทคโนโลยีการผลิต รู้จักนำวิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงสามารถผลิตสินค้าและบริการได้ปริมาณสูงและมีคุณภาพดี

๖.ต้นทุนการผลิต ใช้ทรัพยากรการผลิตสิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือค่าใช้จ่ายต่ำสุด^{๒๕}

ปัจจุบันจะเห็นสินค้าและบริการมีรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อให้ได้สินค้าที่มีปริมาณสูง มีคุณภาพดี มีรูปแบบต่าง ๆ ลดแรงงานคน เพิ่มผลผลิตได้เร็วขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง มีกำไรมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีในการผลิต เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมการผลิต การใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน การนำวิทยาการใหม่ ๆ มาช่วยในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลลูกค้า การใช้โทรศัพท์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น การแข่งขันในการผลิต หมายถึง การทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำลง สามารถขายสินค้าได้ในราคาถูก เพื่อแข่งขันซึ่งกันและกัน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการแข่งขันของผู้ผลิต มีดังนี้

๑.การใช้เทคโนโลยีช่วยผลิตสินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้ประโยชน์กับผู้บริโภคมากขึ้น

๒.การใช้เครื่องมือและเครื่องจักรที่ทันสมัย ช่วยในการผลิตสินค้าและการบริการ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

๓.การใช้เทคโนโลยีช่วยในการโฆษณาสินค้าและบริการ การส่งเสริมการขาย และการตลาด

^{๒๔}วีณา ลีลาประเสริฐศิลป์, เศรษฐศาสตร์จุลภาค, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สงขลา: บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๙.

^{๒๕} นราทิพย์ ชูติวงศ์, หลักเศรษฐศาสตร์ I : จุลเศรษฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๔.การใช้เทคโนโลยีช่วยในการขนส่ง เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการอย่างสะดวกและรวดเร็ว

การดำเนินการผลิตมีจุดมุ่งหมายของการผลิต ทั้งการผลิตตามแนวทางเศรษฐศาสตร์ทั่วไป และเศรษฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการผลิตเศรษฐศาสตร์ทั่วไป

- ๑.เพื่อความมั่งคั่ง (Wealth) ทางวัตถุธรรม
- ๒.เพื่อสนองความต้องการอันไม่สิ้นสุดของกลุ่มเป้าหมาย
- ๓.เพื่อความอยู่ดีกินดี
- ๔.เพื่อผลประโยชน์ คือ กำไรสูงสุด

จุดมุ่งหมายของการผลิตเศรษฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา

- ๑.เพื่อคุณภาพชีวิต
- ๒.เพื่อสนองความต้องการเท่าที่จำเป็นต่อชีวิตจริงของกลุ่มเป้าหมาย
- ๓.เพื่อความพอดี (กินพอดี อยู่พอดี)
- ๔.เพื่อใช้สินค้า (ปัจจัย ๔) เพียงเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตน และจิตวิญญาณให้สูงขึ้น

ยิ่งขึ้น จนวิญญานเป็นอิสรภาพเหนือการครอบงำแห่งวัตถุ

ปัจจัยการผลิตตามหลักเศรษฐศาสตร์ทั่วไปได้ระบุปัจจัยการผลิตไว้ ๔ ประการ คือ

- ๑.ผู้ประกอบการ
- ๒.แรงงาน
- ๓.ทุน
- ๔.ที่ดิน

ใน ๔ ประการนั้น ที่พระพุทธศาสนานับเป็นพิเศษคือปัจจัยการผลิตที่เป็นแรงงานและผู้ประกอบการ (โดยเฉพาะด้านพฤติกรรม) เพราะเป็นหน่วยผลิตที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจในกิจกรรมเศรษฐกิจ ส่วนทุนกับที่ดินถือเป็นอันดับรอง เพราะสองปัจจัยหลังขึ้นอยู่กับหน่วยผลิตที่เป็นมนุษย์ จะจัดการกับมันอย่างไร ผู้ประกอบการในทางเศรษฐศาสตร์มีความหมาย ดังนี้

- ๑.ผู้จัดการให้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่จำเป็นในการผลิตมารวมกัน
- ๒.ผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตทั้งหมด
- ๓.เป็นผู้ควบคุมการผลิต
- ๔.ผู้ได้ประโยชน์จากการผลิตนั้น

คำว่า “ผู้ประกอบการ” เป็นคำเฉพาะที่กำหนดใช้กันในแวดวงธุรกิจ ซึ่งอาจหาไม่พบในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา แต่ที่พอเห็นว่าจะใกล้เคียงกันมีอยู่คำหนึ่ง คือคำว่า “กัมมการก” ที่แปลว่า ผู้กระทำความกรรม และคำว่า กรรม หรือ กัมม หมายถึง หน้าที่ที่รับผิดชอบ และรวมไปถึงการกระทำทางกาย วาจา ใจ ทั้งหมดอีกด้วย แสดงว่าใครก็แล้วแต่ที่ทำหน้าที่อะไร หรือทำอะไรทางกาย วาจา ใจ ถือว่าเป็นกัมมการกทั้งหมด มันเป็นคำกลาง ๆ สำหรับกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ แต่เพื่อให้ความหมายกระชับเฉพาะกิจหรือแต่ละหน้าที่ เราอาจเรียกว่า ผู้ประกอบการ ผู้อำนวยการ ผู้ว่าการ หรือผู้จัดการสุดแต่จะกำหนดขึ้นใช้ แต่ไม่ว่าใครจะทำอะไร เรียกชื่อว่าอย่างไร สิ่งที่พระพุทธศาสนานับเป็นสำคัญคือ “พฤติกรรม” ของ กัมมการก คือ ผู้กระทำความกรรม เพราะถือว่าการกระทำที่จะสรุปว่าเป็นกรรมได้ อยู่ที่ตัว

เจตนาหรือพฤติกรรมการตัดสินใจ ดังพุทธภาษิตว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กมมํ วทามิ เจตยิต्วา กมมํ กโรติ กาเยน วาจาเยน มนสา ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรมบุคคลคิดแล้ว (ตัดสินใจแล้ว) จึงกระทำการกรรมด้วยกาย วาจา ใจ”^{๒๖} เพราะฉะนั้น พฤติกรรมและคุณธรรมสำหรับควบคุมสนับสนุนพฤติกรรมของกัมมการหรือผู้ประกอบการ มีดังต่อไปนี้

๑.การตัดสินใจ การตัดสินใจของผู้ประกอบการหรือผู้จัดการเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ ถ้าอุดมคติ เจตนา หรือการตัดสินใจ ตั้งไว้ผิด กิจกรรมทางธุรกิจจะผิดพลาดทั้งกระบวนการ เป็นอันตรายต่อหน่วยผลิต การค้า (การตลาด) และผู้บริโภคทั้งระบบ ดังนั้น ผู้ประกอบการ (ผู้ผลิต) ต้องมีอุดมคติที่ชัดเจนว่า จุดมุ่งหมายของการผลิตคืออะไร การตัดสินใจของผู้ประกอบการวิเคราะห์จากความคิดรวบยอดของพุทธภาษิตว่า มโนปุพพังคมา ธัมมาฯ และพุทธภาษิตว่า ทิโส ทิสัง ยันตัง กริยา ฯลฯ และหลักธรรมคือ กุศลมูล ๓ และอกุศล ๓ เป็นต้น

๒.ความซื่อตรงต่ออาชีพ หมายถึง ผู้ประกอบการ ต้องยึดอุดมคติ สัมมาอาชีพะในการผลิตและการแสวงหา คือ ผลิตและแสวงหาเฉพาะสินค้าและบริการที่เป็นสัมมาอาชีพะ เว้นมิฉฉาณิชา ได้แก่ การค้าขายหรือการผลิตสินค้าไม่ชอบธรรม เช่น สัตถวาณิชา ผลิตหรือขายสินค้าเครื่องประหาร สัตถวาณิชา ผลิตหรือขายสินค้าสัตว์ที่ฆ่าเป็นอาหาร มนุสสวาณิชา ค้าขายมนุษย์ มัชชวาณิชา ผลิตหรือขายสินค้านเมา วิสวาณิชา ผลิตหรือขายยาพิษ และพฤติกรรมสัมมากรรมันตะ คือ เลี่ยงทำงานหรือธุรกิจที่ไม่ผิดศีลธรรม เช่น เว้นธุรกิจปาณาติบาต อทินนาทาน และกาเมสุมิฉฉาจาร ได้แก่ ธุรกิจค้ายาหรือธุรกิจกดขี่ทางเพศ เป็นต้น ความซื่อตรงต่ออาชีพของผู้ประกอบการวิเคราะห์จากความคิดรวบยอดของหลักธรรมในมรรค ๘ คือ สัมมาอาชีพะ สัมมากรรมันตะ และ หลักธรรม คือ มิฉฉาณิชา เบญจศีล

๓.มุ่งกำไรสมดุลงและคุณภาพชีวิตของผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ประกอบการผลิตแนวพุทธต้องมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ๒ ประการ ได้แก่

ประโยชน์ส่วนที่ ๑ คือ ประโยชน์ในทิฏฐธรรม คือ ผลกำไร แต่อย่าตั้งอุดมคติแบบนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกว่า การผลิตต้องมุ่งกำไรสูงสุด เพราะเป็นพฤติกรรมธุรกิจที่สอนให้เห็นแก่ตัวมากเกินไป แม้จะถือว่ากำไรเป็นแรงจูงใจในการผลิตก็ตาม แต่ผู้ประกอบการต้องคิดว่า เราอยู่ได้เพราะลูกค้ากำไรที่ประสงค์จึงควรสมดุลงหรือสมน้ำสมเนื้อกับต้นทุนและคุณภาพสินค้าที่ผลิตออกจำหน่าย และต้องคำนึงถึงประโยชน์ คือ คุณภาพชีวิตของผู้บริโภค คือ สินค้าที่ผลิตต้องเป็นสินค้าเสริมคุณภาพชีวิต มิใช่สินค้าทำลายล้าง บั่นทอนชีวิต จิตใจ

ประโยชน์ส่วนที่ ๒ คือ ประโยชน์ภพหน้าที่เรียกว่า สัมปรายิกัตถประโยชน์ พุทธศาสนาถือว่า ผลแห่งพฤติกรรมของมนุษย์มีใจเบเฉพาะชาติปัจจุบัน แต่จะโยงโยไปถึงชาติอนาคตด้วย เช่น พุทธองค์ตรัสถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวและประสบความสำเร็จทางธุรกิจของพ่อค้า (ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ) ไว้ในอนิชาสูตร เป็นต้น ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรคิดเผื่อเรื่องนี้ไว้ด้วย อย่าคิดเพียงเพื่อประโยชน์อยู่รอดในปัจจุบันเพียงอย่างเดียว การมุ่งกำไรสมดุลงและคุณภาพชีวิตของผู้บริโภควิเคราะห์จากความคิดรวบยอดของหลักธรรม คือ ทาน จาคะ (ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่ตัว) ทิฏฐธรรมมิกัตถประโยชน์และสัมปรายิกัตถประโยชน์

๔.มีมนุษยสัมพันธ์ ผู้ประกอบการต้องเป็นคนใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ที่

^{๒๖} อภ.ปญจก. (ไทย) ๑๔/๓๓๔/๓๖๘.

เกี่ยวข้อง แต่มนุษย์สัมพันธ์แนวพุทธต้องเกิดจากส่วนลึกของใจ มิใช่พฤติกรรมแฝงประโยชน์ หลักมนุษย์สัมพันธ์ คือ สังคหัตถุธรรม (คุณธรรมเพื่อเกื้อกูลสงเคราะห์กัน) เป็นหนึ่งของหลักมนุษย์สัมพันธ์ที่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการตลอดจนผู้ดำเนินกิจกรรมธุรกิจทุกระดับจำต้องมี เป็นผลดีทั้งทางน้ำใจและทางธุรกิจ เป็นการเสริมทั้งด้านคุณธรรมและด้านธุรกิจไปพร้อม ๆ กัน สังคหัตถุธรรม ได้แก่

๑) ทาน ต้องคิดถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่บ้าง อย่าคิดแต่เอาอย่างเดียว เพราะไม่ว่าจะเป็นสังคมไหน โดยส่วนลึกแล้วย่อมมีความรู้สึกต่อต้านคนเห็นแก่ตัว เพราะคนที่มีความเห็นแก่ตัวรุนแรงไม่เห็นประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ถ้าเป็นผู้นำก็ไม่อาจครองใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้

๒) ปิยวาจา (เจรจา ไพเราะอ่อนหวาน) คำพูดเป็นเรื่องสำคัญ อาจบั่นทอนให้คนหมดกำลังใจหรือเสริมให้เกิดกำลังใจ และมีผลกระทบไปถึงพลังการผลิตด้วย ผู้ประกอบการจึงต้องรู้จักพูดจาไพเราะ รู้จักจิตวิทยาที่จะให้เกิดแรงจูงใจต่อพลังการผลิต เจ้าลิจฉวีประสบความสำเร็จเพราะหอกคือปากของวีรสการพราหมณ์ ปากจึงมีบทบาทสำคัญต่อพลังการผลิตเป็นที่ยิ่ง

๓) อตถจริยา (ประพฤติประโยชน์) ปกติคนเราถ้าใครประพฤติประโยชน์ให้ ยากที่จะลืมยิ่งมีคุณธรรมเรื่องกตัญญูกตเวทีเข้ามาโยงด้วยมโนสำนึกที่จะตอบแทนคุณผู้ให้ประโยชน์ย่อมมีมากขึ้น จะเห็นว่าอุดมคติเช่นนี้ได้กลายเป็นระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทยไปแล้ว ผู้ประกอบการจึงควรมีมโนชนคติสัมพันธ์ส่วนนี้ เพื่อช่วยส่งเสริมคุณธรรมที่จะพึงมีต่อกัน ทั้งผู้วางนโยบาย (ผู้ประกอบการ) และผู้สนองนโยบาย (ผู้ใช้แรงงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา) ตลอดจนพลังขับเคลื่อนในการผลิตทุกระดับ

๔) สมานัตตตา (ความเป็นผู้มีตนเสมอ) ผู้ประกอบการต้องวางตัวเสมอเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เคยสงเคราะห์อย่างไรก็สงเคราะห์ เคยประพฤติประโยชน์อย่างไร ก็ประพฤติ เคยพูดจาไพเราะอย่างไรก็ทำให้เป็นปกติต่อเนื่องอย่างที่เคย ไม่แสดงพฤติกรรมสูง ๆ ต่ำ ๆ ต่อผู้สนองนโยบาย การผลิต สังคหัตถุธรรม ๔ ประการดังกล่าวเป็นหลักมนุษย์สัมพันธ์หรือสายใยใจที่สำคัญยิ่งเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างพลังการผลิตด้วยกัน และโยงไปถึงผู้บริโภคสินค้าและบริการของผู้ผลิตด้วย แนวคิดนี้วิเคราะห์จากความคิดรวบยอดของหลักธรรมมนุษย์สัมพันธ์แนวพุทธ เช่น สังคหัตถุ ๔ เป็นต้น

๕. ตั้งเมตตากายกรรม วชิกรรม และมโนกรรม ผู้ประกอบการต้องตั้งกายกรรม วชิกรรม มโนกรรมต่อผู้ใช้แรงงานและผู้บริโภค เช่น ปฏิบัติกับผู้ใช้แรงงานดังที่ปรากฏในทิศ ๖ และมุ่งคุณภาพชีวิตแก่ผู้บริโภคผลผลิต มุ่งเพียงกำไรสมดุลง ไม่มุ่งต้นทุนต่ำ-กำไรสูง ซึ่งเป็นพฤติกรรมผู้ผลิตที่เศรษฐกิจศาสตร์ทั่วไปใช้อธิบายอุดมคติการผลิตของพระพุทธศาสนา ท่านพุทธทาสภิกขุได้สรุปไว้ในกฎบัตรพุทธบริษัทที่ ๒๔ ว่า “ผลิตมาก กิน เกือบแต่พอดี เหลือเอาไปช่วยเพื่อนมนุษย์นี้คืออุดมการณ์ทางเศรษฐกิจของชาวพุทธที่ช่วยโลกได้” ดังนั้น อุดมคติการผลิตของผู้ประกอบการแนวพุทธจึงเปลี่ยนจากอุดมคติการผลิตของเศรษฐกิจศาสตร์ทั่วไปตรงที่ “มุ่งกำไรสูงสุด” เป็นแรงจูงใจ มาเป็นอุดมคติ

๒.๒.๔ องค์ประกอบของการผลิตสินค้าชุมชน

การผลิตมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input), กระบวนการแปลงสภาพ (Conversion Process) และผลผลิต (Output) ประกอบด้วย

๑. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือทรัพยากรขององค์การที่ใช้ผลิตทั้งที่เป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Tangible Assets) เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักร อุปกรณ์ และสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets)

เช่น แรงงาน ระบบการจัดการ ข่าวดสาร ทรัพยากรที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติและประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ เพื่อให้สินค้าสำเร็จรูปสามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ในท้องตลาด

๒.กระบวนการแปลงสภาพ (Conversion Process) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ปัจจัยนำเข้าที่ผ่านเข้ามามีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ๑) รูปลักษณ์ (Physical) โดยการผ่านกระบวนการผลิตในโรงงาน ๒) สถานที่ (Location) โดยการขนส่ง การเก็บเข้าคลังสินค้า ๓) การแลกเปลี่ยน (Exchange) โดยการค้าปลีก การค้าส่ง ๔) การให้ข้อมูล (Informational) โดยการติดต่อสื่อสาร ๕) จิตวิทยา (Psychological) โดยการนัดหมายการ ฯลฯ

๓.ผลผลิต (Output) เป็นผลได้จากกระบวนการผลิตที่มีมูลค่าสูงกว่าปัจจัยนำเข้าที่รวมกัน อันเนื่องมาจากที่ได้ผ่านกระบวนการแปลงสภาพ ผลผลิตแบ่งเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้า (Goods) และบริการ (Service) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันหลายประการ^{๒๗} พระพุทธศาสนาไม่ได้พูดถึงเรื่องการผลิตไว้โดยตรง ดังนั้น ความหมายของคำว่า การผลิตจึงอนุรักษ์ตามเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก แต่ที่พระพุทธศาสนาเน้นชัดเจน คือ พฤติกรรมของผู้ผลิตที่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของสัมมาอาชีวะและอหิงสาธรรม (คำว่า อหิงสา = ความไม่เบียดเบียน หมายถึงต้องไม่เบียดเบียนผู้บริโภคน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในทรัพยากรการผลิตและสิ่งแวดล้อมให้เสียดุลยภาพและระบบนิเวศ) และยังเน้นชัดถึงสินค้าและบริการที่จะผลิตว่า ต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อชีวิตแก่ผู้บริโภค ไม่ผลิตสินค้าทำลายล้าง อย่าเปลี่ยนผู้บริโภค ดังปรากฏใน วนิชาสูตร^{๒๘} ในพระสูตรดังกล่าว พระผู้มีพระภาคตรัสไม่ให้อุบาสกค้าขาย ซึ่งสินค้าเศรษฐกิจ ๕ ประการ ได้แก่

๑.การค้าขายศัสตราวุธ (สัตตวนิชา) รวมไปถึง ขาย / ผลิตอาวุธเครื่องประหารทุกประเภท เพราะเป็นเหตุให้ทำความผิดขอโทษกับผู้อื่น

๒.ค้าขายสัตว์ (สัตตวนิชา) หมายถึง คำนุश्य เพราะทำให้หมดอิสรภาพ

๓.ค้าขายเนื้อ (มังสวนิชา) รวมไปถึง ขาย / ผลิต น้ำเมา เพราะเมื่อดื่มแล้วทำให้เกิดความประมาท อนึ่ง คำว่า ผลิตเนื้อสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อฆ่าเป็นอาหาร

๔.ค้าขายของมีนเมา (มัชชวนิชา) คือ ขาย / ผลิตน้ำเมา เพราะเมื่อดื่มแล้วทำให้เกิดความประมาท อนึ่ง คำว่า น้ำเมา มีความหมายครอบคลุมไปถึงสิ่งเสพติดทุกประเภทที่ก่อให้เกิดความประมาท เผลอสติ และบั่นทอนคุณภาพชีวิต

๕.ขาย / ผลิต ยาพิษ (วิสวณิชา) อนึ่ง คำว่า ยาพิษ ครอบคลุมไปถึงสารพิษทุกประเภท

คำว่า ผลิต คือคำว่า ภาวิต แปลว่า เจริญหรือทำให้เจริญ หรือทำให้เกิด ให้มี^{๒๙} ทำให้เกิดคุณค่าที่ดีกว่าเดิม ดังนั้น การผลิต (ภาวิตะ) ในทางพระพุทธศาสนาจึงหมายถึง การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (อาจเป็นได้ทั้งวัตถุธรรมและนามธรรม) ได้ดีกว่าเดิมหรือให้มีคุณค่ากว่าเดิม ด้านวัตถุธรรม เช่น การนำขยะมาผ่านระบบ (Recycle) ก็จะได้วัตถุธรรมที่มีคุณภาพดีกว่า วัตถุธรรมเดิมคือ ขยะหรือเหมือนกับ

^{๒๗} ณรงค์ ธนาวิภาส, **หลักเศรษฐศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ๙๘-๙๙.

^{๒๘} **อง.ฉก.ก.** (ไทย) ๒๒/๑๓๗/๒๕๕.

^{๒๙} **ส.ม.** (ไทย) ๑๙/๔๐๐/๒๕๕.

ภิกษุที่ท่านไม่ยอมรับคฤหบดีจีวร แต่ท่านจะเที่ยวหาเก็บผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อยที่ชาวบ้านทิ้งแล้ว เกือบแล้ว อยู่กับขะมูลฝอย เอามาซัก เย็บปะติดปะต่อกันแล้วย้อมเป็นจีวรนุ่งห่ม การนำผ้าที่ชาวบ้านไม่ต้องการ มาทำให้เป็นผ้าที่มีประโยชน์ใช้การได้ คำว่า “ภาวิตะ” คือ การผลิต การทำให้ดี หรือทำให้มีค่ากว่าเดิม ลักษณะอย่างนี้ ภิกษุผู้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัย ๔ ก็เรียกได้ว่า ท่านเป็นผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการคนหนึ่ง นี่เป็นตัวอย่างการผลิตด้านวัตถุธรรม ส่วนการผลิตด้านนามธรรม เช่น พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ภิกษุเจริญเมตตาให้เป็น ภาวิต (ภาวิตะ) คือ เจริญหรือทำให้ดีกว่าเดิมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วจะได้านิสงส์ (ผล) ๑๑ ประการ คือ หลับเป็นสุข ตื่นอยู่ก็เป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ เป็นที่รักของอมนุษย์ เทพรักษา ไฟ ยาพิษ ศาสตร์ทำอะไรไม่ได้ จิตตั้งมั่นได้เร็ว ใบหน้าผ่องใส ไม่หลงทำกาลกิริยาไปสู่พรหมโลก ดังนั้น จะเห็นว่า ถ้าเราเอาคำว่า “ภาวิต” มาประยุกต์ใช้กับคำว่า “ผลิต” ความหมายจะไปด้วยกันได้ เพราะคำว่า “ผลิต” ของเศรษฐศาสตร์ทั่วไป หมายถึงการแปรสภาพจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ความหมายก็คือ ทำให้ดีกว่าเดิมนั่นเอง คือ สิ่งเดิมเป็นสิ่งที่เราไม่ต้องการ แต่เราต้องการสิ่งใหม่ สิ่งใหม่ที่ทำให้เราสนใจเราก็ต้องถือว่าดีกว่าเดิม แต่อาจมีความหมายกว้างแคบกว่ากันเท่านั้นก็คือ คำว่า “ผลิต” ของเศรษฐศาสตร์ทั่วไปเน้นหนักไปในทางวัตถุธรรม ปริมาณ หรือตัวเลข ส่วนคำว่า “ผลิต (ภาวิต)” ของเศรษฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนามีความหมายคลุมไปถึงการผลิตด้านวัตถุธรรมและนามธรรมทั้งหมด และการผลิต (ภาวิต) ในความหมายของพระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาเท่านั้น คือ พัฒนาปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะคำว่า ภาวิต แปลว่า ทำให้เกิดให้มี หรือทำให้เจริญขึ้นซึ่งฝ่ายเศรษฐศาสตร์ทั่วไปอาจหมายถึงผลิตอะไรก็ได้ แม้สิ่งนั้นไม่เป็นไปเพื่อพัฒนาเลย แต่อาจเป็นสิ่งที่ทำลายล้างด้วยซ้ำไป ทั้งพฤติกรรมของผู้ผลิตบางทีก็ไม่เป็นภาวิต พระพุทธศาสนาเน้นว่าทั้งผู้ผลิตและสิ่งที่ถูกผลิตต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งภาวิต

ผู้วิจัยได้ศึกษาเชือก ๔ ชนิดด้วยกัน ได้แก่เชือกไนลอน เชือกกรม เชือกเส้นพลาสติก และเชือกมัดฟาง ซึ่งแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของเชือกที่สอดคล้องและต่างกันอย่างชัดเจนตามชนิดของเชือก ดังนี้

มาตรฐานผลิตภัณฑ์เชือกไนลอน โดยประกาศของ มผช.๓๕๓/๒๕๔๗

๑.ขอบข่าย คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเชือกไนลอนเป็นวัสดุหลัก

๒.บทนิยาม ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีดังต่อไปนี้

๒.๑ ผลิตภัณฑ์เชือกไนลอน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ถัก สาน มัด ผูก หรือประดิษฐ์ขึ้นจากเชือกไนลอน อาจใช้วัสดุอื่น เช่น ไม้ พลาสติก เหล็ก เป็นส่วนประกอบ และอาจเคลือบด้วยสารเคลือบเงาด้วยก็ได้ ทำเป็นของใช้ทั่วไปและของตกแต่ง เช่น กระเป๋า ตระกร้า โคมไฟ แก้ว

๒.๒ เชือกไนลอน หมายถึง เชือกที่ได้จากการสังเคราะห์ มีความเหนียว คงทน สามารถยืด หด และละลายได้ด้วยความร้อน

๓.คุณลักษณะที่ต้องการ

๓.๑ ลักษณะทั่วไป ต้องประณีต มีรูปแบบรูปทรงสวยงาม ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง และไม่มีรอยต่อหรือรอยไหม้ของเชือกไนลอนปรากฏให้เห็นเด่นชัดจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม

๓.๒ เชือกไนลอน ต้องมีขนาดสม่ำเสมอ เหนียว คงทน เกลียวเชือกต้องไม่ขาด หรือเป็นขุย

๓.๓ การถัก สาน มัด ผูก ต้องเรียบเสมอกัน แน่นหนา มีช่องไฟสม่ำเสมอ รอยต่อต้องไม่แยกออกจากกัน

๓.๔ ลวดลาย (ถ้ามี) ต้องประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ถูกต้องตามลักษณะลาย และให้เห็นรอยต่อตลอดชิ้นงานอย่างเด่นชัด

๓.๕ การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี) ต้องประณีต ทัดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน

๓.๖ การเก็บริม (ถ้ามี) ต้องประณีต เรียบร้อย

๓.๗ การเคลือบเงา (ถ้ามี) ต้องเรียบ สม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคราบ กรอบ แตก หลุด หรือลอก และไม่หนาเกินไปจนทำให้ชิ้นงาน ขาดความสวยงาม

เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๗.๑ แล้วต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละ ลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนน จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง ๘) การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

๔.การบรรจุ หากมีการบรรจุให้บรรจุผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนในภาชนะบรรจุที่สะอาด แห้ง เรียบร้อยและสามารถป้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนได้

๕.เครื่องหมายและฉลาก

๕.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมาย แจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์เช่น กระเป๋าถักไนลอน ตระกร้าสานเชือกไนลอน โคมไฟเชือกไนลอน

(๒) ขนาดหรือมิติ

(๓) เดือน ปีที่ทำ

(๔) ข้อเสนอแนะในการใช้และการดูแลรักษา

(๕) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำพร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่ จดทะเบียน ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๖.การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๖.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายใน ระยะเวลาเดียวกัน

๖.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนด ต่อไปนี้

๖.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๘ ข้อ ๔. และข้อ ๕. จึงจะถือว่าผลผลิตภัณฑ์เชือก ไนลอนรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

๖.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เชือกไนลอน การถัก สาน มัด ผูก ลวดลาย การประกอบด้วยวัสดุท้องถิ่น การเก็บริม และการเคลือบเงา ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๖.๒.๑ แล้ว จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๑ ถึงข้อ ๓.๗ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๖.๓ เกณฑ์การตัดสิน ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ไนลอนต้องเป็นไปตามข้อ ๖.๒.๑ และข้อ ๖.๒.๒ ทุกข้อ จึงถือว่าผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนรุ่นนั้นเป็นตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๗.การทดสอบ

๗.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป เชือกไนลอน การถัก สาน มัด ผูก ลวดลาย ประกอบด้วยวัสดุอื่น การเก็บริมและการเคลือบเงา

๗.๑.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนอย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ

๗.๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ หลักเกณฑ์การให้คะแนน (ข้อ ๗.๑.๒)

ลักษณะที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องประณีต มีรูปแบบรูปทรงสวยงาม ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง และไม่มีรอย ต่อหรือรอยไหม้ของเชือกไนลอนปรากฏ ให้เห็นเด่นชัดจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม	๔	๓	๒	๑
เชือกไนลอน	ต้องมีขนาดสม่ำเสมอ เหนียว คงทน เกลียวเชือกต้องไม่ขาด หรือเป็นขุย	๔	๓	๒	๑
การถัก สาน มัด ผูก	ต้องเรียบเสมอกัน แน่นหนา มีช่องไฟสม่ำเสมอ รอยต่อต้องไม่แยกออกจากกัน	๔	๓	๒	๑
ลวดลาย (ถ้ามี)	ต้องประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ถูกต้องตามลักษณะลาย และไม่เห็นรอยต่อตลอดชิ้นงานอย่างเด่นชัด	๔	๓	๒	๑
การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)	ต้องประณีต ติดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน	๔	๓	๒	๑
การเก็บริม (ถ้ามี)	ต้องประณีต เรียบร้อย	๔	๓	๒	๑
การเคลือบเงา (ถ้ามี)	ต้องเรียบ สม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคราบ กรอบ แตก หลุด หรือลอก และไม่หนาเกินไปจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม	๔	๓	๒	๑

๗.๒ การทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลากให้ตรวจพินิจ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟาง โดยประกาศของ มผช.๔๑๘/๒๕๔๗

๑. ขอบข่าย คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเชือกมัดฟางเป็นวัสดุหลัก

๒. บทนิยาม ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีดังต่อไปนี้

๒.๑ ผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟาง หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ถัก สาน มัด ผูก หรือประดิษฐ์ขึ้นจากเชือกมัดฟางอาจใช้วัสดุอื่น เช่น ไม้ พลาสติก เหล็ก เป็นส่วนประกอบ และอาจเสริมด้วยสารเคลือบเงาด้วยก็ได้ ทำเป็นของใช้ทั่วไปและของตกแต่ง เช่น กระเป๋า กระจกร้า โคมไฟ แก้ว

๒.๒ เชือกมัดฟาง หมายถึง เชือกที่ได้จากการสังเคราะห์ มีความเหนียว คงทน มีลักษณะคล้ายเชือกกล้วย มีขนาดแตกต่างกัน ใช้สำหรับมัดฟางข้าว

๓. คุณลักษณะที่ต้องการ

๓.๑ ลักษณะทั่วไป ต้องประณีต มีรูปแบบรูปทรงสวยงาม ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง และไม่มีรอยต่อหรือรอยไหม้ของเชือกมัดฟางปรากฏให้เห็นเด่นชัดจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม

๓.๒ เชือกมัดฟางต้องมีขนาดสม่ำเสมอ เหนียว คงทน

๓.๓ การถัก สาน มัด ผูก มีช่องไฟและลวดลายสม่ำเสมอ ไม่มีปลายของเชือกมัดฟางหลุดหรือยื่นออกมา

๓.๔ การประกอบ ต้องประณีต รอยต่อต้องไม่แยกออกจากกัน และมีรอยต่อเป็นแนวเดียวกับรอยสานเดิม

๓.๕ การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี) ต้องประณีต ทัดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน และประโยชน์ใช้สอย กรณีเป็นโลหะต้องไม่เป็นสนิม

๓.๖ การเคลือบเงา (ถ้ามี) ต้องเรียบ สม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคราบ กรอบแตก หลุด หรือลอก และไม่หนาเกินไปจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม

เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๗.๑ แล้วต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนน จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง

๔. การบรรจุ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางในภาชนะบรรจุที่สะอาดแห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางได้

๕. เครื่องหมายและฉลาก

๕.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางทุกหน่วยอย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมาย แจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋ากัดมัดฟางกระจกร้าสานเชือกมัดฟางโคมไฟเชือกมัดฟาง

(๒) ขนาดหรือมิติ

(๓) เดือน ปีที่ทำ

(๔) ข้อเสนอแนะในการใช้และการดูแลรักษา

(๕) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำพร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่

จดทะเบียน ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๖.การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๖.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๖.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

๖.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๘ ข้อ ๔. และข้อ ๕. จึงจะถือว่าผลผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

๖.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เชือกมัดฟางการถัก สาน มัด ผูก ลวดลาย การประกอบด้วยวัสดุท้องถิ่น การเก็บริม และการเคลือบเงา ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๖.๒.๑ แล้ว จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๑ ถึงข้อ ๓.๗ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๖.๓ เกณฑ์การตัดสิน ตัวอย่างผลิตภัณฑ์มัดฟางต้องเป็นไปตามข้อ ๖.๒.๑ และข้อ ๖.๒.๒ ทุกข้อ จึงถือว่าผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางรุ่นนั้นเป็นตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๗.การทดสอบ

๗.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป เชือกมัดฟางการถัก สาน มัด ผูก ประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา

๗.๑.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางอย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ

๗.๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน (ข้อ ๗.๑.๒)

ลักษณะที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องประณีต มีรูปแบบรูปทรงสวยงาม ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง ขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน และไม่มีรอยต่อหรือรอยไหม้ของเชือกมัดฟาง ปรากฏให้เห็นเด่นชัดจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม	๔	๓	๒	๑
เชือกมัดฟาง	ต้องมีขนาดสม่ำเสมอ เหนียว คงทน	๔	๓	๒	๑
การถัก สาน มัด ผูก	ต้องมีช่องไฟ และลวดลายสม่ำเสมอ	๔	๓	๒	๑

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกำหนดขึ้น

- เพื่อสนับสนุนการนำภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น มาพัฒนา และยกระดับการผลิตให้มีคุณภาพ
- เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน

สมอ. ให้การรับรองและแสดงเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

- เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค
- เพื่อให้สามารถขยายตลาดส่งออกจำหน่ายในวงกว้างได้มากขึ้น

8

4. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

หมายถึง ข้อกำหนดคุณลักษณะของ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชน เป็นข้อกำหนดที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน เหมาะกับสภาพการผลิตของชุมชน

- เครื่องหมายมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ในการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ รับรอง คือ สำนักงาน

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ผู้ให้การรับรอง โดยจะมีเงื่อนไข

ยุ่งยากซับซ้อน และต่างจากกา

เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์

(มอก.) ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการ

ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

(มผช.)

ตาราง ๑.๔ คำอธิบายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

การยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า สามารถกระทำได้ ๕ ช่องทาง ดังนี้

๑. ยื่นคำขอด้วยตนเอง ต่อนายทะเบียน ณ กลุ่มบริการตรวจรับคำขอ ชั้น ๓ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

๒. ยื่นคำขอด้วยตนเอง ณ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ทุกจังหวัด

๓. ยื่นคำขอโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ถึงนายทะเบียน สำนักเครื่องหมายการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา ที่อยู่ ๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ พร้อมแนบเอกสารประกอบคำขอ และชำระค่าธรรมเนียมทางธนาณัติ (ส่งจ่ายนายทะเบียน เครื่องหมายการค้า)

๔. ยื่นคำขอทางอินเทอร์เน็ตกรมทรัพย์สินทางปัญญา (www.ipthailand.go.th) โดยไม่ต้องจัดส่งต้นฉบับมาที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา

๕. ยื่นผ่านกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง (สนามบินน้ำ) ชั้น ๔ ทั้งนี้ต้องยื่นพร้อมกับการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลในคราวเดียวกัน

file:///C:/Users/%E๐ %B๙ %๘ ๐ %E๐ %B๘ %AD/Downloads/TM.
๐๑.pdf

TM.01.pdf

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

แบบ สปส.ผอ.สป.๐๐๑-ก(พ) คำรับรองเกี่ยวกับสิทธิขอรับสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร

<http://www.ipthailand.go.th/th/design-patent-๐๐๗.html>

ค่าธรรมเนียมต่อ ๑ คำขอ

ยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบ ผลิตภัณฑ์		คำขอละ	๒๕๐ บาท
ลำดับ	รายการ	จำนวน	ค่าธรรมเนียม
๑	ยื่นขอรับสิทธิบัตรการ ออกแบบผลิตภัณฑ์	คำขอละ	๒๕๐ บาท
๒	คำขอรับสิทธิบัตร สำหรับแบบผลิตภัณฑ์ อย่างเดียวกัน ยื่นขอใน คราวเดียวกันตั้งแต่ ๑๐ คำขอขึ้นไป		๒,๒๕๐ บาท
๓	ขอแก้ไขเพิ่มเติม	ครั้งละ	๕๐ บาท
๔	ขอให้ประกาศโฆษณา		๒๕๐ บาท
๕	ขอให้ออกสิทธิบัตร		๕๐๐ บาท
๖	ยื่นอุทธรณ์คำสั่งหรือคำ	ฉบับละ	๕๐๐ บาท

วินิจฉัยของอธิบดี			
๗	คำขอตรวจค้นคำขอรับ สิทธิบัตร	คำขอละ	๕๐ บาท
๘	การคัดสำเนาเอกสาร	หน้าละ	๓ บาท
๙	การรับรองสำเนา เอกสาร	ฉบับละ	๕๐ บาท
	เอกสารเกิน ๑๐ หน้า	หน้าละ	๕ บาท
	เอกสารไม่เกิน ๑๐ หน้า		
๑๐	คำขออื่นๆ (ดังต่อไปนี้) คำขอสิทธิในวันยื่นใน ต่างประเทศเป็นวันยื่น ในไทย คำขอขึ้นทะเบียน ตัวแทนสิทธิบัตร คำขอรับใบแทน สิทธิบัตร หรือ ใบแทน ใบอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตามสิทธิบัตร คำขอรับใบแทนหนังสือ สำคัญแสดงการขึ้น ทะเบียนเป็นตัวแทน สิทธิบัตร	ฉบับละ	๕๐ บาท

ค่าธรรมเนียมรายปี

ลำดับ	การออกแบบผลิตภัณฑ์	ค่าธรรมเนียม	จำนวนเงินรวมค่าปรับ (ต้องมาชำระภายใน ๑๒๐ วัน นับจากวันที่สิ้นปีที่ ๔)
๑	ปีที่ ๕	๕๐๐ บาท	๖๕๐ บาท
๒	ปีที่ ๖	๖๕๐ บาท	๘๔๕ บาท
๓	ปีที่ ๗	๙๕๐ บาท	๑,๒๓๕ บาท
๔	ปีที่ ๘	๑,๔๐๐ บาท	๑,๘๒๐ บาท
๕	ปีที่ ๙	๒,๐๐๐ บาท	๒,๖๐๐ บาท
๖	ปีที่ ๑๐	๒,๗๕๐ บาท	๓,๕๗๕ บาท

๗ หรือชำระทั้งหมดในการชำระ
ค่าธรรมเนียมรายปีครั้งแรก

๗,๕๐๐ บาท

แหล่งที่มา <http://www.ipthailand.go.th/th/design-patent-๐๐๖.html>

ตาราง ๑.๕ แบบ สปส.ผอ.สป.๐๐๑-ก ค่าขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม/สัมมาชีพ

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” (Morality) เป็นระบบของ การทำความดีละเว้นความชั่ว มีทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุทั้งทางด้านจิตใจและ สถานการณ์ของจริยธรรมและพฤติกรรม จริยธรรม รวมทั้งมีปัจจัยส่งออก (Output) ซึ่งเป็นผลของการมี จริยธรรมหรือมีพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งผลนี้อาจอยู่ในรูปแบบทั้งจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล ผู้กระทำ และผลต่อบุคคลอื่น ต่อ กลุ่ม ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อโลก จริยธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหรือ คุณธรรม ตั้งแต่ ๒ ตัวขัดแย้งกัน ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาพที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในการ เลือกที่จะปฏิบัติตามคุณธรรมหรือ ค่านิยมตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ความกตัญญูต่อบุคคล ขัดแย้งกับความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น บุคคลที่ ตัดสินใจเลือกคุณธรรมหรือค่านิยม ตัวที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวม มากกว่าที่เป็นประโยชน์แก่เฉพาะตน

หรือพวกพ้องในกลุ่มเล็ก ๆ จึงมักเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมสูง ดังนั้น จริยธรรมจึงมีความหมายครอบคลุมทั้งสาเหตุกระบวนการ และผลของการกระทำความดีละเว้น ความชั่ว

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม เป็นเสมือนบทบัญญัติของความดีและความงามของจิตใจที่ส่งผลให้บุคคล ประพฤติดีประพฤติชอบด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การที่ จะให้คนในสังคมมีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม อันจะส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้นั้น ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่ยังเยาว์วัยที่เข้ารับการศึกษาก่อนหน้านี้ คุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมดีงามที่แสดงออก และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และสังคม ต้องการให้มีขึ้นในตัวของผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ที่สังคมชมชอบและให้การสนับสนุน เพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม คุณธรรม จริยธรรม จะประกอบขึ้น ด้วยองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน ดังนั้น คุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคน เป็นสิ่งจำเป็นในสังคม ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้น เมื่อคนในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม นโยบายสังคมของรัฐบาล มุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน อย่างสมานฉันท์ บนพื้นฐานของคุณธรรม ในส่วนของภาคการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า จะเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม จึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยที่ต้องการทั้งคนดีและคนเก่ง

คำว่า คุณธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า virtue จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร คำว่า คุณธรรม จริยธรรม มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ คำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” เป็นคำที่แยกกันมีความหมายแตกต่างกัน คำว่า “คุณธรรม” แปลว่าความดีมีประโยชน์เป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม ส่วนคำว่า “จริย” แปลว่า กิริยาที่ควรประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม ส่วนคำว่า “ธรรม” มีความหมายหลายประการ เช่น ความดีหลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติเมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันจะได้เป็นคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ คำว่าคุณธรรม จริยธรรม มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ^{๓๐}

การที่คนเราจะทำความดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับสาเหตุทั้งภายในและภายนอก สาเหตุภายใน คือ ลักษณะทางจิตใจต่าง ๆ เช่น การไม่เห็นแก่ตัวแต่เห็นแก่ส่วนรวม การมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตนเอง ความเชื่อว่าทำความดีจะนำไปสู่ผลดีและการทำชั่วจะต้อง โดนลงโทษ นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจิตใจทางด้านอื่น ๆ คือ ความพอใจและเห็นด้วยกับ ความดีต่าง ๆ และเห็นความสำคัญของความดีเหล่านั้น เช่น ความซื่อสัตย์การเคารพ

^{๓๐}ชัยพร วิชชาวุธ และธีรพร อูวรรณโณ, พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบันศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม: รายงานการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๒๓.

กฎระเบียบและ กฎหมาย ความสามัคคี เป็นต้น ลักษณะทางจิตใจเหล่านี้ที่สำคัญมีอะไรบ้างได้มีการกำหนดโดยการวิจัย เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมของคนไทยซึ่งจะได้กล่าวต่อไป เมื่อกำหนดลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ ต่อการเป็นคนมีจริยธรรมสูงแล้ว ในคู่มือนี้จะได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาจิตใจต่อไปด้วย

ส่วนสาเหตุภายนอกตัวบุคคล การที่บุคคลนั้นจะทำความดีหรือละเว้นการกระทำที่ไม่ นำปรารภมาน้อยเพียงใดนั้น สาเหตุสำคัญคือ คนรอบข้าง กฎระเบียบ สังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์ในขณะนั้นที่บุคคลประสบอยู่ นอกจากนั้นระเบียบข้อบังคับในหน่วยงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีหรือขาดแคลนสิ่งเอื้ออำนวยในการทำงาน ตลอดจนบรรยากาศทางสังคมในที่ทำงาน กลุ่มเพื่อนและวัฒนธรรมขององค์กร จะมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานและสุขภาพจิต ตลอดจนความสุข ความพอใจในการทำงาน ในสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำนายไม่ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น และจะก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียต่อบุคคล ตัวอย่างเช่น ผู้บังคับบัญชามีอารมณ์แปรปรวนเดี๋ยวดีเดี๋ยวโมโห หรือสถานการณ์ กลุ่มเครือ ลูกน้องไม่ทราบว่าจะต้องทำอะไรจึงจะถูกต้องเหมาะสมและจะไม่โดนตำหนิหรือบ่นว่า สถานการณ์เหล่านี้จะมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของลูกน้องทั้งสิ้น ส่วนการควบคุมผลดีและผลเสียที่จะ เกิดกับตน ก็ขึ้นอยู่กับระบบ กฎเกณฑ์และสภาพงานแบบราชการ (Bureaucracy) ของหน่วยงานต่างๆ ด้วย ดังนั้น สาเหตุภายนอกที่ส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลในสภาพการทำงานราชการจึงมี ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และลักษณะทางสังคมในหน่วยงานนั้น ๆ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกความซื่อสัตย์สุจริตออกเป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้^{๓๑}

๑.ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการการกระทำผิด การไม่พูดปด ไม่พูดสลับปล้นหลอกลวง การไม่คิดโลภในของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย มั่นคงต่อการทำดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามที่พูดและคิด ในกรณีของนักเรียนจะเห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือเรียนจริง มาโรงเรียนตรงต่อเวลา ทำการบ้านไม่คัดลอกคนอื่น เวลาสอบก็ตั้งใจสอบ ไม่ทุจริตในห้องสอบ

๒.ความซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ ลักษณะสำคัญ คือ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ในความสำเร็จของผู้อื่นไม่ริษยากันแก่งแย่ง ไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยการลักขโมย ฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ยอมรับผิดหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิดนัด รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบบของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

^{๓๑}กรมวิชาการ,การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและจริยธรรมไทย, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,๒๕๒๓), หน้า ๑๔๗-๑๔๘.

๓. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำ หรือได้รับมอบหมายและให้ทำให้ออกมาดีที่สุด ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตคดโกง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตนรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตน

๔. ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคมประเทศชาติ คือ การรักษาความสามัคคี ไม่นำความลับของหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติไปเปิดเผย ไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะ ไม่คิดทรยศทำลายสถาบันหลักของชาติไม่ร่วมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ สำนึกว่าตนเองเป็นพลเมืองของประเทศจะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันรักษาความสงบสิ่งใดที่สร้างขึ้นเป็นสาธารณสมบัติจะต้องช่วยกันรักษาและรู้จักใช้อย่างทะนุถนอม สรุปได้ว่าประเภทของความซื่อสัตย์สุจริตแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้ ๑)ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ๒)ซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น ๓)ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่

กล่าวโดยสรุป “คุณธรรม จริยธรรม” หมายถึง หลักแห่งความประพฤติดีเป็นพฤติกรรม การแสดงออกอันเนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจตามหลักศีลธรรม ปรัชญาค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามความสำนึกในจิตใจกระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมี คุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้ชื่อเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้น คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่ คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันอยู่เสมอสำหรับจริยธรรมในการทำงาน คือ ระบบการทำความดีละเว้นความชั่วในเรื่องที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับผู้นับถือเกี่ยวข้อง กับสถานการณ์การทำงาน เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานและผลงาน ตลอดจนเกี่ยวข้องกับผู้ใช้ ประโยชน์หรือโทษจากผลงานนั้น จริยธรรมในขอบข่าย ๓ ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง จริยธรรม ในแบบการคิดหาเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประการที่สอง จริยธรรมในแบบความรู้สึกทางจิตใจ การศึกษาจริยธรรมของบุคคลในข้อนี้คือ ศึกษาค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกชอบและไม่ชอบ ประการที่สาม จริยธรรมในแบบของการแสดงออกภายนอก คือ การศึกษาจริยธรรมเป็นส่วน ที่เป็นพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เช่น พฤติกรรมซื่อสัตย์เอื้อเฟื้อ เป็น ต้น จริยธรรม เป็นหลักการ (Principle) ที่บุคคลยึดถืออยู่ในใจในการตัดสินใจ ความถูก-ผิด ดี-เลว ควร-ไม่ควรทำ ของพฤติกรรมต่าง ๆ จริยธรรมของบุคคล อาจกำหนดตามหลักกฎหมาย ความเชื่อ และ ค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ จรรยา ความประพฤติและการปฏิบัติที่ถือว่ามีความถูกต้อง ดีงาม ควรทำ ตามหลัก จริยธรรมของกลุ่มบุคคลในอาชีพหนึ่ง ๆ เช่น จรรยาแพทย์จรรยาข้าราชการ ฯลฯ และอาจ กำหนดอย่าง ชัดเจนเป็นข้อ ๆ เรียกว่า จรรยาบรรณ

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสัมมาชีพ

มูลนิธิสัมมาชีพ (มปป.) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ การประกอบอาชีพ ภายใต้กรอบ อริยมรรคที่มีสัมมาทิฐิเป็นตัวนำ หากกล่าวให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น จะหมายความว่า การทำมาหากิน โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม

กล่าวคือความสุขของตน และคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลัก โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มุ่งไปกระตุ้นตัณหาอันเป็นเหตุแห่งทุกข์สถาบันการพัฒนาชุมชน^{๓๒}

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (มปช.) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ การทำมาหากินโดยไม่ได้อำไรรุ่งสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้ายและต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการหลัก^{๓๓}

กรมการพัฒนาชุมชน ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้อำไรรุ่งสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลักสถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน^{๓๔}

กระทรวงมหาดไทย (มปช.) ให้ความหมายว่า ชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยลดการเบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน^{๓๕}

จากความหมายตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สัมมาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพโดยสุจริตบนพื้นฐานคุณธรรมพหุธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ได้คำนึงถึงกำไรสูงสุดแต่นึกถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก ดังนั้น สัมมาชีพชุมชน จึงหมายถึง ชุมชนที่มีสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่าย เน้นเศรษฐกิจชุมชน โดยประยุกต์วิถีชีวิตชุมชนกับทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งการประกอบอาชีพนั้นจะต้องไม่ทำลายชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักพหุธรรมที่ช่วยส่งเสริมช่วยแก้ปัญหาการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง นอกจากนั้นแล้วการที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทย มีความสามารถบริหารจัดการตนเอง หรือมีความสามารถสามารถพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งได้นั้น ต้องส่งเสริมให้ชุมชนนั้นมีความกระบวนกรดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้นำชุมชน และสมาชิกที่เป็นแกนนำของชุมชนท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความสามารถบางแห่งบางพื้นที่ ผู้นำชุมชน จบวุฒิการศึกษา ระดับมัธยมต้น หรือว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย การส่งเสริมให้ผู้นำ เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงกำนัน ให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น หรือเพิ่มการสนับสนุน ราษฎรชาวบ้าน ให้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองยิ่งขึ้น เป็นชุมชนที่มีผู้นำเป็นต้นแบบด้านการศึกษา หรือส่งเสริมผู้นำชุมชน ให้มีการอบรมให้ตระหนักถึงการเป็นผู้นำชุมชน ต้องมีความเสียสละ ทำงานให้กับชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รักษากฎหมาย

^{๓๒} คณะกรรมการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ, แนวทางการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี ๒๕๔๗, (กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒.

^{๓๓} กรมการพัฒนาชุมชน, แนวทางการดำเนินงานการสร้างตำนานผลิตภัณฑ์ (story of product), (กรุงเทพฯ: เอทีเอ็น โปรดักชั่น, ๒๕๔๗), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๗.

^{๓๕} กรมการพัฒนากระทรวงมหาดไทย, การดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์, (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๘.

๒.การพัฒนาชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพราะว่าการแสวงหาความรู้ นั้น เป็นสิ่งที่พึงกระทำตลอดชีวิต การเรียนรู้นั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการฟังบ้าง หรือว่า สิ่งรอบข้างที่เป็น โปรโตโมส คือ ฟังจากสิ่งรอบตัว คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อม หรือว่า เรียนรู้ทางด้านการอ่าน จากข่าวสารบ้านเมือง ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งความรู้ที่เกิดจากชุมชนนั้น โดยส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผลของการปฏิบัติ และเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญา หรือว่าเมื่อลงมือปฏิบัติแล้วก็จะได้ประสบการณ์ร่วมกัน จะทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ของชุมชน ดังนั้น ถ้าหากว่า ชุมชนมีการพัฒนาเช่นนี้แล้ว การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทย จะเกิดขึ้น เพราะว่ามีผลจากการเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การคิด และวิธีการที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนให้เจริญ สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.ชุมชนต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำ เพราะหากผู้นำในชุมชนสามารถเป็นตัวอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำที่ต้องเป็นผู้ประสานให้สมาชิกในชุมชนนั้นเกี่ยวกับข่าวสาร หรือว่า เป็นผู้นำต่างๆ ได้มีโอกาสให้สมาชิกได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตน ยอมรับและเปิดโอกาส และรับฟัง ไม่ผูกขาดเผด็จการหรือแสดงบทบาทที่เป็นใหญ่แสดงความเป็นเจ้าของชุมชนเพียงผู้เดียว พ้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ลงไปทำงานกับชุมชน ไม่นิ่งดูด้าย อยู่บนหอคอย คอยสั่งงาน เป็นผู้เชื่อมประสานแนวคิดต่างๆ ของสมาชิก และคนในชุมชน

๔. ประชากรในชุมชนต้องมีจิตสำนึกรักชุมชน เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ ประชากรในชุมชนนั้น สำนึกว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชน รักถิ่นกำเนิด บ้านเกิดเมืองนอนของตน สำนึกกว่า ตนนั้นเป็นเจ้าของบ้านเกิด มีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมรับผิดชอบกับปัญหาต่างๆในชุมชน ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน และมีความเป็นเพื่อนที่ดี คือกัลยาณมิตร และสามารถเชื่อมโยงกัน ด้วยระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีการประชาสัมพันธ์ด้วยความหวังว่า สามัคคีให้เกิดแก่ชุมชน ทำให้เกิดเกิดพลังที่เข้มแข็ง

๕.ชุมชนที่ต้องการพัฒนาให้เข้มแข็งต้องมีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้องมีการรวมตัวกัน ด้วยความสมัครสมานสามัคคี อย่างเหนียวแน่น ด้วยจิตสำนึกรักบ้านเกิด มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาชุมชน ซึ่งการรวมกลุ่มกันนั้นก็เกิดมาจากการเรียนรู้ร่วมกันไม่ใช่ต่างคนต่างทำและ สมาชิกของชุมชนนั้นต้อง ประกอบด้วยความรู้ความสามารถที่จะจัดการตนเองและชุมชนได้ โดยเฉพาะ เมื่อมีการรวมกลุ่มกันแล้ว สิ่งตามมาหลังจากมีองค์กรเกิดขึ้นนั้นก็คือ มีลักษณะเวทีประชาคม มีการดำเนินงานที่สามารถเชื่อมประสานกับ องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่สมาชิกและองค์กรในชุมชนนั้น เมื่อมีความเข้มแข็งพอที่จะช่วยเหลือหรือพึ่งพาตนเองได้ ทั้งในทางเศรษฐกิจ หรือว่าการเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมทั้งในยามที่ปกติ หรือว่าในเวลาที่เกิดประสบกับภาวะวิกฤติต่างๆ ก็จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทยที่ยั่งยืน เพราะว่าการพัฒนาจะทำให้ยั่งยืนได้นั้น ต้องพัฒนาค้นคนเต็มทั้งคนครบพร้อมกันทั้งระบบที่มี ๓ ด้านคือ พุทธิกรรม จิตใจ และปัญญา

การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทยนั้น หากตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถของคน ด้วยการเพิ่มหลักธรรมที่สามารถพัฒนาจิตใจของคน ให้มีความรู้ผิดชอบรู้ดี หรือรู้ชั่ว ที่ปัจเจกบุคคลแล้ว ส่วนทางสังคมก็มีการบูรณาการหลักทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ มีการเปิดโอกาส

การพัฒนาศักยภาพและการให้ความรู้ การมีส่วนร่วม เป็นไปอย่างเสมอภาค แก่คนในชุมชน การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในสังคมไทย จึงต้องประกอบด้วยองค์ความรู้ ที่สำคัญ ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คนในชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆและยุทธศาสตร์กลยุทธ์ในวิธีการพัฒนา และกระบวนการพัฒนาต้องได้รับความช่วยเหลือ จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือความช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน ส่วนการบริหารและการจัดการ นักพัฒนาชุมชนต้องช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอจากชุมชน โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพทาง จิตใจ พฤติกรรม และปัญญาด้วยพุทธบูรณาการ คือหลักธรรมที่มีประสิทธิภาพ และทรงประสิทธิภาพ หากประยุกต์เข้ากันอย่างลงตัว พุทธบูรณาการจึงจะสามารถทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งทางโลกและทางธรรม คู่ขนานกันไป เพื่อพัฒนาชุมชนในสังคมไทยให้เข้มแข็ง และให้มีคุณภาพทั้งคน สิ่งแวดล้อม มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นไปอย่างมีกระบวนการ เน้นการพึ่งพาตัวเองและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น เพราะว่าหากการพัฒนาชุมชน มีเข้มแข็งเกิดขึ้นในสังคมไทยแล้ว จะทำให้เป็นทางออกที่สำคัญของสังคมไทยที่กำลังมีปัญหาวิกฤติด้านต่างๆเลยทีเดียว สิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเกิดขึ้นในสังคมไทยได้นั้น

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา

๒.๔.๑ ที่มาของแนวคิดคติชนวิทยา

ความเป็นมาของคติชนวิทยาการศึกษาคติชนวิทยาเริ่มขึ้นตั้งแต่มนุษย์เริ่มสนใจในวัฒนธรรมรอบตัวต่างกันไปเช่นความเชื่อโชคลางและไสยศาสตร์การเล่นสิ่งที่ทำในยามว่างเทพนิยายเพลงนิทานเรื่องเหล่านี้ได้รับการยกย่องด้วยปากจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจากพ่อแม่ถึงลูกกินเวลาหลายชั่วอายุคนแนวความคิดในการศึกษาคติชนวิทยาทอนต้น มักเป็นการนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมที่ถูกลืมนำไปแล้ววัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในสมัยที่มนุษย์ยังมีความเชื่อเรื่องลัทธิผีสาธเทวดาดำนักคติชนวิทยาในสมัยแรกมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องราวอดีตในหลายอย่างเช่นเรื่องราวในอดีตส่องถึงความเจริญของมนุษย์ในยุคป่าเถื่อนหรือชี้ให้เห็นวัฒนธรรมโบราณที่เจริญก่อนหน้าที่จะสลายตัวทำให้นักคติชนวิทยาเกิดความประทับใจในความเก่าแก่โบราณโดยมีความรู้สึกละอายใจในอดีตที่ย่ำแย่กว่าในปัจจุบันยุคทองย่อมเป็นยุคที่ผ่านมาแล้วในอดีตเขาจึงเรียกศตวรรษที่เขาศึกษารวบรวมนี้ว่า“ของโบราณของประชาชน”ด้วยเหตุนี้การศึกษาคติชนวิทยาในศตวรรษที่๑๘-๑๙จึงถือว่าคติชนวิทยาเป็นเรื่องในอดีตที่ถูกหลงลืมไป^{๓๖}

ต่อมานักคติชนวิทยาได้ขยายขอบข่ายความสนใจไปยังเพลงพื้นบ้านปริศนาคำทายทายาทคำพังเพยซึ่งการศึกษานิทานเพลงสุภาษิตปริศนาคำทายได้นำไปสู่การศึกษาศิลปวัฒนธรรมในส่วนอื่นของวัฒนธรรมชาวบ้านการศึกษาคติชนในระยะแรกจึงเป็นการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชาวบ้านในหมู่บ้านหรือในสังคมประเพณีประมาณคริสต์ศตวรรษที่๒๐นักคติชนวิทยาในสหรัฐอเมริกาได้ขยาย

^{๓๖}ธนะรัชต์ อนุกุล, กลองสะบัดชัยในสังคมและวัฒนธรรมชาวเชียงใหม่, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

ขอบข่ายการศึกษาออกไปโดยเห็นว่าการรวมกลุ่มของบุคคลตั้งแต่๒-๓คนขึ้นไปก็จะมีเอกลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันซึ่งเอกลักษณ์นี้รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของบุคคลกลุ่มนั้นจึงทำให้มีจุดร่วมทางวัฒนธรรมร่วมกันและขอบข่ายการเก็บข้อมูลก็จะได้จำกัดเฉพาะชาวบ้านอีกต่อไปแต่จะรวมไปถึงชาวเมืองด้วยนั่นคือวัฒนธรรมของครอบครัว^{๓๗}

สำหรับประเทศไทยคติชนวิทยาโดยผู้ที่นำวิชาคติชนวิทยาเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยคือ ดร.กึ่งแก้วอัฒถากรซึ่งจบการศึกษาทางด้านคติชนวิทยาจากสหรัฐอเมริกาและชี้ให้เห็นความสำคัญของข้อมูลทางคติชนในการศึกษาคติชนวิทยาถือว่าชาวบ้านไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นชาวบ้านในชนบทเท่านั้นแต่ควรเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการเลี้ยงดูตามธรรมเนียมประเพณีแบบเดิมเพราะถ้ายึดแนวคิดเดิมแล้วชาวชนบทที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองหรือลูกหลานของชาวชนบทที่ถือกำเนิดในเมืองก็ไม่จัดว่าเป็น “ชาวบ้าน” ในความหมายของคติชนวิทยาแต่ความจริงนั้นชาวเมืองที่อพยพมาจากชนบทหรือลูกหลานที่กำเนิดขึ้นในเมืองยังใช้ชีวิตตามปทัสถานทางสังคมโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ยังคงเป็นแบบเดิมอยู่แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นมาจากสภาพสังคมสมัยใหม่ที่ทำให้ชาวเมืองต้องพึ่งพาตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น คติชนวิทยาเป็นความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีวิวัฒนาการของกลุ่มอย่างเด่นชัดโดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มคนที่ความเจริญแบบสมัยใหม่ยังเข้าไปไม่ถึงมากนักซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะยังคงมีวิถีชีวิตที่คล้ายกันมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นเป็นแบบญาติพี่น้องกันมีความคิดความเชื่อและแบบของประพฤติปฏิบัติอย่างเดียวกันและมักจะแตกต่างจากสังคมเมืองหรือสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุอย่างมาก การศึกษาคติชนเป็นการศึกษาถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิตพื้นบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดจากการบอกเล่าข้อมูลทางวัฒนธรรมนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสะท้อนวัฒนธรรมและเข้าใจวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

แนวคิดคติชนวิทยาเป็นวิชาที่ได้รับความสนใจเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้วโดยในระยะแรกของการศึกษามุ่งศึกษาความสนใจของมนุษย์ที่มีต่อวัฒนธรรมเพราะข้อมูลทางคติชนวิทยาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของชาติโดยเฉพาะชาติที่มีกำเนิดใหม่ยังอยากรู้เรื่องราวครั้งโบราณของตนเองโดยบางชาติรัฐบาลได้สนับสนุนนักคติชนวิทยาได้ศึกษาอย่างกว้างขวางเช่นฟินแลนด์และไอร์แลนด์^{๓๘}แต่วิธีการศึกษายังไม่เป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์และยังไม่สามารถนำความรู้เหล่านี้ไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่นได้แต่นับว่าได้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระยะหลังเป็นอย่างมากเนื้อหาของคติชนวิทยานั้นกว้างขวางยากที่จะศึกษาได้ครบถ้วนผู้ศึกษาจึงแยกการศึกษาตามแนวที่ตนถนัดและสนใจนักภาษาและวรรณคดีสนใจด้านวรรณกรรมมีความรู้ด้านวรรณกรรมและมักศึกษาเรื่องมุขปาฐะเพราะ “คติชนวิทยาเป็นวิชาที่อยู่ระหว่างวรรณคดีและมานุษยวิทยามีเนื้อหาใหญ่เกินกว่าที่จะกลืนอยู่ในวิชาใดวิชาหนึ่งได้ที่สำคัญคือแม้ข้อมูลประเภทใช้ถ้อยคำเป็นส่วนที่กว้างขวางมากมีทั้งนิทานภาคิตรีศนา คาพังเพยและบทเพลงเหล่านี้มีคุณค่าทางวรรณศิลป์อยู่มากบ้างน้อยบ้างฉะนั้นการศึกษาคติชน

^{๓๗} อ่างแล้ว, ในห้องถื่นมินิทานและการละเล่นการศึกษาคติชนในบริบททางสังคมไทย, หน้า ๗-๘.

^{๓๘} อ่างแล้ว, คติชนวิทยา, หน้า ๓๔.

ประเภทดังกล่าวจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับการศึกษาวรรณคดีโดยเฉพาะในกระบวนการวิจัยและ
วิจัยคุณค่า

แนวทางในการศึกษาคติชนวิทยามีหลายแนวทางขึ้นอยู่กับความสนใจและการนำไปใช้
ประโยชน์ของแต่ละกลุ่มเช่นนักจิตวิทยาอาจศึกษาคติชนเพราะเป็นแหล่งรวบรวมความเชื่อของมนุษย์
และจะศึกษาในแนวจิตวิเคราะห์นักการศึกษาอาจศึกษาคติชนเพราะเห็นว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่
สำคัญยิ่งของชาติอาจศึกษาเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาหรือแม้แต่ศึกษาคติชนวิทยาเองก็อาจ
ศึกษาเพื่อขยายความรู้ความคิดความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวกับคติชนให้กว้างขวาง
ยิ่งขึ้น^{๓๙}

๑) การค้นหาจุดกำเนิดของคติชนวิทยาการค้นหาจุดกำเนิดของคติชนเป็นการศึกษาเพื่อ
ค้นหาประวัติความเป็นมาของคติชนในแขนงต่างๆที่ยังเป็นปัญหาย่อยนักวิชาการได้พยายามค้นหา
ทฤษฎีเพื่อนำมาอธิบายถึงจุดเริ่มต้นว่าเกิดขึ้นเมื่อไรเกิดขึ้นได้อย่างไรและเกิดขึ้นที่ไหนเช่นนิทาน
พื้นบ้านเกิดขึ้นเมื่อไรที่ไหนและมีอายุเท่าไรซึ่งประวัติความเป็นมาของคติชนแต่ละชนิดยังคงหาข้อยุติ
ไม่ได้คงได้เพียงการสันนิษฐานหรือการคาดเดาเท่านั้น^{๔๐}อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้พยายามหาทฤษฎี
เพื่ออธิบายเกี่ยวกับจุดกำเนิดของคติชนซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ๒ แนวทาง ดังนี้

๑. แนวทางที่เห็นว่าคติชนวิทยาที่เหมือนกันหรือคล้ายกันอาจเกิดขึ้นได้พร้อมกันในสถานที่
หลายแห่งและหลายช่วงสมัยหรือที่เรียกว่าMultiple Existence^{๔๑}เช่นความเชื่อเกี่ยวกับภูติผีวิญญาณ
ความเชื่อเกี่ยวกับน้ำท่วมโลกเป็นต้นซึ่งเราจะพบตำนานเหล่านี้อยู่ทั่วโลกโดยที่กลุ่มชนนั้นไม่เคยมีการ
ติดต่อสัมพันธ์กันมาก่อนแต่เหตุใดจึงมีความเชื่อเหมือนกันจากคำถามดังกล่าวจึงมีผู้เชื่อว่าสภาพจิตใจ
ของมนุษย์ทั่วไปในโลกย่อมจะต้องมีสภาพจิตใจที่คล้ายกันดังนั้นคติชนซึ่งจัดว่าเป็นผลผลิตทางจิตใจ
ของมนุษย์จึงน่าจะมีส่วนเหมือนกันหรือคล้ายกันได้แต่แนวคิดดังกล่าวนี้นักมานุษยวิทยาไม่เห็นด้วย

๒. แนวทางที่เห็นว่าคติชนวิทยาเกิดขึ้นในแหล่งเดียวกันแล้วแพร่กระจายไปแหล่งอื่นซึ่งจะ
เป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันแต่แนวทางนี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาตามมาว่าทำไม
แหล่งวัฒนธรรมที่ต่างถิ่นกันจึงยอมรับวัฒนธรรมของคนต่างถิ่นอย่างไรก็ตามลักษณะการแพร่กระจาย
จะเห็นได้อย่างชัดเจนในนิทานพื้นบ้าน

๒) การค้นหารูปแบบและโครงสร้างของคติชนวิทยา

คติชนจะมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือจะมีรูปแบบและโครงสร้างที่แน่นอนตายตัวแม้จะมี
เนื้อหาที่แตกต่างกันไปบ้างเช่นรูปแบบของนิทานปริศนาภาษิตาเลาการศึกษาด้วยวิธีนี้จะทำให้ผู้ศึกษา

^{๓๙}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ภาษาไทย : คติชนวิทยาสำหรับครูหน่วยที่ ๘-๑๕, (นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๐๙๓.

^{๔๐}อ้างแล้ว, คติชนวิทยา, หน้า ๓๔.

^{๔๑} ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, มานุษยวิทยากับการศึกษาคติชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๕๒.

สามารถจำแนกรูปแบบและโครงสร้างได้อย่างแน่นอนและผลการศึกษายังสามารถตรวจสอบได้จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคติชนด้วยวิธีนี้ทำได้ง่ายกว่าการแสวงหาจุดกำเนิดและการศึกษารูปแบบและโครงสร้างถือว่าการศึกษานี้ถูกหลักการให้ประโยชน์ต่อผู้ศึกษา อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ อาจทำได้โดยการรวบรวมข้อมูลทางคติชนที่ต้องการศึกษาแล้วแบ่งแยกประเภทโดยยึดรูปแบบที่แตกต่างกันเป็นเครื่องกำหนดเช่นการศึกษานิทานพื้นบ้านได้แบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านออกเป็นนิทานมุขตลกนิทานวีรบุรุษนิทานเกี่ยวกับนางฟ้าเทวดานิทานสัตว์หรือการศึกษาปริศนาคำทายได้แบ่งเป็นปริศนาที่เป็นคำเดียววลีเรื่องสั้น เป็นต้น^{๔๒}

๓) การศึกษาสัญลักษณ์ในคติชนวิทยาการศึกษาสัญลักษณ์จัดว่าเป็นวิธีการศึกษาทางคติชนวิทยาอีกวิธีหนึ่งซึ่งสัญลักษณ์จะเป็นการใช้แนวความคิดหนึ่งหรือของอย่างหนึ่งเพื่อแทนแนวความคิดอื่นหรือของอย่างอื่นด้วยเนื้อหาบางประเภทของคติชนวิทยาไม่สามารถจะกล่าวออกมาตรงๆได้จึงต้องใช้สัญลักษณ์การศึกษาคติชนด้วยวิธีนี้จะศึกษาความหมายของสัญลักษณ์ที่ชาวบ้านใช้ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงแนวคิดอารมณ์และจิตใจของชาวบ้านและเพื่อให้เข้าใจถึงสัญลักษณ์ที่แท้จริงของสังคมสัญลักษณ์ที่ปรากฏในคติชนมักจะอยู่ในบทเพลงพื้นบ้านความฝันนิทานเรื่องตลก เป็นต้นด้วยเหตุผลที่ว่าสังคมทุกสังคมย่อมมีกฎระเบียบให้คนในสังคมยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติซึ่งบางครั้งกฎระเบียบนั้นได้สร้างความกดดันให้กับคนในสังคมและเพื่อเป็นการผ่อนคลายลดความตึงเครียดนั้นลงเราจึงพบเรื่องเล่าประเภทล้อเลียนตลกขบขันปรากฏอยู่ในคติชนอยู่เสมอซึ่งเรื่องที่น่าสนใจมานี้มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศการเมืองศาสนาเช่นเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างบุคคลในครอบครัวที่ห้ามอยู่ใกล้ชิดกันอาทิลูกเขยกับแม่ยายพี่เขยกับน้องเมีย เป็นต้น^{๔๓}

๔) การศึกษาเปรียบเทียบในคติชนวิทยาจำเป็นอย่างยิ่งที่นักคติชนวิทยาจะต้องให้ความร่วมมือกันเพราะแต่ละคนไม่สามารถที่จะรอบรู้ในหลายๆด้านได้จึงต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันแต่ในวิธีการศึกษาด้วยวิธีนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะบางทีก็กลายเป็นการส่งเสริมลัทธิชาตินิยมมากกว่าความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของชาติ^{๔๔}

๕) การศึกษากระบวนการถ่ายทอดของคติชนวิทยาการศึกษากระบวนการถ่ายทอดของคติชนวิทยาจะต้องเป็นการศึกษาเรื่องราวที่ถ่ายทอดทางมุขปาฐะโดยตรงทั้งนี้อาจจะเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรือจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งหรือจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งซึ่งข้อดีของการศึกษานี้คือความน่าเชื่อถือทั้งนี้เพราะการถ่ายทอดอาจจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานจึงเชื่อไม่ได้ว่าข้อมูลนั้นจะถูกดัดแปลงทั้งหมดด้วยผู้รับการถ่ายทอดอาจจะดัดแปลงในสิ่งที่ตนได้รับการถ่ายทอดมานักคติชนวิทยาเองก็เห็นว่าในกระบวนการถ่ายทอดทางคติชนวิทยาย่อมมี

^{๔๒}อ้างแล้ว, ภาษาไทย: คติชนวิทยาสำหรับครูหน่วยที่ ๘-๑๕, หน้า ๗๗.

^{๔๓}อ้างแล้ว, มานุษยวิทยากับการศึกษาคติชาวบ้าน, หน้า ๗๔-๗๕.

^{๔๔}อ้างแล้ว, คติชนวิทยา, หน้า ๑๒.

การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและการเปลี่ยนแปลงนั้นมักจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นเช่นนิทานพื้นบ้านมักจะมีโครงเรื่องที่คล้ายกันแต่รายละเอียดในเนื้อหาอาจจะมีส่วนที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่นนิทานเรื่องซินเดอเรลลามีต้นกำเนิดมาจากนิทานอียิปต์เมื่อได้มีการแพร่กระจายไปสู่วัฒนธรรมอื่นก็จะมีรายละเอียดที่เพิ่มเติมเข้ามาหรือขาดหายไปในส่วนหนึ่งจึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการถ่ายทอดทางคติชนที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางมุขปาฐะอาจทำให้ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลลดน้อยลงเพราะผู้รับการถ่ายทอดอาจจะดัดแปลงแก้ไขข้อมูลได้ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วัฒนธรรมบางวัฒนธรรมเลือกบุคคลขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลและรับการถ่ายทอดข้อมูลโดยตรง ดังนั้นการศึกษากระบวนการถ่ายทอดและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระบวนการถ่ายทอดจึงเป็นการศึกษาที่สำคัญอีกแนวทางหนึ่งแม้ว่าจะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างก็ตามด้วยวิธีการถ่ายทอดทางมุขปาฐะยังคงดำรงสืบอยู่ต่อไป

๒.๔.๒ ความหมายแนวคิดคติชนวิทยา

ความหมายของคติชนวิทยาคติหมายถึงแนวทางวิถีทาง (เช่นคำว่าคติโลกคติธรรม)ชนหมายถึงคนในกลุ่มหนึ่งหรือในชาติหนึ่งวิทยาหมายถึงความรู้จากรูปศัพท์ดังกล่าว คติชนวิทยาจึงหมายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำว่าคติชนคือผลผลิตทางวัฒนธรรมที่คติชนวิทยาสนใจนำมาศึกษาส่วน คำว่าคติชนวิทยานั้นดร.กึ่งแก้ว อธิการให้คำจำกัดความว่า“คำว่าคติชนวิทยาคือวิชาซึ่งว่าด้วยการศึกษาคติชนหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน และผลผลิตทางวัฒนธรรมนี้เป็นมรดกที่รับทอดกันมาทั้งภายในชนกลุ่มเดียวกัน และที่แพร่กระจายไปสู่ชนต่างกลุ่มด้วย“คติชนวิทยา”คติชนหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนและผลผลิตนี้จะเป็นมรดกที่ได้มีการสืบทอดต่อกันมาทั้งภายในกลุ่มชนเดียวกันและแพร่กระจายไปสู่ชนต่างกลุ่มโดยได้ให้เหตุผลของการใช้คำว่าคติชนวิทยาแทนคติชาวบ้านว่าคำว่าชาวบ้านอาจจะสร้างความเข้าใจผิดได้ว่าเกี่ยวข้องกับเฉพาะชาวชนบทหรือบางระดับเท่านั้นแต่ในความเป็นจริงแล้วFolkloreจะเกี่ยวข้องกับทุกคนทุกสถานภาพที่มีลักษณะร่วมกันอย่างน้อยหนึ่งลักษณะคติชาวบ้านจึงเป็นข้อมูลเพียงส่วนหนึ่งที่นักคติชนวิทยาสนใจที่จะศึกษาและในคำว่าคติชนวิทยาจะมีความหมายที่กว้างกว่าคติชาวบ้านด้วยตามศัพท์Folkloreจะเป็นเรื่องที่ว่าด้วยวิถีชีวิตตามชนบประเพณีของกลุ่มชน

มัลลิกา คณานุรักษ์^{๔๖}ได้ให้ความหมายของคติชนวิทยาไว้ว่าคติชนวิทยาเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมที่มีวัฒนธรรมของคนกลุ่มนั้นปรากฏให้เห็นเด่นชัดผู้ศึกษาด้านคติชนวิทยาจึงมุ่งความสนใจไปที่กลุ่มคนพื้นบ้านที่ความเจริญทางเทคโนโลยียังเข้าไม่ถึงในหมู่บ้านคนพื้นบ้านจะมีลักษณะเด่นตรงที่มีการดำเนินชีวิตที่คล้ายกันแตกต่างจากคนในเมืองที่

^{๔๕}กึ่งแก้ว อธิการ,คติชนวิทยา,(กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศกรรมการฝึกหัดครูโรงพิมพ์คุรุสภา,๒๕๕๐),หน้า ๗๖.

^{๔๖}อึ้งแล้ว, คติชนวิทยา, หน้า ๒๑.

มีอาชีพต่างกันในขณะที่คนในเมืองจะอยู่แบบตัวใครตัวมันสำหรับการศึกษาคติชนวิทยาในประเทศไทยมักเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะทางเท่านั้นเช่นการรวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้านสุภาวดีปริศนา คำทายเป็นต้นแต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายจนกระทั่งในช่วงปี๒๕๑๕- ๒๕๒๕สถาบันการศึกษาส่วนภูมิภาคได้เริ่มสนใจที่จะเก็บรวบรวมนิทานพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นด้วยเกรงว่ามรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะสูญหายไปอีกทั้งในช่วงปี๒๕๒๐เกิดกระแสนิยมศึกษาวรรณคดีท้องถิ่นสืบเนื่องจากวรรณคดีท้องถิ่นมีความหมายเกี่ยวข้องกับนิทานท้องถิ่นอยู่มากจึงทำให้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวรรณคดีท้องถิ่นกับนิทานท้องถิ่น^{๔๗} ด้วยเหตุนี้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคติชนวิทยาจึงได้ขยายออกไปสู่นักวิชาการต่าง ๆ ทำให้มีการศึกษาอย่างจริงจังและเกิดเป็นสาขาวิชาคติชนวิทยาในสถาบันการศึกษาสรุปได้ว่าวิชาคติชนวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดจนผลผลิตหรือการสร้างสรรค์จากอดีตมาจนปัจจุบันของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง

๒.๔.๓ หลักการสำคัญแนวคิดคติชนวิทยา

คติชนวิทยาเป็นวิชาที่เกี่ยวกับวิถีทางในการดำเนินชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ ค่านิยมตลอดจนการเล่นเพลงพื้นบ้านที่ได้รับการสืบทอดมาเป็นเวลานานการศึกษาคติชนวิทยาเป็นการศึกษาการถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จะทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้นได้อย่างชัดเจนและสามารถเข้าใจอดีตเพื่อจะได้เข้าใจปัจจุบันตลอดจนรู้จักวางแผนในอนาคตได้อย่างถูกต้องดังนั้นคติชนวิทยาจึงควรแก่การศึกษาค้นคว้าด้วยยังคงมีความสำคัญและประโยชน์หลายประการคือ

๑) คติชนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ได้เป็นอย่างดีเพราะคติชนวิทยาได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคมชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่เกิดจนตายความเชื่อค่านิยมตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ได้ยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนเป็นแบบอย่างให้ชนรุ่นหลังให้จดจำและนำมาปฏิบัติ

๒) คติชนวิทยาเป็นเครื่องมือที่ให้ความบันเทิงแก่นมนุษย์ทุกวัยด้วยคติชนบางประเภทจะให้อารมณ์ที่สนุกสนานเพลิดเพลินเช่นนิทานพื้นบ้านจะเป็นความบันเทิงที่มีผู้ให้ความสนใจอยู่เสมอ โดยเฉพาะสังคมในอดีตที่เป็นสังคมของการพึ่งพาเพราะการเขียนหนังสือจะจำกัดอยู่ในแวดวงราชการและผู้อ่านเรียนในพระพุทธศาสนาเพลงพื้นบ้านซึ่งมีทั้งเพลงประกอบการละเล่นเพลงปฏิพากย์เพลงร้องเล่นของเด็กหรือแม่ในช่วงของการประกอบอาชีพเช่นเกี่ยวข้าวสงฟางก็ยังมีเพลงที่ร้องเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน

๓) คติชนวิทยาจะให้ความรู้และอบรมสั่งสอนด้วยคติชนจะให้ความรู้หลายทางในชีวิตประจำวันเช่นความรู้เรื่องยาสมุนไพรความรู้เรื่องประเพณีพิธีกรรมตลอดจนความเชื่อเพื่อเป็น

^{๔๗}อ้างแล้ว, ในท้องถิ่นมีนิทานและการละเล่นการศึกษาคติชนในบริบททางสังคมไทย, หน้า ๙.

แนวทางในการประพฤติปฏิบัตินอกจากนี้ยังช่วยอบรมสั่งสอนคนในสังคมเช่นนิทานอีสปนิทานคติสอนใจที่ตอนท้ายของเรื่องจะจบลงที่ว่านิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าหรือเพลงกล่อมเด็กที่จะช่วยสั่งสอนให้เป็นคนดีคติชนจึงเป็นกลไกทางสังคมที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม

๔) คติชนจะให้สติปัญญาส่งเสริมให้คนใช้ความคิดใช้ปัญญาเช่นการเล่นปริศนาคำทายซึ่งปริศนาคำทายนี้มีอยู่ทุกภาคเป็นการช่วยฝึกสมองทดสอบสติปัญญาและใช้ปฏิภาณไหวพริบด้วยปริศนาคำทายจะใช้ถ้อยคำที่กำกวมหรืออาจจะให้คำตอบคนละเรื่องกับตัวปริศนาซึ่งทำให้ผู้เล่นปริศนาคำถามต้องใช้ความคิดในการค้นหาคำตอบและบางปริศนาคำทายยังช่วยสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้เล่นอีกด้วย

๕) คติชนวิทยาเป็นรากฐานของศาสตร์แขนงต่างๆด้วยคติชนมีเนื้อหาที่กว้างขวางครอบคลุมศาสตร์แขนงที่ศึกษากันอยู่ในปัจจุบันเช่นสังคมศึกษาจะมีการศึกษาในเรื่องประเพณีความเชื่อภาษาศาสตร์จะมีการศึกษาในเรื่องภาษาถิ่นเภสัชศาสตร์จะมีการศึกษาเรื่องยาสมุนไพรและตำรายากลางบ้านและวรรณคดีบางเรื่องจะมีที่มาจากวรรณกรรมท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้านเป็นต้นจึงนับได้ว่าคติชนช่วยทำให้การศึกษาในสาขาวิชาต่างๆได้รับการพัฒนาและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

๖) คติชนวิทยาเป็นแหล่งรวมความสามัคคีเพราะวิถีการดำเนินชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนการเล่นพื้นบ้านต่างๆจะเป็นลักษณะของการร่วมแรงร่วมใจเช่นการลงแขกในการทำนาเป็นประเพณีที่ชาวบ้านจะร่วมแรงร่วมใจแลกเปลี่ยนกันทำงานหรือในเทศกาลงานบุญต่างๆชาวบ้านก็จะมาร่วมช่วยกันทำบุญจัดงานรื่นเริงฉลองกันเป็นต้น

๗) คติชนช่วยให้อารมณ์เบิกบานและความคับข้องใจคลี่คลายลงด้วยชาวบ้านและวัฒนธรรมจะมีความสัมพันธ์กันคติชนจึงช่วยคลี่คลายความคับข้องใจของมนุษย์ซึ่งจะสังเกตได้จากนิทานพื้นบ้านไทยประเภทจักรวาลต่างๆที่ถูกเขย้มักจะฆ่าพ่อตายหรือพ่อตากับลูกเขยมักจะไม่ลงรอยกันหรือความขัดแย้งระหว่างเมียน้อยเมียหลวงในสังคมไทยทั้งนี้เพราะสังคมไทยในอดีตเป็นครอบครัวขยายคนไทยจะแต่งลูกเขยเข้าบ้านพ่อตากับลูกเขยมักไม่ค่อยลงรอยกันนิทานจึงมีส่วนช่วยลดความตึงเครียดภายในครอบครัวลงได้

๘) คติชนช่วยควบคุมสังคมคติชนบางประเภทสามารถควบคุมความประพฤติของคนในสังคมให้เป็นที่ยอมรับอีกทั้งให้กำลังใจแก่บุคคลที่ประพฤติตนตามแบบอย่างที่ดีสังคมกำหนดเช่นสุภาพคำพังเพยคำคมสำนวนโวหารต่างๆจะเป็นเครื่องเตือนใจให้คนในสังคมยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๙) คติชนก่อให้เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นทำให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นสังเกตได้จากในแต่ละท้องถิ่นจะมีเรื่องเล่าตำนานนิยายที่อธิบายถึงประวัติความเป็นมาอันเป็นการสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของคนโบราณที่ต้องการจะอธิบายท้องถิ่นของตนหรือบางครั้งก็นำไปโยงกับสถานที่ในท้องถิ่นจนกลายเป็นนิยายประจำถิ่นโดยถือว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ทุกคนเป็นเจ้าของซึ่งมรดกนี้ได้มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานอันก่อให้เกิดความรักความหวงแหนและความภาคภูมิใจ

๑๐) คติชนเป็นมรดกหรือสมบัติของชาติด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นย่อมมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองมีการปลูกฝังให้ชนในกลุ่มได้เห็นความสำคัญและให้เกิดความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดทั้งได้ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาควรจะช่วยกันอนุรักษ์เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

คติชนวิทยาเป็นวิชาที่เกี่ยวกับวิถีทางในการดำเนินชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ ค่านิยมตลอดจนการเล่นเพลงพื้นบ้านจึงควรแก่การศึกษาค้นคว้าด้วยความสำคัญหลายประการ ดังนี้

- ๑) คติชนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ได้เป็นอย่างดี
- ๒) คติชนเป็นเครื่องมือที่ให้ความบันเทิงแก่นมนุษย์ทุกวัยด้วยคติชนบางประเภทให้อารมณ์ สนุกสนานเพลิดเพลิน
 - ๓) คติชนจะให้ความรู้และอบรมสั่งสอน
 - ๔) คติชนจะใช้สติปัญญาส่งเสริมให้คนใช้ความคิดใช้ปัญญา
 - ๕) คติชนเป็นรากฐานของศาสตร์ต่างๆ เนื้อหากว้างขวาง
- ๖) คติชนเป็นแหล่งรวมความสามัคคีเพราะวิถีการดำเนินชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่นจะเป็นลักษณะการร่วมแรงร่วมใจ
 - ๗) คติชนช่วยให้อารมณ์เบิกบานและความคับข้องใจคลี่คลายลง
 - ๘) คติชนช่วยควบคุมสังคมอีกทั้งให้กำลังแก่บุคคลที่ประพฤติตนตามแบบอย่างที่ดีสังคม กำหนดเช่นสุภาษิตคำพังเพยคำคม
- ๙) คติชนก่อให้เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นทำให้เห็นวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นนั้น

๑๐) คติชนเป็นมรดกหรือสมบัติของชาติเพราะมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง

๒.๔.๔ องค์ประกอบแนวคิดคติชนวิทยา

แนวคิดการรวบรวมข้อมูลทางคติชนวิทยาของไทยปรากฏเด่นชัดเมื่อได้เปิดสอนรายวิชาคติชนวิทยาขึ้นในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยประมาณปีพ.ศ.๒๕๐๙ โดยมีผลงานของศาสตราจารย์ กุหลาบมัลลิกะมาสชื่อคติชาวบ้านเขียนขึ้นเป็นครั้งแรกในวงการวรรณคดีไทย นับเป็นเล่มแรกที่มีการค้นคว้ารวบรวมแต่ยังมีได้วิเคราะห์ข้อมูลละเอียดมากนักในปีพ.ศ.๒๕๑๐เสถียรโกเศศได้เขียนเรื่องชีวิตชาวไทยสมัยก่อนประครองนิมมานเหมินท์ก็เขียนวรรณคดีท้องถิ่นเรื่องแรก ชื่อลักษณะวรรณกรรมภาคเหนือในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ด้วยผลงานการเปิดสอนวิชาคติชนวิทยาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่างๆทำให้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางคติชนวิทยามากขึ้น มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับคติชนวิทยาและวรรณคดีท้องถิ่นเกิดขึ้นมากมายหลายเล่มในเวลาต่อมามหาวิทยาลัยที่มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับคติชนวิทยาแห่งแรกคือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตประสานมิตรต่อมาในปีการศึกษา๒๕๑๖ ภาควิชาภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนวิชาคติชนวิทยาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทโดยมีดร.กึ่งแก้วอัทธการเป็นผู้สอนมูลเหตุสำคัญที่ทำให้การศึกษาด้าน

คติชนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๑๕เป็นต้นมาก็เพราะในช่วงนั้นเกิดปัญหาการศึกษา วิชาพิจารณาว่าแบบเรียนวรรณคดีไทยไม่เหมาะสมกับชีวิตจริงๆในปัจจุบันจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา ในปีพ.ศ. ๒๕๑๘และในปีพ.ศ. ๒๕๑๙รัฐบาลก็ให้ปรับปรุงส่งเสริมการศึกษานุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมจัดให้มีโครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทยที่สำคัญคือจัดให้มีโครงการจัดตั้งศูนย์ชุมนุม ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยซึ่งโครงการเหล่านี้มีผลต่อการศึกษาค้นคว้าวิชาคติชนวิทยาในสมัยต่อมา โดยเฉพาะศูนย์วัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆมีส่วนสนับสนุนค่อนข้างมาก

๒.๔.๕ กระบวนการของคติชนวิทยา

คติชนวิทยา (อังกฤษ: folkloristics) เป็นสาขาหนึ่งที่ศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาทั้งในสังคมชนบทและในสังคมเมืองไม่ว่าจะเป็นตำนาน นิทาน นิยาย ประจักษ์ เพลง ปริศนาคำทายสำนวนภาษิตคำพังเพยการละเล่นการแสดงเครื่องมือเครื่องใช้อาหาร การกินยาพื้นบ้านความเชื่อประเพณีและพิธีกรรม^{๔๔}ยกตัวอย่างเช่นประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา

กระบวนการในการพัฒนาในแต่ละปีจะมีการประกวดเทียนเข้าพรรษาโดยการพัฒนาที่จะให้ เห็นคุณค่าและประเพณีของชาวพุทธการเปลี่ยนแนวคิดวิธีการเพื่อให้งานออกมาในรูปของการสื่อสาร เข้าใจโดยอิงอาศัยหลักความศรัทธาและผสมผสานกับหลักธรรมในการประดิษฐ์ผลงานออกมาเป็นที่น่า ชื่นชอบของทุกหน่วยงาน “การประชุมปรึกษาหารือเป็นการระดมความคิดเห็นในแต่ละปีและบางครั้ง ก็ยอมรับความคิดเห็นของชาวบ้านถือเป็นการแชร์ความคิดเห็นและยอมรับฟังความเห็นทุกฝ่ายแล้วมี การวางแผนลำดับของกระบวนการต่างๆโดยมีการตรวจงานตามขั้นตอนและร่วมแรงจากผู้มีความรู้ เพื่อใช้ความรู้นั้นแสดงออกมาโดยสร้างความเข้าใจเพื่อเป็นการปรับความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพราะการทำงานต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นไปจนขั้นตอนสุดท้ายเพราะการสร้างเทียนนี้ จะต้องละเอียดลงไปในการผสมผสานกับศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาที่โดดเด่น” “ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นการใช้ความคิดเพื่อการดึงดูดของผู้พบเห็นและให้ความคิดที่สื่อสารออกมาก้าวหน้าใน ยุคสมัยปัจจุบันทันเหตุการณ์บ้านเมืองความเชื่อมั่นในการทำงานเป็นหมู่คณะเหมือนกับเป็นตัวเริ่มต้น ของการทำงานร่วมกันทั้งฝ่ายพระสงฆ์สามเณรชาวบ้านหน่วยงานที่สนับสนุนโดยอาศัยความศรัทธา ความรักและเสริมด้วยการทำงานเป็นกลุ่มทีมสร้างความสามัคคีไปตามลำดับ” ดังจะเห็นได้ว่า กระบวนการพัฒนาตามแนวคิดเพื่อเป็นการขับเคลื่อนงานศิลปะของการสร้างเทียนเพื่อใช้แห่เทียน เข้าพรรษาไปสู่การพัฒนาาร่วมกันทั้งฝ่ายพระสงฆ์และชาวบ้านร่วมด้วยช่วยเหลือซึ่งกันและกันควบคู่ไป ตามกระบวนการขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การประชุมระดมความคิดเห็นวางแผนงานและไปสู่การปฏิบัติงาน เพื่อให้งานออกมาอย่างสวยงามและเท่าทันตามเวลาที่กำหนด

^{๔๔}ปฐม หงษ์สุวรรณ, เอกสารประกอบการสอนวิชาคติชนวิทยา, (มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๖๕.

กล่าวได้ว่ากระบวนการถ่ายทอดทางคติชนที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางมุขปาฐะอาจทำให้ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลลดน้อยลงเพราะผู้รับการถ่ายทอดอาจจะดัดแปลงแก้ไขข้อมูลได้ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วัฒนธรรมบางวัฒนธรรมเลือกบุคคลขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลและรับการถ่ายทอดข้อมูลโดยตรงดังนั้นการศึกษาระบบการถ่ายทอดและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระบวนการถ่ายทอดจึงเป็นการศึกษาที่สำคัญอีกแนวทางหนึ่งแม้ว่าจะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างก็ตามด้วยวิธีการถ่ายทอดทางมุขปาฐะยังคงดำรงสืบต่อไปวิธีการพัฒนาของการทำเทียนหรือประดิษฐ์เทียนเข้าพรรษาจะมีการบอกกล่าวและชี้แจงตามลำดับทุกขั้นตอนเป็นการกระตุ้นและเสริมด้วยทั้งกำลังทางกายและกำลังทางใจพร้อมกับชาวบ้านมาช่วยกันเพื่อให้งานก้าวหน้าไปตามที่ตกลงกันเอาไว้ “ลงมือปฏิบัติไปตามวิธีการด้วยวิธีของการใช้ความคิดหลักธรรมกำลังทั้งกายและกำลังทางใจเพื่อเป็นการพัฒนาทั้งระบบของการทำงานเช่นพัฒนาบุคลากรพัฒนาคุณธรรมพัฒนาความเชื่อพัฒนาแนวคิดพัฒนาวิสัยทัศน์เป็นต้นถือเป็นการพัฒนาควบคู่วิถีการที่ทันสมัย” “ประสานงานเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องประชาสัมพันธ์บอกกล่าวโดยชุมชนต้องประสานเรื่องต่างๆ

๒.๔.๖ การประยุกต์ใช้แนวคิดคติชนวิทยา

คติชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์การเป็นคติชนประยุกต์แขนงหนึ่งที่มีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางในประเทศตะวันตกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการองค์การทั้งภาครัฐกิจและภาคธุรกิจการที่คติชนมีบทบาทในการจัดการองค์การเนื่องจากในกระบวนการจัดการองค์การนั้นคติชนองค์การเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนทั้งในส่วนที่เป็นผู้จัดการหรือผู้บังคับบัญชาและพนักงานที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาและพฤติกรรมของบุคคลในองค์การถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการจัดการองค์การให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การตามที่กำหนดอย่างไรก็ดีคติชนองค์การมีอาจใช้แทนที่หลักการจัดการองค์การทั่วไปได้อย่างสมบูรณ์แต่คติชนองค์การจะมีบทบาทช่วยเสริมให้การจัดการทรัพยากรบุคคลประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหลักการจัดการองค์การที่เน้นในเรื่องการจัดการบุคคล จะเห็นว่าคติชนวิทยาที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านมีบทบาทและหน้าที่สำคัญต่อมนุษย์ ต่อสังคม เป็นเครื่องมือให้ความบันเทิง การศึกษา อบรมสั่งสอนบุตรหลาน เป็นเครื่องมือควบคุมรักษาแบบแผนของ สังคม ทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์และเข้มแข็งขึ้น ตลอดจน คติชนยังมีอิทธิพลต่อสังคมในด้านการให้ การศึกษาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของตนในสังคม และมีอิทธิพลต่อการรับและเผยแพร่วัฒนธรรมอีกด้วย

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

๒.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาเป็นการกระบวนกรเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องมีการเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อสนองความต้องการและศักยภาพของมนุษย์ กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบและเป็นไปอย่างมีระบบ มีผู้ให้ความหมายไว้มาก เช่น ราชบัณฑิตยสถานกล่าวไว้ คือ ความเจริญ ทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น^{๔๙} เป็นการกระทำให้ดีขึ้น เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า และเป็นการที่คนในชุมชนและสังคมในส่วนรวม ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้และความสามารถของตนเอง ได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตน ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น^{๕๐} การพัฒนามาจากคบาเลว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือการพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนากับการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุและสิ่งแวดล้อมต่างๆ^{๕๑} ความหมายของการพัฒนาไว้ในหนังสือเรื่อง “ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน” ว่า การพัฒนาเพิ่งถูกนำมาใช้ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ แต่มนุษย์รู้จักพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองมาตั้งแต่มนุษย์เริ่มมีขึ้นในโลก จะเห็นได้จากวิวัฒนาการในด้านต่างๆ ที่ดีขึ้นเป็นลำดับปัจจุบันการพัฒนาจึงถูกนำไปใช้แพร่หลายทั่วทุกประเทศในโลก^{๕๒} และมีความหมายแตกต่างกันออกไป แต่อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมด้วยการวางแผนโครงการและการดำเนินงานโดยมนุษย์ ให้ประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ใช่เป็น การเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ การพัฒนามีความหมายและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคำอื่นๆ อยู่หลายคำ คือ การเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการ การปฏิรูป การปฏิวัติความเจริญเติบโต ความก้าวหน้า การค้นพบ การประดิษฐ์ นวัตกรรม และความทันสมัย เป็นต้นการพัฒนา ในความหมายโดยทั่วไปจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ความหมายนี้ นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้มากกว่าความหมายอื่น ๆ แม้ว่าจะไม่ใช่ที่ยอมรับของนักวิชาการก็ตาม^{๕๓}

วิทยากร เชียงกุล กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสีสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และ

^{๔๙} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

^{๕๐} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมไทย : แนวทางวิจัยและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๙๗.

^{๕๑} พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต), ทางสายกลางของการศึกษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๖ – ๑๘.

^{๕๒} สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.images.patternfly.multiply.multiplycontent.com> [๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖].

^{๕๓} สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, (พิมพ์ครั้งที่ ๕), (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓.

การพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้ให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า^{๕๔}

ทิตยา สุวรรณขุ ได้อธิบายการพัฒนา ไว้ว่า การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย สถานะการพัฒนามีเป็นสถานะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสถานะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทย ไม่สามารถจะใช้รถแทรกเตอร์แบบอเมริกาได้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ได้ประดิษฐ์ “ควายเหล็ก” ขึ้นมาใช้ไถนาในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย^{๕๕}

Brookfield ได้ให้ความหมายของการพัฒนาโดยเน้นด้านเศรษฐกิจว่า หมายถึงความก้าวหน้าที่มุ่งจัดสวัสดิการ เป็นต้นว่า การลดความยากจนและลดการว่างงาน การลดความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ คำว่า พัฒนา ในความหมายของกลุ่มมาร์กซิส (Marxist) ซึ่งเน้นด้านเศรษฐกิจมองในแง่ที่ว่า การพัฒนาของประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรมยุโรปตะวันตก ในความเป็นจริงต้องอาศัยประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศโลกที่สามซึ่งในแง่นี้ประเทศโลกที่สามไม่เป็นประเทศอุตสาหกรรมจะกลายเป็นประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพาประเทศที่จะเจริญก้าวหน้า ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโลกที่สามถูกครอบงำ^{๕๖} การพัฒนาแบบยั่งยืน Sustainable Development คือ การพัฒนาที่สามารถพิทักษ์รักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของวันนี้ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ยาวนานไปถึงอนาคต เพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันด้วย การพัฒนาแบบยั่งยืน Sustainable Development คือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไป ในการที่จะสนองความต้องการของตนเอง หลักการที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ความยุติธรรมในสังคม จะต้องให้เกิดความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่นต่อไป โดยชนรุ่นปัจจุบันมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อคนรุ่นต่อไปในการมอบมรดกทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน ^{๕๗}

การพัฒนาแบบยั่งยืน จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หรือมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีครอบครัวเป็นศูนย์กลาง มีชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นฐานการพัฒนา เศรษฐกิจจนเกินไป เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ไม่อาจจะรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ จะต้องมีการพัฒนาด้านอื่นๆควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะการพัฒนา

^{๕๔} วิทยากร เชียงกุล, **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฉบับแรก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๕๕} ทิตยา สุวรรณขุ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

^{๕๖} Brookfield, **Self-Directed Adult Learning: Critical Paradigm**, Adult Education Quarterly ๑๙๘๔, p. ๓๕.

^{๕๗} อ่างแล้ว, **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, หน้า ๑๗๓.

ด้านสังคม และการพัฒนาด้านวัฒนธรรม และจิตใจอันเป็นการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินทอง ซึ่งมี การพัฒนาอย่างสมดุล และผสมผสานทั้ง ๓ ด้าน คือ การพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้าน เศรษฐกิจ คณะผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ต่างก็มองเห็นแล้วว่า จากการวางแผน และทำงาน พัฒนากันหลายสิบปี คนยากจนก็ยังลำบากขึ้น จำนวนคนที่อยู่ภาวะขาดแคลนโภชนาการเพิ่มขึ้น มนุษย์มีการกระทำการรุนแรงกับธรรมชาติมากขึ้น จนมนุษย์นั่นเองจะอยู่ไม่ได้ ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ ในปัจจุบันชุมชนเป็นจำนวนมากตกอยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการแตกสลาย จึงอาจสรุปได้ว่า การพัฒนาที่เป็นอยู่นี้เป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน จึงได้เกิดการแสวงหาทางเลือกอื่นในการพัฒนา หรือที่เรียกกันว่า การพัฒนาแบบยั่งยืน คำกล่าวของมหาตมะ คานธี ที่ว่า “โลกของเรามีทรัพยากรเพียงพอสำหรับ ความต้องการของมนุษย์ แต่มีไม่เพียงพอสำหรับโลกของมนุษย์” การพัฒนาแบบยั่งยืนก็สนับสนุน ค่านิยมที่มีพลังเสริมให้มีมาตรฐานการบริโภคทรัพยากรที่ไม่ฟุ่มเฟือย อันมีอยู่ในขอบเขต ชีตความสามารถของระบบนิเวศที่สามารถรองรับได้ มนุษย์จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้มีค่านิยมแบบ ใหม่ เศรษฐศาสตร์ที่เน้นเรื่อง “ยิ่งมั่งคั่งยิ่งดี” ให้กลับกลายมาเป็นเศรษฐศาสตร์ของความพอดี หรือแบบพอเพียง ซึ่งตรงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ มัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ หรือผู้รู้ความพอเหมาะพอดี

๒.๕.๒ ความหมายการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

ความหมายของคำว่า “พัฒนา” แบ่งเป็นตามค่านิยมจากรูปศัพท์โดยทั่วไปทาง เศรษฐศาสตร์ พัฒนบริหารศาสตร์ เทคโนโลยี การวางแผน การปฏิบัติ พระพุทธศาสนา สังคมวิทยา และการพัฒนาชุมชน

คำว่า “การพัฒนา” ภาษาอังกฤษคือ “Development” นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนา ข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายไว้มากมายหลาย ความหมาย ทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น ๑๐ ลักษณะ คือ

๑. ความหมายจากรูปศัพท์ โดยรูปศัพท์ การพัฒนามาจากภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่าการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กทีละน้อยโดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่ สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึง ขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ ส่วนรูปศัพท์ภาษาไทยหมายถึงการทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลง ในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี การพัฒนา โดยรูปศัพท์ จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมาย อื่น ๆ^{๕๘}

๒. ความหมายโดยทั่วไปการพัฒนาที่เข้าใจโดยทั่วไป มีความหมายใกล้เคียงกับความหมาย จากรูปศัพท์คือหมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิม

^{๕๘} ปกรณ์ ปรียากร, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘),

เป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่างสภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าในปัจจุบันสภาพการณ์ของสิ่งนั้นดีกว่า สมบูรณ์กว่าแสดงว่าพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้มากกว่าความหมายอื่น ๆ

๓. ความหมายทางเศรษฐศาสตร์ การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต โดยเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตรวมของประเทศ รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนของประชากรเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น ประชากรมีรายได้เพียงพอที่สามารถสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผลผลิตออกมาในรูปซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดความหมายของการพัฒนา โดยใช้ความหมายจากรูปศัพท์และความหมายโดยทั่วไปคือความเจริญเติบโต แต่เป็นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการเน้นความหมายเชิงปริมาณ คือ การเพิ่มขึ้น หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่น ๆ

๔. ความหมายทางพัฒนบริหารศาสตร์ นักพัฒนบริหารศาสตร์ได้ให้ความหมายของการพัฒนาเป็น ๒ ระดับ คือ ความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้าง ความหมายอย่างแคบกล่าวถึงการพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำให้ดีขึ้นอันเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพเพียงด้านเดียวส่วนความหมายอย่างกว้างนั้นการพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นไปพร้อมๆ กัน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว การพัฒนาในความหมายของนักพัฒนบริหารศาสตร์จะมีขอบข่ายกว้างขวางกว่าความหมายจากรูปศัพท์ ความหมายโดยทั่วไปและความหมายทางเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว เพราะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

๕. ความหมายทางเทคโนโลยี ในทางเทคโนโลยี การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบอุตสาหกรรมและการผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยม เป็นสังคมสมัยใหม่ที่ทันสมัย หรือ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีนั่นเอง จะเห็นได้ว่าการพัฒนาในทางเทคโนโลยีแตกต่างออกไปจากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความหมายอีกทางหนึ่ง

๖. ความหมายทางการวางแผนการพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชักชวน การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการปฏิบัติตามแผน และโครงการอย่างจริงจัง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงจรโดยไม่มีการสิ้นสุดซึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติการพัฒนาเป็นหน้าที่ (Function) ของการวางแผนและการจัดการ การพัฒนาในความหมายของนักวางแผนจะเป็นไปอีกแนวทางหนึ่งโดยอาจสรุปได้ว่าการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ แล้วบริหารหรือจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ จะเห็นได้ว่าความหมายของการพัฒนาทางวางแผนกำหนดให้การพัฒนาเป็นกิจกรรมของมนุษย์และเกิดขึ้นจาก

การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเท่านั้นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้เกิดจากการวางแผนโดยมนุษย์ ไม่ใช่การพัฒนาในความหมายนี้

๗. ความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ในขั้นของการปฏิบัติ การพัฒนา หมายถึง การชักชวนหรือการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจังและเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันในลักษณะที่เป็นวงจร ไม่มีการสิ้นสุด การพัฒนาในความหมายของการปฏิบัติการนี้ เป็นความหมายต่อเนื่องจากความหมายทางการวางแผนโดยมุ่งเน้นถึงการนำแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง เพราะถึงจะมีแผนและโครงการแล้ว แต่ถ้าหากไม่มีการนำไปปฏิบัติการพัฒนา ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

๘. ความหมายทางพระพุทธศาสนา พระราชวรมุนี ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ในทางพระพุทธศาสนาการพัฒนามาจากคำว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดลอมต่าง ๆ เรียกว่า พัฒนาหรือวัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูนขยายทำให้มากหรือทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุและได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่า การพัฒนาหรือคำว่า เจริญ นั้นไม่ได้แปลว่าทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้นอย่างเดียวนั้น แต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง เช่น เจริญพระเกศา คือ ตัดผม มีความหมายว่า รก เช่น นุสยา โลภพุนโน แปลว่าอย่าเป็นคนรกโลกอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริง ๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลงไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะ ซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา

๙. ความหมายทางสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนต่อชีวิตและการทำงาน การเปลี่ยนแปลงสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม วัฒนธรรมและการเมืองอีกด้วย

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการพัฒนาโดยเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของมนุษย์ คือ มนุษย์ กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางพระพุทธศาสนา คือ การเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุข และมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางการวางแผน คือด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวางแผนเรียกว่า การบริหารและการจัดการนั่นเอง

๑๐. ความหมายทางด้านการพัฒนาชุมชน นักพัฒนาชุมชนได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่าหมายถึง การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรม เพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเองชุมชนสังคมให้ดีขึ้น การพัฒนาเป็นเสมือนกลวิธีหรือมรรควิธี (Mean) ที่ทำให้เกิดผล (Ends) ที่ต้องการ คือคุณภาพชีวิตชุมชนและสังคมดีขึ้น

จากความหมายในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การพัฒนา มีความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างการออกไปบ้าง ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากความหมายเหล่านี้อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวมนุษย์เอง

การพัฒนา (Development) หมายถึง การทำให้ดีขึ้น หรือดีกว่าที่เป็นอยู่หรือก้าวหน้ากว่าเดิม คำว่า “การพัฒนา” ได้นำมาใช้ในวงวิชาการระหว่างประเทศ คือมีการเปรียบเทียบความเจริญของประเทศต่าง ๆ หรือชุมชนต่าง ๆ สำหรับศัพท์หรือวลี คือ ด้อยพัฒนาและพัฒนาน้อยกว่า พอจะอธิบายได้ดังนี้กล่าวคือหากประเทศใดหรือสถาบันใดไม่เปลี่ยนแปลงหรือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้ากว่าประเทศหรือสถาบันอื่นได้ชื่อว่ามีสภาพล้าหลังหรือด้อยพัฒนา (Under-Developed) หรือพัฒนาน้อยกว่าที่ควร (Less Developed) คำว่า “ด้อยพัฒนา” มีความหมายว่าเจริญน้อยกว่าและมีความเอนเอียงไปทางที่ว่าจะคงสภาพหรือสภาพเช่นนั้นเรื่อย ๆ ต่อมาจึงมีผู้คิดศัพท์ “ด้อยพัฒนา” หรือ “Under-Development” ขึ้นเพื่อให้เห็นว่าประเทศที่เจริญน้อยอยู่นั้น มิได้อยู่ในสภาพที่คงอยู่ที่ประเทศกำลังพัฒนาหรือสถาบันที่กำลังพัฒนา หมายถึง การมีจุดเริ่มต้นที่ไม่เจริญนัก แต่ก็กำลังดำเนินการให้มีความก้าวหน้าหรือให้มีความเจริญอยู่เรื่อย ๆ ศัพท์ที่เกี่ยวข้อง คือ Nic ย่อมาจาก Newly Industrialized คือประเทศที่ได้ผ่านช่วงกำลังพัฒนาและเข้าสู่ความพัฒนาระดับต้น ตัวอย่างประเทศเกาหลีแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามที่พระไพศาล วิสาโล^{๕๙} ได้กล่าวถึงแนวทาง ๓ ประการ ที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สังคมได้ คือ ๑) การเสริมสร้างอุดมการณ์ประชาสังคม ๒) การพัฒนาคุณภาพจิต ๓) การส่งเสริมจริยธรรมในสังคม จากความหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพอสรุปได้ว่า การพัฒนามีความหมายและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคำอื่นๆ อยู่หลายคำ คือ การเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการ การปฏิรูป การปฏิวัติความเจริญเติบโต ความก้าวหน้า การค้นพบ การประดิษฐ์ นวัตกรรม และความทันสมัยการพัฒนาองค์กรศาสนศึกษา จึงควรมุ่งความสนใจไปที่การวางเป้าหมาย และการวางแผนในการสร้างวัตถุประสงค์อย่างมีระบบที่ดี

๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการ

๒.๖.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

๑. ความหมายของรูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ” หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลอง สิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น พจนานุกรมฉบับ Contemporary English ให้ความหมายไว้ ๕ ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี ๓ ลักษณะ คือ ๑) Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง ๒) Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครุต้นแบบ ๓) Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ^{๖๐}

รูปแบบ คือ วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ หรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่างเป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่อง ด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

^{๕๙} พระไพศาล วิสาโล, พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลมคิมทอง, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘๐ – ๔๘๓.

^{๖๐} Longman Dictionary of Contemporary English, (England: Clays Ltd., ๑๙๘๑), p. 668.

รูปแบบหมายถึงตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่จริงอย่างหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้^{๖๑} คำว่า แบบจำลอง (Model) เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ^{๖๒}

ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ใน ๕ ลักษณะ คือ

๑) รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ

๒) รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ

๓) รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติ ได้ด้วยสำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง การกิจการบริหารงานบุคลากร คือ บริการบุคลากร การควบคุมทางบุคลากร และการพัฒนาท้องถิ่น โดยนำหลักการบริหารนิยตรตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากำหนดเป็นแนวทางในการบริหารงานแต่ละด้าน^{๖๓}

๔) รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของ ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ^{๖๔}

คำว่า รูปแบบ ว่าเป็นนามธรรมของจริง หรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีรูปแบบอย่างง่ายถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมาก รูปแบบเชิงกายภาพ รูปแบบเชิงคุณลักษณะ ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นการสร้างมโนทัศน์ เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูปนัย ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัด เพียงตรง จะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป^{๖๕} รูปแบบจึงแสดง

^{๖๑} ทิศนา ขัมมณี, ศาสตราจารย์, องค์กรความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^{๖๒} สุบรรณ พันธุ์วิเศษ และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์, ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: โอเรียนต์ไธร์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๖๓} ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพัช, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑-๒๓.

^{๖๔} Bardo, J.W., & Hartman, J.J., *Urban Society: A Systematic Introduction*, (New York: F.E. Peacock, ๑๙๘๒), p.๗๐.

^{๖๕} Willer, D. *Scientific Sociology: Theory and Method*, Englewood Cliffs, (New Jersey: Prentice-Hall, (๑๙๖๘), p. ๑๕.

โครงสร้าง เพื่อใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร ความหมายของคำว่า รูปแบบ ไว้ ๔ ความหมายด้วยกันคือ ๑) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ ๒) เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น การออกเสียงภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น ๓) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการหรือแนวคิด ๔) เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้^{๖๖}

รูปแบบว่าเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น โดยที่รูปแบบเป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง เป็นสิ่งที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิด หรือองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป รูปแบบว่าเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์

องค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น รูปแบบเป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง^{๖๗} จะเห็นได้ว่า คำว่า รูปแบบ มีหลายลักษณะที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบย่อมจะอธิบายปรากฏการณ์ในอนาคตหรือการทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือแบบจำลองที่ผู้วิจัยหรือนักวิชาการคิดขึ้นมาใช้สำหรับการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืออาจจะเป็นโครงสร้าง เป็นข้อความ เป็นสถิติ เป็นต้น องค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ได้มีนักวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวถึงในลักษณะที่คล้ายกันในภาพรวมแต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดดังต่อไปนี้ การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ๘ องค์ประกอบ คือ

๑. หลักการพื้นฐานของรูปแบบ
๒. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
๓. วิธีการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำ
๔. การดำเนินการพัฒนา
๕. การประเมินผลหลังการพัฒนา
๖. การปฏิบัติงานจริงและการทาวิจัยเชิงปฏิบัติการ
๗. การนำเสนอผลการวิจัย
๘. การประเมินผลการติดตามผล

^{๖๖} Good, Carter V. **Dictionary of Education**, ๓rd edition, (New York: McGraw-Hill Book Company, ๑๙๗๓), p.๖๓.

^{๖๗} Hausser, D. L., **Comparison of Different Models for Organizational Analysis**, (New York: John Wiley and Son, ๑๙๘๐), p. ๑๓๒-๑๖๑.

องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาข้าง
อุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ว่ามีจำนวน ๙ องค์ประกอบ คือ

๑. นโยบายการพัฒนาฝึกอบรม
๒. แนวคิดที่เป็นจุดเน้นการพัฒนา
๓. การวิเคราะห์คุณลักษณะมาตรฐาน
๔. การระบุเป้าหมายในการพัฒนาฝึกอบรม
๕. การใช้หลักการกำหนดรูปแบบการพัฒนาฝึกอบรม
๖. การเตรียมความพร้อมและจรรยาบรรณกลุ่ม
๗. วิธีการพัฒนาฝึกอบรม
๘. ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้
๙. การประเมินและการติดตามผล

นอกจากนี้ประเภทของรูปแบบการสอนตามแนวคิดพื้นฐานในการเสนอรูปแบบในการ
บรรยายและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ไว้เป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มที่เน้นการประมวลผลข้อมูล (The Information Processing Family) เป็นรูปแบบ
ที่เน้นการค้นหาและประมวลผลข้อมูลให้รู้ปัญหาและหาคำตอบของปัญหาและให้ผู้เรียนได้พัฒนา
ความคิดและสร้างมโนทัศน์ เช่น รูปแบบการสอนมโนทัศน์ รูปแบบการสอนแบบสืบสวนทาง
วิทยาศาสตร์ และรูปแบบการสอนกลยุทธ์การจำ

๒) กลุ่มที่เน้นตัวบุคคล (The Personal Family) เป็นรูปแบบที่เน้นการพัฒนาตัวบุคคล
พัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเองดีขึ้น เช่น รูปแบบการสอนแบบ
ไม่สั่งการ และรูปแบบการฝึกความตระหนักรู้

๓) กลุ่มที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) เป็นรูปแบบที่เน้นการพัฒนา
ผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้
หลักการประชาธิปไตย เช่น รูปแบบการสอนแบบสืบสอบทางสังคม และรูปแบบการสอนแบบ ให้
ค้นคว้าเป็นกลุ่ม

๔) กลุ่มที่เน้นการปรับพฤติกรรม (The Behavioral System Family) เป็นรูปแบบการฝึก
ความกล้าแสดงออก และรูปแบบการเรียนรู้โดยไม่มีเงื่อนไข^{๖๘}

รูปแบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมี ๕ แบบ คือ^{๖๙}

๑) รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบ
สิ่งต่างๆ อย่างน้อย ๒ สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ
สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

^{๖๘}Joyce B. and Weil M., **Model of Teaching**, (United State of America: Pracice Hall
International, ๑๙๘๖), p. ๖.

^{๖๙}Op.cit, Keeves J.P., **Educational Resrarch Methodology and Measurement and
International Handbook**, pp. ๓๘๖-๓๘๗.

๒) รูปแบบเชิงภาษา ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา รูปแบบลักษณะนี้ใช้มากทางด้านศึกษาศาสตร์

๓) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางสูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

๔) รูปแบบเชิงแผนผัง ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ กราฟ เป็นต้น

๕) รูปแบบเชิงสาเหตุ ได้แก่ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรต่าง ๆ ของสภาพการณ์ปัญหา รูปแบบด้านศึกษาศาสตร์มักจะเป็นแบบนี้

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

๒.๖.๒ ความหมายของการบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” ในทุกวงการเพราะคนอยากสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบ ใหม่ ด้วยวิธีคิดใหม่ โลกและสังคมแบบเดิมเป็นผลของวิธีคิดและการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือแบบ กลไกมาเป็นเวลาหลายร้อยปีจนทำให้เกิดปัญหามากมาย ความขัดแย้งระหว่างผู้คน สถาบันและความขัดแย้งกับธรรมชาติที่ถูกนำมาใช้จำนวนมากจนเสียสมดุล วิธีคิดและวิธีปฏิบัติแบบเดิมตั้งอยู่ บนฐาน การมองโลกแบบแยกส่วนหรือแบบกลไกซึ่งมีการนำไปใช้ในงานอื่น ๆ โดยแยกบทบาทหน้าที่ แยกงานจนเชื่อมต่อกันไม่ติด เกิดปัญหาแทนที่จะเป็นการร่วมมือกลับเป็นการแข่งขัน แทนที่จะช่วยเหลือกันกลับเป็นการบั่นทอนกำลังทุกวงการมีแต่ผู้เชี่ยวชาญที่รู้ลึกแต่ไม่รู้กว้าง เชื่อมต่อกับคนอื่นและสาขาอื่นไม่เป็น ดังเช่นตัวอย่างของการแพทย์ที่เห็นได้ชัด คือ การรักษาแบบแยกส่วนหรือแบบกลไก คือ แยกส่วนของบรรดาผู้เชี่ยวชาญด้านโรคต่าง ๆ หมอส่วนใหญ่จึงเก่งในการรักษาโรคแต่ไม่ เก่งรักษาคน รู้แต่เรื่องเชื้อโรคแต่ไม่รู้เรื่องความทุกข์ของคนไข้ สังคมโลกวันนี้จึงโหยหาเอกภาพสม

ความหมายของคำว่า “บูรณาการ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า integrate มีความหมายอยู่ ๒ อย่างที่ใช้กันคือ ความหมายโดยทั่วไปหรือแบบกว้าง และความหมายแบบแคบ ความหมายโดยทั่วไปหรือแบบกว้างคำว่า บูรณาการ จะหมายถึงการทำให้สมบูรณ์หรือการทำให้หน่วยย่อย ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่กระจัดกระจายมารวมกันและมีความสัมพันธ์กัน มาร่วมกันทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ประสานกันเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง ส่วนความหมายแบบแคบ คำว่า บูรณาการ หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หลากหลาย ศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นศัพท์แสงทางวิชาการที่ถูกนำมาใช้ในด้านการศึกษา การเมือง ธุรกิจ และการบริหารจัดการโดยมีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้มากมาย กล่าวคือ การบูรณาการคือ การผนวก การประสาน การเติมเต็ม การเชื่อมโยง การรวมกัน ร่วมกัน เป็นต้น แนวคิดการบูรณาการในทางการเมืองมุ่งที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง โดยมีประเทศ

สมาชิกเปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แนวความคิดของทฤษฎีบูรณาการนี้อาจจะเทียบได้กับแนวความคิดเกไกโนซาฟ ของสังคมวิทยาซึ่งหมายถึง ลักษณะสังคมที่เน้นความสำคัญของสมาชิกหน้าที่ประสานกลมกลืนให้เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว^{๗๐} โดยมีลักษณะของการผสมผสานประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นการผสมผสานเนื้อหาจากวิชาต่างๆ ที่อยู่ในสาขาเดียวกันหรือเป็นการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่อยู่ต่างสาขากันก็ได้และการบูรณาการในความหมายที่เป็นภาษาอังกฤษ ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญในภาษาอังกฤษบางคำที่ได้มีความหมายทำนองเดียวกันกับคำว่า “บูรณาการ” ดังนี้ **Integration** เป็นคำ นาม หมายถึง ๑) การทำให้รวมเป็นหน่วยเดียวกัน, การผสมกัน, การรวมกัน และ ๒)วิธีการของจำนวนเต็ม **Integrate** เป็นคำ กริยา หมายถึง ๑.เชื่อมผนึกเป็นส่วนเดียวกัน, ทำให้สมบูรณ์ หรือครบถ้วนบริบูรณ์ ๒.รวมเป็นส่วนเดียวกัน และ ๓. จำนวนเต็ม เป็นต้น^{๗๑} การบูรณาการ นั้นยังสามารถที่จะทำการสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ในลักษณะของการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตจริง โดยการรวมกันมากกว่าการแบ่งแยกเป็นส่วนๆ นั้นเอง^{๗๒} และยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจิตพิสัย และพุทธิพิสัยหรือกระบวนการ หรือการปฏิบัติในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะ และประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เพื่อให้ชีวิตมีความสมดุลนั่นเอง

๒.๖.๓ รูปแบบของการบูรณาการ (Model of integration)

การเรียนการสอนแบบบูรณาการมีรูปแบบสำคัญๆ ดังนี้

๑)แบบวิทยาการพื้นฐาน (Disciplinebased)เป็นรูปแบบที่ผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นๆ เข้าไปในการสอนของตน เป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยผู้สอนเพียงคนเดียว

๒) แบบคู่ขนาน (Parallel) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป สอนต่างวิชากันแต่วางแผนการสอนร่วมกันโดยระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจว่า หัวเรื่อง/มโนทัศน์/ปัญหาเดียวกันนั้นจะสอนอย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา

๓)แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนต่างวิชาร่วมกันสอนเป็นทีมร่วมวางแผนและกำหนดหัวเรื่องปัญหาร่วมกัน และดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกันมอบหมายงานหรือโครงการให้ผู้เรียนทำร่วมกันเป็นงานชิ้นเดียว

^{๗๐}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม,(กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๘๙.

^{๗๑}นที เทียมศรีจันทร์, บทสรุปการจัดทำข้อเสนอการวิจัยในเชิงบูรณาการสำหรับผู้บริหาร : ฉบับกระเป๋, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔7), หน้า ๓๘.

^{๗๒}Beane,James A, Curriculum Planning and Development, Boston: Allyn and Bacon, ๑๙๙๑, p. ๙.

๔)แบบสหวิทยา (Interdisciplinary) เป็นการสอนที่ผู้สอนแต่ละคนต่างสอนวิชาของตนเอง ไม่ได้ออกแบบให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันทำงานระหว่างต่างวิชา แต่จะมีการสอนแบบบูรณาการเฉพาะที่ระบุไว้ในแต่ละวิชาเท่านั้น ผู้สอนแต่ละคนในต่างวิชาไม่ได้มีส่วนแบ่งการทำการกิจกรรมของผู้เรียนด้วยกันเพียงแต่ให้เวลาและมอบหมายงาน หรือปัญหาให้ผู้เรียนกลับไปดำเนินการกันเอง

๕)แบบบูรณาการ (Integrated) เป็นการบูรณาการทั้งมโนทัศน์ ทักษะเจตคติและความเชื่อ ตลอดจนเนื้อหา ทำให้เป็นการสอนที่ต้องอาศัยความหลากหลายวิธีที่สามารถเป็นไปได้ ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะฝึกในสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ ตามความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างอิสระ

ในบางกรณีการบูรณาการสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑.บูรณาการเชิงเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นการผสมผสานเนื้อหาวิชาของการหลอมรวมแบบแกนหรือแบบสหวิทยา นอกจากนี้จะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาวิชาในแง่ทฤษฎีกับการปฏิบัติหรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริง โดยจะบูรณาการส่วนทั้งหมด (Total integration) หรือจะบูรณาการบางส่วน (Partial integration) ๒.บูรณาการเชิงวิธีการ คือ การผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ โดยใช้สื่อประสม และใช้วิธีการประสมมากที่สุด

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการผลิต

สมบุรณ์ ชันธิโชติ และชัชสรณ์ รอดยิ้ม^{๗๓} ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร” วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี: กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วยผู้ประกอบการ OTOP กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๘ คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษพบว่า ผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็น ประเภทสมุนไพร ครัวเรือนน้ำ เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ผลิตภัณฑ์เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้วัตถุดิบทรัพยากรในพื้นที่มีเพียงพอ ปัญหาที่พบ คือ ผู้ประกอบการ OTOP ขาดความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์-บรรจุภัณฑ์ และการสร้างแบรนด์ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด เครือข่าย OTOP ไม่เข้มแข็งขาดความร่วมมือของบุคคลในเครือข่าย ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนจากส่วนกลางและภายในจังหวัด

^{๗๓}สมบุรณ์ ชันธิโชติ และชัชสรณ์ รอดยิ้ม, การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร, วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘.) หน้า ๑๒๐-๑๓๐.

ยังไม่ต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายผู้ประกอบการกลุ่ม OTOP ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับผู้จัดจำหน่ายและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าของกลุ่มมีลักษณะคล้ายกัน ต้องมีการคัดเลือกสินค้าเด่นของกลุ่มเพื่อทำการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของกลุ่มหรือเครือข่าย โดยสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกันต้องเลือกสินค้าที่เด่นที่สุดในการนำเสนอ จัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการ OTOP สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารของจังหวัดนนทบุรีเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการปรึกษาหารือ หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งในการจำหน่ายสินค้าต้องสร้างตราสินค้าเพื่อให้เป็นที่รู้จักกับผู้บริโภค

พระครูฑัตยสุตกิจ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี” พบว่า ความสำเร็จโดยรวมและปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์อยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยอีก ๓ ด้านคือ การจัดการ บุคลิกภาพ และการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ว่า แบบจำลองมีความเหมาะสมสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้ คือ ความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก ๒ ปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา และปัจจัยด้านการจัดการ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพ โดยผ่านปัจจัยด้านการจัดการหรือปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา และพบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถทำนายความสำเร็จทั้งทางตรงและทางอ้อมของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^{๗๔}

พนิดา สัตโยภาส , บุญชนิด วิงวอน และบุญทวรรณ วิงวอน^{๗๕} ได้ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน” ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อความสามารถทางการแข่งขัน รองลงมาศักยภาพผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันลำดับสุดท้ายนวัตกรรมองค์การ มีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

^{๗๔} พระครูสุจิตตานันท์ (จำนง ทินโพธิวงศ์), หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้บริหารงาน, รายงานวิจัย, (วิทยาลัยทองสุข, ๒๕๕๖), หน้า ก.

^{๗๕}พนิดา สัตโยภาส, บุญชนิด วิงวอน และบุญทวรรณ วิงวอน, ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน, ในเอกสารการประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณีครั้งที่ ๖, (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

ทิวา แก้วเสริม^{๗๖} ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๘๓ คน (ร้อยละ ๘๒.๓๐) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๔๔ คน (ร้อยละ ๓๘.๙๐) ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรในปี ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๓ ดาว จำนวน ๔๖ ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ ๔๐.๗๐) รองลงมาคือ ๔ ดาว จำนวน ๓๐ ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ ๒๖.๕๐) ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่นิยมผลิตจะเป็นประเภทอาหาร จำนวน ๓๘ ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ ๓๓.๖๐) มีกำลังการผลิตใน ๑ ครั้ง น้อยกว่า ๑,๐๐๐ กิโลกรัม ต่อชิ้น/กล่อง/ถุง/ จำนวน ๘๕ ผลิตภัณฑ์ สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าของตนเอง จำนวน ๖๑ สถานที่ (ร้อยละ ๕๔.๐๐) ในการผลิตมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๐ ผลิตภัณฑ์ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน (ร้อยละ ๒๕.๗๐) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องทักษะการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการมีศักยภาพในการจัดการด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเครือข่ายทำให้การบริหารจัดการกลุ่มดำเนินไปด้วยดีไม่ประสบปัญหา

สามารถ รอดสันเทียะ ศึกษาวัฒนธรรมไทยที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน:กรณีศึกษาชุมชนบ้านกำแพงเพชรอำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระบบความเชื่อประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชนด้วยการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความเชื่ออย่างมีเหตุผลปฏิบัติตามแบบพิธีกรรมต่างๆปฏิบัติตามกฎของชุมชนอย่างเคร่งครัด และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ระบบการทำมาหากิน ประกอบด้วย อาชีพของชุมชน การบริหารจัดการระบบการทำมาหากิน และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมควบคู่การทำมาหากินสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชนด้วยการพัฒนาคนในชุมชนให้ประกอบอาชีพที่มั่นคงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้คนในชุมชน มีรายได้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี การผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค บริการชุมชนอย่างยั่งยืน และระบบการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมประกอบด้วย วิถีประชาที่ชุมชนใช้เป็นแบบอย่าง ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติจากจิตสำนึกของคนในชุมชน การยึดถือกฎหมายบ้านเมืองเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต สามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชนด้วยการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น และการเคารพกฎกติกาของสังคม การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดจากบรรพบุรุษ^{๗๗}

^{๗๖}ทิวา แก้วเสริม, ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเพชรบูรณ์, **รายงานวิจัย**, (เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา, ๒๕๕๑), หน้า บทคัดย่อ.

^{๗๗}สามารถ รอดสันเทียะ, วัฒนธรรมไทยที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านกำแพงเพชรอำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา, **Journal of Humanities and Social Sciences**, Thaksin University๙๙ Vol. ๑๑ No. ๒ (July-December ๒๐๑๖).

๒.๗.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา

กฤตติกา แสนโกชน^{๗๘} ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของจังหวัดอุดรธานี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อนำมาสร้างรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนและทดลองการใช้รูปแบบ ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องเงินทุน การบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายไม่ครบ แยกประเภทรายรับ-รายจ่ายไม่ได้ ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ไม่ได้ทำรายงานทางการเงินไม่ทราบกำไรขาดทุนที่แท้จริง การผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อสินค้าไม่มีการสำรวจตลาด ไม่ได้วางแผนการตลาด การผลิตสินค้ายังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐานนอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนยังต้องการความช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการในกลุ่มจากทั้งภาครัฐและนักวิชาการ

บำเพ็ญ พงศ์เพชรติถ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ จังหวัดราชบุรีสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน” พบว่า การบริหารจัดการกองทุนให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืน ประกอบด้วยการบริหารจัดการให้กองทุนพึ่งตนเองได้อยู่ในระดับดี การบริหารจัดการให้กองทุนความยั่งยืนอยู่ในระดับดี การพัฒนาและปรับปรุงการจัดการกองทุนอยู่ในระดับดี การส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับดี ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนเกิดจากการดำเนินงานการพึ่งตนเองโดยการบูรณาการกองทุนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จัดแบบครบวงจร การนำความรู้มาใช้ในการสร้างรายได้มีเงินออม การบริหารภายใต้กรรมกรที่มีความรับผิดชอบมีสมาชิกมากกว่า ๑,๐๐๐ คน มีรายรับมากกว่ารายจ่าย การดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยนโยบายชัดเจนสอดคล้องกับสังคมเศรษฐกิจ กรรมการมีความรับผิดชอบดำเนินงานเป็นระบบ/ขั้นตอน ชัดเจน และมีการประเมินผลการดำเนินงาน ความยั่งยืนโดยการจัดการความรู้ส่งต่อความรู้เป็นศูนย์การเรียนรู้มีจิตอาสาและมีการสืบทอดตำแหน่ง การพัฒนาฯ โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกคนมีส่วนร่วมมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกการส่งเสริมโดยสร้างความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านความเข้าใจ ศรัทธา ความเชื่อมั่น เครือข่ายความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้เศรษฐกิจพอเพียงตามรูปแบบการจัดการความรู้สามารถพึ่งตนเองมีความต่อเนื่องพัฒนาปรับปรุงงานและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน^{๗๙}

^{๗๘} กฤตติกา แสนโกชน, การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของจังหวัดอุดรธานี, **วิทยานิพนธ์ ศศ.ด.,** (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

^{๗๙} บำเพ็ญ พงศ์เพชรติถ, การพัฒนาแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการจังหวัดราชบุรีสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน, รายงานการวิจัย, **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,** ๑๑ (๑), (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙), หน้า ๗๑-๘๗.

๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการ

วิทยา จันทรแดง และ ดร.จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า ๑) นโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ของคนในชุมชน ๒) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน ๓) รูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น คือ การบริหารจัดการชุมชน เข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวิจัยในครั้งนี้ไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ ๑) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคี สนับสนุน ๒) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทาง ในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ๓) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง คือ แนวทางด้านการฟื้นฟู ชุมชน แนวทางด้านการปรับตัวของชุมชน และแนวทางด้านการดำรงอยู่ของชุมชน^{๘๐}

สมบุรณ์ บุญฤทธิ์ และ สุชาติ ปิยะกาญจน์ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและผลกระทบทางสังคมที่มีต่อประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช” จากการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีภาพรวมของระดับในการการบริหารจัดการกองทุนอยู่ในระดับมาก และผลกระทบทางสังคมที่มีต่อประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่ามีผลกระทบต่อสังคมต่อวัฒนธรรม และต่อเศรษฐกิจ และอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ส่วนปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า คณะกรรรมมีปัญหาด้านการขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการที่เป็นระบบการทาและตรวจสอบบัญชี ด้านขาดสถานที่ ขาดที่ปรึกษา ประชาชนไม่เข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ ขาดความรับผิดชอบในการชำระคืนเงินกู้แก่กองทุน ไม่นำเงินกู้ไปทาตามวัตถุประสงค์ ควรมีการอบรมให้ความรู้ต่างๆ แก่ประชาชนในทุกๆ ด้าน^{๘๑}

^{๘๐} วิทยา จันทรแดง และ ดร.จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๔), หน้า ก.

^{๘๑} สมบุรณ์ บุญฤทธิ์ และ สุชาติ ปิยะกาญจน์, การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและผลกระทบทางสังคมที่มีต่อประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ค.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ อำเภอน้ำพอง จัดว่าเป็นอำเภอที่มีเศรษฐกิจก้าวหน้า แม้กระนั้นก็ตาม ก็ยังพบว่ามีความยากลำบากจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือการศึกษา พบว่า นิยามความยากลำบากของทางราชการมีความยืดหยุ่นพอสมควร ยกเว้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกคนเพื่อรับสวัสดิการจากรัฐ ทำให้รัฐต้องยึดนิยามที่เคร่งครัด นิยามทางราชการหลายอย่างมีความสอดคล้องกับที่ชุมชน นิยาม แต่มีหลายอย่างที่แตกต่างกัน ลักษณะความยากลำบากที่พบส่วนมากเป็นคนชรา และคนไร้ที่ดินทำกิน การที่นิยามผู้ยากลำบากมีความยืดหยุ่นนี้ ทำให้กระบวนการในการคัดเลือกผู้ยากลำบากมีความสำคัญงานวิจัยนี้ได้ ศึกษาใน ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มองค์กรภายในชุมชน เครือข่ายระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชน (โรงงานอุตสาหกรรม) กลุ่มและเครือข่ายมีทุนในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง มีการให้สวัสดิการรูปแบบต่างๆ แต่ยังคงจำกัดอยู่ในกลุ่มสมาชิก ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สวัสดิการ แต่ก็ขึ้นอยู่กับรายได้ขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรม พบว่ายังมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนน้อย ส่วนใหญ่ก็อยู่ในกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงงานเท่านั้น หากมองโดยรวมแล้ว อำเภอน้ำพอง มีศักยภาพที่จะสร้างสวัสดิการชุมชนสูงในเรื่องการบูรณาการนั้น โครงการนี้ได้ใช้วิธีการตั้งคณะกรรมการประสานงานขึ้นมาใน ๓ ระดับ คือระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการมีการกิจเพื่อบรรเทาและจัดภาวะความยากลำบาก ทำนุบำรุงทุนทางสังคม และสินทรัพย์ทุนของชุมชนรูปแบบอื่นๆ ที่มีอยู่ในชุมชน และการสร้างขบวนการอาสาสมัคร การบูรณาการแบบนี้ ไม่ได้เน้นการยุบรวมกลุ่มกองทุนเข้ามาไว้ด้วยกัน แต่ใช้วิธีการสร้างเครือข่าย เพื่อให้กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ เชื่อมโยงหากันได้^{๘๒}

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ทำเกี่ยวกับเชิงออกแบบผสมผสานระหว่างความหลากหลายของเชิงอก ทำให้การผลิตเชิงอก กระบวนการผลิต เทคนิค ช่องทางการจัดจำหน่าย การบรรจุหีบห่อ การตลาด และการประชาสัมพันธ์ ล้วนต้องศึกษาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ในสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและชุมชนสร้างรายได้

^{๘๒} บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, การพัฒนาแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๖ จังหวัดขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ก.

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลผลิตจากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ศึกษา คือ (๑) ศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตจากเชื้อจากเชื้อในจังหวัดนครราชสีมา (๒) การพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อ) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา และ (๓) ศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตจากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัย ๓ ประเภท คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

๑. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย เช่น ข้อมูลทั่วไปของผลิตภัณฑ์เชื้อกระบวนการผลิต รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตจากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชน ดังนี้

๑)ศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตจากเชื้อจากเชื้อในจังหวัดนครราชสีมา

๒)การพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อ) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

๓)รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตจากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) การลงพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์จากเชื้อ รูปแบบ และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมทางชุมชน การประกอบสัมมาชีพชุมชน และรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตจากเชื้อสู่ระดับสากล

๒) การสัมภาษณ์ สนทนากลุ่มกับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การประกอบสัมมาชีพที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ คติความเชื่อ ค่านิยม และสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับปราชญ์ท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก

๓. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางผลิตภัณฑ์จากเชือกในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบันในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือกและชุมชน ที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนแล้วนำไปสร้างเป็นพื้นที่การเรียนรู้ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ใหม่จากเชือก เพื่อสร้างค่านิยมในชุมชนโดยเน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การรวมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มชาวบ้านเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนในด้านผลิตภัณฑ์เชือก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยม และวัฒนธรรมชุมชน การจัดลำดับความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน โดยการกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้สภาพของชุมชน การประกอบสัมมาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่สากล เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำและประกอบการ พิจารณาวางแผนงานวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชน

ขั้นตอนที่ ๒ การรวมวางแผน เป็นการวางแผนการพัฒนาหลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชน โดยการนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็น ร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้เพื่อการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๓ การร่วมดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชนให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจากภายนอกใน กรณีที่มีความจำเป็น

ขั้นตอนที่ ๔ การรวมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชนร่วมกันอย่างเท่าเทียม

ขั้นตอนที่ ๕ เป็นการมีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผลของการพัฒนาจากการดำเนินการไปแล้วว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป การเปิดให้ประชาชนหรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในการสร้างผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชนทั้งใน ด้านกระบวนการผลิต การสร้างรูปแบบ และร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดรากฐานแห่งความยั่งยืนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหวังให้การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์จากเชือกและการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ยกระดับสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชนสู่ระดับสากล

มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์เชิงธุรกิจ และชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่ เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อบูรณาการให้เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชุมชนที่ยั่งยืน ในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยมีการค้นคว้าด้านข้อมูลและ เนื้อหาดังนี้

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนด ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

๑) กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ พื้นที่ๆ ละ ๒ ราย รวมจำนวน ๘ ราย

๒) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ๔ พื้นที่ๆ ละ ๒ ราย รวมจำนวน ๘ ราย

๓) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ในพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ พื้นที่ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๔๐ ราย

๔) กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ พื้นที่ๆ ละ ๕ ราย จำนวน ๒๐ ราย

รวมกลุ่มประชากรทั้งสิ้น ๗๖ ราย

๒. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

คณะผู้วิจัยประสานงานไปยังสมาชิกกลุ่มจักสานเชือกทั้งหมด เพื่อรวบรวมสมาชิกที่มีความสนใจในการเข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมจักสานจากเชือกทำให้ได้สมาชิกกลุ่มจักสานเชือกที่มีความสนใจเข้าร่วม ดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก จำนวน ๓๑ ราย ประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มจักสานเชือก ๔ ราย สมาชิกกลุ่มจักสานเชือก ๒๐ ราย นักพัฒนาชุมชนจังหวัด ๑ ราย ตัวแทนสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรมจังหวัด ๑ ราย นักออกแบบผลิตภัณฑ์ (โลโก้) ๑ ราย นักการตลาด ๑ ราย และผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จำนวน ๕ ราย ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป คณะผู้วิจัยได้ทำหน้าที่สังเกตการณ์ และอำนวยความสะดวกในการประชุมสนใจเข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบงานจากเชือกจำนวน ๓๑ ราย มีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. นางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มจักสานเชือกในล่อนประจำตำบลชะ
๒. นางเกศินี เจียบจันท์ ประธานกลุ่มจักสานเชือกกรมประจำตำบลบ้านใหม่
๓. นางบางอร ทับกลาง ประธานกลุ่มจักสานเชือกมัดฟางประจำตำบลธารละหลอด
๖. นายจำลอง มหิงษาเดช ประธานกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติกบ้านหนองปลิงใหม่
๗. นายวรณัฐ แบบนา นักออกแบบผลิตภัณฑ์ (โลโก้)
๘. ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ นักการตลาด
๙. นางสี สุขกลาง สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกในล่อน
๑๐. นางรำพึง ชูใจ สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกในล่อน
๑๑. นางสาวจนา ชูรัมย์ สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกในล่อน
๑๒. นางวีระพันธ์ แสนภักดี สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกในล่อน
๑๓. นางประกอบ สุขครบุรี สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกในล่อน
๑๔. นางกานดา ย่อยกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกกรม

๑๕. นางทองม้วน แอ่นกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกกรม
๑๖. นางสาวอภิญญา เสรีฐกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกกรม
๑๗. นางสาวสร้อย เห่งครบุรี สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกกรม
๑๘. นางประนอม เจริญนางรอง สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกกรม
๑๙. นางสาววิเชียร ถึงจ่อหอ สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง
๒๐. นางสาวอนงค์ ศูนย์กลาง สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง
๒๑. นางละม่อม เฉียงพิมาย สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง
๒๒. นางรำพึง ธารณะกลาง สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง
๒๓. นางสาวรุ่งกานต์ ร่มเย็น สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง
๒๔. นางเสงี่ยม ชุ่มหิน สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก
๒๕. นางสาวมารดา ลำกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก
๒๖. นางสมนึก ยศกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก
๒๗. นางทรัพย์ ถึงจ่อหอ สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก
๒๘. นางสาวอินทิรา ท่อกระโทก สมาชิกในกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก
๒๙. นายไชยวัตร ศิริศักดิ์ตา ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์
๓๐. นางสาวหทัยชนก เสงี่ยมกิ่ง ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์
๓๑. นางสาวสมพร ชอบใจ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

รวมประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในแผนบูรณาการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐๗ ราย

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางผลิตภัณฑ์เชือกในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้การผลิตจากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา ที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และการสร้างแหล่งเรียนรู้เชิงผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้นจึงมีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

๑. แบบสัมภาษณ์ (Interview) มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชุมชน ผู้นำ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มผู้ปฏิบัติการผลิตภัณฑ์จากเชือก ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือกจำนวน ๔ กลุ่ม ใน ๓ อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา โดยเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ รายโดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับศึกษา อาชีพ รายได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตจากเชือก

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ผลงานทางด้านการผลิต การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการแหล่งเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาเทคนิค การตลาด และจริยธรรมเป็นต้น

๓) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชน

๔) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชนสู่ระดับสากล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant) ในพื้นที่ชุมชน ๔ แห่ง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนชุมชน ผู้นำ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มผู้ปฏิบัติการผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

๑) ประวัติความเป็นมาและการสร้างสรรค์ผลงานด้านผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชน

๒) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา เช่น การพัฒนาเทคนิค รูปแบบผลงานทางภูมิปัญญา การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย การบูรณาการผลิตภัณฑ์ร่วมกับจริยธรรม

๓) การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมชุมชนต่อการจัดการผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชน

๔) รูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก

๕) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชนสู่ระดับสากล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นการประชุมสัมมนาในระดับจังหวัด นครราชสีมา และภาคที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ จำนวน ๓๑ ราย จากผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนชุมชน ผู้นำ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน กลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มผู้ปฏิบัติการผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือก ฯลฯ โดย มุ่งเน้นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือกเพื่อสร้างค่านิยม กระบวนการจัดจำหน่าย การตลาด และหลักจริยธรรมเป็นประเด็นหลักในการสัมมนาประกอบด้วย

๑) การนำเสนอผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือกเชิงการสร้างสรรค์

๒) การจัดการทางวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และศูนย์กลางเรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือก

๔) รูปแบบการบูรณาการทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่

๕) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่สากล

๔. ชุติปฏิบัติการทางผลิตภัณฑ์จากเชือก (Art Workshop) เป็นการชุกติกิจกรรมเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือกพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑) ชุติความรู้ เช่น ประวัติความเป็นมา อัตลักษณ์ รูปทรง ลวดลาย ผลงานเชิงประจักษ์ และการสร้างสรรค์

๒) ชุดปฏิบัติการทางผลิตภัณฑ์จากเชือก ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่

- ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนในด้านวัฒนธรรมชุมชน เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชน

- ขั้นตอนที่ ๒ การวางแผนโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชน

- ขั้นตอนที่ ๓ การออกแบบผลิตภัณฑ์และออกแบบสินค้าชุมชน

- ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือก และการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน

- ขั้นตอนที่ ๕ การส่งเสริมผลประโยชน์ของชุมชนจากกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือก และการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน

- ขั้นตอนที่ ๖ การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

- ขั้นตอนที่ ๗ การยกระดับผลงานสร้างสรรค์และสินค้าสู่สากล

๓) การจัดทำระบบฐานข้อมูลและเว็บไซต์ เพื่อรองรับข้อมูลของโครงการ การพัฒนา กิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือก การบรรจุหีบห่อ การตลาด และจริยธรรม

๖. แบบประเมินผลงานและกิจกรรมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก แบบประเมินผลงาน และ กิจกรรมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความรู้ ทักษะ ค่านิยม และ กระบวนการของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยประเมินก่อน-หลัง (Pre-test Post-test) การเข้าร่วม กิจกรรม เนื้อหาประกอบด้วย

๑) ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชน

๒) ทักษะ ค่านิยมต่อการพัฒนาและการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชน

๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกิจกรรมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือกในชุมชนจังหวัด นครราชสีมา

๔) ทักษะและความเข้าใจต่อรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้าง เครื่องมือที่เกี่ยวข้องทั้ง แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนา กลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และ แบบประเมินโครงการ

๒) ร่างเครื่องมือทุกฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และแบบประเมินโครงการ เพื่อให้เป็นต้นแบบการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

๓) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน เพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

๔) นำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือ นิยาม (IOC: Item Objective Congruence Index) เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๐.๕๐ ถึง ๑.๐๐ ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะมีความสอดคล้องกันต่ำ และปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะ

ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์ (Interview) การ สอนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และแบบประเมินโครงการ ฉบับสมบูรณ์

๕) จัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยออกเป็น ๖ ระยะ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑) ระยะที่ ๑ การจัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจและจัดสร้างการ จัดสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการ สอนทนากลุ่ม (Focus Group) การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการ วิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพ และเสียง และความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือการทำงาน

ระยะที่ ๒ การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการคัดเลือกชุมชน เป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของพื้นที่ ๔ แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการทำจดหมายและประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัยกับ กลุ่ม ประชากรเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสอนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก ร่วมกับการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ผลิตภัณฑจากเชือกของ ชุมชนจังหวัดนครราชสีมา โดยการสำรวจข้อมูลและคัดเลือกชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของพื้นที่ ๔ แห่งในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยมี หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

๑) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องเป็นสถานที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนา ผลิตภัณฑจากเชือกใหม่ อาทิ มีแหล่งการศึกษาเรียนรู้และวัฒนธรรมชุมชนที่สำคัญ มีผลิตภัณฑที่หลากหลายและได้รับการยอมรับจาก มผช. และระดับ ๓-๕ ดาว

๒) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจนั้น ต้องมีองค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชนอนุญาต และ ให้ความร่วมมือในพัฒนาองค์ความรู้ทางผลิตภัณฑจากเชือกในอดีต จนถึงปัจจุบันได้

๓) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจนั้น มีผลิตภัณฑจากเชือกหรือกลุ่มเรียนรู้ผลิตภัณฑเชือก เพื่อการรักษางานให้มีความยั่งยืน และให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ในการนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจสถานที่ในการลงพื้นที่ต่างๆ เบื้องต้น

๓) ระยะที่ ๓ ปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑจากเชือกในพื้นที่ ๔ แห่ง และการพัฒนาสินค้า จากเชือกที่กำหนดไว้ในพื้นที่การศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานผลิตภัณฑเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนา สัมมาชีพชุมชน

๔) ระยะที่ ๔ การจัดพิมพ์เอกสารรายงานความก้าวหน้างานวิจัย เพื่อนำเสนอรายงาน ความก้าวหน้าแก่แหล่งทุนสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรายงาน ความก้าวหน้า งานวิจัยและนำเครื่องมือการวิจัยไปทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทดสอบ ความเชื่อมั่น (Reliability) ในการจัดทำฉบับสมบูรณ์

๕) ระยะที่ ๕ การสรุปองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือก แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดทำเวทีประชาคมในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ หลังจากนั้น จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากเชือกในพื้นที่ชุมชนทั้ง ๔ แห่ง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ พัฒนาสัมมาชีพด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมาแบบมีส่วนร่วม

๖) ระยะที่ ๖ การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทางผลิตภัณฑ์ (Workshop) เพื่อการเรียนรู้องค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชนจังหวัดนครราชสีมากับชาวบ้านในชุมชน และการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน (การผลิตเชือก) ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อสร้างเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ โดยการประเมินผลจากการสอบถามทัศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาการพัฒนา ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์ และรูปแบบการบูรณาการที่เหมาะสม

๗) ระยะที่ ๗ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ วีดิโอ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และ นวัตกรรม เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผนพับ หนังสือสรุปองค์ความรู้ เว็บไซต์ จำนวน ๒๐๐ ใบ และการเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ วารสาร และการจัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยมีตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย ดังนี้

ที่	กิจกรรมการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา ๗ เดือน						
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑	การจัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจ และจัดสร้างการจัดสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัย	/						
๒	การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการคัดเลือกชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง ๔ พื้นที่		/					
๓	การปฏิบัติการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและสร้างสรรค์ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากเชือกในพื้นที่ ๔ แห่งและการพัฒนาสินค้าออกแบบ เทคนิค การบรรจุหีบห่อ การตลาด และจริยธรรม				/			
๔	การรายงานความก้าวหน้างานวิจัยเพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์					/		
๕	การสรุปองค์ความรู้ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จาก						/	

	เชือกและการถ่ายทอด ความรู้สู่ชุมชน							
๖	การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)						/	
๗	การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์ นำเสนอ และ นวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน						/	
๘	การจัดรายงานฉบับสมบูรณ์							/

ตาราง ๑.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากเอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) หลังจากนั้นผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการนำเสนอภาพกิจกรรมและชุดองค์ความรู้ (หนังสือสรุปองค์ความรู้) และวิธีทัศน์บรรยากาศการสังเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่สาธารณะของชุมชนทั้ง ๔ แห่ง ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำผลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑) ประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์จากเชือก ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การออกแบบ การบรรจุหีบห่อ การตลาด และจริยธรรมของชุมชนที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม

๒) รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผลิตภัณฑ์เชือกในจังหวัดนครราชสีมา เช่น การพัฒนารูปแบบผลงานทางภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย เป็นต้น

๓) การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมชุมชน และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔) รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนา และส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน

๕) การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นกรณีศึกษา ในมิติของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสื่อสารคุณค่า การพัฒนาจิตใจ และการเสริมสร้าง กระบวนการภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในมิติต่างๆ ร่วมกัน

๖) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๗) การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาการพัฒนา สัมมาชีพชุมชน ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์

การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากทุกฝ่ายดังกล่าว โดยการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ที่สอดคล้องกับ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูล ภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การพัฒนากิจกรรมด้านผลิตภัณฑ์จากเชือก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ นำมาทำการวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชือก (และ จำแนกเหตุการณ์หลักๆ ด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) พร้อมอ้างอิง คำพูดผู้ให้ข้อมูลสำคัญและนำเสนอรูปภาพประกอบเหตุการณ์ของเรื่อง เพื่อยืนยันประเด็นที่พรรณนา วิเคราะห์ตามความเหมาะสม โดยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยชุดองค์ความรู้ในการสังเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพประกอบการบรรยายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการพรรณนาความ ประกอบภาพถ่ายพร้อมการบรรยาย จากผลการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางภูมิปัญญา ด้านผลิตภัณฑ์เชือก ในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือก จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัย เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากเชือกในพื้นที่ชุมชนทั้ง ๔ แห่ง และพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทาง ผลิตภัณฑ์จากเชือก (Workshop) เพื่อการเรียนรู้

องค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือกกับชาวบ้านในชุมชน และการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนสู่สากล ชุมชนผลิตภัณฑ์เชือกจังหวัดนครราชสีมา ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เหมาะสม เพื่อสร้างเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ โดยการประเมินผลจากการสัมภาษณ์ ทศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผนพับ โปรชัวร์ หนังสือสรุปองค์ความรู้ และการเผยแพร่สู่ สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ วารสารการเกษตร และการจัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

๓.๗ สรุปขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัย

ตาราง ๑.๗ กระบวนการขั้นตอนและวิธีการศึกษาวิจัย

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง..ผลิตภัณฑ์จากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชื้อในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อ) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมาและ ๓) เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีลำดับขั้นตอน ในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ปรากฏผลการศึกษาวิจัยในการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัย และชุมชนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดที่จะเสนอโดยลำดับ ดังนี้

๔.๑ บริบทพื้นที่วิจัย

๔.๒ ผลการศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชื้อในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย

๔.๓ ผลการวิจัยการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อ) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๔ ผลการรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชื้อสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนนครราชสีมา

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ บริบทพื้นที่วิจัย

จังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ พืชพรรณนานาชนิด มีน้ำฝนเพื่อใช้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รับจ้างและการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผลิตภัณฑ์โอท็อปของจังหวัดเป็นที่เลื่องลือตามคำขวัญประจำจังหวัด (คำขวัญเดิม โคราช ลือเลื่อง เมืองก่อนแก่นกเขาคารม อ้อยคันร่ม ส้มขี้ม้า ผ้าหางกระรอก) ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็น “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และฝีมือของชาวจังหวัดนครราชสีมาในด้านหัตถกรรมก็สร้างชื่อเสียงไม่น้อยเช่นเดียวกัน

การสำรวจพื้นที่ และการร่วมพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม พร้อมด้วยการประชุมปฏิบัติการร่วมกับชุมชน แรกเริ่มของการออกแบบผลิตภัณฑ์ เกิดขึ้นจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชนได้มาอบรมให้ความรู้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้จัดขอตั้งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว และกลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชื้อเป็นหนึ่งในทางจังหวัดให้การส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการลงทุน เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ

จากการศึกษาความเป็นมาของผลิตภัณฑ์การผลิตและสภาพของผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน วิเคราะห์ได้ว่าภาครัฐในขณะนั้นมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างจริงจังโดยได้ต้นแบบมาจาก เมืองโออิตะ ประเทศญี่ปุ่น โดยมีเป้าหมายจะสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะที่ผลิตและจำหน่ายในท้องถิ่น โดยมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากหญ้า กระตุ้นให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน นำมาพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการตลาด คัดสรรผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นในแต่ละตำบลเป็น สินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ หรือที่เรียกว่า ผลิตภัณฑ์โอท็อป โดยทางภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาเวทีในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าโดยเฉพาะงานหัตถกรรมพื้นบ้าน และที่สร้างชื่อเสียงให้กับคนโคราช คือ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสาน โดยรัฐในขณะนั้นได้อุดหนุน งบประมาณกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนสามารถนำไปทำผลิตภัณฑ์ได้ ยกตัวอย่างเช่น การผลิต กระเปาะเชือกในล่อนของกลุ่มนางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือก กล่าวว่า เป็นงานทำมือล้วนๆ ลวดลายการถักสวยงาม ประณีตผ่านการฝึกฝนอย่างดี กระเปาะหนึ่งใบใช้เวลาทำ ๒-๗ วัน ส่วนการออกแบบให้เสร็จภาพผู้ทำได้แสดงฝีมือเต็มที่ เพราะเชื่อว่า แต่ละคนมีจินตนาการ ต่างกันไปตามความชอบ และถนัด โดยเฉพาะฝีมือของนักเรียน ที่ทำออกแล้ว มักมีรูปแบบค่อนข้าง ทันสมัย ถูกใจลูกค้าอย่างมาก นางประพิศ ยังบอกต่อว่า แม้ปัจจุบันจะเกษียณอายุราชการครู แต่ยังสามารถต่ออาชีพ ในฐานะประธานกลุ่มแม่บ้านฯ โดยนำลูกศิษย์ ทั้งนักเรียน และแม่บ้าน มาเป็นสมาชิก ผลิตงานต่อเนื่อง ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น ๒๘ คน โดยหลักการบริหารกลุ่ม จะจัดหาอุปกรณ์ให้ทั้งหมด แล้วจ่ายงานให้สมาชิก เมื่อสมาชิกทำสินค้าเสร็จกลับมาส่ง จะจ่ายเงินสดค่าแรงให้ทันที ประมาณชิ้น ละ ๒๐๐-๕๐๐ บาทแล้วแต่ความยากง่าย เหตุที่ต้องสำรองจ่ายให้ก่อน เพื่อให้คนทำงานมีกำลังใจ โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่อยากมีรายได้ไม่ต้องพึ่งพาผู้ปกครอง^๑

“การผลิตส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ที่มาจากอบรมโดยประธานกลุ่มจะนัดสมาชิกมา เรียนรู้ด้วยตนเอง อาศัยการฝึกลงมือปฏิบัติจริง ได้รับความรู้จากการศึกษาของประธานกลุ่มที่มีความ เชี่ยวชาญและสอนอยู่ในโรงเรียนพนาหนองหิน จึงฝึกเด็กและแม่บ้านให้มีอาชีพ วัสดุทางประธานกลุ่ม จัดซื้อและมาทำที่บ้านของประธาน เมื่อทำเสร็จก็จะส่งให้กับลูกค้าที่สั่งจอง และนำไปประกวด รายได้ ส่วนหนึ่งก็เข้ากลุ่มและให้คนทำตามความสามารถและมาช่วงหลังระหว่างมีโรคโควิดระบาดก็แทบขาย ไม่ได้เลย และไม่ได้นัดรวมกลุ่มกันทำที่เคยมีมา ทำให้ช่วงนี้ซบเซา หันไปปลูกผักและค้าขายกันมาก ขึ้น แต่งานในด้านศิลปะฝีมือยังคงทำอยู่ถ้ามีผู้สั่งซื้อ เพราะใช้เวลา ๒-๓วันก็แล้วเสร็จ”^๒

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกถัก โดยคุณเกศณี เจียบจันทริต ได้กล่าวถึงความยากง่ายในการ ผลิตเชือกถักกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจักสานเชือกถักบ้านบุตาโฮ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีกระบวนการของ การทำงานจักสานนั้นก็มีกรรมวิธีที่ไม่ซับซ้อน แต่ในด้านความคิด สร้างสรรค์แล้ว จะเห็นว่าการจักสาน เป็นความคิดที่แยบยลและเรียบง่ายอย่างหนึ่ง การทำงานหัตถกรรม จักสานทั่วไปจะใช้วัสดุ พื้นบ้าน ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ก็ตาม แต่การนำวัสดุจากเชือกเหล่านั้นมาทำงานหัตถกรรม ถักสาน กว่าจะเป็น ผลิตภัณฑ์ที่สวยงามไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยการเรียนรู้ การฝึกฝน และขยันอดทนเอาใจใส่เป็นอย่างดี

^๑ สัมภาษณ์นางประกอบ สุขครบุรี เลขานุการกลุ่ม ถักสานเชือกในล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^๒ สัมภาษณ์นางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มจักสานเชือกในล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓.

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีหลากหลายตามแต่ลูกค้าจะเลือกแบบไหน ลวดลายต่างๆก็เกิดจากการคิดของคนในชุมชน และวัสดุอุปกรณ์ในการถักสานก็ไม่มีอะไรมาก เช่น เชือก กรรไกร ลวด เป็นต้น^๓

ปัจจุบันจากการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างนักวิจัยและผู้ร่วมดำเนินการวิจัย ชุมชนเป้าหมายและหน่วยงาน ต่างให้ความคิดเห็นว่า โครงการผลิตภัณฑ์ ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ไม่ได้มีงบประมาณสนับสนุนที่มากพอ ส่งผลให้กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือก มีการรวมกลุ่ม จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อดำเนินการต่อเนื่องจากโครงการผลิตภัณฑ์ ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าของชุมชน โดยใน ๑ ตำบลมีหลายหมู่บ้านที่จัดตั้งกลุ่มในลักษณะอย่างนี้ สิ่งที่ขาดไป คือ

๑) สภาพของโครงการผลิตภัณฑ์ไม่ได้ยั่งยืน เพราะเมื่อลงทุนทำแล้วก็ไม่มีตลาดรองรับ แม้ว่าชาวบ้านจะมีการพัฒนาภูมิปัญญาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ สวยงามและน่าจับจ่ายซื้อ

๒) สภาพการจำหน่ายที่ทำการตลาดแบบสมัยใหม่ผสมผสาน ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างตำบล เครือข่ายชุมชน เครือข่ายสหกรณ์ การจัดร้านค้าชุมชนริมทางเพื่อจำหน่ายสินค้าและบริการ มีไม่กี่แห่ง และหากกล่าวถึงผลิตภัณฑ์จากเชือกก็แทบจะมองไม่เห็นจุดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะในพื้นที่วิจัยจังหวัดนครราชสีมา

๓) สภาพของการศึกษาดูงาน การวิจัยในเชิงพื้นที่ก็ยังไม่พบแหล่งผลิตภัณฑ์จากเชือกที่โดดเด่น ทั้งที่มีการทำแบบกระจายกระจายทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา หากมองมายังจังหวัดนครราชสีมา สิ่งที่ผู้คนจะคุ้นเคยและได้ยินจนเป็นที่เลื่องลือ คือ ผ้าไหมปักธงชัย ดินด่านเกวียน ผักไหมโคราช แต่ถ้าเป็นด้านหัตถกรรมจากเชือกแทบจะไม่มีใครรู้จัก ทั้งที่ผลิตภัณฑ์ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์ระดับประเทศ จากการคัดเลือกผลงานทั่วประเทศในปี ๒๕๔๙ โดยอาจารย์ประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหินในชื่อผลิตภัณฑ์ กระเป๋าเชือกโนลนไฮโซ จากการวิเคราะห์ในด้านลักษณะการผลิต โดยสภาพที่พบ คือ แต่ละกลุ่มยังคงรักษากลุ่มไว้ได้เป็นอย่างดี แต่จะไม่มุ่งไปสู่การผลิตเฉพาะเชือกเพียงอย่างเดียว ทางกลุ่มจะจัดหาวัสดุในท้องถิ่นและนำผลิตภัณฑ์ที่สนใจให้มีความหลากหลายมากขึ้น จึงไม่มีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถนำไปสร้างชื่อเสียงได้ปัจจุบันเวทีแสดงมีน้อยลง เพราะถูกจำกัดโดยงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐในปัจจุบัน ไม่มีการคัดเลือกกว่าจะให้ผลิตภัณฑ์ใดเป็นผลิตภัณฑ์ของตำบล และผลิตภัณฑ์ระดับตำบลก็ไม่มีการสร้างสรรคให้ก่อเกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง ขาดการออกแบบผลิตภัณฑ์ สภาพที่ขาดการเสริมทักษะด้านเทคนิค และหาช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ และการค้ารูปแบบอี-คอมเมิร์ซ โดยมีเว็บไซต์ www.thaitambon.com เป็นศูนย์กลางข้อมูล ซึ่งในปัจจุบันเว็บไซต์ดังกล่าวก็จะมีเพียงข้อมูล แต่ไม่ใช่ช่องทางของผู้คนสมัยใหม่เข้าถึงมากนัก

สรุปได้ว่าการผลิตสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนในระดับตำบลไม่มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ไปสู่สากลได้ในปัจจุบัน แหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ผลิตภัณฑ์ถูกจำกัดด้วยลิขสิทธิ์และข้อจำกัดทางกฎหมาย ทำให้เกิดการแข่งขันสินค้าประเภทเดียวกัน กลุ่มใดมีทรัพยากรมาก มีงบประมาณมากก็ทุ่มทุนโฆษณาประชาสัมพันธ์ จนสามารถสร้างยอดขายได้เป็นจำนวนมาก แต่ไม่

^๓ สัมภาษณ์นางเกศินี เสียบังหรีด ประธานกลุ่มจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓.

คุ้มค่ากับการลงทุน เพราะการสร้างกระแสน้ำต่อเนื่อง และค่าโฆษณา และค่าใช้จ่ายวัสดุ ค่าแรงงาน สูงขึ้นหลายเท่าตัว จึงทำให้สภาพของการผลิตเชือกและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนาไปสู่ในระดับสากลยากขึ้น เพราะขาดปัจจัยการสนับสนุนงบประมาณ และชุมชนบางกลุ่มก็ผลิตสินค้าไปไม่จพกัตชนิดหนึ่งชนิดใด เพราะต้องการความหลากหลายทางด้านผลิตภัณฑ์ เปิดโอกาสให้ลูกค้าได้มีทางเลือกมากขึ้น จึงส่งผลทำให้สินค้าผลิตภัณฑ์ที่ได้ ๓ ดาว ๔ ดาว และ ๕ ดาว ไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรจะเป็นมากนัก

คณะผู้วิจัยได้สำรวจพื้นที่ และลงภาคสนามในการพูดคุยถึงสภาพปัญหาของการสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านและงานหัตถกรรม ทำให้ได้พื้นที่เป้าหมายการวิจัยในลักษณะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างวิจัยจำนวน ๔ กลุ่ม ในพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพิมาย และอำเภอครบุรี กลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่มในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ๑) กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน ๒) กลุ่มจักสานบ้านบุตาโฮ ๓) กลุ่มจักสานบ้านหนองปลิงใหม่ ๔) กลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด ซึ่งกระจายอยู่คนละทิศคนละทาง ระยะห่างไม่ต่ำกว่า ๕๐ กิโลเมตร โดยผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากการร่วมพูดคุยถึงการจัดตั้งกลุ่ม การดำเนินการของกลุ่ม และความอยู่รอดของกลุ่มก็มีหลายประเด็นที่เป็นจุดสนใจและควรอนุรักษ์ภูมิปัญญาสืบสานต่อ และขณะเดียวกันก็ยังพบสภาพปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติการจัดตั้งกลุ่ม วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์เชือกในล่อนพนาหนองหิน

ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับบุคคลสำคัญในชุมชนกลุ่มจักสานจากเชือกในล่อนพราชม์ชุมชน คือ นางประพิศ สุตาจันทร์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการทำหัตถกรรม จักสานเชือกในล่อนและเป็นประธานกลุ่มจักสานประจำตำบลชะ อำเภอกบุรี จังหวัดนครราชสีมา และทำหน้าที่ในการประสานงานกับสมาชิกในชุมชน จนเกิดการประชุมสนทนากลุ่มย่อย ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๓ มี ผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด ๕ คน โดยนางประพิศ สุตาจันทร์ ผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งทั้งหมดเห็นด้วยที่จะร่วมกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกในล่อน จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บภาพตัวอย่าง

กลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์เชือกในล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอกบุรี จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินกิจกรรมมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ และได้รับรางวัลกระเป๋าก็กเชือกชนะเลิศระดับประเทศในปี ๒๕๔๘ และรางวัลอื่นๆมากมาย มีการรับรองจาก มผอ.มาตรฐานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา มีสถานีโอททศนค์ช่อง ๕ และ ช่อง ๗ มาถ่ายทำผลงานและออกอากาศ ลงในหนังสือคนโคราชพลาดไม่ได้ก็ได้้นำกิจกรรมของกลุ่มลงในหนังสือแหล่งท่องเที่ยว โดยอาจารย์ประพิศ สุตาจันทร์ อายุ ๗๑ ปี ประธานกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์เชือกในล่อนพนาหนองหิน บอกเล่าต่อว่ามีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปสู่นักเรียนและชาวบ้าน จนทำให้เกิดรายได้ในชุมชน และได้รับเข้าเฝ้าสมเด็จพระนางเจ้าฯบรมราชินีนาถ ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับขององค์กร หน่วยงานของรัฐ และกคน.ตำบลชะ เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณบางส่วน เพื่อการเรียนรู้และฝึกอบรม ปัจจุบันมีคณะกรรมการ

จำนวน ๑๖ คน โดยครูประพิศ สุตาจันทร์จะเป็นผู้เล่าข้อมูล ร่วมกับสามีที่เป็นอาจารย์ด้วยกันทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลในเบื้องต้น^๔

กรอบแนวคิดของกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์เชือกไถล่อนพนาหนองหิน

การรวมกลุ่มเกิดจากแนวคิดของครูประพิศ สุตาจันทร์ และเห็นว่าควรให้เด็กมีอาชีพจึงได้ทำและคิดค้นชื่อว่ากระเป๋าสีจากเชือกไถล่อน ฝีมือเนียบของเด็กโคราช ทำมาจากเชือกไถล่อนอ่อน เป็นฝีมือของเด็กนักเรียน กับแม่บ้าน หมู่ ๗ บ้านพนาหนองหิน ต.แชะ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา มีจุดเด่นเป็นงานแฮนด์เมดฝีมือประณีต พร้อมการออกแบบให้ดูดี^๕ โดยต้นกำเนิดของอาชีพนี้ เกิดจากจุดเล็กๆ เมื่อครูท่านหนึ่ง ในโรงเรียนพนาหนองหิน หากิจกรรมพิเศษให้เด็กๆ ทดลองทำเป็นรายได้เสริมประพิศ สุตาจันทร์ ครูคนดังกล่าวเล่าให้ฟังว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้รับมอบหมายสอนวิชากิจกรรมพิเศษ โดยส่วนตัวมีพื้นฐานงานคหกรรม จึงเกิดแรงบันดาลใจนำความรู้^๖ สอนให้นักเรียน^๗ เพื่อทำเป็นอาชีพเสริมระหว่างเรียนได้ “ช่วงเริ่มต้นไม่มีอุปกรณ์ เลยคิดว่า ควรสอนทำเป็นงานประเภทเชือกมัด เพราะไม่ต้องลงทุนอะไร เป็นงานที่ใช้มือล้วน ๆ นำวิชาศิลปะมาประยุกต์กับการผูกเงื่อนในวิชาลูกเสือ ส่วนวัตถุดิบเป็นของในท้องถิ่น เช่น ปอ ฟาง ผักตบชวา ต้นกก แล้วมาฝึกให้นักเรียนถักมัดเป็นพวกเปล กระเช้าแขวนกระถางต้นไม้ และต่อมา ก็เริ่มพัฒนามาเป็นกระเป๋าทน เพราะเป็นสินค้าที่ใช้สอยได้มากกว่า ในขณะที่ใช้เวลาทำเท่ากันจากกิจกรรมทำกันภายในชั้นเรียน ด้วยความสวยงามของผลงานที่ออกมา ไปชนะเลิศการประกวดระดับจังหวัด ทำให้เริ่มมีผู้สนใจซื้อหาต่อเนื่อง ช่วยให้เด็กๆ มีรายได้เสริม หลายหน่วยงานภาครัฐต่างให้ความสำคัญสนับสนุนงบประมาณ จึงเกิดการตั้งเป็นกลุ่มหัตถกรรมภายในโรงเรียน และเปลี่ยนอุปกรณ์มาเป็นเชือกไถล่อนอ่อนแทน เพราะมีความทนทานสูงกว่า และทำความสะอาดได้ง่ายครูนักพัฒนา เล่าต่อว่า หลังจากที่ได้ก๊ๆ มีรายได้จากอาชีพนี้ ทำให้ผู้ปกครองสนใจมาทำบ้าง ใช้เวลาว่างหลังเลิกทำนาให้เกิดประโยชน์ จึงเกิดการเรียนการสอนที่เด็ก กับผู้ปกครองเรียนอยู่ในห้องเดียวกัน ซึ่งต่อมา ได้พัฒนาจนตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์บ้านพนาหนองหิน ควบคู่กับกลุ่มหัตถกรรมของโรงเรียน โดยมีสมาชิกรุ่นแรก ๑๓ คน โดยเธอรับหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม^๘

ดังนั้นกลุ่มอาชีพหัตถกรรมถักสานเชือกไถล่อนบ้านพนาหนองหิน แนวคิดเริ่มแรกของการกลุ่ม คือ การมีอาชีพเสริมโดยครูประพิศ สุตาจันทร์ ได้เล่าว่า เดิมที่เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนพนาหนองหิน และสอนเกี่ยวกับวิชาหัตถกรรม จึงมีความคิดว่าทำอย่างไรจึงจะมีรายได้ให้กับนักเรียน เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียน ด้วยสิ่งของที่หาง่ายใกล้ๆ ได้มองเห็นเรื่องราว ความเป็นมา และกลายมา

^๔ สัมภาษณ์นางระพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

^๕ นางรพีพร ชูใจ รองประธานกลุ่ม ถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

^๖ สัมภาษณ์นางประกอบ สุขครบุรี เลขานุการกลุ่ม ถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

^๗ สัมภาษณ์นางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลแชะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เป็นสิ่งที่สืบทอดมาเป็นลำดับ^๘ โดยมองเห็นว่าผลิตภัณฑ์จากเชือกในล่อนน้าจะเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการนำมาหัตถกรรม เดิมทีนั้นนำเชือกกล้วย และต่อมาวัสดุเริ่มหายากและเกิดเชื้อรา จึงหันมาใช้เชือกในล่อนแทน ที่มีความคงทนและรู้จักกับผู้ผลิตเชือกด้วย มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์แบบพอเพียงที่ทำให้นักเรียน ตลอดจนชาวบ้านมีเศรษฐกิจแบบเพียงพอ ตระหนักถึงความจำเป็นในการหันมาพึ่งตนเองตามวิถีไทยโดยการน้อมนำแนวพระราชกระแสเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล ชุมชน และสังคม โดยรวม เพราะโดยพื้นฐาน สังคมมีต้นทุนทางสังคม งานหัตถกรรมจักสาน ก็เป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ของมนุษย์ เป็นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญและคุณค่าอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์เชือกในล่อนพนาหนองหิน

๑) เพื่อให้กลุ่มนักเรียนและแม่บ้านได้เรียนรู้การถักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกและพัฒนาเป็นสินค้าโอท็อปประจำตำบลชะ

๒) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สร้างรายได้ให้ครอบครัวและชุมชนในตำบลชะ

๓) เพื่อต้องการเป็นแหล่งเรียนรู้ในการฝึกงาน ฝึกอาชีพแก่เด็กและเยาวชนที่ไม่มีงานทำ

๔) เพื่อการเผยแพร่ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เป็นของชุมชนไปสู่ผู้บริโภคและผู้สนใจที่จะมาศึกษาเรียนรู้และอบรมให้ความรู้เป็นวิทยาทาน

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มหัตถกรรมถักสานบ้านบุตาโฮ

ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับบุคคลสำคัญในชุมชน กลุ่มถักสานจากเชือกกรมปราชญ์ชุมชน คือ นางเกศินี เจียบจันทรัด ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการทำหัตถกรรมถักสานเชือกกรม และเป็นหัวหน้ากลุ่มถักสานประจำตำบลบ้านใหม่ อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และมอบให้นางบัวเผื่อน จรรยา ทำหน้าที่ในการประสานงานกับสมาชิกในชุมชน จนเกิดการประชุมสนทนากลุ่มย่อยในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๓ มี ผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด ๕ คน โดยนางเกศินี เจียบจันทรัด ประธานกลุ่มถักสานบ้านบุตาโฮ ผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งทั้งหมดเห็นด้วยที่จะร่วมกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมถักสานจากเชือกกรมต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บภาพตัวอย่าง

กลุ่มถักสานจากเชือกกรม ตั้งอยู่เลขที่ ๒๓๖ ม. ๖ ช. - ถ. ตำบลบ้านใหม่ อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๒๕๐ ได้รับรองและออกใบรับรองโดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา เลขที่ใบรับรอง ๑๗๖-๓/๔๘๘(นม) เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยทางกลุ่มได้ดำเนินการจักสานเชือกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์เชือกกรมโอท็อประดับ ๔ ดาว^๙

^๘ สัมภาษณ์นางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มถักสานเชือกในล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^๙ สัมภาษณ์นางเกศินี เจียบจันทรัด ประธานกลุ่มถักสานเชือกกรม ตำบลบ้านใหม่ อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.

ภาพประกอบ ๔.๑ ใบประกาศรับรองกลุ่มถักสานบ้านบุตาโฮ

วัตถุประสงค์ของกลุ่มถักสานบ้านบุตาโฮ

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มก็เพื่อต้องการรายได้เสริมเพิ่มเติมจากอาชีพหลัก เพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจน เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน และเพื่อให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลัง^{๑๐} โดยมีประธานกลุ่มคือนางเกศินี เจียบจันทรปัจจุบันมีสมาชิกหมด ๒๕ คน กิจกรรม ของกลุ่มคือ การแปรรูปเชือกปัญหาของกลุ่มในการดำเนินงานในขณะนั้นคือสินค้ามีรูปแบบเดียวคือเชือกทางกลุ่มจักสานเชือกมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบสินค้าให้ เหมาะสมกับยุคสมัย และมีประโยชน์การใช้งานที่นอกเหนือไปจากการเป็นของที่ระลึกของชุมชน^{๑๑}

การสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชน หลังจากที่ได้คัดเลือกชุมชนผู้วิจัยก็ได้สร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชนจากวิธีการ ลงพื้นที่ ภาคสนามก่อนเริ่มทำการวิจัย สร้างความคุ้นเคยโดยการพบปะพูดคุย โดยผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำ ตัวกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกในชุมชนในการให้ข้อมูล ผู้วิจัย ได้สร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยการเข้าสู่ชุมชนเป็นระยะ แนะนำตัวพร้อมทั้งบอกถึง วัตถุประสงค์ใน การลงพื้นที่ชุมชนในแต่ละครั้ง ซึ่งในบางครั้งเป็นการไปเยี่ยมเยียนในฐานะคนรู้จัก เพื่อให้สมาชิกใน ชุมชนเกิดการยอมรับ และไว้วางใจ พูดคุยเบื้องต้นถึงความสนใจที่จะร่วมกับชุมชน ในการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก และจากการสร้างสัมพันธ์ภาพกับชุมชน อย่าง สม่่าเสมอนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้รับการตอบรับที่ดีจากชุมชน

^{๑๐} สัมภาษณ์นางบัวเผื่อน จรรยา รองประธานกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพาศรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^{๑๑} สัมภาษณ์นางสาวอริยญา เสรีรัฐกระโทก เลขานุการกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพาศรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.

กรอบแนวคิดของกลุ่มักสานบ้านบุตาโฮ

มีแนวความคิดในการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มักสานผลิตภัณฑ์จากเชือก เนื่องจากการส่งเสริมโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมาเข้ามาฝึกอบรม และเป็นการรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวและชุมชน ดำเนินกิจกรรมโดยนำภูมิปัญญาด้านวิชาการผสมผสานกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ดั้งเดิม โดยฝีมือที่เกิดขึ้นในการักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกส่วนใหญ่ล้วนแต่เกิดจากโอเดียงและแนวคิดของทางประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม^{๑๒} ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและเป็นที่รู้จักในละแวกใกล้เคียง เพราะมีการนำไปจำหน่ายหน้าว่าการอำเภอครบุรี เป็นประจำ

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโนนกระหาด

ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับบุคคลสำคัญในชุมชน ปราชญ์ชุมชน คือ นางบางอรร ทับกลาง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการทำหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟาง และเป็นหัวหน้ากลุ่มักสานเชือกประจำตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และทำหน้าที่ในการประสานงานกับสมาชิกในชุมชน จนเกิดการประชุมสนทนากลุ่มย่อย ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มี ผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด ๖ คน โดยนางบางอรร ทับกลาง ประธานกลุ่มักสานบ้านโนนกระหาด ผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งทั้งหมดเห็นด้วยที่จะร่วมกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกมัดฟางต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บภาพตัวอย่าง และได้สำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนเพิ่มเติม โดยได้ใช้วิธีการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์หรือพูดคุยกับสมาชิกในชุมชนแบบไม่เป็นทางการ และสอบถามข้อมูลจาก หน่วยงานราชการ คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิมาย และศึกษาชุมชนในเบื้องต้น ทำให้ทราบว่า สมาชิกในชุมชนได้นำเชือกมัดฟางมาจักสานเป็นตระกร้า ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ และแสดงภูมิปัญญา และวัฒนธรรมชุมชนของชาวภาคอีสาน ด้วยลักษณะเชือกมัดฟางที่หาซื้อได้ง่าย ชาวบ้านจึงนำเชือกมัดฟางมาจักสานเป็นกระเป๋าทะกร้า ในปัจจุบันการทำเชือกของชาวอำเภอพิมายมีเพียงแหล่งเดียว คือ หมู่บ้านโนนกระหาด หมู่ที่ ๕ ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ ๕ บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้ไปรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙ ระดับ ๓ ดาว ปัจจุบันมีสมาชิกหมด ๒๐ คน กิจกรรมของกลุ่มคือ การแปรรูปเชือกมัดฟาง ปัญหาของกลุ่มในการดำเนินงานในขณะนั้นคือสินค้ามีหลากหลายรูปแบบทำให้บางอย่างขายได้และบางอย่างก็ขายไม่ได้ เนื่องจากเกิดภาวะตลาดอืดตัว ผู้บริโภคที่ซื้อไปจะใช้ผลิตภัณฑ์จากเชือกที่ทางกลุ่มักสานได้นาน บางคนก็ยังบอกว่าใช้ทนมาก ๕ ปี ๑๐ ปี สภาพยังดีและใช้งานได้ เช่นตระกร้า เป็นต้น คือ เชือกทางกลุ่มจักสานเชือกก็มีให้เขาดด้วย คือ หาบเงิน หาบทอง เมื่อมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบสินค้าให้เหมาะสมกับยุคสมัย และมีประโยชน์การใช้งานที่นอกเหนือไปจากการเป็นของที่ระลึกของชุมชน^{๑๓}

^{๑๒} สัมภาษณ์นางดารุณี ผิวพรรณ เลขานุการกลุ่มักสานเชือกมัดฟาง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^{๑๓} สัมภาษณ์ผู้ใหญ่นางบางอรร ทับกลาง ประธานกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

วัตถุประสงค์ของกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด

- ๑) เพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถพึ่งตนเองได้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
- ๒) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้สมาชิกมีรายได้และความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

๓) เพื่อให้สมาชิกรู้จักทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น รู้จักการบริหารงานในรูปแบบกลุ่ม มีความสามัคคี มีความเสียสละ มีความอดทน และมีเป้าหมายอันหนึ่งอันเดียวกัน

๔) เป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอด อบรมความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ^{๑๔}

กรอบแนวคิดของกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด

ผลิตภัณฑ์จักสานในอดีตส่วนใหญ่ใช้วัสดุที่หาได้จากธรรมชาติ เช่น เชือกกล้วย ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่หาได้ง่าย สามารถ นำมาใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากเชือกกล้วยไม่ค่อยมีความ คงทน ขึ้นราง่าย จึงมีการนำวัสดุอื่นที่มีความทนทานมาใช้จักสานผลิตภัณฑ์แทนเชือกกล้วย อาทิเช่น เชือกมัดฟาง เป็นต้น^{๑๕} “เชือกมัดฟาง” เป็นวัสดุทางเลือกใหม่สามารถนำมาใช้แทนเชือกกล้วยได้ เป็นเชือกที่ได้จากการสังเคราะห์ มีความเหนียว คงทนมาก ลักษณะคล้ายเชือกกล้วย สีส่น หลากหลายและมีขนาดที่แตกต่างกันออกไปสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ โดยการจัก สาน มัด ผูก หรือตัดเย็บ ผสมผสานกับการใช้วัสดุอื่น เช่น ไม้ พลาสติก โคร่ง เหล็ก ผ้า เป็นส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์จักสานเชือกมัดฟางที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือคนบ้านเรา ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ ทั้งเรื่องของรายละเอียด ลวดลาย สีส่น ความ สวยงาม ความประณีต ที่ผู้สรรค์สร้างได้ใส่ใจลงไปในผลงานแต่ละชิ้นจนออกมาเป็นงานที่ดี มีคุณภาพ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อเป็นการสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพเสริมรายได้ จึงมีการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ สร้างความสามัคคีให้เกิดภายในกลุ่ม สร้างรายได้เลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง

ภาพประกอบ ๔.๒ กลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ ๓ ดาว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๔} สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บางอร ทับกลาง ประธานกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕} สัมภาษณ์นางสาว เขียวนิล รองประธานกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับบุคคลสำคัญในชุมชนปราชญ์ชุมชน คือ นายจำลอง มหิงษาเดช ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการทำหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก และเป็นหัวหน้ากลุ่มจักสานเชือกประจำตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และทำหน้าที่ในการประสานงานกับสมาชิกในชุมชน จนเกิดการประชุมสนทนากลุ่มย่อย ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๓ มี ผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด ๖ คน โดยนายจำลอง มหิงษาเดช ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ประธานกลุ่มจักสานบ้านหนองปลิงใหม่ เป็นผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งทั้งหมดเห็นด้วยที่จะร่วมกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกเส้นพลาสติกต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บภาพตัวอย่าง

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก ตั้งอยู่เลขที่ ๒๑ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากแนวคิดของชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้านที่จะหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับชุมชนจึงได้ผลิตภัณฑ์จากเชือกเพื่อลดรายจ่ายและใช้บริโภคในครัวเรือน เนื่องจากมีราคาถูกทำได้เองในครอบครัวและสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป^{๑๖} และตระกร้าถือว่าเป็นของใช้สำหรับพุทธศาสนิกที่ใส่ของไปทำบุญที่วัด โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ฝึกอบรม และจบ SML จากภาครัฐที่สนับสนุนในหมู่บ้านก็ได้จัดบางส่วนมาในส่วนของงานจักสาน ผลิตภัณฑ์จากเชือก เดิมทีเป็นเชือกมัดฟางและเชือกกรม^{๑๗} แต่เนื่องจากวัตถุดิบค่อนข้างสูงและผลิตภัณฑ์ที่ออกก็ส่งผลให้ราคาสูง ขายยาก จึงได้หันมาใช้ผลิตภัณฑ์เส้นเชือกพลาสติกแทน ทำให้ขายง่ายและใช้เวลาจักสานไม่นาน ซึ่งคนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยสามารถทำได้^{๑๘}

วัตถุประสงค์ของกลุ่มจักสานแม่บ้านหนองปลิงใหม่

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มก็เพื่อต้องการรายได้เสริมเพิ่มเติมจากอาชีพหลัก เพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจน และเพื่อให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลัง โดยมีประธานกลุ่มคือ ผู้ใหญ่จำลอง มหิงษาเดช ปัจจุบันมีสมาชิกหมด ๑๖ คน กิจกรรมของกลุ่มคือ ปัญหาของกลุ่มในการดำเนินงานในขณะนั้นคือสินค้ามีรูปแบบเดียวคือทางกลุ่มจักสานเชือกเส้นพลาสติก มีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบสินค้าให้เหมาะสมกับยุคสมัย และมีประโยชน์การใช้งานที่นอกเหนือไปจากการเป็นของที่ระลึกของชุมชน^{๑๙} ชาวบ้านหนองปลิงใหม่เป็นอีกแห่งที่มีการจัดจำหน่ายให้กับสถานที่ราชการ คือตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา การทำเป็นกระเป๋ ตระกร้า ภาพลักษณ์ของเชือกเส้นพลาสติกโดยมีหน่วยงานพัฒนาชุมชนเข้ามาช่วยในด้านของการพัฒนา

^{๑๖} สัมภาษณ์ผู้ใหญ่จำลอง มหิงษาเดช ประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^{๑๗} สัมภาษณ์นางอุตสาห์ มหิงษาเดช รองประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^{๑๘} สัมภาษณ์นางสุพรรณิ เชื้อมกระโทก เลขานุการกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.

^{๑๙} สัมภาษณ์ผู้ใหญ่จำลอง มหิงษาเดช ประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.

รูปแบบ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ทำให้ชาวบ้านในชุมชนก็ไม่สามารถนำไปสร้างสรรค์และพัฒนาเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้^{๒๐}

กรอบแนวคิดของศึกษากลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาไม่ว่าจะเป็นกระเป๋า กระจก้า ในรูปแบบลักษณะต่างๆ เป็นสิ่งที่เราสามารถผลิตได้เอง วัตถุดิบหาง่าย ซึ่งอาจจะเป็นเศษพลาสติกเหลือจากโรงงานในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งถ้าหากเราสามารถผลิตเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ ก็จะเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและสร้างรายได้สู่ชุมชนด้วยการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

ตาราง ๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากเชือก

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่ตั้งกลุ่ม	ชื่อ-นามสกุลประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	การผลิต
๑.	กลุ่มหัตถกรรม ถักสานบ้าน พนาหนองหิน	เลขที่ บ้านพนาหนองหิน ต.แะชะ อ.ครบุรี	นางประพิศ สุดาจันทร์	๑๖	๑๕
๒.	กลุ่มหัตถกรรม ถักสานบ้าน บุตาโฮ	เลขที่ บ้านบุตาโฮ ต.บ้านใหม่ อ.ครบุรี	นางสาวเกศินี ทับจันทร์	๒๕	๕
๓.	กลุ่มหัตถกรรม ถักสานบ้าน โนนกระหาด	เลขที่ ต.ธารละหลอด อ.พิมาย	ผญ.บางอร ทับกลาง	๒๕	๕
๔.	กลุ่มอาชีพสาน เชือกเส้นพลาสติก	เลขที่ บ้านหนองปลิง ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง	ผญ.จำลอง มหิงษาเดช	๒๐	๑๐

จากตาราง ๔.๑ กลุ่มอาชีพหัตถกรรมถักสานเชือกมีทั้งหมด ๔ กลุ่ม ตั้งอยู่ในอำเภอครบุรี อำเภอพิมาย และอำเภอเมือง ในจังหวัดนครราชสีมา มีการบริหารงานกลุ่มอาชีพโดยประธานกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิก ๑๕-๒๕ คน มีการผลิตสินค้ามาแล้ว ๕-๑๕ ปี

สรุปได้ว่าในแต่ละกลุ่มต่างมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ต้องการช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถพึ่งตนเองได้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้สมาชิกมีรายได้และความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นเพื่อให้สมาชิกรู้จักทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น รู้จักการบริหารงานในรูปแบบกลุ่ม มีความสามัคคี มีความเสียสละ มีความอดทน และมีเป้าหมายอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอด อบรมความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ ก็เพื่อต้องการรายได้เสริมเพิ่มเติมจากอาชีพหลัก เพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจน และเพื่อให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลัง โดยมีกรอบแนวคิดของกลุ่มจักสาน ผลิตภัณฑ์มีสีสันที่สะดุดตา หลากหลาย

^{๒๐} สัมภาษณ์นางสุพรรณิ เชื้อมกระโทก เลขานุการกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.

และมีขนาดที่แตกต่างกันออกไปสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ โดยการถัก สาน มัด ผูก ผสมผสานกับการใช้วัสดุอื่น เช่น ไม้ พลาสติก โคร่ง เหล็ก ผ้า เป็นส่วนประกอบ ผลงานที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ ทั้งเรื่องของรายละเอียด ลวดลาย สี สัน ความ สวยงาม ความ ประณีต ที่ผู้สรรค์สร้างได้ใส่ใจลงไปในงานแต่ละชิ้นจนออกมาเป็นงานที่ดี มีคุณภาพ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อเป็นการสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพเสริมรายได้ จึงมีการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ สร้างความสามัคคีให้เกิดภายในกลุ่ม สร้างรายได้เลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก ในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกทั้ง ๔ กลุ่ม ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมจักสานและการผลิตสินค้าชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม/สัมมาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น กลุ่มพื้นที่งานวิจัย ได้ดังนี้ ๑)กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน ตำบลแะ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๔ คน ๒)กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านบุตาโฮ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๕ คน ๓)กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาจำนวน ๖ คน ๔)กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่ ต.หนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจำนวน ๕ คน รวมจำนวน ๒๐ คน

๑)กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก ดังนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน

๑.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา
๑.๑ ท่านพบสภาพปัญหาในด้านใด
ปัญหาของโรคระบาดเข้ามาทำให้ยอดขายตกลงไปมาก แตกต่างจากตลาดที่ผ่านมา ช่วงเริ่มต้นไม่มีอุปกรณ์เลยคิดว่าควรสอนงานประเภทสายผูกเพราะไม่ต้องใช้อะไรเป็นงานที่ใช้มีอาชีพใด ๆ นำวิชามาแบบฝึกกับการฝึกอบรมในวิชาลูกเสื่อส่วนหนึ่งของในปอฝางผักตบชวา ตันกกแล้วมาฝึกให้นักเรียนถักผูกเป็นสายรัดต้นไม้และต่อมาก็เริ่มพัฒนามาเป็นกระเป๋าแทนเพราะเป็นสินค้าที่ได้มากกว่าในขณะที่ใช้เวลาทำกัน
๑.๒ สภาพปัญหาที่พบมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
ชะลอการผลิตและต่างคนต่างทำที่บ้านไปก่อน และต่อมาทางกลุ่มก็มีการปรับเปลี่ยนโดยให้สมาชิกทำมาส่ง หลักการบริหารจะจัดหาอุปกรณ์ทั้งหมดแล้วจ่ายงานให้ สมาชิกทำรายละเอียด

กลับมาส่งจะจ่ายเงินให้จ่ายให้เร็วขึ้นละ ๒๐๐-๕๐๐ บาททำความสะอาดความสะอาดเหตุที่ต้องจ่ายให้ก่อนเพื่อให้คนทำงานมีกำลังใจโดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่อยากมีรายได้ไม่ต้องจ่ายผู้ปกครอง
๑.๓ ปัญหาอะไรที่พบเจอในปัจจุบัน และมีเป้าหมายในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างไร
ปัญหาของกลุ่มนั้นประพิศเผยว่าเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งหลังจบการศึกษาระดับม. ๓ แล้วจะไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมยาก ทำอาชีพนี้ต่อส่งผลกระทบการผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้าในขณะที่การสร้างคีนมาทดแทนเรื่องง่ายเพราะงานที่ต้องใช้ฝีมือและความอดทนสูง แต่จะต้องห้ามคนในทรนเข้ามาทำงานนี้และเสมอกันว่าการรวมตัวทำอาชีพนี้ไม่ได้ในความหวังความมั่งคั่งเป็นอันดับหนึ่งหรืออยากให้สินค้าส่งออกไปต่างประเทศ แต่อย่างใดหากต้องการทำตามแนวพระราชดำ เศรษฐกิจพอเพียงสร้างงานสร้างอาชีพให้คนในชุมชนมีรายได้ปกติตัวเองเกิดเองและครอบครัวไม่ต้องทิ้งบ้านไปทำงานต่าง
๒.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านค่านิยม
๒.๑ เชือกไนลอนสร้างค่านิยมได้อย่างไร
เชือกไนลอนมีความนิยมมาก เพราะวัสดุที่ใช้จักสานค่อนข้างคงทน และมีความสวยงาม ทำให้เกิดความนิยม ซึ่งในสมัยก่อนเมื่อ ๕-๖ ปี ที่ผ่านมาด้านการตลาดช่องทางจำหน่ายส่วนใหญ่จะทำตามคำสั่งซื้อลูกค้ารวมถึงออกร้านในงานแสดงสินค้าชุมชนและวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนของห้องเกษตรอำเภอครบุรีราคาขายปลีกราคาใบละ ๕๐๐ ถึงพันกว่าบาทส่วนใหญ่เป็นคน ระดับกลางขึ้นไปรวมถึงกิจกรรมชาวต่างชาติโดยมียอดขายประมาณ ๕๐ ใบต่อเดือน
๒.๒ อะไรที่ช่วยสร้างค่านิยมให้กับผลิตภัณฑ์เชือกหรือแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
ฝีมือของชุมชนมีส่วนในการสร้างค่านิยม เพราะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
๓.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการผลิตเชือก
๓.๑ มีขั้นตอนการผลิตเชือกอย่างไร
มีการวางแผน ระบบการบริหารจัดการ งบประมาณ และการจัดสรรวัสดุ
๓.๒ ขั้นตอนการผลิตใช้เวลานานเท่าใด
การทำกระเป๋ใช้เวลา ๒-๗ วัน และขึ้นอยู่กับขนาดด้วย

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านบุตาโฮ

๑.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา
๑.๑ ท่านพบสภาพปัญหาในด้านใด
ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากที่ผ่านมาจำหน่ายเฉพาะในชุมชน ส่งผลให้ผู้ผลิตไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่อง
๑.๒ สภาพปัญหาที่พบมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
ผลิตให้น้อยลงและหาตลาดให้มากขึ้น เช่น การจำหน่ายที่ว่าการอำเภอครบุรีทุกวันจันทร์และพฤหัสบดีทำให้อยอดขายดีขึ้นมาก
๑.๓ กลิ่นของเชือกกรมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างไร

เชือกกรม ผลิตจาก พลาสติกพอลิโพรไพลีน (PP) ซึ่งมีความเหนียว ทนทาน เวลาถักกระเปาะจะได้ชิ้นงานที่อยู่ตัว ได้ทรงสูง แต่จากประสบการณ์ที่เคยจับต้องเชือกกรม ทำให้รู้ว่าในตลาดมีเชือกกรมหลายเกรด บางทีจะมีกลิ่นฉุน แสบจมูก แสบตา ต้องระมัดระวัง อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้
๒.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านค่านิยม
๒.๑ สาเหตุที่ผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมเพราะอะไร
ลูกค้าพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์ เพราะมีความสวยงาม คงทน และแปลกใหม่
๒.๒ มีแนวทางการสร้างค่านิยมของผลิตภัณฑ์ได้อย่างไร
โดยการบอกต่อคนในชุมชนให้เห็นถึงประโยชน์ที่ทางกลุ่มจัดตั้งขึ้น เพื่อให้เกิดรายได้ เกิดการจ้างงานนำไปทำที่บ้านได้ จึงเป็นความนิยมอย่างหนึ่งที่ได้รับการตอบรับจากชุมชนเป็นอย่างดี
๓.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการผลิตเชือก
๓.๑ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆหรือไม่
ผลิตภัณฑ์มีการออกแบบลวดลายมากกว่าจะผลิตแบบใหม่ๆ เชือกกรมที่ใช้ถักมีหลายขนาดหลายเบอร์แตกต่างกันไปตามการใช้งาน โดยส่วนใหญ่แล้วการถักกระเปาะจะใช้เชือกเบอร์ ๒ ขนาด ๒.๕ มม. จึงจะเหมาะสมและได้กระเปาะที่มีความสวยงาม
๓.๒ กระบวนการผลิตเชือกมีความยากง่ายเพียงใด
การผลิตตระกร้าและกระเปาะใช้เวลาอย่างน้อย ๒ วัน ซึ่งอาจจะไม่คุ้มค่าแรง วัสดุ ถ้าจำหน่ายในราคาถูกและหากราคาแพงมาก คนก็จะไม่ซื้อ
๓.๓ การสร้างแบรนด์ (โลโก้)
การสร้างแบรนด์ที่เป็นโลโก้ทางกลุ่มไม่ได้ทำมาก่อนและมีเพียงฉลากติดบอกชื่อ ประโยชน์และราคาแสดงเท่านั้น จึงได้ร่วมหารือวางแผนที่จะทำโลโก้ เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มอยู่เหมือนกัน ทั้งนี้ทางกลุ่มไม่ได้ประชุมกันมานาน ส่วนใหญ่จะติดต่อกันทางโทรศัพท์และทักทายกัน จึงไม่ได้วางแผน รอให้ใครกระบาดหายไปก่อน

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโนนกระหาด

๑.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา
๑.๑ ท่านพบสภาพปัญหาในด้านใด
กระเปาะเชือกถักจะเป็นสินค้าที่เป็นที่รู้จักมากขึ้น สร้างกิจกรรม สร้างรายได้ให้กับกลุ่ม แต่กว่าจะผ่านมาถึงจุดนี้ได้มันต้องผ่านอุปสรรคปัญหามากมายไม่น้อย อาทิ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมช่วงแรก ขาดการบริหารจัดการในการจำหน่ายสินค้า เนื่องจากขาดคนทำการตลาดและส่วนใหญ่จะมีอายุมาก พอเริ่มสู่การเป็นธุรกิจชุมชนทำให้มีข้อติดขัดทั้งเรื่องงบประมาณ และการบริหารจัดการสินค้า อีกทั้งงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ในการทำมีไม่เพียงพอทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง

๑.๒ สภาพปัญหาที่พบมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
พยายามหางบประมาณจากแหล่งเงินทุน จากการรวมหุ้น และงบประมาณส่วนตัวบ้าง และมาในช่วงหลัง สมาชิกมีความชำนาญในการจักสานก็จะแยกย้ายกันทำ ส่วนการจำหน่ายยังเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มและฝ่ายการตลาดที่หาออร์เดอร์มาให้สมาชิกได้ผลิตเชือก
๒.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านค่านิยม
๒.๑ การสร้างค่านิยมให้กับผลิตภัณฑ์ทำได้อย่างไร
ผลิตภัณฑ์จากเชือกที่งานมีความละเอียด ประณีต คงทนและสวยงาม มีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและทรัพยากรที่จัดซื้อมาจากโรงงาน ลูกค้าใช้ติดบอต่อ
๓.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการผลิตเชือก
๓.๑ การผลิตเชือกมีความยากง่ายอย่างไร
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจักสานเชือกมัดฟางมีรูปแบบที่ไม่หลากหลาย มีเพียงกระเป๋ ตะกร้า ที่ใส่ขวดน้ำ คณะผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะเข้าไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยเสนอความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับทางกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง ได้แก่ ตะกร้า โดยอาศัยเชือกมัดฟางเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสร้างความแปลกใหม่ น่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟาง ซึ่งตรงกับความต้องการของสมาชิกกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง ซึ่งเน้นที่ลวดลายละความสวยงาม รูปทรงให้ดูแปลกใหม่ และเป็นลักษณะของท้องถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ จึงเน้นที่การเพิ่มความสวยงาม ตะกร้าแบบใหม่ที่มีฝาปิด ต้องใช้กระดุมเป็นอุปกรณ์ตกแต่งเพิ่มเติม และตะกร้าที่ต้องขึ้นโครงเหล็กก่อนทำการถักก็มีต้นทุนสูงเพิ่มขึ้นอีก
๓.๒ มีกระบวนการบริหารกลุ่มด้านงบประมาณ ตลาด และบัญชีอย่างไร
การสำรวจตลาดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในการจัดจำหน่ายให้กับผู้บริโภค โดยเน้นสร้างความแตกต่าง และใส่ความเป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนเข้าไปในตัวของผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง มีวิธีการแก้ปัญหาโดยมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มที่มีการเพิ่มหุ้น เพื่อเป็นต้นทุนในการซื้ออุปกรณ์และเป็นเงินหมุนเวียนภายในกลุ่ม กลุ่มจักสานเชือกมัดฟางได้จัดทำงบประมาณรายรับ รายจ่ายแล้วแจ้งให้กับสมาชิกทุกคนทราบ เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน และมีการบันทึกรายรับ รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้สต็อกของสินค้ากับยอดที่จำหน่ายตรงกัน
๓.๓ การสร้างแบรนด์ (โลโก้)
ข้อจำกัดในด้านความสามารถ ผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นจึงมีความต้องการเรียนรู้เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์แบรนด์ โดยอยากให้มีผู้เชี่ยวชาญในการจักสานมาสอนวิธีการสร้างโลโก้และขั้นตอนในการดำเนินการด้วย การสร้างโลโก้ทางกลุ่มได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมาออกแบบให้และนำมาใช้ทุกวันนี้ แต่สิ่งที่ทางกลุ่มต้องการอยากได้ คือ ต้องการให้มีต้นหาดปรากฏในโลโก้ และสีที่เป็นธรรมชาติมากกว่านี้

๓.๔ การตลาด
การตลาดทางกลุ่มไม่ได้ขาดตลาดเพิ่ม เนื่องจากไม่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะราคาสินค้าค่อนข้างสูงในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนต่างตกตื้นร่นเอาชีวิตอยู่รอดหาเช้ากินค่ำทำให้ทางกลุ่มไม่ได้ขยายตลาดเพิ่มเติม
๓.๕ ช่องทางการจำหน่าย
การสำรวจตลาดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในการจัดจำหน่ายให้กับผู้บริโภค โดยเน้นสร้างความแตกต่าง และใส่ความเป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนเข้าไปในตัวของผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง มีวิธีการแก้ปัญหาโดยมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มที่มีการเพิ่มหุ้น เพื่อเป็นต้นทุนในการซื้ออุปกรณ์และเป็นเงินหมุนเวียนภายในกลุ่ม กลุ่มจักสานเชือกมัดฟางได้จัดทำงบประมาณรายรับ รายจ่ายแล้วแจ้งให้กับสมาชิกทุกคนทราบ เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน และมีการบันทึกรายรับ รายจ่าย อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้สต็อกของสินค้ากับยอดที่จำหน่ายตรงกัน

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชือกกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

๑.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา
๑.๑ ท่านพบสภาพปัญหาในด้านใด
การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติกเป็นงานฝีมือต้องใช้ระยะเวลาและความสามารถพอสมควรที่จะสานให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
๑.๒ สภาพปัญหาที่พบมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
การบริหารการตลาด ผู้ใหญ่จำลองให้สัมภาษณ์ว่า มีบุคคลทำหน้าที่จำหน่ายและเป็นฝ่ายการตลาดด้วย คือ เป็นผู้รับผิดชอบโดยทำหน้าที่หาตลาด ติดต่อลูกค้า รวมถึงการตัดสินใจในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้าแต่ละรายโดยจะรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า และกระจายคำสั่งซื้อให้กับลูกค้า โดยคำนึงถึงปัจจัยการผลิต และกำลังการผลิตของกลุ่มเป็นสำคัญ โดยกำหนดปริมาณการผลิตให้กับสมาชิกตามความชำนาญและกำลังการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า โดยมีการจัดทำบัญชีในแต่ละวันและสรุปผลรายงานทุกเดือน โดยทางกลุ่มมีการวางแผนการตลาดที่ชัดเจน มีหน่วยงานราชการทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยหาตลาดให้กับทางกลุ่ม เช่น สำนักงานชุมชนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะให้เข้าร่วมออกงานนิทรรศการงานกาชาด และของดีเมืองโคราช ๓๒ อำเภอ
๒.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านค่านิยม
๒.๑ การสร้างค่านิยมของผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติกทำได้อย่างไร
การสร้างค่านิยมของผลิตภัณฑ์จากเชือกให้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลกได้นั้น จากการสัมภาษณ์จะต้องรักษาความเป็นภูมิปัญญาไทยไว้ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และที่สำคัญต้องมีเวทีแสดงหรือการจัดนิทรรศการโดยการส่งเสริมของภาครัฐอย่างจริงจังและเป็นธรรมกับกลุ่มที่ส่งผลงานเข้าประกวด เพราะในปัจจุบันมีสินค้ามากมาย หลากหลายชนิด และมีความแปลกใหม่ไม่ต่างกัน หาก

เราสร้างความแปลกใหม่มากจนเกินไป ลูกค้าก็ไม่ได้สนใจที่จะสั่งซื้อ ความนิยมเริ่มลดลงในช่วงที่ผลิตภัณฑ์จากประเทศจีนทะลักเข้ามาในรูปแบบ อี-คอมเมิร์ซ และสร้างแพลตฟอร์มออกมาแข่งขันกัน มีสินค้าจำนวนมาก ถ้าไม่ใช่สินค้าที่ขึ้นชื่อมาก่อนและไม่มีมาตรฐานระดับสูงสุดก็อาจจะส่งผลให้เกรดของผลิตต่ำลงไปด้วย และค่านิยมแทบไม่มี เมื่อค่านิยมไม่เกิดขึ้นการจำหน่ายยากขึ้น ช่องทางการจำหน่ายก็แคบลง
๒.๒ การออกแบบชนิดใดที่สร้างค่านิยมได้มาก
ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ตามวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะมีหลายๆลาย แต่ไม่เป็นที่จดจำ ดังนั้นสิ่งที่ทางกลุ่มต้องการและเห็นพ้องด้วยกับคณะผู้วิจัย คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีลวดลายเฉพาะหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานกับชุมชนท้องถิ่น
๓.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการผลิตเชือก
๓.๑ การวางแผนอย่างในการผลิตเชือก
สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน มีการจัดสรรผลประโยชน์เป็นที่น่าสนใจให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ในแต่ละเดือนกลุ่มจักสานเชือกในลอน มีการนัดรวมกลุ่มเพื่อประชุมสมาชิก เดือนละ ๑ ครั้ง มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดในการออกแบบลวดลายต่างๆของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของตลาด รูปแบบและลวดลายจะทำตามความต้องการของผู้บริโภค ส่วนรูปทรงและขนาดแบบใหม่ไม่ได้วางแผน เพราะต้องเน้นตามที่ลูกค้าต้องการ เนื่องจากเป็นของใช้ในชุมชนจึงเน้นกระเป๋เป็นหลัก ส่วนอย่างอื่นก็มีทำประกอบ แต่ก็วางแผนในอนาคตจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและผลิตภัณฑ์ใหม่
๓.๒ การถ่ายทอดเทคนิคการผลิต
กระบวนการให้ได้แบบที่ลูกค้าต้องการ สมาชิกจัดหาวัสดุ เชือกเส้นพลาสติกในโรงงานและร้านที่มีราคาถูกและอยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชน ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามแบบ เพื่อให้ได้มาตรฐาน พัฒนาปรับปรุงและแก้ไขจุดที่บกพร่องในการดำเนินงานในแต่ละกระบวนการผลิตที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนที่วางไว้
๓.๓ การสร้างแบรนด์ (โลโก้)
การสร้างแบรนด์หรือตราสินค้าของชุมชน ส่วนใหญ่จะไม่ได้เน้นตราสินค้ามากนัก เพราะมองว่าเป็นการจำหน่ายในวงแคบและเพียงติดป้ายราคา บอกประโยชน์ให้ทราบเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง มผช. สิ่งที่ชุมชนขาดไปก็เป็นเรื่องของตราสินค้า
๓.๔ การตลาด
การตลาดทางกลุ่มไม่ได้หาตลาดเพิ่ม เนื่องจากไม่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะราคาสินค้าค่อนข้างสูงในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนต่างตกดินร้นเอาชีวิตรอดอยู่รอกหาเช้ากินค่ำ ทำให้ทางกลุ่มไม่ได้ขยายตลาดเพิ่มเติม นางนางอุตสาห์ มหิงษาเดช ให้สัมภาษณ์ว่า แผนการตลาดของกลุ่มจะมีฝ่ายการตลาดเป็นผู้ดำเนินการรับผลิตภัณฑ์ของสมาชิกไปจำหน่าย เพราะช่วงหลังภายใต้สถานการณ์โรคโควิดระบาด ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา ต่างคนก็ต่างทำ และ

นำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปให้กับทางกลุ่มจำหน่าย เมื่อจำหน่ายได้ก็จะมีรายได้เข้ามา และกำไรบางส่วนก็เก็บไว้ที่กลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะผลิตไม่มาก เนื่องจากยอดขายลดลงไปมาก^{๒๑}

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตจากเชือกโดยการทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกทั้ง ๔ กลุ่ม ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมจักสานและการผลิตสินค้าชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม/สัมมาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น กลุ่มพื้นที่งานวิจัย ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไปไม่มากนัก การสร้างค่านิยมส่วนใหญ่เน้นฝีมือและเอกลักษณ์ของชุมชนและในด้านกระบวนการผลิตเชือกมีลักษณะคล้ายกัน ต่างกันชนิดเชือกที่นำมาจักสานเท่านั้น บางกลุ่มก็มีการนำมาผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย

๔.๓ ผลการวิจัยการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อ

การศึกษาวิจัยการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา ทีมคณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือกจากการสัมภาษณ์ การร่วมปฏิบัติการ ทั้ง ๔ กลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อ

ลูกค้าส่วนมากชื่นชอบสินค้าประเภทเชือกในลอน ที่ทอเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า เพราะวัสดุที่นำมาใช้ทำให้กระเป๋ามีคุณภาพ มีความแข็งแรงทนทาน ลูกค้าที่เป็นผู้บริโภคซื้อไปใช้งานในรูปแบบการใส่ของเครื่องใช้ส่วนตัว ออกงานต่างๆ และสินค้าจากกลุ่มเป็นสินค้าที่มีคุณภาพมีความแข็งแรงและทนทาน และในส่วนลูกค้าทั่วไปส่วนมากซื้อจากการไปฝากขายยังสหกรณ์การเกษตรอำเภอครบุรี และบางครั้งมีการออกรับจัดจำหน่ายของกลุ่มสมาชิกในงานแสดง สินค้าในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วนกลุ่มที่เป็นพ่อค้าคนกลางติดต่อรับซื้อที่แหล่งผลิต กลุ่มลูกค้าทั่วไปเป็นเพศหญิง วัยกลางคน ตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยตนเอง มองเห็นถึงประโยชน์ การใช้งานและความคงทนของสินค้าที่ซื้อลูกค้าทั่วไปและพ่อค้าคนกลางชำระเงินด้วยเงินสด เนื่องจากซื้อในปริมาณไม่มาก

ตลาดปัจจุบันลูกค้าให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีรูปแบบดีไซน์สวยงาม หรือ Modern เพราะจะทำให้สินค้าจำหน่ายได้เร็วขึ้น กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงทำการผลิตสินค้ามานานตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และได้รางวัล OTOP เป็นสิ่งยืนยันคุณภาพ ส่วนมากลูกค้าให้ความสำคัญกับสินค้าที่ผลิต

^{๒๑} สัมภาษณ์นางอุตสาห์ มหิงษาเดช รองประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๓.

เป็นกระเป๋าสีเชือกไนลอน เพราะมีความคงทน สวยงาม และนิ่ม แต่ถ้าพัฒนาให้มีรูปแบบที่สวยงาม ดีไซน์ที่ทันสมัยจะทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มและยอดจำหน่ายที่สูงขึ้นได้ ลูกค้าส่วนมากให้ความสนใจต่อการพัฒนาเรื่องของการออกแบบสินค้าประเภทเชือกไนลอน ให้มีรูปแบบทันสมัย แปลกตา เช่น ลายผสมผสาน ลายที่ประยุกต์เข้ากับท้องถิ่น ตราสินค้ามีความสำคัญต่อสินค้า เนื่องจากเป็นสินค้าจากกลุ่มชุมชน จึงควรมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติ หรือวัสดุท้องถิ่น ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มหัตถกรรม จักสานบ้านบุตาโฮ

ลูกค้าส่วนมากชื่นชอบสินค้าประเภทกีฬาสบาย ขนาดไม่ใหญ่มาก และประเภทที่นิยมในช่วงปีใหม่จะเป็นตระกร้าเชือกกลม รองลงมาเป็นกระเป๋าสาน ลูกค้าทั่วไปซื้อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พ่อค้าคนกลางทางภาคใต้ซื้อไปขายต่อ และลูกค้าบางคนก็มาสั่งสินค้าทำพิเศษเป็นรายเฉพาะ เพื่อทำการส่งออกต่างประเทศ เห็นจากคุณภาพของสินค้าที่มีความสวยงามและคงทน ส่วนใหญ่นำไปใช้ในการบรรจุสิ่งของไปวัด กระเป๋าก็จะนำไปใช้ออกงาน การออกบูธที่หน้าอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ในทุกวันจันทร์และพฤหัสบดี เป็นการซื้ออย่างต่อเนื่อง ลูกค้าทั่วไปซื้อได้จากการออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้าในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาด้วย สำหรับพ่อค้าคนกลางและลูกค้าในพื้นที่เดินทางมาซื้อที่กลุ่มด้วยตนเอง กลุ่มลูกค้าทั่วไปเป็นเพศหญิงวัยกลางคนตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยตนเอง มองเห็นถึงประโยชน์ การใช้งานและความคงทนของสินค้าที่ซื้อ ชำระเงินด้วยเงินสด ตลาดปัจจุบันชื่นชอบสินค้าถักทอมากขึ้น เพราะเป็นฝีมือของชุมชน ผนวกกับนโยบายของทางอำเภอที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยทางอำเภอได้เปิดให้ประชาชนนำมาขายสินค้าได้แบบฟรีๆ ไม่มีค่าใช้จ่ายยังเป็นการกระตุ้นให้ทางกลุ่มมีหนทางการตลาดและลูกค้าที่มาซื้อก็จะรู้จักแหล่งจำหน่าย เพราะถ้าจำหน่ายที่บ้านลูกค้าทั่วไปจะไม่รู้จัก สิ่งที่ลูกค้าต้องการคือสินค้าดูดีเหมือนกับทางโรงงานผลิตเองที่ก็จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ไม่ว่าจะเป็นกระเป๋า กล่องทึซซู ที่รองแก้ว กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงการผลิตสินค้า และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งการันตี สินค้าที่ลูกค้านิยมซื้อมากที่สุด คือ กระเป๋าวิทยุรุ่น พวงมาลัย หมวก เป็นต้น กลุ่มหาสินค้าที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้ลูกค้ามากยิ่งขึ้น และการประยุกต์สินค้าให้ตรงกับความต้องการซื้อของลูกค้ามากขึ้น เช่น กล่องใส่กระดาดชา มีการออกแบบดีไซน์ให้ทันสมัยมีสีสันสวยงาม และสามารถใส่สัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ตราสินค้ามีความสำคัญเพราะทำให้ลูกค้ามีความมั่นใจกับผู้ผลิต ไม่ว่าจะเป็นการรู้ถึงการได้รับรางวัลการันตีจากตราสินค้า และสามารถทำให้เกิดการซื้อซ้ำได้อย่างต่อเนื่อง บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมย่อยสลายง่าย ไม่จำเป็นต้องเป็นสีฉูดฉาดหรือมีราคาแพง มีไว้สำหรับบรรจุสินค้า

๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มหัตถกรรม จักสานบ้านโนนกระหาด

ลูกค้ามีความชื่นชอบสินค้า ประเภทตระกร้า กระเป๋า ซึ่งโดยส่วนใหญ่สินค้าประเภทตระกร้าเป็นสินค้าที่มียอดขายสูงที่สุด ลูกค้าซื้อสินค้าไปใช้ในครัวเรือน ส่วนสินค้าพวกกระเป๋า โคมไฟ ซื้อตอนได้มีโอกาสเยี่ยมชมสินค้า ณ แหล่งผลิต หรือ สถานที่จำหน่ายสินค้าในงานแสดง สินค้าซื้อที่แหล่งผลิตของกลุ่ม และการออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้า

ในจังหวัดนครราชสีมา ลูกค้าส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง โดยดูจากคุณภาพของสินค้า และชื่อเสียงของกลุ่มผู้ผลิต ลูกค้าทั่วไปและพ่อค้าคนกลางชำระเงินด้วยเงินสด เนื่องจากซื้อในปริมาณไม่มาก ตลาดปัจจุบันชื่นชอบสินค้าที่มีดีไซน์สวยงาม และมีความเป็นเอกลักษณ์ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าได้รวดเร็วมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกระเป๋า ตลอดจนของชำร่วย กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงการผลิตสินค้าจากเชือกมายาวนาน มีสมาชิกจำนวนมาก และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งการันตี มีการแบ่งกลุ่มโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน หากมีการดีไซน์ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นสีและลวดลายที่ทันสมัย การทำของที่ระลึกหรือของชำร่วย เพราะเป็นสินค้าราคาไม่แพงที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ง่าย กลุ่มสมาชิกมีความพร้อมในเรื่องของความสามารถและจำนวนสมาชิก ควรมุ่งเน้นพัฒนาสินค้า ประเภทของชำร่วย แต่ต้องมีการพัฒนารูปแบบให้สวยงามและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่า และสินค้าประเภทของชำร่วย เพราะมีความเชี่ยวชาญ ตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ ที่ผลิตจากเชือก ผู้ประกอบการควรมีตราสินค้าที่สวยงาม ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของกลุ่ม สามารถสร้างความจดจำให้กับลูกค้าและสร้างความน่าเชื่อถือ บรรจุภัณฑ์ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับประเภทของสินค้า และต้นทุนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มสมาชิก และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ทางการค้าได้เป็นอย่างดี

๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มสตรี

แม่บ้านหนองปลิงใหม่

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อ

ลูกค้าส่วนมากชื่นชอบสินค้าประเภทกระเป๋า และมีขนาดไม่ใหญ่มาก วัสดุที่ใช้ถักสาน เชือกพลาสติกที่เหลือใช้จากโรงงาน ทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ มีความแข็งแรงทนทาน ลูกค้าที่เป็นผู้บริโภคซื้อไปใช้งานในรูปแบบในครัวเรือน เอาไว้ใส่ของส่วนตัว กลุ่มที่เป็นลูกค้าทั่วไปส่วนมากซื้อจากการออกบูธจัดจำหน่ายของกลุ่มสมาชิกในงานแสดง สินค้าในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มที่เป็นพ่อค้าคนกลางมารับซื้อสินค้าด้วยตัวเองที่แหล่งผลิต กลุ่มลูกค้าทั่วไปเป็นเพศหญิง วัยกลางคนตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยตนเอง มองเห็นถึงประโยชน์การใช้งานและความคงทนของสินค้าที่ซื้อ ลูกค้าทั่วไปและพ่อค้าคนกลางชำระเงินด้วยเงินสด เนื่องจากซื้อในปริมาณไม่มาก

ตลาดปัจจุบันลูกค้าให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีรูปแบบดีไซน์สวยงาม หรือ Modern เพราะจะทำให้สินค้าจำหน่ายได้เร็วขึ้น และการแปรรูปสินค้าเป็นสินค้าแบบใหม่เพิ่มมากขึ้น กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงทำการผลิตสินค้ามานาน และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งยืนยัน คุณภาพส่วนมากลูกค้าให้ความสำคัญกับสินค้าที่ผลิตเป็นกระเป๋าและกระเป๋า ตลอดจนสีสันทันใหม่ที่ได้แปลกตาทำให้เกิดการกระตุ้นความต้องการใช้อย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าพัฒนาให้มีรูปแบบที่สวยงาม ดีไซน์ที่ทันสมัย จะทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น ลูกค้าส่วนมากให้ความสนใจต่อการพัฒนาเรื่องของการออกแบบสินค้าประเภทเชือก ให้มีรูปแบบทันสมัย เพิ่มมากขึ้น เช่น ลายที่ผสมผสานกับวัสดุท้องถิ่น การออกแบบเอกลักษณ์ รวมทั้งสินค้าประเภทกระเป๋า トラสินค้ามีความสำคัญต่อสินค้า เนื่องจากเป็นสินค้าจากกลุ่มชุมชน จึงควรมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ

ส่วนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย จากกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือก เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสินค้า การตลาด และช่องทางการจำหน่ายได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล focus group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ focus group จากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือก จำนวน ๑๒ คน ประกอบด้วย ๑) ตัวแทนกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน ๒ ตัวอย่าง ๒) ตัวแทนกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ จำนวน ๔ ตัวอย่าง ๓) ตัวแทนกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด จำนวน ๔ ตัวอย่าง และ ๔) ตัวแทนกลุ่ม๒) ตัวแทนกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่ จำนวน ๓ ตัวอย่าง

๑) กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกในลอนบ้านพนาหนองหิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย จากลูกค้าที่ซื้อสินค้าที่ทำจากเชือก จากการ focus group ได้ดังนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำจากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน

ข้อวิเคราะห์ข้อมูล	รายละเอียด
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย	
๑.๑ ผลิตภัณฑ์ประเภทใดที่ท่านคิดว่าลูกค้านิยมซื้อมากที่สุด	กระเป๋าสานจากเชือกในลอน เพราะใช้ได้นาน คมค่า
๑.๒ เพราะเหตุใดลูกค้าถึงซื้อสินค้าประเภทนี้ไปใช้งาน	ชอบซื้อกระเป๋าสาน เนื่องจากสินค้ามีคุณภาพ มีความทนทาน และสวยงาม
๑.๓ ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตได้ที่ไหน	จากการออกบูธจัดจำหน่ายสินค้าที่สหกรณ์การเกษตรอำเภอศรีบุญเรือง และงานกาชาดจังหวัดนครราชสีมา และซื้อจากกลุ่มผู้ผลิตที่บ้าน
๑.๔ ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า	ส่วนมากกลุ่มลูกค้าเป็นผู้หญิงวัยกลางคนขึ้นไป ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง
๑.๕ ลูกค้าดำเนินการซื้อสินค้าจากกลุ่มอย่างไร	ติดต่อกับทางกลุ่มหัตถกรรม โดยทราบข่าวจากเพื่อนบ้านที่มาซื้อ
๒. ท่านคิดว่าปัจจุบันตลาดหรือลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกในรูปแบบใด	ต้องการกระเป๋าสานที่มีรูปแบบทันสมัย มีสีสันที่สวยงาม แปลกใหม่
๓. ท่านคิดว่าจุดเด่นหรือจุดสนใจของสินค้ากลุ่มท่านคืออะไร	มีชื่อเสียงทางการผลิตสินค้าและได้รับรางวัลการประกวดระดับประเทศ และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งยืนยันคุณภาพ

๔. ท่านคิดว่าสินค้าที่ผลิตจากเชือกประเภทใดที่สามารถสร้างโอกาสทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มได้	กลุ่มส่วนมากลูกค้าชอบสินค้าที่ผลิตเป็นกระเป๋าสายโซ่ รองลงมาจะเป็นกระเป๋า
๕. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านควรเลือกพัฒนาสินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาดและความสามารถของกลุ่ม	กลุ่มควรเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ลูกค้าให้มีสีสันสวยงาม เนื่องจากมีลูกค้าสั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง
๖. ท่านคิดว่าตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในตราสินค้าหรือไม่ อย่างไร	มีความสำคัญมาก เพราะบ่งบอกถึงอัตลักษณ์และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า แต่ทางกลุ่มก็ยังไม่มิตราสินค้า
๗. ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าที่ทำจากเชือก ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ชนิดใดที่มีความเหมาะสมและสามารถสร้างมูลค่าให้กับสินค้าได้เป็นอย่างดี	ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติ หรือวัสดุท้องถิ่น และมีราคาไม่แพง

๒) กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่ายจากลูกค้าที่ซื้อสินค้าที่ทำจากเชือกจากการ focus group ได้ดังนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำจากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่ายกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

ข้อวิเคราะห์ข้อมูล	รายละเอียด
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย	
๑.๑ สินค้าประเภทใดที่ท่านคิดว่าลูกค้านิยมซื้อมากที่สุด	กระเป๋าผู้ใหญ่ กระเป๋ายาว เนื่องจากเป็นสินค้าขายดีของกลุ่ม
๑.๒ เพราะเหตุใดลูกค้าถึงซื้อสินค้าประเภทนี้ไปใช้งาน	ลูกค้าซื้อไปใส่ของใช้ส่วนตัว และแพ้นจากงานของกลุ่มอาชีพ
๑.๓ ลูกค้ามีความต้องการซื้อสินค้าจากท่านเมื่อใด	ซื้อได้ในทุกช่วงเวลา เพราะทางกลุ่มเปิดรับออเดอร์ตลอด และสินค้าบางอย่างต้องใช้เวลากักสาน
๑.๔ ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตได้ที่ไหน	การออกบูธจัดจำหน่ายสินค้าในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะขายที่ว่าการอำเภอครบุรีในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี พ่อค้าคนกลางและลูกค้าในพื้นที่ เดินทางมาซื้อที่กลุ่มด้วยตนเอง
๑.๕ ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า	ลูกค้าที่เป็นผู้หญิง วัยกลางคน ตัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง ชอบเพราะสวยงามและมีความคงทน

	ซื้อเพราะราคาไม่แพง และคุณภาพที่ได้รับ ใบรับรอง สินค้ามีความคงทน
๑.๖ ลูกค้ำดำเนินการซื้อสินค้าจากกลุ่ม อย่างไร	ซื้อจากที่กลุ่มออกร้าน
๒. ท่านคิดว่าปัจจุบันตลาดหรือลูกค้ำมีความ ต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกรูปแบบใด	มีดีไซน์สวยงาม มากกว่าสีเรียบง่าย
๓. ท่านคิดว่าจุดเด่นหรือจุดสนใจของสินค้า กลุ่มท่านคืออะไร	กลุ่มที่มีชื่อเสียงการผลิตสินค้าจากเชือก มา ยาวนาน มีสมาชิกจำนวนมาก และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งการันตี
๔. ท่านคิดว่าสินค้าที่ผลิตจากเชือก ประเภท ใดที่สามารถสร้างโอกาสทางการตลาดและ มูลค่าเพิ่มได้	สินค้าประเภทกีฬชกอบ หมวก กระเป๋า เนื่องจาก เป็นสินค้าที่กลุ่มมองว่าลูกค้ำให้ความสนใจการ ซื้อโดยดูจากยอดการจัดจำหน่ายของกลุ่ม
๕. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านควรเลือกพัฒนา สินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาดและ ความสามารถของกลุ่ม	กลุ่มควรเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์กีฬชกอบ เพราะมี ยอดจำหน่ายค่อนข้างมาก โดยพัฒนาให้มี รูปแบบทันสมัยเพิ่มมากขึ้น และมุ่งเน้นตลาด สีสันทันสวยงามเพิ่มมากขึ้น และกลุ่มมี ประสบการณ์ในการผลิต
๖. ท่านคิดว่าตราสินค้ามีความสำคัญต่อ การค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในตราสินค้า หรือไม่ อย่างไร	มีความสำคัญมากเนื่องจากช่วยให้ลูกค้ำมีความ น่าเชื่อถือ และได้รับทราบถึงคุณภาพการได้รับ การการันตีมาตรฐาน OTOP ของกลุ่ม

๓) กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย
จากลูกค้ำที่ซื้อสินค้าที่ทำจากเชือกจากการ focus group ได้ดังนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดที่
เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำจากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการ
รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทาง
การจำหน่ายกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

ข้อวิเคราะห์ข้อมูล	รายละเอียด
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย	
๑.๑ สินค้าประเภทใดที่ท่านคิดว่าลูกค้ำ นิยมซื้อมากที่สุด	ตระกร้าเชือกมักฟาง เนื่องจากเป็นสินค้าขายดี ของกลุ่ม
๑.๒ เพราะเหตุใดลูกค้ำถึงซื้อสินค้าประเภท นี้ไปใช้งาน	ลูกค้ำซื้อสินค้าประเภทตระกร้าเชือกมักฟาง
๑.๓ ลูกค้ำมีความต้องการซื้อสินค้าจาก ท่านเมื่อใด	สินค้าประเภทตระกร้าเชือกมักฟาง โดยลูกค้ำ มาซื้อที่กลุ่มผู้ผลิตเอง

๑.๔ ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตได้ที่ไหน	แหล่งผลิตของกลุ่มบ้านโนนกระหาด และการออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้าในจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะร้านฮักกี้ และงานแข่งเรืออำเภอฟินมาย งานวัดประจำปี
๑.๕ ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า	ลูกค้าส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง โดยดูจากคุณภาพของสินค้า และชื่อเสียงของกลุ่มผู้ผลิตมาตรฐาน ๓ ดาว
๑.๖ ลูกค้าดำเนินการซื้อสินค้าจากกลุ่มอย่างไร	ลูกค้าทั่วไปซื้อสินค้าด้วยเงินสด ส่วนพ่อค้าคนกลางจะซื้อเป็นเงินสดแต่มีส่วนลดราคาให้
๒. ท่านคิดว่าปัจจุบันตลาดหรือลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกรูปแบบใด	สินค้าประเภทตระกร้าเชือกมัดฟาง มีความทันสมัย สีสันทิไซด์ สินค้าประเภทโคมไฟ มีตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม
๓. ท่านคิดว่าจุดเด่นหรือจุดสนใจของสินค้ากลุ่มท่านคืออะไร	กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงการผลิตสินค้าจากเชือกมัดฟางมายาวนาน มีสมาชิกจำนวนมาก และได้รับรางวัล OTOP เป็นสิ่งการันตี
๔. ท่านคิดว่าสินค้าที่ผลิตจากเชือกประเภทใดที่สามารถสร้างโอกาสทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มได้	มีดีไซน์ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นลวดลายและลายเส้นที่ทันสมัย การทำของที่ระลึกหรือของชำร่วยตระกูลผลไม้ และเป็นสินค้าขึ้นเล็กเพื่อทำให้จำหน่ายได้ง่ายเพราะราคาไม่แพงและสะดวกในการขนส่งและบรรจุภัณฑ์
๕. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านควรเลือกพัฒนาสินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาดและความสามารถของกลุ่ม	กลุ่มควรมุ่งเน้นพัฒนาสินค้าประเภทเชือกชนิดอื่นๆร่วมด้วย และมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สวยงามและทันสมัยมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่า จำพวกกีฟชอป และตระกร้ารูปแบบใหม่ๆ
๖. ท่านคิดว่าตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในตราสินค้าหรือไม่ อย่างไร	มีความสำคัญมาก เพราะบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ที่มาของกลุ่ม และช่วยในการทำให้ลูกค้าสามารถติดต่อทางกลุ่มได้โดยตรง และทราบว่าลูกค้าใช้ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่ม
๗. ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าที่ทำจากเชือกมัดฟาง ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ชนิดใดที่มีความเหมาะสมและสามารถสร้างมูลค่าให้กับสินค้าได้เป็นอย่างดี	ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีต้นทุนไม่สูงมากนัก เหมาะกับการลงทุนของกลุ่ม และมีความเป็นธรรมชาติ

๔) กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย จากลูกค้าที่ซื้อสินค้าที่ทำจากเชือกจากการ focus group ได้ดังนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำจากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่ายกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

ข้อวิเคราะห์ข้อมูล	รายละเอียด
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจำหน่าย	
๑.๑ สินค้าประเภทใดที่ท่านคิดว่าลูกค้านิยมซื้อมากที่สุด	ตระกร้าเชือกเส้นพลาสติก เนื่องจากเป็นสินค้าขายดีของกลุ่ม
๑.๒ เพราะเหตุใดลูกค้าถึงซื้อสินค้าประเภทนี้ไปใช้งาน	ลูกค้าซื้อสินค้าประเภทเชือกเส้นพลาสติกเพราะมีความสวยงาม ราคาไม่แพงและมีสีให้เลือกที่หลากหลาย
๑.๓ ลูกค้ามีความต้องการซื้อสินค้าจากท่านเมื่อใด	สินค้าประเภทเชือกเส้นพลาสติก สามารถนำไปใช้ได้ทุกงาน ใส่ของไปวัด ไปในงานต่างๆ
๑.๔ ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตได้ที่ไหน	ลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มผู้ผลิตเอง แหล่งผลิตของกลุ่มอยู่ศาลากลางบ้าน และการออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานแสดงสินค้าในจังหวัดนครราชสีมา
๑.๕ ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า	ลูกค้าส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง โดยดูจากคุณภาพของสินค้า และชื่อเสียงของกลุ่มผู้ผลิต
๑.๖ ลูกค้าดำเนินการซื้อสินค้าจากกลุ่มอย่างไร	ลูกค้าทั่วไปซื้อสินค้าด้วยเงินสด และการซื้อผ่านออนไลน์เป็นครั้งคราว
๒. ท่านคิดว่าปัจจุบันตลาดหรือลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติกรูปแบบใด	สินค้าประเภทเชือกเส้นพลาสติก ควรมีความทันสมัย มีสีสันทันสมัยและดูโดดเด่น น่าสนใจ ตัดสินใจซื้อเพียงเล็กน้อยและเห็นประโยชน์ของสินค้าที่ใช้ทนทาน โดยเฉพาะสินค้าประเภทกระเป๋า ตะกร้า ควรมีความประณีต เพิ่มมากขึ้น และควรมีตราสินค้าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม
๓. ท่านคิดว่าจุดเด่นหรือจุดสนใจของสินค้ากลุ่มท่านคืออะไร	กลุ่มสมาชิกเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงการผลิตสินค้าจากเชือกเส้นพลาสติก มายาวนาน มีสมาชิกและผู้บริโภคพอสมควร และขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นสินค้าโอท็อป

๔. ท่านคิดว่าสินค้าที่ผลิตจากเชือกประเภทใดที่สามารถสร้างโอกาสทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มได้	ควรมีดีไซน์ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นสีและลายเส้นที่ทันสมัย การทำของที่ระลึกเล็กๆ หรือของชำร่วย ในราคาไม่แพง ซึ่งเหมาะกับยุคโควิด
๕. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านควรเลือกพัฒนาสินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาดและความสามารถของกลุ่ม	กลุ่มควรมุ่งเน้นพัฒนาสินค้าประเภทเชือกเส้นพลาสติกในสินค้าที่หลากหลายมากกว่านี้ และรูปแบบใหม่ มีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าและฝีมือของกลุ่มให้มากขึ้น และมีการพัฒนารูปแบบให้สวยงามและทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าและสินค้าประเภทกระเป๋า ของใช้ส่วนตัว เพราะมีความเชี่ยวชาญ ตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ ที่ผลิตจากกก เช่น พวงกุญแจ กล่องทิชชู และตระกร้าใส่เสื้อผ้า
๖. ท่านคิดว่าตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในตราสินค้าหรือไม่ อย่างไร	มีความสำคัญบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ที่มาของกลุ่ม และช่วยในการทำให้เกิดการซื้อซ้ำอีกครั้งในอนาคต แต่ทางกลุ่มก็ยังไม่มีแบบโลโก้เป็นของทางกลุ่ม
๗. ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติก ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ชนิดใดที่มีความเหมาะสมและสามารถสร้างมูลค่าให้กับสินค้าได้เป็นอย่างดี	ควรเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีต้นทุนไม่สูงมากนัก เหมาะกับการลงทุนของกลุ่ม

ส่วนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ ที่ทำจากเชือก ด้วยวิธีการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา (Reviews Triangulation) กับกลุ่มตัวแทนผู้ประกอบการจักสานเชือก ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ /ธุรกิจ

๑) กลุ่มผู้ประกอบการจักสานเชือกพนาหนองหิน

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก กลุ่มผู้ประกอบการจักสานเชือกพนาหนองหิน ณ ที่ทำการบ้านอาจารย์ประพิศ สุดาจันทร์ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จาก Content Analysis มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา (Reviews Triangulation) ประกอบด้วยตัวแทนจาก ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มตัวแทนผู้ประกอบการจักสานเชือกบ้านพนาหนองหิน
๒. ตัวแทนพัฒนาชุมชนอำเภอครบุรี
๓. ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ จากบริษัทพีพีเอกรูฟ จำกัด

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ
ตราสินค้าผลิตภัณฑ์จากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน

หัวข้อที่ทำการ วิเคราะห์	กลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสาน เชือก	ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ
๑.พฤติกรรม ผู้บริโภคของผู้ซื้อ ลูกค้านิยมซื้อสินค้า ประเภทเชือกในลอน ซื้อไปใช้ในครัวเรือนไว้ ใช้ส่วนตัว ให้ ความสำคัญกับความ คงทนแข็งแรง แฟชั่น ใหม่ๆ ลูกค้าทั่วไปซื้อที่ ร้านจัดจำหน่ายในศูนย์ ศิลปาชีพบางไทร พ่อค้าคนกลางซื้อที่ สถานที่ตั้งกลุ่มสมาชิก กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิงวัยกลางคน	เห็นด้วยกับข้อมูล และให้ข้อมูล เพิ่มเติมว่าลูกค้า ตัดสินใจซื้อ เพราะ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีความ ทนทานและสวยงาม และสินค้าของ ทางกลุ่มมีการนำไปประกวดแล้วได้ รางวัลเป็นเครื่องการันตี	เห็นด้วยกับข้อมูล และ ต้องการให้กลุ่มให้ ความสำคัญ กับการจำหน่ายสินค้าและสร้าง รายได้ ให้กับกลุ่มสมาชิกเพิ่ม มากขึ้น พร้อมในการออกบูธ จำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางที่ทำให้เกิด การซื้อขาย สินค้ามากในด้าน ของบริษัทที่มีแพลตฟอร์มก็ สามารถนำสินค้าลงขาย จำหน่ายได้
๒.ปัจจุบันตลาด หรือ ลูกค้ามีความ ต้องการสินค้าที่ทำจาก เชือกรูปแบบใด ลูกค้า ให้ความสำคัญกับ สินค้าที่มีรูปแบบดีไซน์ สวยงาม	เห็นด้วยกับข้อมูลและมีความ ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ ต้องการของตลาด	เห็นด้วยกับข้อมูล และ เห็นควรให้กลุ่มมีการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่สวยงาม ทันสมัย และเป็นที่ต้องการ ของตลาด
๓.จุดเด่นหรือจุด สนใจ ของกลุ่มผู้ผลิต หรือ สินค้าของกลุ่ม ผู้ผลิต คืออะไร กลุ่มที่ มีชื่อเสียงทำการผลิต สินค้านาน และได้ รางวัล OTOP เป็นสิ่ง ยืนยันคุณภาพ	กลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๓ ดาว กับ สินค้าประเภทกระเป๋าเชือกในลอน	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่อง จากกลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๓ ดาว และผลงานประกวดที่ ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัล ชนะเลิศระดับจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็น กลุ่มที่มีคุณภาพในการ ผลิตสินค้า

๔.สินค้าที่ผลิตจาก เชือกไนลอนประเภท ใดที่สามารถสร้าง โอกาสทางการตลาด และ มูลค่าเพิ่มได้	กลุ่มสมาชิกเห็นด้วย เนื่องจาก เป็นสินค้าที่จำหน่ายได้ดีกว่าประเภท อื่น และยังเป็นที่ยินยอมของตลาดใน ปัจจุบัน	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากได้ รับการยืนยัน ข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกผู้ จำหน่าย สินค้าป็นที่ต้องการ ของตลาด
๕.กลุ่มผู้ผลิตควร พัฒนาสินค้าประเภท ใดที่สอดคล้องกับ ตลาด และความสา มารถของกลุ่มผู้ผลิตการ ออกแบบสินค้า ประเภทกระเป๋า ให้มี รูปแบบทันสมัย เพิ่ม มากขึ้น	เห็นด้วยกับข้อมูลแต่กลุ่มยังขาดความรู้ ในการพัฒนาสินค้าประเภทกระเป๋าที่มี ลวดลายทันสมัย รวมทั้งยังต้องการ คำแนะนำในการพัฒนาสินค้าประเภท อื่นให้การผลิตมีความ ประณีตเพิ่มมาก ขึ้น อาทิ กระเป๋าเชือกไฮโซสำหรับ เยาวชนด้วย	เห็นด้วยกับข้อมูล โดยให้ คำแนะนำว่า กลุ่มควรพัฒนา สินค้า ให้มีรูปแบบทันสมัย และผลิตสินค้าให้มีความ ประณีตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ สินค้าที่เป็นที่ต้องการของ ตลาด
๖. ตราสินค้ามี ความสำคัญต่อการค้า และควรมีอัตลักษณ์ ท้องถิ่นอย่างไร ตรา สินค้ามีความสำคัญต่อ สินค้า	กลุ่มสมาชิกให้ความเห็นว่าตราสินค้า มีความสำคัญแต่ ช่วงเวลาก่อนหน้านี้มี ตราสินค้าของกลุ่ม แต่กลุ่มไม่ได้มีการ ดำเนินการใช้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มไม่มีตรา สินค้าจนถึงปัจจุบัน	ให้ข้อเสนอแนะว่ากลุ่มสมาชิก ควรสร้างตราสินค้าหรือโลโก้ ที่ มีเอกลักษณ์ ที่บ่งบอก ถึงตัว สินค้าที่จำหน่าย และความ เป็นมาของกลุ่ม เพื่อสร้างการ จดจำและดึงดูดทางด้านการค้า
๗ .บรรจุภัณฑ์ที่ เหมาะสมกับสินค้า	กลุ่มสมาชิกยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่ เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเนื่องจาก ขาดเงินทุน และขาดบุคคลช่วยในการ ออกแบบและให้ข้อคิดเห็น	เห็นด้วยกับข้อมูล ซึ่งได้ให้ ข้อเสนอแนะว่าควรเป็นบรรจุ ภัณฑ์ถุงกระดาษ ควรมีตรา สินค้าในถุง กระดาษที่เป็น บรรจุภัณฑ์ที่สร้างการจดจำ ให้กับลูกค้า

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแทนจาก ๒ กลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์
ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรม
จักสานเชือกไนลอนพนาหนองหิน ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ /ธุรกิจ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทน ได้
ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๑ ข้อเสนอแนะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทน
หัตถกรรมจักสานเชือกพนาหนองหิน

หัวข้อการพัฒนา	รายละเอียด
๑.ประเภทพัฒนาผลิตภัณฑ์	เห็นว่าลวดลายทันสมัยอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นสินค้าที่ตลาด มีความต้องการอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อสร้างความได้เปรียบ ทางการค้าจึงควรมีการออกแบบให้มีความทันสมัย และมีดีไซน์ที่สวยงามเพิ่มมากขึ้น ๒. กระเป๋าเชือกไฮโซเชือกไนลอน จำเป็นจะต้องสร้างแบบ มีหูจับด้วยเพื่อสะดวกและง่ายต่อการถือ ผู้เชี่ยวชาญจึงได้ เสนอการพัฒนาให้เหมาะสม สำหรับการใช้งานของกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย เช่นหญิงกลางคน เป็นต้น และกลุ่ม เยาวชนควรออกแบบให้มีดีไซน์ทันสมัย ซึ่งจะส่งผลให้เป็น จุดสนใจทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น
๒.รูปแบบตราสินค้า	และมีตราสินค้าอยู่ตรง กลาง เพื่อสร้างจุดสนใจให้กับ ลูกค้า

ภาพที่ ๔.๓ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านพนาหนองหิน ณ ที่ทำการบ้านอาจารย์ประพิศ สุตาจันทร์ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ ในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๓

๒) กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ ณ ที่ทำการบ้านคุณเกษณี เจียบจันทริต ตำบลบ้านใหม่ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จาก Content Analysis มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ (Reviews Triangulation) ประกอบด้วยตัวแทนจาก ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

๒. ตัวแทนพัฒนาชุมชนอำเภอครบุรี

๓. ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ จากบริษัทพีพีเอกรูฟ จำกัด

ตารางที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านบุตาโฮ

หัวข้อที่ทำการวิเคราะห์	กลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือก	ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ
๑.พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อ ลูกค้านิยมซื้อสินค้าประเภทเชือกมัด ชื้อไปใช้ในครัวเรือนไว้ใช้ส่วนตัว ให้ความสำคัญกับความคงทนแข็งแรง ลูกค้าทั่วไปซื้อที่บ้านท่านประธาน และส่งไปให้พ่อค้าคนกลางที่สั่งซื้อทางออนไลน์ เป็นเครือข่ายดี นำไปจำหน่ายที่ภาคใต้ กลุ่มสมาชิกกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่	เห็นด้วยกับข้อมูล และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าลูกค้าตัดสินใจซื้อ เพราะคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทานและสวยงาม และสินค้าของทางกลุ่มได้ไปรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ๔ ดาว เป็นเครื่องการันตี	เห็นด้วยกับข้อมูล และต้องการให้กลุ่มให้ความสำคัญกับการจำหน่ายสินค้าและบริษัทส่งออกที่ว่าจ้างสินค้า บอกว่ากลุ่มลูกค้าชื่นชอบในฝีมือของกลุ่ม เพราะมีความสวยงาม ประณีต และคงทน ทำให้มีออร์เดอร์ส่งไปจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง

เป็นผู้หญิงวัยกลางคน และกลุ่มเยาวชน		
๒.ปัจจุบันตลาด หรือ ลูกค้ามีความ ต้องการสินค้าที่ทำจาก เชือกมรมรูปแบบใด ลูกค้า ให้ความสำคัญ กับสินค้าที่มีรูปแบบ ดีไซน์สวยงาม เพราะ จะทำให้สินค้า จำหน่าย ได้เร็วขึ้น	เห็นด้วยกับข้อมูลและมีความ ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ ต้องการของตลาด โดยการผสมผสาน กับเชือกชนิดอื่นๆ ร่วมกับหวัดใน ท้องถิ่นเช่น ฝาแบนด์ หรือที่สามารถ ที่จะสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ดูแปลก ใหม่ มีความเหมาะสม	เห็นด้วยกับข้อมูล และ เห็นควรให้กลุ่มมีการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่สวยงาม ทันสมัย และเป็นที่ต้องการ ของตลาด เพราะปัจจุบันความ ต้องการของลูกค้ามีความ เปลี่ยนไป ไม่นิยมบริโภคซ้ำ เท่าที่ควร หากมีการดีไซน์และ ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ได้ตาม ความต้องการของลูกค้าจะ ส่งผลให้สินค้าได้รับความนิยม มากขึ้น ในส่วนของทางบริษัท ก็สามารถที่จะทำตลาดได้ง่าย ขึ้นด้วย
๓.จุดเด่นหรือจุด สนใจ ของกลุ่มผู้ ผลิตภัณฑ์จากเชือกมรม หรือ สินค้าของกลุ่ม ผู้ผลิต คืออะไร กลุ่มที่ มีชื่อเสียงทำการผลิต สินค้านาน และได้ รางวัล OTOP เป็นสิ่ง ยืนยันคุณภาพ	กลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๔ ดาว กับ สินค้าประเภทกระเป๋า กระเป๋า เชือกมรม	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่อง จากกลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๔ ดาว ซึ่งถือว่ากลุ่มมีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ยอมรับ การสร้าง ค่านิยมในชุมชนได้ และทาง กลุ่มยังเป็นวิทยากรบรรยายให้ ความรู้กับผู้สนใจด้วยก็จะเป็น ฐานการตลาดที่ดี เพราะโดย ผลิตภัณฑ์แล้วมีความละเอียด ประณีต เหมาะสม และราคา ไม่แพง และสามารถนำไปใช้ได้ ในชีวิตประจำวัน
๔.สินค้าที่ผลิตจาก เชือกมรม ประเภทใดที่ สามารถสร้างโอกาส ทางการตลาดและ มูลค่าเพิ่มได้ให้ ความสำคัญกับกีฟชอบ กระเป๋า และกระเป๋า	กลุ่มสมาชิกเห็นด้วย เนื่องจาก กับกีฟชอบ กระเป๋า และกระเป๋า เป็น สินค้าที่จำหน่ายได้ดีกว่าประเภทอื่น และยังเป็นที่นิยมของตลาดในปัจจุบัน หากสามารถสร้างการประชาสัมพันธ์ ให้กับผลิตภัณฑ์ก็จะเป็นที่รู้จักมากกว่า นี้	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากได้ รับการยืนยัน ข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกผู้ จำหน่าย สินค้าป็นที่ต้องการ ของตลาด และกลุ่มสมาชิกก็มี ความเข้มแข็ง สามารถที่จะ ผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายได้

จากมีความต้องการซื้ออย่างต่อเนื่อง และมีความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ		อย่างรวดเร็ว ถือว่ามีความชำนาญมาก หากมีการดีไซน์ที่เหมาะสมและเผยแพร่ออกไปสู่สายตาชาวโลก ผลิตภัณฑ์จากเชือกถมนับว่าเป็นการสร้างรายได้ของประเทศอีกทางหนึ่ง
๕. กลุ่มผู้ผลิตควรพัฒนาสินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาด และความสามารถของกลุ่มผู้ผลิตการออกแบบสินค้าประเภทกระเป๋า ให้มีรูปแบบทันสมัย เพิ่มมากขึ้น เช่น ลายบนกระเป๋า การออกแบบเอกลักษณ์ รวมทั้งสินค้าประเภทกระเป๋าและตระกร้าเชือกถม	เห็นด้วยกับข้อมูลแต่กลุ่มยังขาดความรู้ในการพัฒนาสินค้าประเภทกระเป๋าที่มีลวดลายทันสมัย รวมทั้งยังต้องการคำแนะนำในการพัฒนาสินค้าประเภทอื่นให้การผลิตมีความประณีตเพิ่มมากขึ้น อาทิ กระเป๋าเชือกถมที่มีหลากหลายขนาดมากกว่านี้ และลวดลายที่มีอยู่ก็ควรเพิ่มใหม่ขึ้นเรื่อยๆ โดยเน้นการใช้วัสดุที่ผสมผสานกับเชือกชนิดอื่นๆมากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้าผู้บริโภค	เห็นด้วยกับข้อมูล โดยให้คำแนะนำว่า กลุ่มควรพัฒนาสินค้า ให้มีรูปแบบทันสมัย และผลิตสินค้าให้มีความประณีตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาด และทางบริษัทก็มีความยินดีที่จะนำสินค้าไปจำหน่าย และส่งเสริมการตลาด
๖. ตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างไร ตราสินค้ามีความสำคัญต่อสินค้า ประเภทนี้เนื่องจาก เป็นสินค้าจากกลุ่มชุมชนจึงควรมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เพื่อป้องกันกา รลอกเลียนแบบ	กลุ่มสมาชิกให้ความเห็นว่าตราสินค้ามีความสำคัญแต่ ช่วงเวลาก่อนหน้ามีตราสินค้าของกลุ่ม แต่กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินการใช้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินธุรกิจของกลุ่มไม่มีตราสินค้าจนถึงปัจจุบัน	ให้ข้อเสนอแนะว่ากลุ่มสมาชิกควรสร้างตราสินค้าหรือโลโก้ ที่มีเอกลักษณ์ ที่บ่งบอก ถึงตัวสินค้าที่จำหน่าย และความ เป็นมาของกลุ่ม เพื่อสร้างการจดจำและดึงดูดทางด้านการค้า ตราสินค้ามีความสำคัญเพราะจะทำให้ลูกค้าผู้บริโภคมีความมั่นใจกับผู้ผลิต รวมทั้งทำให้ทราบถึงการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมด้วย
๗ .บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้า	กลุ่มสมาชิกยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเนื่องจากขาดเงินทุน และขาดบุคคลช่วยในการออกแบบและให้ข้อคิดเห็น	เห็นด้วยกับข้อมูล ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเป็นบรรจุภัณฑ์ถุงกระดาษ ควรมีตราสินค้าในถุง กระดาษที่เป็น

		บรรจุภัณฑ์ที่สร้างการจดจำให้กับลูกค้า
--	--	---------------------------------------

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแทนจาก ๒ กลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกกรมบ้านบุตาโฮ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ /ธุรกิจ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทน ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ ข้อสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกกรมจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกกรมบ้านบุตาโฮ

หัวข้อการพัฒนา	รายละเอียด
๑.ประเภทผลิตภัณฑ์	๑. กระเป๋าและตระกร้าเชือกกรมมีตลาดขายทันสมัย เนื่องจากสินค้าประเภทนี้จากเชือกกรมเป็นสินค้าที่ยังมีอัตราการซื้อของตลาดอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการที่ลูกค้ามาซื้อซ้ำและจากประสบการณ์ในการผลิตสินค้าส่งออก ของกลุ่มสมาชิก จึงมองเห็นว่าถ้ากลุ่มสมาชิกได้รับคำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญในการสานกระเป๋าและตระกร้าที่มีรูปแบบดีไซน์ที่สวยงามจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างความได้เปรียบ ทางด้านการแข่งขันได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้า
๒.ประเภทตราสินค้า	ตัวแทนทั้ง ๒ ตัวแทน ได้ให้ความเห็นว่าควรเป็นบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ สีน้ำตาล เนื่องจากไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและทางด้านการตลาดมีความเหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีราคาไม่แพง กลุ่มสมาชิกสามารถเริ่มดำเนินการลงทุนได้ และรูปแบบมีตราสินค้าอยู่บนบรรจุภัณฑ์ที่มองเห็นได้ชัดเจนเพื่อสร้างจุดสนใจให้กับลูกค้า

ภาพที่ ๔.๔ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกกรม ณ ที่ทำการบ้านท่านประธานกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกกรมบ้านบุตาโฮ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ และ ในวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓

๓) กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด ณ ที่ทำการศาลากลางบ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ถักสานจากเชือกมัดฟางด้วยการนำข้อมูลที่ได้จาก Content Analysis มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ (Reviews Triangulation) ประกอบด้วยตัวแทนจาก ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด

๒. ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ จากบริษัทพีทีเอกรูฟ จำกัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

หัวข้อที่ทำการวิเคราะห์	กลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือก	ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ
๑.พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อลูกค้านิยมซื้อสินค้าประเภทเชือกมัดฟางซื้อไปใช้ในครัวเรือนไว้ใช้ส่วนตัว ให้มีความสำคัญกับความคงทนแข็งแรง ลูกค้ายกไปซื้อที่บ้านท่านผู้ใหญ่บ้านและที่ศาลากลางบ้าน ลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิงวัยกลางคนและกลุ่มเยาวชน รวมถึงสมาชิกด้วยกันเอง และชาวต่างชาติ	เห็นด้วยกับข้อมูล และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าลูกค้า ตัดสินใจซื้อ เพราะคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทานและสวยงาม และสินค้าของทางกลุ่มได้ไปรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ๓ ดาว เป็นเครื่องหมายันตี ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มสามารถขยายฐานการตลาดไปยังชาวต่างชาติ	เห็นด้วยกับข้อมูล และต้องการให้กลุ่มให้ความสำคัญกับการตลาด และช่องทางการจำหน่าย เพราะการจำหน่ายสินค้าถือเป็นหัวใจของทางกลุ่ม เพราะกลุ่มลูกค้าชื่นชอบในฝีมือของกลุ่ม มีความสวยงาม ประณีต และคงทน ทำให้มีออเดอร์ส่งไปจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง
๒.ปัจจุบันตลาดหรือ ลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกมัดฟางรูปแบบใด ลูกค้ายกให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีรูปแบบดีไซน์สวยงาม เพราะจะทำให้สินค้าจำหน่ายได้เร็วขึ้น	เห็นด้วยกับข้อมูลและมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากสินค้าที่มีอยู่ก็มีความแปลกใหม่ มีความเหมาะสมกับราคา เพียงแต่ขาดการทำตลาดและช่องทางการจำหน่ายที่ยังแคบและไม่สามารถประชาสัมพันธ์กระจายข่าวสารสินค้าได้อย่างทั่วถึง	เห็นด้วยกับข้อมูล และเห็นควรให้กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านการตลาดให้มากขึ้น และทางภาครัฐก็ควรสนับสนุนให้เป็นสินค้าฝีมือคนไทยส่งขายทั่วโลก ในฐานะผู้ประกอบการเองมองว่าหากมีการประชาสัมพันธ์ในระบบออนไลน์มากขึ้น และกลุ่มลูกค้าสามารถเข้าถึงกลุ่มได้โดยตรงก็อาจจะเป็นช่องทางในการสร้างยอดขายได้
๓.จุดเด่นหรือจุดสนใจ ของกลุ่มหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากเชือกหรือ สินค้า	กลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๓ ดาว กับ สินค้าประเภทกระเป๋าทะกร้าเชือกมัดฟาง เมื่อมีสมาชิก มารวมตัวกันเพราะว่างงาน และจากภูมิปัญญา	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากกลุ่มได้รับรางวัล OTOP ๓ ดาว ซึ่งถือว่ากลุ่มมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

ของกลุ่มผู้ผลิต คือ อะไร กลุ่มที่มีชื่อเสียง ทำการผลิตสินค้ามา นาน และได้รางวัล OTOP เป็นสิ่งยืนยัน คุณภาพ	ของสมาชิกบางคนที่มีความสามารถในการ การถักสานได้อย่างชำนาญ เริ่มต้นจาก การเริ่มถักเป็นกระเป๋าย่างง่าย มีการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ทันสมัย และ ตามประโยชน์การใช้งาน ปัจจุบัน สามารถผลิตสินค้าได้ตามที่ลูกค้า ต้องการ	ให้เป็นที่ยอมรับ การสร้าง ค่านิยมในชุมชนได้ และทาง กลุ่มยังเป็นวิทยากรบรรยายให้ ความรู้กับผู้สนใจด้วยก็จะเป็น ฐานการตลาดที่ดี เพราะโดย ผลิตภัณฑ์แล้วมีความละเอียด ประณีต เหมาะสม และราคา ไม่แพง
๔.สินค้าที่ผลิตจาก เชือกมัดฟาง ประเภท ใดที่สามารถสร้าง โอกาสทางการตลาด และ มูลค่าเพิ่มได้ และ มีความนิยมเพิ่มขึ้น เรื่อยๆ	กลุ่มสมาชิกเห็นด้วย เนื่องจาก กระเป๋ และตระกร้า เป็นสินค้าที่ จำหน่ายได้ดีกว่าประเภทอื่น และยัง เป็นที่นิยมของตลาดในปัจจุบัน หาก สามารถสร้างการประชาสัมพันธ์ให้กับ ผลิตภัณฑ์ก็จะเป็นที่รู้จักมากกว่านี้ ผลิตภัณฑ์กระเป๋ามีหลายรูปแบบตาม ลวดลายดังนี้ลายตัวหนอน ลายน้ำไหล ลายผีเสื้อลายดอกไม้ ลายกันหอย ลาย ม้า น้ำ เป็นต้น	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากได้ รับการยืนยัน ข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกผู้ จำหน่าย สินค้าขึ้นที่ต้องการ ของตลาด และกลุ่มสมาชิกก็มี ความเข้มแข็ง สามารถที่จะ ผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายได้ อย่างรวดเร็ว ถือว่ามีความ ชำนาญมาก หากมีการดีไซน์ที่ เหมาะสมและเผยแพร่ออกไปสู่ สายตาชาวโลก ผลิตภัณฑ์จาก เชือกถ่มนั้นเป็นการสร้าง รายได้ของประเทศอีกทางหนึ่ง
๕.กลุ่มผู้ผลิตควร พัฒนาสินค้าประเภท ใดที่สอดคล้องกับ ตลาด และความสา มารถของกลุ่มผู้ผลิตการ ออกแบบสินค้า ประเภทกระเป๋ ให้มี รูปแบบทันสมัย เพิ่ม มากขึ้น เช่น ลายบน กระเป๋ การออกแบบ เอกลักษณ์ รวมทั้ง สินค้าประเภทกระเป๋ และตระกร้าเชือกมัด ฟาง	เห็นด้วยกับข้อมูลแต่กลุ่มยังขาดความรู้ ในการพัฒนาช่องทางการตลาดและ การออกแบบตราสินค้า ที่ผ่านมามี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเข้ามาให้ ความรู้เกี่ยวกับตราสินค้า	เห็นด้วยกับข้อมูล โดยให้ คำแนะนำว่า กลุ่มควรพัฒนา สินค้า ให้มีรูปแบบทันสมัย และผลิตสินค้าให้มีความ ประณีตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ สินค้าที่เป็นที่ต้องการของ ตลาด และทางบริษัทก็มีความ ยินดีที่จะนำสินค้าไปจำหน่าย และส่งเสริมการตลาด

๖. ตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้าและควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างไร ตราสินค้ามีความสำคัญต่อสินค้าประเภทนี้เนื่องจาก เป็นสินค้าจากกลุ่มชุมชนจึงควรมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เพื่อป้องกันกา รลอกเลียนแบบ	กลุ่มสมาชิกให้ความเห็นว่าตราสินค้ามีความสำคัญ ปัจจุบันมีตราสินค้า แต่ก็อยากให้มันกระหัดและผลิตกันอยู่ ในตราโลโก้ด้วย	ให้ข้อเสนอแนะว่ากลุ่มสมาชิกควรสร้างตราสินค้าหรือโลโก้ ที่มีเอกลักษณ์ ที่บ่งบอก ถึงตัวสินค้าที่จำหน่าย และความ เป็นมาของกลุ่ม เพื่อสร้างการจดจำและดึงดูดทางด้านการค้า ตราสินค้ามีความสำคัญเพราะจะทำให้ลูกค้าผู้บริโภคมีความมั่นใจกับผู้ผลิต
๗ .บรรจุกินที่ เหมาะสมกับสินค้า	กลุ่มสมาชิกยังขาดบรรจุกินที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเนื่องจากขาดเงินทุน และขาดบุคคลช่วยในการออกแบบและให้ข้อคิดเห็น แต่ปัจจุบันก็ใช้พลาสติกซีส	เห็นด้วยกับข้อมูล ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเป็นบรรจุกินที่ดูกระดากมากกว่า ควร มีตราสินค้าในอง กระดากที่เป็นบรรจุกินที่สร้างการจดจำ ให้กับลูกค้า

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแทนจาก ๒ กลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทน หัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหัด ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ /ธุรกิจ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทน ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ ข้อสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทน หัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหัด

หัวข้อการพัฒนา	รายละเอียด
๑.ประเภทผลิตภัณฑ์	๑. กระเป๋และตระกร้าเชือกมัดมีลวดลายทันสมัย เนื่องจากสินค้าประเภทจักสานเชือกมัดฟาง เป็นสินค้าที่ยังมีอัตราการซื้อของตลาดอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการที่ลูกค้ามาซื้อซ้ำ และจากประสบการณ์ในการผลิตสินค้าส่งออกของกลุ่มสมาชิก จึงมองเห็นว่าถ้ากลุ่มสมาชิกได้รับคำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญในการสาน กระเป๋และตระกร้าที่มีรูปแบบดีไซน์ที่สวยงาม จะส่งผลให้ เกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างความได้เปรียบ ทางด้านการ

	แข่งขันได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้า
๒.ประเภทตราสินค้า	ตัวแทนทั้ง ๒ ตัวแทน ได้ให้ความเห็นว่า ตราสินค้าควรเน้นที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อสร้างจุดสนใจให้กับลูกค้า

ภาพที่ ๔.๕ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟาง ณ ที่ทำการบ้านท่านประธานกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓ และ ในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓

๔) กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติก กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติกบ้านหนองปลิงใหม่ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่จำลอง มหิงษาเดช ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติก ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จาก Content Analysis มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ (Reviews Triangulation) ประกอบด้วยตัวแทนจาก ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มตัวแทนสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

๒. ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ จากบริษัทพีพีเอกรูฟ จำกัด

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกเส้นพลาสติก กลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านหนองปลิงใหม่

หัวข้อที่ทำการวิเคราะห์	กลุ่มตัวแทนเหตุการณ์จกสถานเชือก	ผู้เชี่ยวชาญ/นักธุรกิจ
๑.พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อลูกค้านิยมซื้อสินค้าประเภทเชือกเส้นพลาสติก ซื้อไปใช้ ในครัวเรือนไว้ใช้ส่วนตัว กลางซื้อที่สถานที่ตั้งกลุ่มสมาชิกกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิงวัยกลางคน	เห็นด้วยกับข้อมูล และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าลูกค้า ตัดสินใจซื้อ เพราะคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทานและสวยงาม และสินค้าของทางกลุ่มมีการนำไปประกวดแล้วได้รางวัลเป็นเครื่องการันตี	เห็นด้วยกับข้อมูล และต้องการให้กลุ่มให้ ความสำคัญกับการจำหน่ายสินค้าและสร้างรายได้ ให้กับกลุ่มสมาชิกเพิ่มมากขึ้น พร้อมในการออกบูธจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการซื้อขาย สินค้ามากในด้านของบริษัทที่มีแพลตฟอร์มก็สามารถนำสินค้าลงขายจำได้
๒.ปัจจุบันตลาดหรือ ลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่ทำจากเชือกรูปแบบใด ลูกค้าให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีรูปแบบดีไซน์สวยงาม เพราะจะทำให้สินค้าจำหน่ายได้เร็ว	เห็นด้วยกับข้อมูลและมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งเชือกเส้นพลาสติกมีการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก แต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความคงทนและสวยงาม ทำได้ง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก	เห็นด้วยกับข้อมูล และเห็นควรให้กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่สวยงามทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาด
๓.จุดเด่นหรือจุดสนใจ ของกลุ่มผู้ผลิตหรือ สินค้าของกลุ่มผู้ผลิตคืออะไร	คู่แข่งมีน้อย และทางกลุ่มสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ทั้งลูกค้ามาซื้อเอง และนำไปส่งให้กับลูกค้า	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากกลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติก มองว่าตลาดยังไปได้อีกไกล ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพในการผลิตสินค้า
๔.สินค้าที่ผลิตจากเชือกประเภทใดที่สามารถสร้างโอกาส	กลุ่มสมาชิกเห็นด้วย เนื่องจากเป็นสินค้าที่จำหน่ายได้ดีกว่าประเภทอื่น ราคาถูก และยังเป็นที่ยอมรับของตลาดในปัจจุบัน	เห็นด้วยกับข้อมูล เนื่องจากได้ รับการยืนยันข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกผู้จำหน่าย สินค้าป็นที่ต้องการ

ทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มได้		ของตลาด และใช้วัสดุที่เหลือใช้จากโรงงานผลิตเชือกเส้นพลาสติก ส่งผลให้ต้นทุนต่ำ แต่สามารถสร้างคุณค่าจากฝีมือของชุมชน
๕.กลุ่มผู้ผลิตควรพัฒนาสินค้าประเภทใดที่สอดคล้องกับตลาด และความสามารถของกลุ่มผู้ผลิตการออกแบบสินค้า	เห็นด้วยกับข้อมูลแต่กลุ่มยังขาดความรู้ในการพัฒนาสินค้าประเภทอื่นๆ ซึ่งทางกลุ่มก็ต้องผลิตให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น เพื่อขอใบรับรอง ทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นและจะได้มียอดจำหน่ายที่สูงขึ้น	เห็นด้วยกับข้อมูล โดยให้คำแนะนำว่า กลุ่มควรพัฒนาสินค้า ให้มีรูปแบบทันสมัย และผลิตสินค้าให้มีความประณีตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาด
๖. ตราสินค้ามีความสำคัญต่อการค้า และควรมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างไร ตราสินค้ามีความสำคัญต่อสินค้า	กลุ่มสมาชิกให้ความเห็นว่าตราสินค้ามีความสำคัญแต่ ช่วงเวลาก่อนหน้ามีตราสินค้าของกลุ่ม แต่กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินการใช้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินธุรกิจของกลุ่มไม่มีตราสินค้าจนถึงปัจจุบัน	ให้ข้อเสนอแนะว่ากลุ่มสมาชิกควรสร้างตราสินค้าหรือโลโก้ ที่มีเอกลักษณ์ ที่บ่งบอก ถึงตัวสินค้าที่จำหน่าย และความ เป็นมาของกลุ่ม เพื่อสร้างการจดจำและดึงดูดทางด้านการค้า
๗ .บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้า	กลุ่มสมาชิกยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเนื่องจากขาดเงินทุน และขาดบุคคลช่วยในการออกแบบและให้ข้อคิดเห็น	เห็นด้วยกับข้อมูล ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเป็นบรรจุภัณฑ์ถุงกระดาษ ควรมีตราสินค้าในถุง กระดาษที่เป็นบรรจุภัณฑ์ที่สร้างการจดจำให้กับลูกค้า

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแทนจาก ๒ กลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือก จากกลุ่มตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ /ธุรกิจ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทน ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ข้อเสนอแนะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนกลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านหนองปลิงใหม่

หัวข้อการพัฒนา	รายละเอียด
๑.ประเภทพัฒนาผลิตภัณฑ์	เห็นว่าลวดลายทันสมัยอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นสินค้าที่ตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการค้าจึงควรมีการออกแบบให้มีความทันสมัย และมีดีไซน์ที่สวยงามเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย
๒.รูปแบบตราสินค้า	และมีตราสินค้าอยู่ตรง กลาง เพื่อสร้างจุดสนใจให้กับลูกค้า ส่งผลให้เป็นจุดสนใจทางด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ ๔.๖ กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราโลโก้ที่ทำจากเชือกจากกลุ่มตัวแทนสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่ ณ ที่วัดใหม่สุขุมล ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ และในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

สรุปได้จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิม การศึกษาผลิตภัณฑ์ และการทดลอง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือก ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ๑) การเลือกใช้วัสดุ สำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชน สรุปได้ว่าเชือกเส้นพลาสติกมีราคาต้นทุนต่ำที่สุด เหมาะ

สำหรับการนำมาใช้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่หาได้ง่าย และเศษเหลือจากโรงงาน มีความทนทาน การสานหรือการทอเป็นกระเป่า ตระกร้า สามารถทำได้ไม่ยาก กระบวนการที่มีความหลากหลายในการผลิต สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แนวทางใหม่ ๒) กลุ่มผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างให้เกิดความหลากหลายทางด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ได้ เพิ่มขึ้น นำไปสู่การประยุกต์พัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิมและสร้างแนวทางสร้างกลุ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การผลิตกระเป่า ตระกร้า ลวดลายทันสมัย เชือกยัง สามารถผลิตเป็นของเครื่องใช้ที่หลากหลายได้ ซึ่งแต่ละชนิดของเชือกก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ๓) โดยปกติผู้บริโภคมักจะซื้อผลิตภัณฑ์จากเชือกเพื่อนำไปใส่ของและกระเป่าก็ใส่ของเครื่องใช้ส่วนตัว และภูมิใจที่ได้ใช้ฝีมือของทางกลุ่มผลิตเชือก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยคนท้องถิ่นมี เอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย กระเป่าสะพาย พวงกุญแจ กล่องทิชชู เป็นต้น

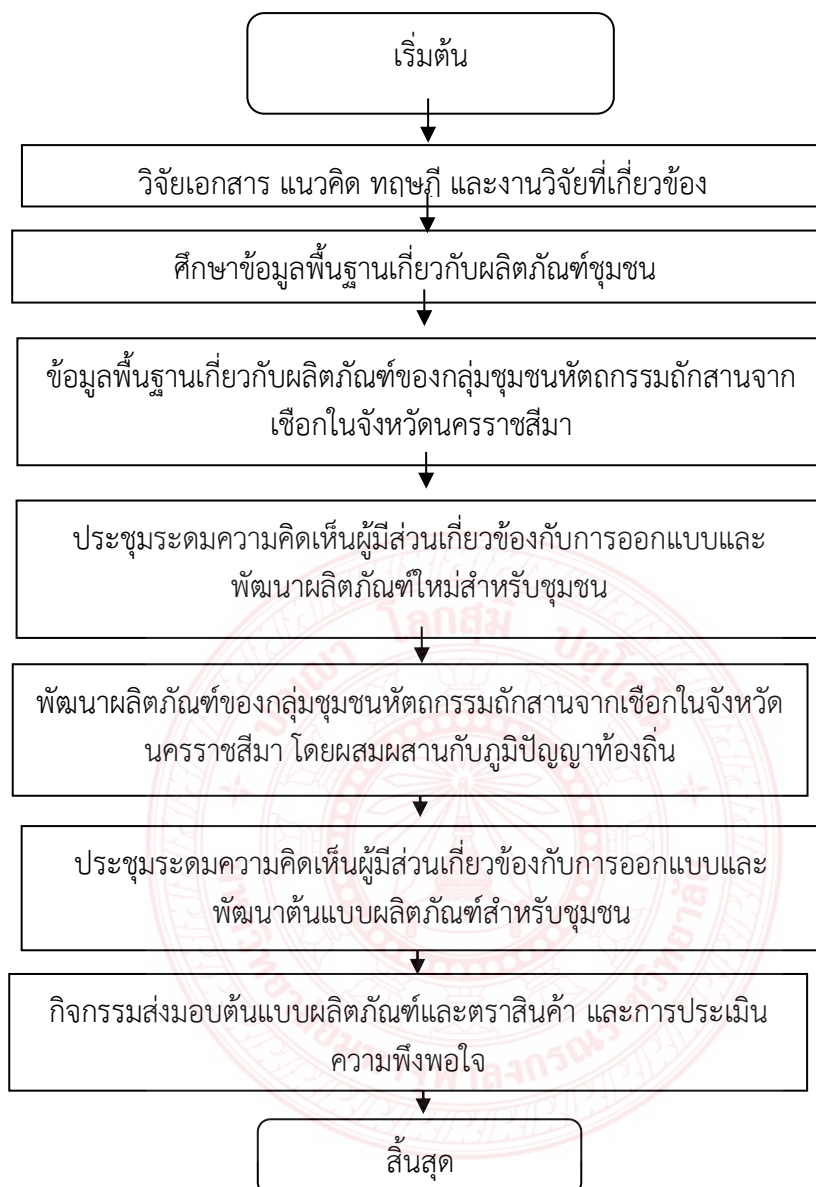
การวิเคราะห์ร่วมกับหารื้อระหว่างกลุ่มหัตถกรรมจากเชือกทั้ง ๔ กลุ่ม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักธุรกิจ ต่างมีความเห็นข้อมูลที่ตรงกัน คือ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย และราคาขายที่เหมาะสม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ความหลากหลายแก่ผลิตภัณฑ์ โดยเน้นลักษณะเด่นทางด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต เน้นความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค สามารถผลิตได้ง่าย ไม่ใช้ต้นทุนในการผลิตที่สูงมาก และผู้ประกอบการสามารถผลิตได้ตามศักยภาพของกลุ่ม มีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และที่สำคัญคือ ผลิตภัณฑ์นั้นๆ จะต้องตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์เดิม กำหนดขั้นตอนในการสร้างแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ตามกระบวนการต่างๆ และสิ่งที่สำคัญจะต้องมี คือ ราคาสินค้าของกลุ่มเพราะลูกค้าจะได้จดจำได้และราคาสินค้าควรเน้นที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อสร้างจุดสนใจให้กับลูกค้า

ส่วนที่ ๔ แนวทางการกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์

โดยได้รูปแบบผลิตภัณฑ์สู่แนวทางการปฏิบัติ สร้างงานต้นแบบตามพื้นฐานภูมิปัญญาของกลุ่ม คือ ผลิตภัณฑ์ของใช้ ที่มิวิจัยได้นำเสนอแนวคิด รูปแบบการออกแบบตามความเป็นไปได้ของกลุ่มในการสร้างต้นแบบโดยเน้นการออกแบบด้านความต้องการของผู้บริโภค ด้วยเทคนิคที่แตกต่างกันตามภูมิปัญญาสู่การจักสานให้เกิดลายที่หลากหลายและนำมา ประยุกต์ใช้ในการจักสาน โดยเพิ่มรูปแบบการใช้งานของผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมตามยุคสมัย รวมถึงมีการนำวัสดุทางอุตสาหกรรมและธรรมชาติที่ทันสมัยบางส่วนมาร่วมใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ ให้เกิดความเป็นสากลให้มากขึ้น ซึ่งการจัดทำข้อมูลครั้งนี้ได้ตั้งเป้าหมายเดียวกันไว้ทั้ง ๔ กลุ่ม จากการนำแนวทางการตลาด การผลิตของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเหมาะสมสู่การออกแบบ โดยเน้นอัตลักษณ์ของชุมชนมาประกอบการออกแบบและศักยภาพด้านการจักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกของผู้ประกอบการเป็นสำคัญ ในแต่ละกลุ่มมีแนวทาง ดังนี้

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก/การออกแบบราคาสินค้า/ป้ายสินค้าของผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มหัตถกรรมจักสานนำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคง ดังตาราง ๔.๑๘ แสดงขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์

๑)กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกในลอนบ้านพนาหนองหิน

การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกก จากการลงพื้นที่ของทีมนักวิจัยและจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกในลอนบ้านพนาหนองหิน ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ พบว่า ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกในลอนบ้านพนาหนองหิน โดยใช้เอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการถักทอเชือกตามสมัยนิยม โดยใช้ลายดาวกระจายที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาประกอบสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของผู้ประกอบการ โดย ผู้ประกอบการสามารถขึ้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์ลักษณะของกระเป๋าค้นได้ จึงได้ร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดที่ผู้ประกอบการน่าจะสามารถแปรรูปได้เช่น แบบมีหูจับกระเป๋าค้น โดยทางคณะวิจัยได้ร่วมออกแบบในด้านผลิตภัณฑ์และตราสินค้า ดังนี้

๑.๑ การออกแบบและรูปแบบผลิตภัณฑ์

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกไฉลอนบ้านพนาหนองหิน โดยการศึกษาแนวคิดในการออกแบบและพัฒนา การศึกษา แนวทางการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิมและการวิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นทางด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต ความต้องการของตลาดและความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค รวมถึงสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสามารถขึ้นรูปแบบได้และตรงกับความต้องการของตลาดมี ๑ รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋าเชือกไฉลอนแบบมีหูหิ้ว แทนการใช้สาย แสดงในตาราง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ดังนี้

ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
๑.	กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกไฉลอน		

ตาราง ๔.๑๙ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกไฉลอน

๑.๒ การออกแบบตราสินค้า

จากการออกแบบตราสินค้า และป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์เชือกไฉลอน กระเป๋าไอโซเชือกไฉลอน จะเน้นการออกแบบที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้ประกอบการ ไม่ยุ่งยาก มีต้นทุนต่ำ มีฟังก์ชันการใช้งานที่กว้างและตอบสนองความต้องการของตลาดโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบป้ายแท็กสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าไอโซเชือกไฉลอน ทีมวิจัยและผู้ประกอบการเห็นว่าการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกระเป๋าไอโซเชือกไฉลอน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อคงภูมิปัญญาฝีมือของท้องถิ่นเอาไว้ จึงสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในท้องตลาด โดยเพิ่มเติมให้มีสัญลักษณ์สติ๊กเกอร์โลโก้ติดข้างกระเป๋า โดยมีรายละเอียดของชื่อกลุ่มผู้ประกอบการ ที่อยู่ โลโก้ ชนิดของผลิตภัณฑ์ วิธีการใช้งาน วิธีดูแลรักษาตามข้อมูลรายละเอียดที่กลุ่มผู้ประกอบการได้ แจ้งไว้ป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าไอโซเชือกไฉลอน

ภาพประกอบ ๔.๗ ตราผลิตภัณฑ์เชือกไนลอนใหม่

๑.๓ กิจกรรมส่งเสริมต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า และการประเมินความพึงพอใจ

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมต้นแบบผลิตภัณฑ์และต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกไนลอน ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านพนาหนองหิน ตำบลบะชะ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๔ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า การประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้วจากกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการประเมินรายด้าน และรวมทุกด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางโดยแบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกไนลอน

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n = ๕)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก			
๑. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	๓.๖๒	๐.๕๒	มาก
๒. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยไม่ล้าสมัย	๓.๗๕	๐.๔๗	มาก
๓. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้	๔.๕๐	๐.๕๒	มากที่สุด

๔. ผลិតภัณฑ์โดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น	๔.๐๐	๐.๕๓	มาก
๕. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้	๓.๘๗	๐.๖๔	มาก
๖. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย	๓.๗๕	๐.๗๐	มาก
๗. ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๑๒	๐.๓๕	มาก
รูปแบบตราสินค้า			
๑. รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่	๔.๓๗	๐.๕๒	มาก
๒. รูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก	๔.๖๒	๐.๕๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๐ เป็นผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือก /ตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านพนาหนองหิน พบว่า ค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน โดยเฉลี่ย ๔.๑๒ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบตราสินค้ามีรูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยเฉลี่ย ๔.๖๒ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่ โดยเฉลี่ย ๔.๓๗ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๒)กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกกรมบ้านบุตาโฮ

การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกก จากการลงพื้นที่ของทีมนักวิจัยและจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเชือกกรมบ้านบุตาโฮ ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านบุตาโฮ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ พบว่า ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกกรมบ้านบุตาโฮ โดยใช้เอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการถักทอเชือกตามสมัยนิยม โดยใช้ลายดาวกระจายที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาประกอบสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการสามารถขึ้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์ลักษณะของกระเป่า และตระกร้าได้ จึงได้ร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดที่ผู้ประกอบการน่าจะสามารถแปรรูปได้เช่น แบบมีหูจับกระเป่า โดยทางคณะวิจัยได้ร่วมออกแบบในด้านผลิตภัณฑ์และตราสินค้า ดังนี้

๑.๑ การออกแบบและรูปแบบผลิตภัณฑ์

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกกรมบ้านบุตาโฮ โดยการศึกษาแนวคิดในการออกแบบและพัฒนา การศึกษา แนวทางการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิมและการวิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นทางด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต ความต้องการของตลาด

และความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค รวมถึงสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสามารถขึ้นรูปแบบได้และตรงกับความต้องการของตลาดมี ๑ รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋าเชือกไนลอนแบบมีหูหิ้ว แทนการใช้สาย แสดงในตาราง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ดังนี้

ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
๑	กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกกรม		

ตาราง ๔.๒๑ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกกรม

๑.๒ การออกแบบตราสินค้า/ป้ายสินค้าของผลิตภัณฑ์

จากการออกแบบตราสินค้า และป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ร่มบ้านบุตาโฮ จะเน้นการออกแบบที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้ประกอบการ ไม่ยุ่งยาก มีต้นทุนต่ำ มีฟังก์ชันการใช้งานที่กว้างและตอบสนองความต้องการของตลาดโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบป้ายแท็กสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าเชือกกรม ทีมวิจัยและผู้ประกอบการเห็นว่าการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อคงภูมิปัญญาฝีมือของท้องถิ่นเอาไว้ จึงสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่นิยมในท้องตลาด โดยเพิ่มเติมให้มีสัญลักษณ์สติ๊กเกอร์ โลโก้ติดข้างกระเป๋า โดยมีรายละเอียดของชื่อกลุ่มผู้ประกอบการ ที่อยู่ โลโก้ ชนิดของผลิตภัณฑ์ วิธีการใช้งาน วิธีดูแลรักษา ตามข้อมูลรายละเอียดที่กลุ่มผู้ประกอบการได้ แจ้งไว้ป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเชือกกรม

ภาพประกอบ ๔.๘ ตราผลิตภัณฑ์เชือกกรมใหม่

๑.๓ กิจกรรมส่งมอบต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า และการประเมินความพึงพอใจ

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมส่งมอบต้นแบบผลิตภัณฑ์และต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกถักบ้านบุตาโฮ ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านบุตาโฮ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอกะบุรี จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า การประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้วจากกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการประเมินรายด้าน และรวมทุกด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางโดยแบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๒ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกถักบ้านบุตาโฮ

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n = ๕)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก			
๑. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	๔.๒๙	๐.๔๙	มาก
๒. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยไม่ล้าสมัย	๔.๑๔	๐.๓๘	มาก
๓. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้	๔.๘๖	๐.๕๒	มากที่สุด
๔. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น	๔.๑๔	๐.๓๘	มาก
๕. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้	๔.๗๑	๐.๔๙	มากที่สุด
๖. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย	๔.๔๓	๐.๕๓	มาก
๗. ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๒๙	๐.๔๙	มาก
รูปแบบตราสินค้า			
๑. รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่	๔.๕๗	๐.๕๓	มากที่สุด
๒. รูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก	๔.๑๔	๐.๓๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ เป็นผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือก/ตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านบุตาโฮ พบว่า ค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๘๖ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้ โดยเฉลี่ย ๔.๗๑ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบตราสินค้ารูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่ โดยเฉลี่ย ๔.๑๔ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓)กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด

การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกก จากการลงพื้นที่ของทีมงานวิจัยและจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด ที่ทำการกลุ่มบ้านเชือกบ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ พบว่า ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกเชือกบ้านโนนกระหาด โดยใช้เอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการถักทอเชือกตามสมัยนิยม โดยใช้ลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาประกอบสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดย ผู้ประกอบการสามารถขึ้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์ลักษณะของกระเป๋ ตระกร้า จึงได้ร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดที่ผู้ประกอบการน่าจะสามารถทำได้ โดยทางคณะวิจัยได้ร่วมออกแบบในด้านผลิตภัณฑ์และตราสินค้า ดังนี้

๑.๑ การออกแบบและรูปแบบผลิตภัณฑ์

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านโนนกระหาด โดยการศึกษาแนวคิดในการออกแบบและพัฒนา การศึกษา แนวทางการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิมและการวิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นทางด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต ความต้องการของตลาดและความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค รวมถึงสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสามารถขึ้นแบบได้และตรงกับความต้องการของตลาดมี ๑ รูปแบบ ได้แก่ ตระกร้าเชือกมัดฟาง แสดงในตาราง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ดังนี้

ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
๑.	กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกมัดฟาง		

ตาราง ๔.๒๓ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกมัดฟาง

๑.๒ การออกแบบตราสินค้า

จากการออกแบบตราสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟาง จะเน้นการออกแบบที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้ประกอบการ ไม่ยุ่งยาก มีต้นทุนต่ำ มีฟังก์ชันการใช้งานที่กว้างและตอบสนองความต้องการของตลาดโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบป้ายแท็กสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ตระกร้าเชือกมัดฟาง ทีมวิจัยและผู้ประกอบการเห็นว่าการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตระกร้าเชือกมัดฟาง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อคงภูมิปัญญาฝีมือของท้องถิ่นเอาไว้ จึงสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในท้องตลาด โดยเพิ่มเติมให้มีสัญลักษณ์สติ๊กเกอร์โลโก้ติดข้างตระกร้า โดยมีรายละเอียดของชื่อกลุ่มผู้ประกอบการ ที่อยู่ โลโก้ ชนิดของผลิตภัณฑ์ วิธีการใช้งาน วิธีดูแลรักษา ตามข้อมูลรายละเอียดที่กลุ่มผู้ประกอบการได้ แจ้งไว้ป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ตระกร้าเชือกมัดฟาง

ภาพประกอบ ๔.๙ ตราผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางเดิม

ภาพประกอบ ๔.๑๐ ตราผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟางใหม่

๑.๓ กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า และการประเมินความพึงพอใจ

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนแบบผลิตภัณฑ์และต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกมัดฟาง ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านโนนกระหาด ตำบลธารชะลอตัว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า การประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้า ที่ได้รับการพัฒนาแล้วจากกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการประเมินรายด้าน และรวมทุกด้านนำเสนอในรูปแบบตารางโดยแบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จาก
เชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n = ๕)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก			
๑. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	๔.๒๒	๐.๔๔	มาก
๒. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยไม่ล้าสมัย	๔.๑๑	๐.๓๓	มาก
๓. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้	๔.๗๘	๐.๕๔	มากที่สุด
๔. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น	๔.๓๕	๐.๔๙	มาก
๕. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้	๔.๔๑	๐.๔๕	มาก
๖. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย	๔.๖๒	๐.๔๓	มากที่สุด
๗. ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๓๒	๐.๕๐	มาก
รูปแบบตราสินค้า			
๑. รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่	๔.๘๙	๐.๓๓	มากที่สุด
๒. รูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก	๔.๕๖	๐.๕๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๔ เป็นผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือก/ตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านโนนกระหาด พบว่า ค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๗๘ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย โดยเฉลี่ย ๔.๖๒ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบตราสินค้ามีรูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่ โดยเฉลี่ย ๔.๘๙ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านรูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของ ผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยเฉลี่ย ๔.๕๖ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔)กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองปลิงใหม่

การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกก จากการลงพื้นที่ของทีมีวิจัยและจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเชือกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ พบว่า ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติกโดยใช้เอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการถักทอเชือกตามสมัยนิยม โดยใช้ลายดาวกระจายที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาประกอบสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของผู้ประกอบการ โดย ผู้ประกอบการสามารถขึ้นแบบเป็นผลิตภัณฑ์ลักษณะของกระเป๋าและตระกร้าได้ จึงได้ร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดที่ผู้ประกอบการจะสามารถถักสานได้เช่น แบบมีหูจับกระเป๋า โดยทางคณะวิจัยได้ร่วมออกแบบในด้านผลิตภัณฑ์และตราสินค้า ดังนี้

๑.๑ การออกแบบและรูปแบบผลิตภัณฑ์

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก โดยการศึกษาแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาการศึกษา แนวทางการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์เดิมและการวิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นทางด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต ความต้องการของตลาดและความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค รวมถึงสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสามารถขึ้นรูปแบบได้และตรงกับความต้องการของตลาดมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ตระกร้าเชือกเส้นพลาสติก และกระเป๋าเชือกเส้นพลาสติก แสดงในตาราง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ดังนี้

ที่	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
๑	กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติก		
			

ตาราง ๔.๒๕ สรุปการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติก

๑.๒ การออกแบบตราสินค้าผลิตภัณฑ์

จากการออกแบบตราสินค้า และป้ายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์เชือกเส้นพลาสติก จะเน้นการออกแบบที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้ประกอบการ ไม่ยุ่งยาก มีต้นทุนต่ำ มีฟังก์ชันการใช้งานที่กว้าง และตอบสนองความต้องการของตลาดโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบตราสินค้า ที่มียี่ห้อและผู้ประกอบการเห็นว่าการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกระเป่าและตระกร้าเชือกเส้นพลาสติก ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อคงภูมิปัญญาฝีมือของท้องถิ่นเอาไว้ จึงสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในท้องตลาด โดยเพิ่มเติมให้มีสัญลักษณ์สติ๊กเกอร์โลโก้ติดข้างกระเป่า และตระกร้า โดยมีรายละเอียดของชื่อกลุ่มผู้ประกอบการ ที่อยู่ โลโก้ ชนิดของผลิตภัณฑ์ วิธีการใช้งาน วิธีดูแลรักษา ตามข้อมูลรายละเอียดที่กลุ่มผู้ประกอบการได้

ภาพประกอบ ๔.๑๑ ตราผลิตภัณฑ์เชือกเส้นพลาสติกใหม่

๑.๓ กิจกรรมส่งเสริมต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า และการประเมินความพึงพอใจ

ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมต้นแบบผลิตภัณฑ์และต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกเส้นพลาสติก ณ ที่ทำการกลุ่มบ้านหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๔ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า การประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้า ที่ได้รับการพัฒนาแล้วจากกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการประเมินรายด้าน และรวมทุกด้าน นำเสนอใน รูปแบบตารางโดยแบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๖ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จาก เชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกเส้นพลาสติก

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n = ๕)		
	X	S.D.	ระดับ
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก			
๑. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	๔.๔๒	๐.๔๔	มาก
๒. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยไม่ล้าสมัย	๔.๑๕	๐.๓๓	มาก
๓. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้	๔.๖๖	๐.๕๔	มากที่สุด
๔. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น	๔.๔๕	๐.๔๙	มาก
๕. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้	๔.๔๔	๐.๔๕	มาก
๖. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย	๔.๕๒	๐.๔๓	มากที่สุด
๗. ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๔๒	๐.๔๔	มาก
รูปแบบตราสินค้า			
๑. รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่	๔.๖๗	๐.๓๔	มากที่สุด
๒. รูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก	๔.๕๑	๐.๔๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๖ เป็นผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ความเหมาะสมของ ผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกบ้านหนองปลิงใหม่ พบว่า ค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๖ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย โดยเฉลี่ย ๔.๕๒ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่ โดยเฉลี่ย ๔.๖๗ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านรูปแบบของการออกแบบรูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของ ผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยเฉลี่ย ๔.๕๑ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการสร้างแบรนด์ (โลโก้) ตราสินค้าของทางกลุ่มทั้ง ๔ กลุ่ม ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางให้กับทางกลุ่มเพื่อให้เป็นลักษณะกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกในรูปแบบเดียวกันและสามารถนำตราไปขึ้นทะเบียนร่วมกัน เพื่อให้เห็นถึงความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทางกลุ่มจึงมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกชนิดต่างๆ เพื่อส่งจำหน่ายไปทั่วโลกต่อไป จึง

ได้เสนอชื่อแบรนด์ “ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกโคราช” The Group of Korat Rope Handicraft และใช้สโลแกนว่า สานรัก ร้อยใจ สานสายใยให้เป็นที่ ๑ Weaving Hearts and weaving in to one ซึ่งจะได้ดำเนินการขอขึ้นทะเบียนการค้าต่อไป

ภาพประกอบ ๔.๑๒ ตราผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกโคราช

สรุปได้ว่าการศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกที่ผ่านมาแล้วข้างต้น ทำให้มีประเด็นที่สำคัญนำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยได้ออกแบบตราผลิตภัณฑ์ และสามารถแก้ไขปัญหากลุ่มหัตถกรรมจากเชือกเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคงในหลากหลายด้านทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค และการออกแบบตราสินค้าก็สร้างเอกลักษณ์ของชุมชน และจดจำตราสินค้าของแต่ละกลุ่มได้ รวมถึงการประเมินผลจากการออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้าเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป ผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกเส้นพลาสติกของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือก ค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ ด้านผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่น ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่ ด้านรูปแบบของการออกแบบรูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก

๔.๔ ผลการรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนา สัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๔.๑ ผลของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสัมมาชีพชุมชนผลิตภัณฑ์ เชือก

วิธีการศึกษาวิจัยเรื่องการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเป็น
การ เพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา
ของประชาชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา การดำเนินวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ ๑ ศึกษาสภาพปัญหาสัมมาชีพของชุมชนผลิตเชือกในจังหวัดนครราชสีมา

๑) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางด้านหัตถกรรมจาก
เชือก ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

๒) ประสานความร่วมมือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๓. พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๔. จัดเวทีชี้แจงโครงการร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ณ กลุ่มหัตถกรรมถักสานเชือกทั้ง ๔
กลุ่ม และกิจกรรมกลุ่มรวมเพื่อเสวนาหาทางออก แนวทางการผลิตและจำหน่ายแก่กลุ่มผลิตภัณฑ์
จากเชือก เพื่อสามารถประกอบสัมมาชีพอย่างยั่งยืน

๕. ศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรม คติ ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๑ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

๕.๒ ศึกษาศักยภาพ ปัญหา เพื่อพัฒนาการสัมมาชีพของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือก

ระยะที่ ๒ ศึกษาแนวทางการพัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ในระดับ
ระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกเป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนด โดยการเก็บ
รวบรวมข้อมูลประวัติ ผู้ประกอบสัมมาชีพกลุ่มหัตถกรรมถักสานเชือก ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหัตถกรรม
ถักสานเชือกในล่อนพนาหนองหิน อำเภอครบุรี กลุ่มหัตถกรรมถักสานเชือกหมู่บ้านบุตาโฮ อำเภอ คร
บุรี กลุ่มหัตถกรรมถักสานเชือกมัดฟางบ้านโนนกระหาด อำเภอพิมาย และ กลุ่มหัตถกรรมผลิตภัณฑ์
จากเชือกเส้นพลาสติกหนองปลิงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามวิถีชีวิตชุมชนตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑) เวทีการคืนข้อมูลสู่ชุมชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคนในกลุ่มผลิตภัณฑ์ถักสานจาก
เชือกจังหวัดนครราชสีมา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๒) การวิเคราะห์การศึกษาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างเป็นแหล่ง
เรียนรู้ของชุมชน

ระยะที่ ๓ พัฒนารูปแบบสัมมาชีพวิถีชีวิตชุมชนและเพิ่มศักยภาพชุมชนในการพัฒนา
สัมมาชีพ

จากองค์ความรู้เดิมเพิ่มรายได้ในระดับครัวเรือนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔ กลุ่มในจังหวัด
นครราชสีมา

๑. พัฒนาศักยภาพภาพการศึกษาองค์ความรู้ทางด้านสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมโดยการใช้ทฤษฎีการบริหาร 4 M ได้แก่ คนหรือบุคคล (Man) เงิน (Money) ทรัพยากรหรือวัตถุดิบ (Material) การบริหารจัดการ (Management) มาเป็นแนวทางในการค้นหาศึกษา

๒. การสร้างแหล่งเรียนรู้โดยสร้างความร่วมมือกับภาคี

๓. ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับพัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในระดับระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสร้างศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมจากเชือกโคราชสัมมาชีพตามวิถีชีวิต

๔. จัดเวทีสนับสนุนและกระตุ้นให้คนชุมชน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอครบุรี และอำเภอยางชุมน้อย ให้เห็นถึง คุณค่าการพัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมาแบบมีส่วนร่วม

๕. เวทีถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) ร่วมกับชุมชน นักวิจัยชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้าน

ระยะที่ ๔ ระยะสรุปผล/ประเมินผล

๑. เวทีกิจกรรมสาธารณะในการผลักดันให้เกิดพื้นที่การศึกษาศูนย์พัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

๒. ศูนย์แสดงสินค้าหัตถกรรมจากผลิตภัณฑ์เชือกประจำจังหวัด เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาสภาพปัญหาสัมมาชีพวิถีชีวิตชุมชนในระดับครัวเรือนทั้ง ๓ อำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ๑) ขาดแหล่งเรียนรู้ในแหล่งชุมชนที่แท้จริง ๒) ปัญหาการประกอบอาชีพเสริมที่ไม่มีช่องทางจำหน่าย ๓) ปัญหาการว่างงาน แต่ไม่ได้เข้ามศึกษาหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากเชือก ๔) ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเสริมค่อนข้างสูง ๕) ขาดความเข้มแข็งในชุมชน ๖) ขาดหน่วยงานรัฐมาสนับสนุนอย่างจริงจังและทั่วถึง

การพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่สากล มีขั้นตอนการสนับสนุนและการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ด้านการออกแบบให้ความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ ยังไม่กล้าที่จะสร้างความแตกต่างมากนักกับเครื่องประดับที่เห็นตามท้องตลาด อาจจะเป็นเพราะคิดว่าถ้าทำแบบนี้ น่าที่จะขายได้ และการออกแบบได้ศึกษาในยูทูปและระบบออนไลน์ โดยได้เลือกใช้วัสดุที่มีอยู่ เช่น เชือกมัดฟาง เชือกกรม และเชือกไนลอน ทั้งนี้ดูที่ความยากง่ายของสิ่งที่ทำด้วย แต่สำหรับครั้งแรกของการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมก็ถือว่าอยู่ในขั้นที่น่าชมเชย เพราะรู้จักที่จะนำสิ่งที่ตนสามารถทำได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบางคนมีข้อเสนอแนะว่า “ถ้ามองในแง่ของการตลาดถือว่าประสบความสำเร็จในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า” เช่น ตลาดอำเภอครบุรี และการแข่งขันเรือพายอำเภอยางชุมน้อย แต่ในด้านการขายระบบออนไลน์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และต้องลงทุนด้วย ในส่วนรูปแบบของผลิตภัณฑ์นั้นคงต้องพัฒนาต่อยอดความคิดออกไปอีกเรื่อยๆตามความต้องการของตลาด รู้สึกดีใจและมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นอย่างน้อยก็มีมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จาก

เชือกที่ถือว่าฝีมือไม่เป็นสองรองใคร ในส่วนผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมลักษณะเชือกถักร่วมกันได้ข้อสรุปว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากกว่านี้ โดยการประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคน การนำเชือกที่หลากหลายมากขึ้นมาร่วมกันแชร์ข้อมูลและกระจายตลาดร่วมกัน เพื่อส่งเสริมในด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ไม่แก่งแย่งในด้านการตลาด มีแต่จะช่วยเหลือกันทั้งจัดฝึกอบรมและตลาดร่วมกัน เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ และสามารถทำให้เกิดการสร้างสรรค์ที่หลากหลายและน่าสนใจได้ จากนั้นผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมลักษณะเชือกถักร่วมกันได้ปรับปรุงผลงานของตนเอง เพื่อรองรับตลาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๔.๔.๒ รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่

การศึกษาวิจัยกิจกรรมของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกทั้ง ๔ กลุ่ม ทีมผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการผลิตเชือก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า พบว่ากิจกรรมที่มีความโดดเด่นและกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่ม คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ และการออกแบบตราสินค้าของทางกลุ่มเชือก โดยทางกลุ่มได้นำเอาหลักธรรมในลักษณะของการปรับใช้ในการทำงานเชิงการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ทางกลุ่มได้นำเอาหลักธรรมหลักที่พุทธธัมมิกัตถสังวัตตนิคชรรม^{๒๒} หมายถึง หลักธรรมอันเป็นไปด้วยการหมั่น ประกอบการงาน การรักษาทรัพย์ที่ตนหามาได้ การมีเพื่อนเป็นคนดี เลือคบหา การเรียนรู้เพื่อนำ มาเป็นแบบอย่างที่ดีของตนและการอยู่อย่างพอเพียงประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

อุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) การถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงาน ประกอบด้วย การมีสติ สมาธิ ปัญญา เพื่อให้การทำงานทุกอย่าง ประสบผลสำเร็จ^{๒๓}

กิจกรรมของกลุ่มหัตถกรรมจากเชือกในด้านความขยันหา แสวงหาความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติงานหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มาติดต่อ บริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ ขยันที่จะฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับถ่ายทอดฝึกอาชีพ และดำเนินการตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางกลุ่มอย่างเคร่งครัด สร้างความถูกต้อง ซอบธรรม คณะกรรมการและสมาชิกอาศัยเกื้อกูลกัน ต่างทำหน้าที่ได้รับมอบหมายและสร้างสรรค์ผลงาน โดยการพัฒนาการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการและขยันหาช่องทางตลาด การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้กับบุคคลที่สนใจ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเอาองค์ความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ในการทำงานของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มควรที่จะมีความขยันและปรับวิธีการทำงานให้ทันสมัยและเกิดประโยชน์สูงสุด เพราะผลิตภัณฑ์เชือกถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่จะสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและก้าวไปสู่ระดับสากลได้ แม้วิทยาการสมัยใหม่ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค ยิ่งต้องขยันที่จะประชาสัมพันธ์ให้บุคคลต่างๆ เข้าถึงแหล่งกลุ่มผลิตได้โดยตรง

^{๒๒} ส.ส. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๐-๓๔๒.

^{๒๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (พิมพ์ ครั้งที่ ๑๖). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๕๔, หน้า ๒๑.

อารักขสัมปทา (การรักษาดี) การถึงพร้อมด้วยการรักษาโรคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วย ความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) ต้องรู้จักรักษาคุ้มครองโรคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้อย่างพร้อมมูล หรือไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ

๓) กัลป์ยาณมิตตตา (ความมีกัลยาณมิตร) การที่เลือกคบคนดี ไม่คบคบบัณฑิต การประพฤติดนให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

๔) สมชีวิตา (การดำรงชีพอย่างพอเพียง) การดำรงตนอยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์ และทางเสื่อมแห่งโรคทรัพย์ การเลี้ยงชีพอย่างพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่าย ไม่ให้ผิดเคื่อง และด้วย คิดว่า รายได้ของเราจะต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายของเราจะต้องไม่เหนือรายได้

ตราสินค้าทางกลุ่มได้นำคำสโลแกนเพื่อสร้างสรรค์ตราสินค้าในลักษณะที่ปลูกฝังความรัก ความสามัคคี โดยการสานรัก ร้อยใจเข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การสานสายใยที่เป็นที่หนึ่ง

สานรัก คือ การสานความรักให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่มและกลุ่มอื่นๆ ด้วย

ร้อยใจ คือ การแสดงออกถึงความพร้อมเพียงของหมู่คณะให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ดังเชือกที่ร้อยสายใจให้ผูกกันไว้นั่น

สานสายใยที่เป็นที่หนึ่ง เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายให้เป็นหนึ่งเดียวที่มุ่งสู่การพัฒนาไปสู่ระดับสากล

๔.๔.๓ ผลการพัฒนารูปแบบสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากล

ผลการพัฒนารูปแบบสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากล กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกได้มีการออกแบบและพัฒนาตราสินค้าให้มีมาตรฐานสากลยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติได้ เกิดจากจ้างงานในอาชีพมากขึ้น แนวทางการพัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา จากการจัดเวทีหรือมีศูนย์แสดงสินค้าการคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการประชุมปรึกษาหารือระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาได้มีการเสนอข้อคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ทราบถึงแนวทางในการ แก้ไขปัญหา การขาดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยการเลือกสร้างวิทยากรหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตำบลละ ๑ คน ปัญหาการประกอบอาชีพโดยการจัดกิจกรรมอบรมหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากเชือกให้กับกลุ่มสัมมาชีพชุมชน เพื่อสร้างอาชีพแก้ปัญหารายได้ว่างงาน คือการแนะนำหรือส่งเสริมอาชีพให้สามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง ในส่วนต้นทุนปัญหาด้านค่าใช้จ่าย คือคนในชุมชนมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงส่งผลต่อต้นทุนการใช้จ่ายจึงได้มีการเสนอให้มีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเชือกที่มีต้นทุนต่ำ ควบคู่กับการสร้างตลาดออนไลน์ของชุมชนเองมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาจะมีหน่วยงานสร้างตลาดออนไลน์ให้ แต่ผลตอบแทนยังไม่แพร่หลายและไม่สนองต่อชุมชนเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ทางการจำหน่ายมียอดไม่สม่ำเสมอ จึงส่งผลทำให้กลุ่มขาดการสนับสนุนการตลาดอย่างจริงจัง ด้านการขาดความเข้มแข็งในชุมชน คือหากไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้ชุมชนก็จะไม่เกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้แนะนำให้ร่วมกันจัดทำผลิตภัณฑ์จากเชือกเป็นหมู่คณะ มากกว่าทำแยกหรือส่วนตัว เพราะเวลาผลิตเชือกบางท่านก็อาศัยยามว่าง แต่ถ้ามาทำร่วมกันก็จะส่งผลให้งานเสร็จตามเป้าหมายและช่วยเหลือกันได้ ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้เข้ามาดูแลอย่างจริงจัง และมหาวิทยาลัยที่มาเก็บข้อมูลจากชุมชนก็ไม่ได้นำผลลัพธ์หรือประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับสู่ชุมชน

ผู้วิจัยจึงประสานกับหน่วยงานภาครัฐมาสนับสนุน ควรมีการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนและยกระดับให้ชุมชนมีอาชีพที่จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน

รูปแบบสัมมาชีพวิถีชีวิตชุมชนและเพิ่มศักยภาพชุมชนในการพัฒนาสัมมาชีพจากองค์ความรู้เดิมเพิ่มรายได้ในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชือกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา พัฒนาศักยภาพภาพการศึกษาองค์ความรู้ทางด้านสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ริเริ่มโครงการจัดงานแสดงสินค้าชุมชน ชื่องาน งานแสดงสินค้านวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากเชือกใหม่ชุมชนก้าวเข้าสู่ระดับสากลเราจะก้าวสู่สากลด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และสินค้าได้รับรองมาตรฐานสากล ณ ศูนย์แสดงสินค้าหน้าตลาดนัดชุมชนหนองบัวศาลาในวันเสาร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๓ ตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐-๑๘.๐๐ น.

สมาชิกกลุ่มสัมมาชีพได้ศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะนำองค์ความรู้และยังมีการอบรมเกี่ยวกับการถักสานของกลุ่มอาชีพหัตถกรรมถักสานเชือกโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มมาฝึกและให้ความรู้ ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๔ กลุ่ม ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพิมาย และอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เกิดการระเบิดจากข้างใน เกิดแรงจูงใจ เริ่มมีเป้าหมายและภาพฝันที่ชัดเจนขึ้น กล้าคิด กล้าแสดงออกมีความเข้าใจในการบริหารจัดการการนำกลับไปปรับใช้ในชุมชนและมองเห็นแนวทางที่จะดำเนินการ ที่จะส่งผลให้เกิดอาชีพที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงการประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่าย กลุ่มสัมมาชีพได้มีการที่จะนำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและสามารถต่อยอดขยายผลให้ผู้สนใจได้มาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนได้

เมื่อเกิดการเรียนรู้ก็เกิดการสร้างแหล่งเรียนรู้โดยสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายกลุ่มผลิตภัณฑ์อื่นๆและกลุ่มผลิตภัณฑ์ประกอบการใหม่ๆที่จะตั้งเป็นกลุ่มหัตถกรรมจากเชือก และปราชญ์ชุมชนก็จะถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และประชาชนที่มาร่วมงานผู้เข้าร่วมงานจะต้องสแกนไลน์ เพื่อเข้าร่วมกลุ่มผลิตภัณฑ์ถักสานเชือกโคราช เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือกเป็นที่แพร่หลาย ที่จะเป็นกระบอกเสียงในการขยายผล และที่สำคัญพร้อมทั้งมีแนวทางนำเสนอข้อมูลเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ (แคตตาล็อก) แจกจ่าย ทั้งนี้ได้เชิญหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัด บริษัท ห้างร้าน และประชาชนในพื้นที่ร่วมงาน โดยนิมนต์พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคลเพื่อให้เกิดสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง..ผลิตภัณฑ์จากเชือก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ได้องค์ความรู้ในเรื่องการแก้ไขสภาพปัญหา วิธีการสร้างค่านิยม และแนวทางการกระบวนการผลิตภัณฑ์จากเชือก เพื่อพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก) สู่สากล และได้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชือก การออกแบบตราโลโก้ การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เรียนรู้และ มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ปรากฏผลการศึกษาวิจัย

ในการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัย และชุมชน เมื่องานวิจัยเสร็จสมบูรณ์สามารถที่จะนำเอาองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่จะรองรับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศได้

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง.ผลิตภัณฑ์จากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มุ่งศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชื้อและสัมมาชีพชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๕.๑ สรุปความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตและวิธีการวิจัยที่ใช้

การสร้างผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาอันเกิดจากความสามารถ การศึกษาหาความรู้ และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอยู่เสมอ ภูมิปัญญาการผลิตเชือกที่นำมาต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างค่านิยม สร้างความเชื่อ สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพราะชุมชนเป็นผู้คิดค้นและสร้างสรรค์สินค้า ผลิตภัณฑ์ทดแทนวัสดุที่หายากและไม่มีในท้องถิ่น ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ควรต้องรักษาและสืบทอด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการหรือวิถีชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และกลายมาเป็น"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" โดยมีหลักการสำคัญพื้นฐาน ๓ ประการ คือ ๑) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ๒) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ ๓) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ แต่น่าเสียดายโครงการผลิตภัณฑ์"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" ไม่ได้ถูกหยิบยกมาพัฒนาต่อยอด จึงส่งผลให้เกิดปัญหาขาดงบประมาณ ขาดการพัฒนาต่อยอด และผู้มีความรู้ ความสามารถ ก็หันไปประกอบอาชีพอื่นที่สร้างคนได้มากกว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมสินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ ขบเซาลงไป ทั้งที่ชุมชนได้ร่วมใจกันสร้างและขาดผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ชุมชนได้ส่งมอบประสบการณ์ใช้สติปัญญาในการปรับตัว เพื่อการดำรงชีพท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม จึงมีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆอันเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้สอยดำรงชีพ

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในด้านภูมิปัญญา มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องจักสาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ จึงได้มีการบูรณาการและพัฒนาสัมมาชีพชุมชน โดยได้มีการบูรณาการร่วมกับการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย อย่างไรก็ตามกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เข้าด้วยกัน ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อต่อยอด สร้างค่านิยม ซึ่งจะต้องมีกระบวนการผลิต หากจุดเด่นของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถสร้างคนได้เพิ่มมากขึ้น ภายใต้ความเชื่อที่จะสามารถนำมาถ่ายทอดต่อชนรุ่นหลัง สร้างงาน สร้างอาชีพ

โดยมีวิธีการศึกษาวิจัย ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชื้อและสัมมาชีพชุมชน รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ๒) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์

และ๓)การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มพื้นที่ศึกษากรณี การประเมินผลของกิจกรรม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา วิเคราะห์และสังเคราะห์จากการปฏิบัติการวิจัยร่วมกับกลุ่มกิจกรรมและการประเมินผลก่อนและหลังกิจกรรมปฏิบัติการวิจัย สามารถกล่าวสรุปผลการวิจัยอภิปราย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน

๕.๒ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากเชื้อก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ศึกษา ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชื้อกในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชื้อก) สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑจากเชื้อกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ สรุปผลวิเคราะห์สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชื้อกในจังหวัดนครราชสีมา

สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชื้อกในจังหวัดนครราชสีมา ปัญหาของกลุ่มทั้ง ๔ กลุ่ม ขาดเงินทุนและปรังงานในการผลิต ไม่มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑที่เป็นรูปธรรม ขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีโอกาสนำสินค้าไปร่วมในงานแสดงสินค้าเนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การจำหน่ายผลิตภัณฑไม่ผ่านคณะกรรมการกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีการกำหนดราคาสินค้าไม่ได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดการสนับสนุนจากผู้ซื้อในชุมชน และสินค้ามีความคงทน จึงไม่มีการบริโภคซ้ำ เหมือนกับอาหารของกิน ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพถักสานผลิตภัณฑจากเชื้อกต้องหาสินค้าใกล้เคียงกันมาประกอบการจัดจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ สภาพปัญหาของวัสดุเชื้อกการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑที่หัตถกรรมถักสานเชื้อก ได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในขั้นตอนการเรียนรู้ มาใช้ในการระดมความคิดเห็นของชุมชนด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑที่หัตถกรรมถักสานเชื้อกได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเข้าใจสภาพปัญหา ข้อดี ข้อจำกัด ของวัสดุจากเชื้อกที่ต้องสั่งซื้อจากร้านและโรงงานผลิตเชื้อกโดยตรง นำมาเป็นวัสดุในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑที่หัตถกรรมถักสาน ผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกัน สภาพปัญหาสัมมาชีพวิถีชีวิตชุมชนในระดับครัวเรือนพบว่า ปัญหา ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่มีจำกัด ด้านการขาดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านรายได้ ปัญหา การว่างงาน ปราชญ์ชุมชนบางส่วนขาดความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้มีการศึกษา แนวทางในการพัฒนาสัมมาชีพโดยการฝึกอาชีพให้มีการฝึกอบรมอาชีพ โดยยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายและมีรายได้เสริม ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการสร้างความรู้ใหม่เพื่อประกอบอาชีพเสริมในระดับกลุ่มหัตถกรรมถักสานจากเชื้อกและระดับครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา จึงส่งผลกลุ่มสัมมาชีพให้มี

รายได้ โดยการร่วมกับหน่วยงานได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและการสร้างสรรค์ผลงานด้านผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชน กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา เช่น การพัฒนาเทคนิค รูปแบบผลงานทางภูมิปัญญา การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย การบูรณาการผลิตภัณฑ์ร่วมกับจริยธรรม การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมชุมชนต่อการจัดการผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชน รูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและผลิตภัณฑ์จากเชือกของชุมชนสู่ระดับสากล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบางคนมีข้อเสนอแนะว่า ถ้ามองในแง่ของการตลาดถือว่าประสบความสำเร็จในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า การสำรวจตลาดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในการจัดจำหน่ายให้กับผู้บริโภค โดยเน้นสร้างความแตกต่าง และใส่ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเข้าไปในตัวของผู้ผลิต ทางกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง มีวิธีการแก้ปัญหาโดยมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มที่มีการเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นต้นทุนในการซื้ออุปกรณ์และเป็นเงินหมุนเวียนภายในกลุ่ม กลุ่มจักสานเชือกมัดฟางได้จัดทำงบประมาณรายรับรายจ่ายแล้วแจ้งให้กับสมาชิกทุกคนทราบ เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน และมีการบันทึกรายรับรายจ่าย อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้สต็อกของสินค้ากับยอดที่จำหน่ายตรงกัน สะท้อนให้เห็นว่าการนำเชือกมาสร้างสรรค์เพื่อต่อยอดและพัฒนาภูมิปัญญาจักสานให้เกิดความหลากหลายของชิ้นงานมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนที่มีความสนใจในการนำความรู้เหล่านี้ไปสานต่อได้

๕.๒.๒ สรุปผลวิเคราะห์การพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก)สู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา

๑)ด้านวางแผนการผลิต

การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชน ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมยังคงเน้นไปที่เจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานภาครัฐเอกชนยังคงเป็นแกนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่ายและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชน ซึ่งหน่วยงานรัฐจะมีการเชื่อมโยงภายในหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดนครราชสีมา มีการจัดทำแผนงานพัฒนาและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้ส่วนงานต่างๆได้เข้าไปสนับสนุนผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการใดที่เข้ามามีส่วนร่วมจะได้รับการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนในการแสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าต่างๆทั้งภายในจังหวัดและพื้นที่ทั่วประเทศ และการพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชนจังหวัดนครราชสีมาเกิดจากหน่วยงานของรัฐในจังหวัดนครราชสีมาเป็นแกนกลางในการเชื่อมเครือข่ายโดยจัดทำฐานข้อมูลและสร้างกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของรัฐ เช่น การเข้ามาร่วมงานฉลองชัยชนะทั่วสุรนารีหรืองานย่าโม ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี หน่วยงานของรัฐจะเชิญผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้ประกอบการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานและร่วมแสดงผลภัณฑ์ต่าง ๆ ในงาน เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะพัฒนาชุมชนจังหวัดจะเป็นแกนกลางในการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ทางธุรกิจของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกและประสานการ

ดำเนินกิจกรรมครอบคลุมทุก ๓๒ อำเภอ รวมถึงสถาบันการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้กลุ่มกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชนทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกชุมชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบของคลัสเตอร์ ส่งเสริมการร่วมมือและการทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการตามความต้องการการขายผลิตภัณฑ์เพื่อนำรายได้มาสู่ชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ในการสร้างสิ่งที่จะต้องคำนึงเป็นอย่างมากและสำคัญที่สุดคือ ตัวผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่ขายต้องมีมูลค่าในตัวเอง มีความโดดเด่นน่าจดจำเป็น เอกลักษณ์ของชุมชน และมีคุณภาพ

แนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ร่วมปฏิบัติการวิจัยเชิงพื้นที่ของกลุ่มหัตถกรรมถักสานผลิตภัณฑ์จากเชือก พบว่า เชือกกรม เชือกมัดฟาง เชือกไถล่อน เป็นวัสดุที่สามารถสั่งซื้อจากโรงงาน ร้านค้าตัวแทน ไม่สามารถผลิตเองได้ จึงส่งผลให้ราคาวัสดุขึ้นลงตามกลไกของตลาดและเมื่อนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละอย่างจะต้องคำนึงถึงความต้องการทางการตลาดและความต้องการของลูกค้า เนื่องจากต้นทุนสูง เมื่อจำหน่ายในราคาสูงก็ขายไม่ได้และทำให้ผลิตภัณฑ์ค้างจำนวนมาก ในส่วนเชือกเส้นพลาสติกเป็นวัสดุที่มีราคาถูก ในชุมชนนำมาถักสาน และจำหน่ายได้จำนวนมาก เพราะราคาถูกมีความคงสวยงาม จากกิจกรรมปฏิบัติการวิจัยร่วมกับนักวิจัย ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคได้ใน ๓ มิติ ดังนี้

๑)ด้านความคิดสร้างสรรค์

-สื้อให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ และรูปแบบ ลวดลายต่างๆ จนทำให้เกิดการยอมรับจากตลาดและลูกค้า การสร้างค่านิยม การสืบทอดภูมิปัญญาและรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นในการร่วมกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักในชุมชนและต่างชุมชน

-การยกระดับของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ วัสดุ เทคนิควิธีการของชุมชนให้เป็นผลงานร่วมสมัยมีมาตรฐานในการยอมรับระดับสากลต่อไป

๒)ด้านสังคม

-ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชน

-นักออกแบบได้มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

-การเผยแพร่วัฒนธรรมทางภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

๓) ด้านเศรษฐกิจ

-การสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จักในชุมชนและทั่วไป

-เพิ่มการตลาดให้มากขึ้น

-มีช่องทางการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย

-การเสริมรายได้นอกจากอาชีพหลัก

-ผลงานของท้องถิ่นสามารถนำไปพัฒนาเป็นมาตรฐานสากลได้

๒) ด้านการสร้างแบรนด์

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควรเป็นการออกแบบที่สื้อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถเพิ่มมูลค่ามูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ทำให้สินค้าของชุมชนมีคุณค่า มีมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์โดดเด่นเน้นเรื่องราว วิธีการดำเนิน ชีวิตของชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของคน

ในชุมชนแข็งแรงขึ้น จากการร่วมปฏิบัติการวิจัย จึงได้สร้างแบรนด์จำนวน ๔ แบรนด์ด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

๓)ด้านการตลาด

การตลาดทางกลุ่มไม่ได้หาตลาดเพิ่ม เนื่องจากไม่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ส่วนหนึ่ง อาจเป็นเพราะราคาสินค้าค่อนข้างสูงในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนต่างตกดินร่นเอาชีวิตอยู่รอกหาเช้ากินค่ำ ทำให้ทางกลุ่มไม่ได้ขยายตลาดเพิ่มเติม โดยทางผู้วิจัยก็ได้แนะนำผ่านระบบไลน์และเฟซบุ๊ก เพื่อช่วยทางกลุ่มทำตลาดอีกทาง รวมถึงลงขายในแพลตฟอร์มของทางบริษัทหลักก็ซื้อไปด้วย แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จัก และสนใจแต่ก็ไม่มีการซื้อขาย

๔)ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย/เผยแพร่

ช่องทางการจำหน่ายตามที่ได้แสดงความคิดเห็นของกลุ่ม ดังนี้ ๑) การจำหน่ายผ่านประชาสัมพันธ์จังหวัดเคลื่อนที่ ๒) การจำหน่ายช่องทางระบบออนไลน์ ๓) การจำหน่ายช่องทางรายการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ๔) การจำหน่ายช่องทางการจัดนิทรรศการ /จัดแสดงผลงานสินค้า ๕) การเปิดร้านศูนย์จำหน่ายโอท็อปจังหวัดนครราชสีมา อีกประการที่สำคัญที่เป็นช่องทางเผยแพร่ คือ การจัดตั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรพหุบูรณาการกับสมาชิพชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ปราชญ์ชุมชนและหัวหน้าโครงการผลิตภัณฑ์จากเชือกจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อเป็นช่องทางสร้างงานรายได้ให้กับชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ได้มีอาชีพเสริมรายได้ครอบครัวและเลี้ยงตนเอง โดยเข้ามาเรียนรู้และฝึกอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรพหุบูรณาการกับสมาชิพชุมชน ประชาสัมพันธ์จังหวัดเคลื่อนที่, ช่อง MCU canal ผ่านระบบออนไลน์ ผ่านรายการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ท้องถิ่น งานแสดงสินค้า การจัดนิทรรศการตามงานวัด ลงบทความวิจัย หนังสือ แคตตาล็อก การนำเสนอบทความทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ และการเปิดร้านศูนย์จำหน่ายโอท็อปขนาดใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา

ช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มถักสานหัตถกรรมจากเชือก ดังนี้

๑)ทางกลุ่มจัดจำหน่ายยังสถานที่ผลิต โดยเปิดเป็นตลาดชุมชน และตลาดนัด

๒)ฝากขายกับทางหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน สหกรณ์การเกษตรอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และมีการฝากขายยังร้านค้าชุมชน ผู้ที่มาศึกษาดูงานนักท่องเที่ยว ลูกค้าในท้องถิ่น

๓)งานนิทรรศการ ออกร้าน ตามที่หน่วยงานจัดขึ้น

๔)การประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ ออนไลน์ ผ่านทางเฟส เว็บบเพจ และป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์

๕) ลูกค้าบอกต่อ ซึ่งช่องทางนี้ค่อนข้างได้ผล จะได้รับความนิยมค่อนข้างมาก

ในการวางจำหน่ายนั้น นอกจากจะขายโดยตรงแล้ว ตอนนี้มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วย อาจจะทำให้การขายผ่านทางสังคมออนไลน์ จากที่ผู้วิจัยได้ไปปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกจำนวน ๔ กลุ่มดังกล่าวข้างต้น พบปัญหาเดียวกันหมด คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย จึงได้ร่วมกันหาทางออกด้วยการเรียนรู้รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายถือเป็นกิจกรรมหลัก และจำเป็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มที่จะเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเคลื่อนย้ายให้ผลิตภัณฑ์ได้เคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยัง

ผู้บริโภคมากขึ้น อย่างไรก็ตามทางกลุ่มยังคำนึงถึงปัจจัยต้นทุนเป็นหลักในการหาช่องทางการตลาดที่ประหยัดและลงทุนน้อย ซึ่งจะดูลักษณะการซื้อ แหล่งซื้อ และปัจจัยด้านการแข่งขัน

๕)ด้านจริยธรรม

หลักแห่งความประพฤติดีเป็นพฤติกรรม การแสดงออกอันเนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจตามหลักศีลธรรม ปรัชญาค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามความสำนึกในจิตใจกระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมีคุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมา ให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้ชื่อเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้น คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่ คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันอยู่เสมอสำหรับจริยธรรมในการทำงาน คือ ระบบการทำความดีละเว้นความชั่วในเรื่องที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การทำงาน เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานและผลงาน ตลอดจนเกี่ยวข้องกับผู้รับประโยชน์หรือโทษจากผลงานนั้น จริยธรรมในข้อข่าย ๓ ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง จริยธรรมในแบบการคิดหาเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประการที่สอง จริยธรรมในแบบความรู้สึกทางจิตใจ การศึกษาจริยธรรมของบุคคลในข้อนี้คือ ศึกษาค่านิยม ความเชื่อและความรู้สึกชอบและไม่ชอบ ประการที่สาม จริยธรรมในแบบของการแสดงออกภายนอก คือ การศึกษาจริยธรรมเป็นส่วน ที่เป็นพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เช่น พฤติกรรมซื่อสัตย์เอื้อเฟื้อ เป็นต้น จริยธรรม เป็นหลักการ (Principle) ที่บุคคลยึดถืออยู่ในใจในการตัดสินใจ ความถูก-ผิด ดี-เลว ควร-ไม่ควรทำ ของพฤติกรรมต่าง ๆ จริยธรรมของบุคคล อาจกำหนดตามหลักกฎหมาย ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ จรรยา ความประพฤติและการปฏิบัติที่ถือว่ามีความถูกต้อง ดีงาม ควรทำ ตามหลัก จริยธรรมของกลุ่มบุคคลในอาชีพ

การวิเคราะห์ SWOT ในพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากลในจังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นการวิเคราะห์ ๒ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์ SWOTเศรษฐกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานจากเชือก และ ๒) การวิเคราะห์ SWOT วัฒนธรรมที่นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

การประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานผลิตภัณฑ์จากเชือกท้องถิ่นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ จากแบบประเมินในแต่ละกิจกรรมโดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การประเมินมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินกิจกรรม ซึ่งการประเมินผลงานการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน โดยนำผลงานจากการดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ไปให้บุคคลต่างๆประเมิน ดังนี้

๑)ผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก จำนวน ๑๐ ราย

๒)บุคคลทั่วไป ได้แก่ กลุ่มผู้สนใจงานหัตถกรรมจักสานจากเชือก จำนวน ๑๐ ราย

๓) ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก ได้แก่ นายวรณุชแบบนา ผู้เชี่ยวชาญในด้านคอมพิวเตอร์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ๒)นางสาวอภิญญา จันทะสมบัติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลงานการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจาก เชือก คือ แบบประเมินผลงานการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกในชุมชนจังหวัด นครราชสีมา

๕.๒.๓ สรุปผลวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ใน การพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกที่ผู้วิจัยได้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป มี ๓ ประการด้วยกัน คือ ๑)ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการผลิต และ ๓)ด้านการตลาด

รูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ รูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพที่ร่วมปฏิบัติการวิจัย เพื่อสร้างสรรค์การพัฒนา รูปแบบใหม่ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของตลาดประกอบไปด้วย ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑)รูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ที่ได้ตามความคิด สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ลวดลายที่เป็นเรื่องราวของวัฒนธรรม ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งด้วยวัสดุท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบตามความต้องการ และ ๒)รูปแบบการนำเสนอผลงานผลิตภัณฑ์จากเชือกเชิงการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จะต้องประกอบไปด้วย แปลกใหม่ ประโยชน์ใช้สอย อัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ตรงตามความต้องการของตลาด และมี มูลค่าสมกับราคา

รูปแบบการบูรณาการทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่

หลักธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมให้ทางกลุ่มได้นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เพราะอาชีพที่จะต้องไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ เบียดเบียน สิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากิน เป็น ทำมาค้าขาย โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึง ความ เป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และ ผู้รับบริการเป็นหลัก

รูปแบบการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่สากล

การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ระบบ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเชือกและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เน้นผลประโยชน์ที่ ชุมชนจะได้รับ โดยการยกระดับต่อยอดการสร้างสัมมาชีพชุมชน

๕.๓ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องผลิตภัณฑ์จากเชือก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มุ่งศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกและสัมมาชีพชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวิธีการ ศึกษาวิจัย ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อค้นหา ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกและสัมมาชีพชุมชน รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง ๒) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ และ ๓)การ

ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มพื้นที่ศึกษากรณี การประเมินผลของกิจกรรม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา วิเคราะห์และสังเคราะห์จากการปฏิบัติการวิจัยร่วมกับกลุ่มกิจกรรม และการประเมินผลก่อนและหลังกิจกรรมปฏิบัติการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ อภิปรายผลสภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตภัณฑจากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา

สภาพปัญหาของการผลิตเชือก การบริหารจัดการกลุ่มจักสานเชือกเน้นการมีส่วนร่วม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิด มีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความโปร่งใสของ Sen (๑๙๙๙)^๑ ที่ได้อธิบาย ว่า การรับประกันความโปร่งใสเป็นบทบาทที่ชัดเจนในการเป็นเครื่องมือป้องกันการ คอร์รัปชั่น การละเลยหน้าที่ทางการเงิน และการเกี่ยวข้องกับความทุจริต ดังนั้น ความ โปร่งใสจึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ เศรษฐกิจ ประชาสังคม และการพัฒนา ประเทศให้เป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดและการเรียนรู้การทำงานหัตถกรรมจักสาน พื้นบ้านในประเทศไทย ในอดีตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดสืบทอดระหว่างกันภายในครอบครัวมากที่สุด เป็นลักษณะที่พ่อสอนลูกเรียนรู้ด้วยกันจากปากและได้ฝึกหัด จนเกิดความชำนาญ แต่ก็มีมีลักษณะที่ ชุมชนนั้นๆทำงานหัตถกรรมจักสานเป็นอาชีพก็จะเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและก็มี การถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ก็ ยังมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อน บ้าน หรือมีการลอกเลียนแบบกันในห้องถิ่นที่ ใกล้เคียง ก็จะทำให้เกิดการผสมผสานกันของเอกลักษณ์ ระหว่างท้องถิ่นเกิดขึ้น แต่การถ่ายทอดในอดีตก็จะเป็นลักษณะที่อยู่ใต้วงแคบๆ ไม่ค่อยมีการ สร้างสรรค์ใหม่ เป็นการเรียนรู้แบบค่อยเป็น ค่อยไป ส่วนมากจะทำเมื่อว่างจากอาชีพหลัก เช่น การทำ นา ทำสวน แต่ในปัจจุบัน การดำรงชีวิตของชาวชนบทเปลี่ยนไปตามสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบ ถึงการเรียนรู้และการผลิตงานหัตถกรรมจักสานด้วย ทำให้เกิดการถ่ายทอดด้วยการสอนจาก หน่วยงานอบรมทางราชการ เพื่อให้เกิดการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้การเรียนรู้และการ ผลิตเป็นไปเพื่อการค้า ทำให้เกิดผลเสียในเรื่องของคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้แบ่งการเรียนรู้การทำงานหัตถกรรมจักสานในปัจจุบันตามลักษณะของการผลิตมีดังนี้

๑. การผลิตใช้ในครัวเรือน จะเรียนรู้จากบรรพบุรุษเป็นหลักใหญ่ แต่ก็จะมีบางโอกาสบาง ท้องถิ่นจะ เลียนแบบจากเพื่อนบ้านในลักษณะแลกเปลี่ยนกันบ้าง

๒. การผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการเรียนรู้ถ่ายทอดกันระหว่างเพื่อนบ้าน และ หน่วยงานฝึกอบรมทางราชการ เพราะการผลิตในลักษณะนี้ ต้องการการจักสานที่รวดเร็วและมีรูปแบบ ตาม ความนิยมของตลาด จึงต้องมีการฝึกฝนและปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

^๑ Sen. Brewer's Political Science Dictionary. Retrieved from:

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=32629>, ๑๙๙๙.

ทาง สังคม แต่อย่างไรก็ดี ช่างจักสานทั่วไปจะต้องมีความรู้พื้นฐานจากบรรพบุรุษอยู่แล้ว จึงจะสามารถ ปฏิบัติได้ดี^๒

ด้านค่านิยมของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดชาวนิชย์ อาจินสมาจาร กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดี คือ ภูเขาสู่ความสำเร็จของตลาด ผลิตภัณฑ์เป็นตัวแทนของความคาดหวังของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ตอบสนองความพึงพอใจของสังคม ผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จประกันถึงความส่งเสริมตัวเอง ถ้าสามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค นั่นก็คือ ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ดีควรก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญต่อการตลาด มันให้ความอิสระแก่ตลาดในการตัดสินใจ สำหรับนักการตลาด ความหมายของผลิตภัณฑ์ถูกตัดสินโดยความต้องการของผู้บริโภค^๓ **วิทวัส รุ่งเรืองผล** กล่าวว่า แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากยุคแนวคิดเน้นการผลิตเพื่องาน มีการผลิตสินค้าได้มากขึ้นในต้นทุนที่ไม่ได้เปรียบเสียเปรียบกันมากนัก ผู้บริโภคจึงเริ่มตระหนักถึง คุณภาพของสินค้ามากขึ้น ในยุคนั้นนักการตลาดเริ่มให้ความสำคัญกับแนวคิดเน้นผลิตภัณฑ์ โดยมุ่ง พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูงกว่าเดิม เช่น รถที่แข็งแรงขึ้น มีความเร็วสูงขึ้น วิทวัสมีเสียงชัดเจนขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การที่ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีบางครั้งก็ยังไม่ใช่ว่าผู้บริโภคต้องการ อาจเป็นเพราะ ราคาแพงเกินไป หรือผู้บริโภคไม่รู้สึกว่าคุณภาพหรือคุณสมบัติที่ดีขึ้นของสินค้าเป็นสิ่งจำเป็น เช่น เครื่องเล่นวิดีโอเทปที่ตั้งโปรแกรมอัดเทปได้ล่วงหน้า ๑ เดือน ผู้บริโภคส่วนใหญ่อาจไม่รู้สึกลอยลางจ่ายเงินแพงขึ้นเพื่อคุณสมบัตินี้ เพราะแทบไม่มีโอกาสใช้งานตามคุณสมบัตินี้ ทำให้สินค้าที่มีคุณภาพสูงบางครั้งกลับมียอดจำหน่ายไม่สูงนัก^๔

ด้านกระบวนการผลิตเชิง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชิง เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากเชิงเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชุมชนและเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ ให้กับคนในชุมชนและมีลูกค้าประจำ แต่กระบวนการและขั้นตอนทั้งหมดของการจักสานในรูปแบบต่างๆ เช่น การจักสานกระเป๋ จักสานตระกร้าและการจักสานก็พืชข้อต้องใช้ทั้งระยะเวลาและฝีมือ และเนื่องจากคุณสมบัติของเชิงมีความแข็งแรงและบางก็อ่อนนุ่ม และมักพันกันบ่อย แต่มีความคงทน เหนียว ไม่ขาดง่าย ความคงทนในการใช้งาน แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชิง ดังนี้ ๑) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กแต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้อย่างหลากหลาย ๒) สามารถผลิตได้เร็วเพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดได้ในอนาคต ๓) อาจมีการออกแบบร่วมกับวัสดุอื่นๆ เพื่อสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ และเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์จากเชิงด้วย**สอดคล้องกับแนวคิดของวิรุณศิริ ใจมา** กล่าวว่า การผลิต หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตอันได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และความสามารถในการประกอบการมาผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้เทคโนโลยีระดับหนึ่ง ผสมผสานกันเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การผลิตเป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่าหรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Utility) ให้กับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อ

^๒วิบูลย์ ลีสุวรรณ, **เครื่องจักสานในประเทศไทย**, (กรุงเทพ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๒๒-๑๒๓.

^๓ชาญชัย อาจินสมาจาร, **หลักการตลาด**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖.

^๔ วิทวัส รุ่งเรืองผล, **หลักการตลาด Principle of Marketing**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗.

ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การผลิตจะต้องประกอบไปด้วยการทำให้เกิดสินค้าหรือบริการอย่างใด อย่างหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า อรรถประโยชน์โดยอาศัยแรงงานของมนุษย์ ทั้งกำลังกายและกำลังความคิด แรงงานของสัตว์ หรือเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ^๕ และสอดคล้องกับแนวคิดของนราธิปย์ ชุตินวงศ์ กล่าวถึงแนวหลักการสำคัญของการผลิตสินค้าชุมชน การผลิตสินค้าและบริการของผู้ประกอบการที่จะผลิตสินค้าที่ดีให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคให้ประทับใจ ถูกใจ สินค้า นั้น ๆ และผู้ผลิตจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิต และเป็นหลักการสำคัญในการผลิต ดังนี้

๑.คุณภาพของสินค้าและบริการ สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมานั้นต้องมีคุณภาพดี ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด สินค้าไม่มีตำหนิ

๒.ราคาที่เหมาะสม ควรจำหน่ายสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า ไม่ขายหรือจำหน่ายราคาแพงจนเกินไป

๓.คุณธรรม ผู้ผลิตและผู้ให้บริการควรมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนและต่อผู้บริโภค ไม่นำสินค้ามีตำหนิหรือเน่าเสียมาขาย

๔.ความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการต้องคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ รู้จักผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการเพื่อสนองตอบความพึงพอใจ

๕.เทคโนโลยีการผลิต รู้จักนำวิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงสามารถผลิตสินค้า และบริการได้ปริมาณสูงและมีคุณภาพดี

๖.ต้นทุนการผลิต ใช้ทรัพยากรการผลิตสิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือค่าใช้จ่ายต่ำสุด^๖

๕.๓.๒ อภิปรายผลการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (การผลิตเชือก)สู่สากล ในจังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็น การบริหารจัดการของกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง และการใช้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างรูปแบบใหม่จากผลิตภัณฑ์เชือก ดังนี้

๑.ด้านความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความสำคัญของภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากเชือก มีความสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดที่มุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ การตลาด การบรรจุหีบห่อ ด้านจริยธรรม ที่ผ่านมามีการร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ภาครัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมและเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่นได้ร่วมกันสืบสานเครื่องจักสาน จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม คงทน และเป็นวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของชาวจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีรายการทางทีวีโทรทัศน์ได้นำไปออกรายการ เป็นต้น

^๕ วิรุณศิริ ไจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๗๗- ๑๘๘.

^๖ นราธิปย์ ชุตินวงศ์, หลักเศรษฐศาสตร์ I : จุลเศรษฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๒.ด้านการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มจักสานเชือกเน้นการมีเทคนิคการผลิตเชือก มีส่วนร่วม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความร่วมมือกัน มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิด มีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อกลุ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา คณะทำงานในฐานะกลุ่มผลิตภัณฑ์ และภาคีที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้มีการสืบสานและอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ตามคติความเชื่อทางศาสนา และการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน โดยมีความมุ่งหมายและตั้งใจที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกของชาวจังหวัดนครราชสีมาสู่ระดับสากล โดยเฉพาะการออกแบบผลิตภัณฑ์ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมีเป้าหมายหลัก คือ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาสอดคล้องกับแนวคิดของนพรัตน์ ภูมิวุฒิสารด้านการบริหารจัดการ (๑) ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบบุคลากร ระดมทุนและสะสมทุน การบริหารกระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงินไหลออก ควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่อง ใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด (๒) ระบบบัญชีและระบบการควบคุมตรวจสอบรายได้ รายจ่าย จำเป็นต้องมีความถูกต้องแม่นยำ และมีมาตรฐานมาก การบริหารการเงินที่ไม่รัดกุม ใช้จ่ายอย่างขาดประสิทธิภาพจะนำไปสู่ความผิดพลาดเหมือนธุรกิจที่ขาดระบบการวางแผน (๓) ด้านระบบ ธุรกิจชุมชนดำเนินในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ มักไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์แน่นอน โดยทั่วไปจะถือเอามติของที่ประชุมสมาชิกเป็นแนวทางและนโยบาย กรรมการบริหารและการบริหารงานโดยอิงมติที่ประชุม^๗ และสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยากร เชียงกูล กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้ บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า^๘

๕.๓.๓ อภิปรายผลรูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

การใช้ภูมิปัญญาเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์จักสานเชือกรูปแบบใหม่ การอนุรักษ์โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนัก ถึงคุณค่าแก่นสาระ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม ตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิธีกรรม

^๗ นพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร,การจัดการส่งเสริมการตลาด, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๖.

^๘ วิทยากร เชียงกูล, การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฉบับแรก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

ท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น การเข้าไปสร้างสรรค์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างรูปแบบใหม่ **สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์** กล่าวว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม จะเริ่มต้นด้วยความคิดที่ไขว่คว้า ความคิดอาจมาจากใครก็ได้ในองค์กรที่ไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อความคิดใหม่ๆเลย แต่นักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี มักจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มี ความคิดใหม่ๆบ่อยครั้งเหมือนกันที่ความคิดมาจากนอกองค์กร เช่น เมื่อนักคิดค้นเขามาเสนอขาย ความคิดให้กับบริษัท ความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ บางทีอาจเกิดขึ้นในงานวิจัยผลิตภัณฑ์นั่นเอง และบ่อยครั้งเป็นผลพลอยได้ของการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น^๔แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความต้องการของผู้ผลิตที่ต้องการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีการเปลี่ยนแปลง มากยิ่งขึ้นที่สามารถต่อยอดให้กับผลิตภัณฑ์เดิม เป็นการสร้างผลกำไรให้กับบริษัทเพิ่มมากขึ้น เพื่อ เป็นการสร้างสถานภาพการแข่งขัน ลดการเสี่ยงภัยทางการตลาดที่ลูกค้าเสื่อมความนิยมลง เป็นการสร้างโอกาสใหม่ในการขยายช่องทางการตลาดมากยิ่งขึ้น

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

๕.๔.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

๑.ภาครัฐจะต้องมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มต่างๆที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จะช่วยส่งเสริมให้อาชีพเสริมกลายเป็นอาชีพหลักในอนาคตได้

๒.มีการพัฒนาช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือก และพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ไปยังตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องและสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในด้านราคา ความเหลือล้นได้

๓. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกจะเป็นกลุ่มที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ ต้องสามารถกำหนดราคา ต้นทุน และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในทิศทางเดียวกันได้

๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑.การศึกษาการพัฒนานวัตกรรมผ่านระบบแอปพลิเคชันใหม่ เป็นระบบสมาร์ตดิจิทัล

๒.ควรมีการส่งเสริมให้คนภายในชุมชนหรือภายนอกชุมชนสนใจการจักสานเชือก เพื่อสร้างรายได้เสริมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๓.รณรงค์ให้คนในท้องถิ่นหันมาใช้ผลิตภัณฑ์เชือกมากขึ้นในชีวิตประจำวัน นอกจากสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กลุ่มแล้วยังสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับท้องถิ่น

^๔ พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์, **เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก**, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยุคเซ็น, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑-๑๒.

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. คู่มือการปฏิบัติงานการถ่ายโอน

ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๗.

กัญญาณ อินทวงศ์และคณะ. การจัดการวิสาหกิจชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. พิษณุโลก ; มหาวิทยาลัย

พิษณุโลก, ๒๕๕๔.

จำรัส นวลนิ่ม. การศึกษากับการพัฒนาประเทศ : แนวความคิดและวิธีปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :

โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐.

ชนิตา รักษ์พลเมือง. การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๒.

ชุตินา โสภาสานนท์. ก้าวสู่ความเป็นผู้ประกอบการ : คู่มือสำหรับนักลงทุน. กรุงเทพมหานคร : กรม

ส่งเสริมอุตสาหกรรมและสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ๒๕๔๓.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๕.

_____. วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด

, ๒๕๕๕.

ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์. เอกสารวิชาการเรื่องวิสาหกิจชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

เขตที่ ๑. ชัยนาท : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๔๘.

ดารา ทีปะปาล. การศึกษาและพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : อมรพิมพ์, ๒๕๓๘.

บัณฑิต อ่อนดำ และวิริยา น้อยวงศ์นยางค์. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท: ประสพการณ์ของ

ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๓.

พิมพ์มล พลเวียง. ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิชย์, ๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ไฉนที่กายได้วัฒนธรรมแห่งปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร :

บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๐.

- มีชัย สายอร่าม. **หลักสังคมวิทยา**. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๑.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **แผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.
- วิชิต นันทสุวรรณ. **ขบวนการชุมชนใหม่ การพัฒนาแบบแผนใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๗.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมวิทยาชุมชน : หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิริวัฒนา อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๘.
- _____. **“Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้,”** Productivity, ๙ (๕๓) (พ.ย. – ธ.ค.), ๒๕๔๗.
- สีลาภรณ์ นาคทรรพ และคณะ. **ตัวชี้วัดสำหรับงานพัฒนาชนบท : ประสพการณ์จากนักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๓๘.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.
- เสรี พงศ์พิศ. **ฐานคิดจากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๘.
- _____. **แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย, ๒๕๔๖.
- _____. **คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๒.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๙.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (อวดสาเนา)**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๔๘.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. **การให้ความรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชน**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๒๕๔๘.
- อนุชาติ พวงสำลี และ อรทัย อาจอ่ำ. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๙.

(๒) รายงานการวิจัย

- กฤตติกา แสนโกชน. **การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของจังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖.

- กษมาพร พวงประยงค์. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.
- จิระภา ฉิมสุข. ศักยภาพของชุมชนในด้านทัศนศาสตร์สุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔.
- ใจมานัส พลอยดี. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน : เปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอคาเชื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช), วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- ชูชัย สมितिไกร. ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยไทย. รายงานการวิจัย. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- ชินอรส ละอองวรรณ. การพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตสินค้าชุมชนประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙.
- ชัยญาณัฐ จินณัฐชา. การพัฒนาบุคลากรโดยใช้แนวทางสมรรถนะ”. วิทยาสาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, ๒๕๕๔.
- ทิวา แก้วเสริม. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา, ๒๕๕๑.
- บัณฑิตา ศรีชัยมูล. การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมที่ ๔ ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๗.
- เพชรน้อย ม่วงงาม. ศักยภาพชุมชน : กรณีการจัดตั้งหมู่บ้านปลอดภัย จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙.
- ภาณี อุบลศรี. การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการจัดการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินธุรกิจการค้าและการบริการขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาสาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.
- ภาสกร แซ่มประเสริฐ. การเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาสาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- มนูญ สุกณี. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาส่งเสริม

- การเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาการจัดการการเกษตร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓.
- มนเทียร โรหิตเสถียร. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.
- ลินดา ราเต. การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการดุขฎีบัณฑิต. สาขาการจัดการธุรกิจ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๕.
- วรกันต์ จารุพัฒน์. การวัดประสิทธิภักพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสินค้าพื้นเมืองในโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP). วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.
- วรรณา ฉายาวัฒน์. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้ประกอบการภูมิความรู้ความชำนาญกับความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะและพลาสติกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- วิเชียร ธิมาชัย. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- วุฒิชัย จงคำนี้งศิลป์. การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๗.
- สมิทธิ บรรณคร. ความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วเจ้าจอม ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓.
- สุธีรา ไชยเทพ. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.
- สุธีรัตน์ ตุ่นคำ. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มตัดเย็บผ้าแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

สุชาติ วัชรินทร์พร.การวิเคราะห์ความสำเร็จของโครงการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : หมู่บ้านกามะเขียรอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

สมิตรา อภิชัย. ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการพัฒนา : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๙.

สุรพล เพิ่มผล. ลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิชาวิทยาการจัดการในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

(๓) บทความ/วารสาร

นงนุช อิ่มเรือง. “แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม”. วารสารการบริหารท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๔.

พนิดา สัตโยภาส บุญชนิด วิงวอน และบุญทวรรณ วิงวอน. ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน. ในเอกสารการประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณีครั้งที่ ๖. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๕.

รสมนต์ คำศรี. “ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนผ้าทอเกาะยอ : กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๕ ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่”. วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗.

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว. ๘(๒).

สมบูรณ์ ชันธิโชติ และชัชสรณ์ รอดยิ้ม. “การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร”. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘.

(๔) ภาษาอังกฤษ

Brandstaetter, H. “Becoming an entrepreneur a question of personality structure?”. Journal of Economic Psychology, (๑๙๙๗).

Bolton, William & Thompson, John. **Entrepreneurs : talent. Temperament. Technique.** Oxford : Butterworth-Heinemann, (๒๐๐๐).

Burns, Paul & Dewhurst, Jim. **Small business and entrepreneurship.** Basingstoke : MacMillan, (๑๙๙๖).

Caird, S. “What do psychological tests suggest about entrepreneurs?”. Journal of Managerial Psychology, (๑๙๙๓).

Frese, Michael; Krauss, Strfanie I., and Friedrich, Christian. “Micrienterprises in Zimbabwe : The function of sociodemographic factors, psychological strategies, personal initiative, and goal setting for entrepreneur success”. In

- Success and failure of micro business owners in Africa.** Edited by Michael Frese. Westport Connecticut : Quorum Books, (๒๐๐๐).
- Mathews, D. **Element of strong civil society and healthy public life.** (n.p.) : Kettering Foundation April, ๑๙๙๖.
- Putnam, Robert D. **Making Democracy Work.** New Jersey : Princeton University Press, ๑๙๙๓.
- Procter, C. **A first course in factor analysis.** ๒nd ed. Hillsdale : Lawrence Erlbaum Associates, ๑๙๙๑.
- Zimmerer, Thomas.W. & Scarborough, Norman M. **Entrepreneurship and new venture formation.** Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall, (๑๙๙๖).

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก

ตอนที่ ๑ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานเชือก

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานเชือก สำหรับเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านผลิตภัณฑ์จากเชือก:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสัมมาชีพสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

๑. ชื่อกลุ่ม.....
๒. ที่ตั้งกลุ่ม.....
๓. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม.....
๔. ประธานกลุ่ม.....
๕. จำนวนสมาชิกกลุ่ม เริ่มจัดตั้ง คน
ปัจจุบัน คน
๖. กิจกรรมของกลุ่ม (ทำเกี่ยวกับอะไร)
.....
.....
๗. จัดตั้งกลุ่มเมื่อพ.ศ..... รวม..... ปี
๘. เงินทุนหมุนเวียน.....
๙. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ
 - ๑.....
 - ๒.....
 - ๓.....
๑๐. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินของกลุ่ม
.....
.....
.....

ตอนที่ ๒ ภูมิหลังเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือก

๑. ชื่อ อายุ เพศ

การทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกเป็น

- () อาชีพหลัก
() อาชีพเสริม
() อาชีพหลักคือ

๒. ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ
จังหวัด

๓. ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือกจาก.....

๔. คนในครอบครัวทำเป็น คน

๕. เริ่มทำผลิตภัณฑ์เชือกเมื่ออายุ ปี

๖. ผลงานที่ทำได้อะไรบ้าง.....

๗. มีผู้รับการสืบทอดหรือไม่

๘. คุณสมบัติของเชือกโดยทั่วไปในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร
ข้อดี

ข้อจำกัด

๙. ท่านคิดว่าเชือกสามารถนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

๑๐. ท่านมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

๑๑. ถ้าเชือกสามารถนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ได้ ท่านจะนำเชือกมาทดลอง
ออกแบบเป็นอะไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ผลิตภัณฑ์)

ตอนที่ ๓ ความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กรรมจักสานจากเชือก

๑. ปัจจุบันผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือกมีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง

๑.....

๒.....

๓.....

๒. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๓. ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกควรได้รับการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๔. กิจกรรมการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกที่ท่านต้องการควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

๕. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกโดยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เหมาะกับการนำมาใช้กับชุมชนจักสานเชือกหรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

๖. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีวัสดุท้องถิ่นเพียงพอที่จะรองรับการผลิตงานหัตถกรรมจักสานเชือกในอนาคตหรือไม่ เพียงใด

.....

.....

.....

๗. ข้อดีและข้อจำกัดที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกในชุมชนของ ท่านคือ

ข้อดี

.....

.....

ข้อจำกัด

.....

.....

.....

๘. สิ่งที่ท่านอยากบอกเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แก่การทำวิจัยในครั้งนี้

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี/เวลา.....

แบบติดตามผล

ผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก

คำชี้แจง แบบติดตามผลนี้ จัดทำขึ้นเพื่อ ติดตามผลผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก โดยการสนทนาเชิงซักถามกับผู้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

๑. การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้หรือไม่

๒. ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

๓. มีอะไรบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

๔. มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่อย่างไร

๕. หลังจากที่ได้เข้าร่วมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกไปแล้วนั้น ท่านได้ทำอะไรต่อบ้าง

() ได้ฝึกฝนทำผลิตภัณฑ์ที่สนใจ สอนเพื่อนบ้าน/บุคคลอื่น

() นำผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนารูปแบบใหม่ไปจำหน่าย

() อื่นๆ ระบุ.....

๖. ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถ / ความถนัดในการทำผลิตภัณฑ์ใด

๑.

๒.

๗. ท่านมีความสนใจที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกใน ด้านใดบ้าง

๑.

๒.

๘. จากที่ได้เข้าร่วมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก ท่านมีความคิดเห็นต่อผลงานของท่านอย่างไร และท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์ชิ้นใดน่าจะเป็นที่ ต้องการของตลาด ให้ท่านระบุพร้อมทั้งให้เหตุผล.....

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี/เวลา.....

แบบประเมินผลงาน
การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือก

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมินผลงานการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานจากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

การประเมินรายด้าน และรวมทุกด้าน นำเสนอใน รูปแบบตารางโดยแบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

- ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๔ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือกและตราสินค้าของกลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือกหมู่บ้านบุตาโฮ

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n = ๕)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
รูปแบบผลิตภัณฑ์จากเชือก			
๑. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว			
๒. รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยไม่ล้าสมัย			
๓. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้			
๔. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น			
๕. ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยากแก่ผู้ใช้			
๖. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่นเมื่อนำไปใช้สอย			
๗. ผลิตภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้งาน			
รูปแบบตราสินค้า			
๑. รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้าและสินค้า มีความแปลกใหม่			
๒. รูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

สถานที่.....

วัน/เดือน/ปี.....

ภาคผนวก ข

กระบวนการดำเนินงานกิจกรรมที่ผลการวิจัยไปใช้และบทสรุปผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ

ผลการดำเนินงาน/และการใช้ประโยชน์

ผลการดำเนินงาน

- วางแผนลงพื้นที่ ติดต่อ ประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย
- ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม มีการสืบสาน และให้ความสนใจในโครงการวิจัยจากเชือกที่ผู้วิจัยได้เข้าไปพบปะ พูดคุย ให้การต้อนรับที่ดี และไม่เคยพบผู้เป็นนักวิจัย ส่วนที่มีมาศึกษาอยู่บ้านจะเป็นนิสิต นักศึกษามากกว่า
- ปัญหาที่สำคัญของการสร้างผลิตภัณฑ์จากเชือก คือ ยังหาสินค้าที่ตลาดต้องการที่เป็นที่นิยมยังไม่มี ขาดการสืบทอด เพราะเป็นงานละเอียด ยังไม่มีโลโก้ มีเพียงแค่ผลิตภัณฑ์ และมักทำเป็นอาชีพเสริม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ยอดจำหน่ายมีคนมาสั่งเรื่อยๆ และหากมีการกระจายความรู้ ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง คาดว่าจะมีสมาชิกและยอดจำหน่ายเพิ่มขึ้นได้
- ผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือชุดปฏิบัติการ แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ผล
- ผู้วิจัย ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนของการวิจัย ตามกรอบงบประมาณ ปี ๒๕๖๓ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

การใช้ประโยชน์

- จัดให้มีศูนย์เรียนรู้และแสดงสินค้า สัมมนาอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเชือก
- ประชาสัมพันธ์ในลักษณะของเว็บไซต์ เพจ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ท้องถิ่น ชุมชน และต่างประเทศ
- ผลิตภัณฑ์จากเชือก เป็นผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือน เครื่องประดับ และสร้างมูลค่าเป็นสินค้าระดับจังหวัดและประเทศต่อไป

ผลผลิต (output)
องค์ความรู้ด้านออกแบบ การผลิต การบรรจุหีบห่อ การตลาด และด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลิตภัณฑ์จากเชือกที่เชื่อมโยงจากรูปแบบเดิม เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาไปสู่ระดับสากล ด้วยความรู้ที่มีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่
ผลลัพธ์ (outcome)
รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ โลโก้ เว็บไซต์ผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากล การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รูปแบบใหม่จึงมีความสำคัญเพื่อต่อยอด สร้างค่านิยม ซึ่งจะต้องมีกระบวนการผลิต หาจุดเด่นของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น ภายใต้ความเชื่อที่จะสามารถนำมา

ถ่ายทอดต่อชนรุ่นหลัง สร้างงาน สร้างอาชีพ เพราะผลิตภัณฑ์จากเชือกถือว่าเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและความชำนาญมากจึงจะสามารถสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สวยงามและมีความ ประณีตได้
ผลกระทบ (impact)
-ผลกระทบที่ชุมชนได้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก ภายใต้หลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา และเข้าใจการตลาดระบบออนไลน์และการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายเดียวกัน -ผลกระทบต่อรายได้และการขยายพื้นที่การทำผลิตภัณฑ์จากเชือก ผลกระทบทางด้าน หลักธรรม หลักทางจริยธรรมและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากล

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

- นางประพิศ สุตาจันทร์ ประธานกลุ่มถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบรรพบุรี
จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
- นางรำพึง ชูใจ รองประธานกลุ่ม ถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบรรพบุรี จังหวัด
นครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
- นางประกอบ สุขครบุรี เลขานุการกลุ่ม ถักสานเชือกไถล่อนพนาหนองหิน ตำบลชะ อำเภอบรรพบุรี
จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
- นางเกศินี เจียบจันทรัด ประธานกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพบุรี จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- นางบัวเผื่อน จรรยา รองประธานกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพบุรี จังหวัด
นครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- นางสาวอริยัญญา เสริฐกระโทก เลขานุการกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพบุรี
จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- นางดารุณี ผิวพรรณ เลขานุการกลุ่มถักสานเชือกถัก ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบรรพบุรี จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- ผู้ใหญ่จำลอง มหิงษาเดช ประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- นางอุตสาหะ มหิงษาเดช รองประธานกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ตำบลหนองบัวศาลา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- นางสุพรรณิ เชื้อมกระโทก เลขานุการกลุ่มเชือกเส้นพลาสติก บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- ผู้ใหญ่บางอร ทับกลาง ประธานกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด
อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓.
- นางไสว เขียวนิล รองประธานกลุ่มจักสานบ้านโนนกระหาด บ้านโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด
อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

ภาคผนวก ง
หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

ที่ อว ๘๐๓๖/๔๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา

ถนนชาติพัฒนา บ้านจันทน ตำบลกั๊กทะเล

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

โทร. (๐๔๔) ๒๒๕๕๖๐, ๒๒๕๕๖๑, ๒๒๕๕๖๒, ๒๒๕๕๖๓

โทรสาร (๐๔๔) ๒๒๕๕๖๐

๔๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

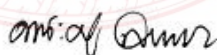
เรื่อง ขออนุญาตให้คณะวิจัยเก็บข้อมูลสัมภาษณ์และจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการวิจัย

เรียน/เจริญพร

ตามที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้ ข้าพเจ้า ดร. มนัสพล ยิ่งทะเล ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตร สังกัดส่วนงานวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา ได้ดำเนินการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ แผนงานวิจัย เรื่องผลิตภัณฑ์จากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาลัทธิธรรมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ค่านิยม กระบวนการผลิตเชื้อ การตลาด ช่องทางการจำหน่าย การเผยแพร่ การพัฒนาลัทธิธรรมชุมชนและถอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์แบรนด์ใหม่เพื่อสนองความต้องการของชุมชนและพัฒนาลัทธิธรรมไปสู่สากลต่อไปได้นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยผลิตภัณฑ์จากเชื้อ:รูปแบบการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาลัทธิธรรมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์และจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการวิจัย ในพื้นที่ของท่าน อันจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชน ซึ่งในการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๓-เดือนกันยายน ๒๕๖๓ ในชุมชนเป้าหมายของการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และอนุมัติดำเนินการต่อไป

(พระครูสังวรวิรักษ์,ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา

ประสานงาน : ๐๘๗-๘๘๐๓๗๙๔

E-mail : Pol4229@gmail.com

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบภาคสนาม

ป้ายประชาสัมพันธ์การวิจัย

ภาพประชุมปฏิบัติการวิจัย/ระดมความคิดเห็น

ประวัติผู้วิจัย

๑. ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัยผู้วิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล:

ภาษาไทย:

ดร.มนัสพล ยังทะเล

ภาษาอังกฤษ:

Dr.Manusphon Yungtalay

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน: -

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๔. สังกัด:

วิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต

นครราชสีมา

๕. สถานที่ติดต่อ:

๔๑๙ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๖. มือถือ/ อีเมล:

๐๘๒-๖๐๗๙๒๓๗

๗. ประวัติการศึกษา:

นักธรรมโท

พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศนียบัตรครุเทคนิคชั้นสูง

สาขาวิชาพีชศาสตร์

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๕๓ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต

นครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรม

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๘. ประสบการณ์การทำงาน

ผู้จัดการร้านดอกเตอร์พานิช

พณ.บริษัทหลายบริษัท

อาจารย์ประจำหลักสูตร/เลขานุการประจำหลักสูตร

เจ้าหน้าที่ผังรายการวิทยุ มจร.วิทยาเขตนครราชสีมา

๙. ผลงานทางวิชาการ

บทความวิชาการ/นำเสนอบทความทางวิชาการ

ได้รับทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ในฐานะผู้ร่วมวิจัย

ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ และได้รับงบประมาณปี ๒๕๖๓

๒. ผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล:

ภาษาไทย:

พระครูใบฎีกาหัสดี ประกิ่ง

ภาษาอังกฤษ:

PhrabaideekaHassadee Praking

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน:

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๔. สังกัด:

วิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต

นครราชสีมา

๕. สถานที่ติดต่อ:

๔๑๙ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๖. มือถือ/ อีเมล:

๐๘๑-๗๓๐๒๕๕๗

๗. ประวัติการศึกษา:

นักธรรมเอก

พ.ศ. ๒๕๓๕ ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา พธ.บ. (บริหารรัฐกิจ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๙ M.A. (Sanskrit Literature) Banaras Hindu University India

พ.ศ. ๒๕๔๒ Ph.D.(Sanskrit) Banaras Hindu University India

๘. ประสบการณ์การทำงาน

ประธานหลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

อาจารย์ประจำหลักสูตร

๓. ผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล:

ภาษาไทย:

พระครูภัทรจิตตาภรณ์,ดร.

ภาษาอังกฤษ:

Phrakhru Phattharachittaphon, Dr.

๒. ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๓. สังกัด:

วิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต

นครราชสีมา

๔. สถานที่ติดต่อ:

๔๑๙ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๕. มือถือ/ อีเมล:

๐๘๑-๑๘๖๖-๑๘๐

๖. ประวัติการศึกษา:

นักธรรมเอก

พ.ศ. ๒๕๕๕ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต

นครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๕๕ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นกาญจนบุรี

พ.ศ. ๒๕๕๙ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรม

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๗. ประสบการณ์การทำงาน

เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอปากช่อง

เจ้าคณะตำบลคลองม่วง เขต ๒ / เจ้าอาวาสวัดชัยหวาย

อาจารย์ประจำหลักสูตร

๔. ผู้ร่วมวิจัย**๑. ชื่อ-นามสกุล:**

ภาษาไทย:

พระครูอัศวศีลวิสุทธิ

ภาษาอังกฤษ:

Phrakhruakarasilawisut

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน:**๓. ตำแหน่งปัจจุบัน:**

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๔. สังกัด:

วิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต

นครราชสีมา

๕. สถานที่ติดต่อ:

๔๑๙ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๖. มือถือ/ อีเมล:

๐๘๗-๙๑๙๗๓๒๓

๗. ประวัติการศึกษา:

นักธรรมเอก

พ.ศ. ๒๕๕๓ ปริญญาพุทธศาสตรพุทธศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต

นครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๕๕ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต

นครราชสีมา

๘. ประสบการณ์การทำงาน

เจ้าคณะตำบลปากช่อง

อาจารย์ประจำหลักสูตร

๕. ผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล:

ภาษาไทย:

ดร.เบญญาภา จิตมั่นคงรักดีภาษาอังกฤษ:

Dr. Benyapa Jitmunkongpakdee

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน:

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน:

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๔. สังกัด:

วิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต

นครราชสีมา

๕. สถานที่ติดต่อ:

๔๑๙ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

๖. มือถือ/ อีเมล:

๐๘๙-๐๗๘๕๓๘๕

๗. ประวัติการศึกษา:

นักธรรมเอก

พ.ศ. ๒๕๕๐ ปริญญา บธ.บ (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. ๒๕๕๖ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต

นครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๑ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘. ประสบการณ์การทำงาน

อาจารย์ประจำหลักสูตร